

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOKVÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A kir. tanfelügyelőség és a vármegyei tanítótestület hivatalos közlönye.

Kiadja a Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei Tanítótestület.
 Megjelen — július és augusztus hó kivételével — havonta kétszer.
 Előfizetési díja:
 Egész évre 8 korona.

Felelős szerkesztő:
Pápai Gyula.

Előfizetési és hirdetési díjak, reklamációk Muhy Sándor egyleti pénztároshoz, a lap szellemi részére vonatkozó közlemények a felelős szerkesztő címére küldendők.

Előfizetőinkhez.

Nagy s nehéz megpróbáltatásokat él át nemzetünk. A viágrengető események hatása elér a legkisebb kunyhó ajtajáig A nemzet épp úgy, mint egyes-esei a legnagyobb áldozattal adózik e válságos időben a szebb jövőért. Az összetartás és egység nagy erőt képvisel a legmegrázóbb napok veszés viharában is. A gondlótűz idők rendkívüli áldozatokkal teremtettek Nagy nehézségekkel küzdenek a honvédő hősök, de nagy gondjai éneik az otthonokban is. Az általános drágaság immár oly foku, hogy a szegény néptanító, aki még a boldog időknek sem volt különösen kegyeltje, csak a biztató remény a honszeretet, a lelkesültség segítségével bírja elviselni mindama nélkülözéseket, melyeket a háborus idők okoznak. De kötelesség is szenvedni hazánkért, kötelesség elviselni a nélkülözéseket és terheket most, midőn oly nagy dolgok fordulnak közkán. Még jobban össze kell tartanunk, még inkább kell türelmet és kitartást tanúsítanunk.

A háboru okozta helyzetet lapunk is erősen érzi. Erős, határozott akarattal óhajtottuk fentartani akkor, midőn egyesületi életünk teljesen szünetel, hogy bármikor legyen a megyei tanítósnágnak egy olyan organuma, melyen át közölheti bajait, keserveit, kívánságait, teljesülést igénylő jogos óhajait. Másrészt szükségesnek tartjuk, hogy ama fontos köriratok, rendeletek, melyek vmegyei közoktatásunkra vonatkoznak, időben az összes iskolákkal, testületekkel lapunk révén közöltesenek. Ez pedig más uton nem volna lehetséges. De a háboruban az ellenség sem remélhet addig semmi gyengülést, ameddig az ország belsejében a dolgok a rendes mivoltukban folynak. Korántsem hisszük, hogy lapunk fenállása vagy megszűnése bármit is jelentene, de ha hazánkban a háboru következtében minden pedagógiai lap megszűnt volna, ugyebár ezzel a pedagógiai élet, az ország nevelésügye is szenvedett volna. Ha mindenki oly könnyen gondolkoznék, mint

nemely könnyelműek, úgy egészen bizonyos, hogy nem csupán a pedagógiai életben, de más téren is nagy és semmiesetre sem hasznos változások történtenek volna. Lapunk fentartása erkölcsi kötelességünk. Egy vármegye tanítóakara s hozzá oly jelentős, mint a jásznagykunszolnoki nem lehet, hogy közönyös legyen akkor, midőn kicsinyes anyagi okok miatt pedagógiai célok szenvednének. Lapunk munkásai önzetlen munkát sok épp úgy áldozták meg, hogy a közönséggel kell megadnunk azt a csekély áldozatot, melyet a lap fentartása reánk ró.

Végtelen érezzük a minden oldalról való drágaságot, mely bizony sok esetben egyáltalán nem indokolható, mégis a kényszerű helyzet adta körülmények miatt lapunk előfizetési díját 2 koronával emelnünk kell. A papirhiány, illetve a papirtakarékosság következtében lapunk külső formáján is változtatnunk kellett. Az összes fővárosi lapok felemelték már 8—10 hónapja az előfizetési díjakat, mi a legnagyobb áldozattal igyekeztünk eddig lapunkat a régi áron előállítani. Midőn ezt e helyen kartársaink tudomására hoztuk, reméljük a jövő jobb helyzetet, midőn ismét a régi előfizetés mellett küldhetjük lapunk.

Itt említjük, hogy a lapot postakönyv mellett expedáljuk s az esetleges reklamációkat Muhy Sándor egyes. pénztáros címén lehetőleg 8—10 napon belül kérjük. Ugyancsak ide küldendők az anyagi ügyeket érintő megkeresések is, míg a lap szellemi részét illető közlemények a felelős szerkesztő címére küldendők.

Muhy Sándor
 pénztáros.

Malatinszky Lajos
 vm. tantestület alelnöke.

Pápai Gyula
 felelős szerkesztő.

Háromszék menekültjei a belügyminiszterium intézkedése folytán Békés- és Jász-Nagykun-Szolnok-megyéiben helyeztetnek el. Mi pedagógusok nem lehetünk közönyösek a mindenüktől megfosztott, az ellenségtől sanyargatott, teljesen tönkre jutott tanító testvéreink családjai, menekült kedvesei, szerettei iránt. A háromszéki székely tanítók feleségei, gyermekei, ezek szomorú helyzete, borzasztó sorsa megrendít mindnyájunkat. Részvétellel vagyunk minden menekülő magyar anya, minden magyar gyermek szomorú helyzetén, de még inkább megreszketi lelkünk a tanítóvéreink érte mérhetlen csapások. Társaink, barátaink! szegények vagyunk mindnyájan mégis tegyék meg amit csak tehettek. Segítsünk pénzzel, segítsünk természetben. A fővárosi iskolaigazgatók az iskolaépületben való elszállásolás mellett nem csupán erőfeletti munkával, de jelentős anyagi áldozattal is áldoztak a menekülteknek. Mi sem elégedhetünk meg szívünk mély és igaz részvétével, tanítobecsületünk követeli, hogy szenvedő testvéreink hozzátartozóit még erőnkön felül is segítsük. E helyt felhívjuk kartársaink, hogy ne sajnálják filéreiket, hogy a legrövidebb idő belül köldjék be a szerkesztőséghez adományait, melyeket lapunkban nyugtázzunk s a vármegyei illetékes hatóságokhoz azonnal továbbítunk.

Székely honvéd levele.

Borusak a napok,	El-el vész a remény
Zordonak az esték,	Feltámad a kétség,
Soha még a jó hírt	Ámde győz az erény,
Íly mohón nem lesték.	A székely vitézség.

Vészes vihar tombol	Havasalföld népe,
A vénhedt világon.	Átkos gaz náció
Vérbe ful az ember,	Rátörtél Erdélyre,
Megdermed az álom.	Megbánód ezt rabló.

Végtelen sirások	Drága magyar Hazánk,
Zúdulnak az égbe,	Földedre vigyázunk.
Zúgó zokogások,	Diadal az imánk,
Vérödnek a légbe.	Diadal a vágyunk.

HIVATALOS RÉSZ.

3379.

Valamennyi polgári leányiskolai igazgatónak.

Számtani és mértani jegy megállapítása tárgyában.

A vall. és közokt. Miniszter urnak f. é. július hó 24-én kelt 92488. számú rendelete szerint a jelentésekből arról szerzett tudomást, hogy a polgári leányiskolákban a számtan és mértanban tanusított előmenetelnek osztályozása nem egyöntetűleg történik. Egyes iskolákban — helytelenül — úgy a számtanból, mint a mértanból külön-külön: viszont egyes iskolákban — helyesen — egy jeggyel osztályoztatnak a tanulók.

Tekintettel arra, hogy a 40483—1908. évi rendelettel kiadott tanterv a számtant és mértant egy tartárgynak veszi, jövőben az állami, községi, izraelita, társulati és magán polgári leányiskolákban a tanulóknak a számtanban és mértanban tanusított előmenetelük egységesen, egy osztállyal bírálandó el és az eredmény — ennek megfelelően — úgy az anyakönyvbe, mint a bizonyítványokba is egy osztállyal jegyzendő be.

Erről alkalmazkodás végett értesitem.

Szolnok, 1916. augusztus 6-án.

Gyórfy József
kir. tanfelügyelő.

3422.

Valamennyi állami elemi népiskolának.

Háziipari foglalkozás bejelentése tárgyában.

A Népművelés f. é. 16. számában 1786. tanf. szám alatt felhívtam a tanítószágot, hogy községük háziiparáról jelentést tegyenek. A jelentésben nemcsak a mai foglalkozásról, hanem esetleg a múltban gyakorlatban volt, de ma már nem üzött ipari foglalkozásról és a megszűnés okáról is be kell számolni. De felhívásom szerint jelenteni kellett volna azt is, hogy mily házi iparágat lehetne a béke után ott meghonosítani.

Ezen felhívásomnak csak szórványosan tettek eleget az igazgatók, azért most újból felhívom, hogy szeptember hó 20-ig e jelentést mindenki meggyegye. A vall. és közokt. miniszter ur nagy súlyt helyez a

háziipar fellendítésére s ezért van sürgős szüksége a jelentések anyagára.

Szolnok, 1916. augusztus 7-én.

Gyórfy József
kir. tanfelügyelő.

1667 1916. ftsz.

Valamennyi állami elemi népiskolai igazgatónak.

Hitoktatói díjak tárgyában.

A vall. és közokt. miniszter urnak f. é. április hó 6-án kelt 29211. számú rendeletére értesitem, hogy ha valamelyik tanjai áll. iskolai tanító egy-nél több felekezetű hitoktatással is megbizatik, úgy díjazása nem a gond. Utasítás 33-a 1. pontja szerint állapítandó meg, hanem esetről esetre külön felterjesztés útján bíraltatik el.

Ennélfogva felhívom a Cimet, hogy ha a vezetése alatt álló tantestület valamelyik tagja több felekezetű gyermeket oktat hittanra, azt esetről-esetre jelentse be nálam.

Szolnok, 1916. aug. 16-án.

Gyórfy József
kir. tanfelügyelő.

3569 916. ftsz.

Valamennyi állami, községi, izraelita, uradalmi és magán elemi népiskola vezetőjének.

A tankötelezettség végrehajtása az 1916/17. iskolai évben.

Vármegyénk közig. bizottsága f. é. augusztus hó 9-én tartott ülésében 1735. sz. alatt a következőleg határozott:

A vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter Ur a következő rendeletet intézte bizottságunkhoz:

8522/1916. eln. szám. A háboru okozta rendkívüli viszonyok a népoktatás terén az utolsó iskolai év folyamán lényegesen eltolódásokat nem idézven elő, a múlt évi 7681. eln. számú utasításomnak az iskolabjárás kötelezettségének korlátozása és a szorgalmi idő megállapítására vonatkozó 1—5. és 7—8. pontjaiban foglalt rendelkezéseimet a következő 1916—17. iskolai évre is változtatlanul fentartom. az iparos- és kereskedőtanonciskolákra nézve pedig ezuttal is külön intézkedem.

Általános azonban a panasz, hogy a tankötelesek összeírásának felfüggesztése következtében a tankötelezettség végrehajtása a múlt iskolai évben nagy aka-

dályokba ütközött; az iskolakerülő gyermekek száma a szülők nagymértékű elfoglaltsága vagy gondatlan-sága miatt úgy az egyén-, mint a köz alig helyrehozható kárára aggasztó mértékben növekedett.

Abból a célból, hogy a nagymértékű iskolakerüléssel járó erkölcsi hátrányoknak elejét vegyem és a népiskolák kellő benépesítését biztosítsam, az 1916/17. iskolai évre a tanköteleseknek az 1907. évi július hó 8-án 2085 eln. számú utasítás értelmében leendő összeírását — Budapest székesfőváros kivételével — az összes városokban Fiumét is beleértve — és mindazokban a községekben, amelyekben legalább egy elemi népiskolában rendszeres oktatás folyik, elrendelem.

Együttal a tankötelesek összeírásának elrendelése kapcsán a tankötelezettség teljesítésének hathatósabb ellenőrzése tárgyában a 4423/1909. eln. sz. rendelettel életbeléptetett, az iskolába beiratkozott, — illetőleg be nem iratkozott tankötelesek adatait feltüntető sz. anyanyelvi és az előbbiekre nézve az osztályok szerinti megoszlást is tudakoló rovatokkal kiegészített A/2. és B/2. jelzésű levelezőlapok kitöltését és a kir. tanfelügyelőkhöz való beküldését is elrendelem, azzal a hozzáadással, hogy a levelezőlapokat nemcsak a rendezett tanácsú városokban és azokban a községekben, amelyekben a tankötelesek ezen rendelet értelmében összeírtnak, — hanem a fővárosok és városokban (Budapesten csak az A/2. lapot) és Fiumében is ki kell tölteni és az A/2. jelűt legkésőbb a folyó évi november 30-ig a B/2. jelűt pedig december hó 15-ig a kir. tanfelügyelőkhöz be kell terjeszteni. Budapest, 1916. évi július hó 28-án. Jankovich s. k.

E rendeletből kitűnik, hogy a múlt tanévi beiskolázásra vonatkozó 7681/1915. eln. számú rendelet egész terjedelmében érvényes az 1916/17. iskolai évben is. Az I—III. osztályos elemi iskolai tanulók ennél fogva szeptember hó elejétől a tanév végéig tartoznak iskolába járni mindenütt. Városokban és általában ott, hol középiskola van, az összes osztályok növendékei kötelesek egész tanévben iskolába járni. (V. 1605/915. Kbsz. határozatot.)

November hó 15-től április hó 15-ig a IV.—VI. osztályu mindennapi valamint az ismétő tankötelesek is beiskolázandók.

A múltévi nagy iskolamulasztások megállítására végett a Miniszter ur elrendeli, hogy a tankötelesek az egész vonalon összeírassanak a 2085/1907. eln. számú vallás- és közoktatásügyi miniszteri utasítás szemelött tartásával.

Ezen összeírásokra legkésőbb az elemi iskolai tanítókat igénybe venni, — hogy később az összeírások miatt mulasztások ne forduljanak elő —, azt mindenütt szeptember hó 1-től 15-ig végre kell hajtani.

Az iskolák helyi hatóságait arra is figyelmeztetjük, hogy az osztályok benépesítésére vonatkozó A/2. és B/2. jelzésű levelezőlapokat pontosan kitöltve a rendeletben jelzett időben a kir. tanfelügyelőnek küldjék meg.

Az iskolai hatóságok a vall. és közokt. Miniszter urnak 7681/1915. eln. sz. rendeletét egész terjedelmében 1605 915. közig. bizotts. sz. határozatom megkapták, tehát annak részletezése ezuttal felesleges volna.

A miniszter urnak az az óhaja, hogy az I.—III. osztály növendékei már szeptember hó 1-től kezdődőleg beiskoláztassanak oly községekben, melyek zárt sorokban épültek, jóakarattal végrehajthatók. A városok és községek belterületein, ha csak lehetséges már szeptember hó 15-én a tanítás vegye kezdetét.

Tanyákon a tanév október hó 1-énél előbb még a legelső osztállyal is alig kezdhető meg. Elvárom azonban, a tanyai tanítóktól is, hogy október hó 1-én valamennyi munkába áll.

NovEMBER hó 15-től kezdődőleg már a felső osztály, sőt még az ismételő tankötelesek is beiskoláztandók. A tankötelesek összeírása már előzőleg megtörténik és így az ellenőrzés akadályokba nem ütközik.

A múlt évben akadt tanító, ki a felsőbb osztály, önként jelentkező növendékeket a tanév elején hazaküldte. Amennyiben ez most megtörténne, úgy az ilyen, hivatása magaslatától messze álló népnevelővel szemben a legszigorubb megtorló intézkedéseket fogom folyamatba tétetni. Minden tanítónak szent kötelessége azon fáradozni, hogy iskolája minél előbb benépesíttessék.

Viszont az iskolamulasztások igazolásánál igen nagy tapintattal kell eljárni. A célnélküli iskolamulasztásokat kérelmetlenül büntetni kell, de ott, ahol a gyermek a hazát védő apa vagy testvér helyett, édes anyjának segítségére marad el, egyetlen esetben sem szabad a hatóságnál a mulasztást igazolatlanul kimutatni.

Most nem lehet az igazolás eseteit felsorolni, koronázni, azt az igazi nevelőnek érezni kell.

Állami iskoláknál a tanyákon hiányzó tanerők helyettesítésére csak október hó 1-től alkalmazok helyetteseket, sőt a több tanítós belterületi iskoláknál sem lesz helyettesre szükség a tanév elején.

Szeptember hó 15-ig az állami elemi iskolai igazgatók a beíratás eredményéről és a beosztásokról tájékoztató jelentést tartoznak tenni.

Szolnok, 1916. évi augusztus hó 16.

Győrffy József
kir. tanfelügyelő.

3736,916. tfsz.

Valamennyi polgári iskolának.

Bolgár hadköteles tanulók bejelentése tárgyában.

A vall. és közokt. m. kir. miniszter 97720/1916. számú rendeletére felhivom az állami, községi, magán- és egyesületi polgári iskolák igazgatóit, hogy amennyiben a vezetésük alatt álló iskola tanulói között hadkötelezettség alá eső bolgár állampolgárok vannak, azoknak neveit hivatalom útján azonnal jelentsék be.

Szolnok, 1916. augusztus 18-án.

Győrffy József
kir. tanfelügyelő.

3648,1916. tfsz.

Valamennyi elemi népiskolai tanítónak.

Fogalmazás tanítása tárgyában.

Többször volt már alkalmam rövid itteni működésem alatt a tanítószag figyelmét felhívni a fogalmazás tanítására vonatkozólag. Az új tanév küszöbén ismét mint elsődrendű kérdést állítom a tanítószag elé. Sikeresül megszerezem a fogalmazás tanítására vonatkozó azt a kis kátét, mely ma minden székesfővárosi tanító kezében van, melyet egész terjedelmében itt közlök:

Általános szempontok.

1. A tanító olyan szellemet teremtsen osztályában, hogy tanítványai merjenek beszélni, mert a bátortalanág sokszor nagy akadálya ennek. Adjon sok alkalmat a beszédre s inkább javíttassa a hibás feleleteket, minthogy ő feleljen a gyermek helyett.

2. Minden megoldási fokon gondunk legyen arra, hogy csak kisebb dolgozatokat irassunk és minden dolgozatot előre gondosan megbeszéljünk, előkészítsünk.

3. A megbeszélés (előkészítés) csak anyag gyűjtés lehet, ami a fogalmazást megelőző beszéd- és értelem-gyakorlati, olvasási és egyéb órákon történhetik, de evvel az eljárással a jelzett órákat ne vonjuk el eredeti rendeltetésüktől. A fogalmazvány mondatainak illetve vázlatainak megállapítása, begyakorlása tehát már nem tartozik az előbb említett órák keretébe.

4. A tervezett fogalmazványoknak ne a mondatait, hanem kérdéseit, később vázlatát állapítsa meg előre a tanító. A mondatok előleges megállapítása befolyásolja a tanítót, ezek kierősakolása sarkalja, tehát korlátozza a gyermekek gondolkodási és kifejezésbeli szabadságát.

5. Kérdéseink anyagmennyiségének átfogóját, a tanulók értelmi fokához mérten, fokozatosan növeljük, hogy azokra ne csak egy, hanem minél többféle feleletet kaphassunk.

6. Mindenik megoldási fokon a tanulókkal bíráltassuk meg a bemozdott feleleteket és beszéljük meg azokat úgy értelmi, valamint stílus szempontból.

A tanítás fokozatai.

1. A fogalmazás alapjait a tanító már az első osztályban rakja le, azáltal, hogy a beszédben való készséget tervszerűen fejleszti és ennek felhasználásával az esztendő második felében már néhány értelmileg összefüggő rövid mondatot írat a tárgyalt olvasmányból vagy a beszéd és értelem gyakorlat anyagából.

Szóbelileg megállapított, begyakorolt mondatokat kezdetben a tanító a táblára felírja és onnét másoltatja le, később már a táblán való előírás nélkül, szavankint diktálva íratja le, — de mindkét esetben kellően támogatja a tanulókat abban, hogy a leírás lehetőleg hibátlanul történhessen.

2. A II. osztálytól kezdve már külön megállapítást kíván az az anyag, amelyet fogalmazásilag feldolgoztatni akarunk. A dolgozatok itt már összefüggő kis, kerek egészet alkotnak és azért külön címet is kapnak.

A szóbeli tárgyaláson kapott feleletekből választjuk, illetve választassuk ki a legjobbat és azt jelöljük ki leírásra.

Az egész fogalmazvány 4—5 mondatának ilyen módon történt megállapítása után az eredményt a tanító kezdetben, de legfeljebb csak karácsonyig, csakis a begyakorlás céljára és idejére, mondatonként a táblára írja, és ilyen módon, később pedig már leírás nélkül gyakorolja be és a tanulók kellő támogatása mellett mondatonként íratja le.

3. A III. osztályban a kérdések mellett, az esztendő második felében már vázlatzavak után is készülhet a fogalmazvány. A vázlatzavak a fogalmazás anyagát alkotó gondolatokra való rövid ráutalások lehetnek.

Leírásra itt is a legjobb feleletet választjuk ki, de akár kérdések, akár vázlatzavak alapján dolgoztatunk, a megállapított és begyakorolt eredményt már nem mondatonként íratjuk le, hanem megkivánjuk, hogy azt az 5—6 mondatot önállóan írják le a tanulók. Támogatásul a táblára írjuk a kérdéseket vagy vázlatzavakat.

4. A IV—V. oszt. már nem kérdések, hanem csak vázlatzavak alapján dolgozik, amelyek elkészítésében úgy gyakoroljuk a tanulókat, hogy az egyes tárgyak tanítási óráin az összefoglalásnál már érzékeltetjük velük az illető tárgy vázlatát.

Egy-egy vázlatrésre itt többféle feleletet váltunk ki, azokat értelmi és stílus szempontból megbíráltatjuk, módosítatjuk, de a megbeszélte mondatokat már felhasználjuk a leírásra, még pedig olyan módon, hogy tanítványaink a minden vázlatrésre alakított, helyes mondatok között választhatnak s azokat kezdetben vázlatzavankint, tehát a megbeszélés után azonnal, később az egész anyagagnak szóbeli leírás után írhatják le.

5. A VI. osztályban a tanulókkal közösen összeállított vázlat alapján, mindég fokozottabb önállósággal dolgoztatunk és végső fokozatnak marad az a megoldási forma, amikor a tanulók a saját maguk által készített vázlat után önállóan dolgoznak.

A fogalmazás tárgyai.

1. A tárgy ne legyen a gyermek előtt idegen, hanem olyan, ami őt érdekli; ezért a három alsó osztályban különösen a gyermek élményei, tapasztalatai, az iskolával kapcsolatba hozható alkalomszerűségek, elbeszélések, mesék, szóval cselekmények feldolgozása ajánlatos.

2. Az I. osztály a kiválasztott tárgykörből néhány mondatot írat le.

3. A II. oszt. ugyanebben a keretben mozog, esetleg képről is írhat, de munkája már némileg terjedelmesebb lehet, (4—5 mondat), azt címmel is ellátja, mert befejezett egészet képez.

4. A III. oszt.-ban próbát tehetünk, alkalmas időben, egy-két értesítő levél írásával is.

5. IV. osztállyal, az év vége felé kísérletképpen, az V-vel már az iskolai év elejétől rendszeresen készítettünk apróbb leírásokat, könnyebb összehasonlítósokat, aminek ugyancsak elbeszélő formát adhatunk. Ezekben az osztályokban már a levelek íratása is jelentőségesebb lehet.

Gondunk legyen arra, hogy leírásaink ne egy-egy, már tanult anyagnak száraz elsorolásából álljanak (pl. A VIII. ker. nevezetes épületei. Magyarország vizei stb.) hanem, hogy feldolgozásuknak úgy a formai képzés, valamint stílusztikai szempontból is értéke legyen.

Ezt elsősorban úgy érhetjük el, ha leíró fogalmazásra oly tárgyat választunk, amelyet a tanulók már megismerltek.

6. A VI. osztály anyagát az elvontabb tartalmú (üdvözlő, köszöntő, vigasztaló stb.) levelek, továbbá a történelmi és természettudományok körével bővíti ki, amikor nagy gonddal válogassuk össze.

Nagy anyagmennyiségű témákat (pl. Gr. Széchenyi István, Kossuth Lajos. Az érzékszervekről és azok ápolásáról stb.) ne tűzzünk ki feldolgozásra, mer

azokat egy iskolai dolgozat keretében nem tudja a tanuló kimeríteni és még ha tulságosan hosszú is, akkor is befejezetlen marad.

7. A polgári ügyiratok, amik formák alapján készülnek, a nyelvtani magyarázatra szánt órán beszélendők meg, írásbeli gyakorlásuk pedig a helyesírás órán történik.

Írásos feldolgozásra csak azokat az ügyiratfajtákat válasszuk ki, amelyeknek kiállítása jogi tanács nélkül sem okoz nehézséget.

8. Bármit irtunk a dolgozat mindig rövid és egyszerű, természetes nyelven legyen megírva.

9. A tanítótestületek a Helyi Tanterv anyag-gyűjteménye helyett más, alkalmas tárgyú gyűjteményt is állíthatnak össze feldolgozásra, de ezt a tanítási év elején jóváhagyás végett a kir. tanfelügyelőségnek bemutatni kötelesek.

A fogalmazás külső kiállítása.

1. Az I. oszt. csak a rendes füzetében dolgozik, de a többi oszt. külön füzetben gyűjti össze fogalmazási munkáját.

2. A II—III. oszt. egész évben, — a IV. az első félévben négy vonalas, míg az V—VI. oszt. általában egyvonalas füzetben írat.

3. A fogalmazvány terjedelme a II. osztályban se legyen 5—6 mondatnál több, de a felsőbb osztályok is elégedjenek meg az írásfüzet egyik oldalával.

4. A feladatokat a tanuló sorszámmal, kelet és névalírással is lássa el. A «Feladat», — «Megoldás», — «Javítás» felírása felesleges, az osztályozásra vonatkozó «Szépirás» és «Megoldás helyett is elégséges ez a betűjelzés: «I.» «M.»

A fogalmazványok javítása.

1. Az I. oszt.-ban a hibákat írásközben javítjuk ki, a többiben a tanítási időn kívül.

2. A II. oszt.-ban általában a tanító javítja ki a hibát, de a III—VI.-ban csak azokat, melyeknek hibáján írását még nem követelheti; a többit vagy aláhuzza, vagy a hiba természetének megfelelően jelzi.

3. Hogy javításunk feltűnőbb legyen, azt színes tintával, de bizonyos izléssel végezzük és a feladatot felesleges színes jelzésekkel el ne ékeltelentsük.

4. A tanulók a hibás szavakat a következő fogalmazási órán újra leírják hibátlanul. Ezt a munkát közösen végezzük, sőt ajánlatos a gyengéket egy-egy ügyesebb tanuló segítségével is támogatni.

Janítás címén az egész feladatot sohase irassuk le.

5. A javításra még az V—VI. osztályban is ajánlatos a feladattal szemben levő egész oldalt felhasználni, mert a margó ennek a gyermekanyagának kevés.

6. A tanító nézze át a tanulók javító munkáját is s az ebben maradt hibákat már ő javítsa ki.

Eddig szól a fogalmazás kis kátéja. Nekem ez alkalommal hozzátenni valóm nincs. Hiszem, hogy leközlésével igen sok tanító munkáját megkönnyítettem.

Szolnok, 1916 aug. 15.

Gyórfy József
kir. tanfelügyelő.

3758 916. tfsz.

Valamennyi állami elemi és polgári iskolának.

Szeptemberi határidős ügyek elintézése tárgyában.

1. Beíratás megkezdése előtt úgy az elemi, mint a polg. iskolai tantestületek értekezletet tartanak. Ezen az értekezleten beszélnek meg elsősorban a beíratás részleteit. A szünetidőben esetleg beállott változások következtében az osztály és tárgybeosztáson történő változásokat. Ezen az ülésen fejt ki igazgató egész tanévi munka programját. Itt történnek az egész tanévre kiható elvi megállapodások. Itt jelöltetik ki a különböző tisztségek, mellékfoglalkozások, tanügyi lapok közleményének referálói stb. A templombajlás szabályozása és a felügyelet ezen az értekezleten nyer elintézést. Ennek az értekezletnek jegyzőkönyve egyben tükrözi a tantestületnek. Ebből tükröződik vissza a tantestület pedagógiai érettsége, színvonala. Ezen jegyzőkönyvet fokozott figyelemmel fogom felülvizsgálni.

2. A polgári iskolai igazgatók bemutatják a jóváhagyott tárgybeosztás alapján elkészített órarendjeik egy példányát és beterjesztik tanmeneteiket is.

3. A ne.n állami polg. iskolák változási kimutatásai az egyetemi nyomda kiadványán két példányban bemutatandó. Vonalozott s meg nem felelő papíron kiállítva nem fogadom el.

4. A magántanulók javító vizsgálati idejére, az elnöklés megállapítása végett, a javaslat, ha még meg nem történt volna, azonnal megteendő, ugyanitt teendő javaslat a rendkívüli időben vizsgázó magántanulóakra vonatkozólag is. Itt jegyzem meg, hogy a magántanulóakra vonatkozó jegyzőkönyvek sem alakban, sem nagyságban, sem beosztásban el nem térhetnek az egyetemi nyomda kiadványától. Ahol ettől eltérő nyomtatvány van már most kijelentem, hogy ott a magánvizsgát nem fogom megtartani, hanem átutalom oda a növendékeket, hol a miniszteri rendeleteknek mindenben megfelelnek.

5. Az állami polg. iskolai tandíjmentességre vonatkozó javaslatot két példányban szept. 20-ig tar-

toznak az igazgatók nálam bemutatni a kérvényekkel együtt.

6. Az egyes tantárgyaknak részleges felmentését is a polg. iskolai tanulók csak szept. hó végéig kérelmezhetik. Figyelmeztetendők a tanulók, hogy teljes felmentés nem adható és így minden tanuló minden tantárgyból kap osztályzatot.

8. A polg. iskolai ifjusági és tantestületi könyvtár és szaklapokra vonatkozó javaslatok szept. hó végéig mutatandók be nálam. Engedélyem nélkül megrendelt könyvek és szaklapok árai az iskolai számadások felülvizsgálásakor az igazgató, illetve gondnok terhére állapíthatnak meg.

8. Az összes ovodák az I. mintájú statisztikai füzetek egyik példányát a statisztikai hivatalhoz, másodpéldányát pedig hozzám tartoznak bemutatni e hó végéig.

9. Figyelmeztetem az áll. el. iskolai igazgatókat, hogy az itt leközölt határidős kimutatásokat, jelentéseket mindég a jelzett határidőben terjesszék be. Amiről említést nem teszek azt abban a hónapban ne küldjék be, még abban az esetben sem, ha arra egy korábbi rendelkezés kötelezte is az igazgatókat. Ha nálam nincs felsorolva valami, úgy az annak a jele, hogy vagy teljesen hatályát veszítette az előbbi rendelkezés, vagy pedig, hogy a háború miatt eltolódott a határidő.

Szolnok, 1916 aug. 20.

Gyórfy József
kir. tanfelügyelő.

3812 916 tfsz.

Valamennyi polgári iskolának.

A tanév megnyitása tárgyában.

A vallás és közokt. Miniszter urnak f. é. aug. 22-én kelt 106115. számú rendeletére tudomás és további eljárás végett a következőkről értesítem:

Tekintettel a háború okozta rendkívüli gazdasági helyzetre, mely a polgári iskolai vidéki tanulóknak idegen városokban való kellő élelmezését nagyon megnehezíti, az 1915. XIII. t. c. 5. §-a alapján a következők rendelkeztek el:

Az 1916. 17. tanévben a rendes tanítás általában szeptember hó 15-én kezdődik meg; oly iskoláknál azonban, amelyek internátussal kapcsolatosak, vagy oly helyeken, ahol a tanulók ellátása nehézségekbe ütközik, a tanév megnyitása október 1-re halasztható. Az erre vonatkozó engedélyt a fenti feltétel fennforgása esetén az iskolafenntartó, illetve az állami intézeteknél a kir. tanfelügyelő adja meg. Természetes, hogy ezen rendelkezésből kifolyólag, a tanévet megnyitó értekezletek, tanév elei javító és magánvizsgálatok ideje is változást szenved, s a tanév megnyitása-

nak időpontjához igazodik. Oly tanintézeteknél, holt a rendes előadások szeptember hó 15-én kezdődnek, a beírások kezdő napjaul szeptember hó 11-ike tűzendő ki.

Szolnok, 1916 aug. 24.

Gyórfy József
kir. tanfelügyelő.

3907/916. tfsz.

Valamennyi állami és községi elemi iskolának

Ifjusági könyvtári költségvetés és számadás tárgyában.

A vallás és közoktatásügyi m. kir. Miniszter ur f. é. augusztus hó 17-én kelt 103501. számú rendeletére értesítem a következőkről:

A könyvtári bevételek és kiadásoknak az iskolák költségvetéséből való kikapcsolása folytán elrendeltetett, hogy mindazon állami és községi népiskolák, melyek beíratási díjat szednek, illetve beíratási díj helyett váltásdíjat kapnak vagy könyvtári célra más forrásokból nyernek fedezetet, 1916/17. tanévtől kezdve az ifjusági és tanítói könyvtárak bevételeiről és kiadásairól külön költségvetést készítsenek, pénztári naplót vezessenek, illetve számadást szerkesszenek.

A költségvetést 3 példányban kell kiállítani és mindenkor szeptember hó 25-ig az illetékes kir. tanfelügyelőhöz beterjeszteni; a pénztári naplót június, tehát a költségvetési év végén kell lezárni és a 3 példányban kiállított számadást legkésőbb július közepéig elsőfokú felülvizsgálat alá beterjeszteni.

A kezelésre vonatkozóan a költségvetési és számadási minta hátlapján levő utasítás az irányadó. A megfelelő nyomtatványok a m. kir. tud. egyetemi nyomdánál (Budapest, I. ker.) ivenként 6 fillérért kaphatók.

Erről azzal értesítem, hogy a szükséges nyomtatványokat az egyetemi nyomdától haladéktalanul szerezze be és a nyomtatvány hátlapján levő utasítás szerint járjon el.

Megjegyzem, hogy a folyó tanévben beterjesztendő könyvtári költségvetések határidejéről később értesítem.

Szolnok, 1916 aug. 29-én.

Gyórfy József
kir. tanfelügyelő.

Hirek.

Halálozás. Vármegyei tanítótestületünk alelnökét mély gyász érte; felesége Malatinszky Lajosné szül. Rácz Vilma f. hó 7-én délután 3 órakor, életének 50-ik és boldog házasságának 26-ik évében, rövid szenved-

dés után Budapesten az Urban elhunyt. A szolnoki sírkertben helyezték örök nyugalomra. Béke lengjen nyugvó porai felett!

Áthelyezettek: Dávid Tamás homoktenyerei áll. tanító Jászberény-Meggyes tanyára, Csekei Margit Tiszaföldvárról Szolnok-belterületre, Fodorné Csukás Ilona Mezőtur-külterületről a belterületre, Hollós János Jászládányról Ráczereszturra,

Csiky Anna Amizon intézeti és Simon Emilia munkácsi áll. polg. iskolai tanítónők a szolnoki áll. polg. fiúiskolához, Vales Elza ipolyvári, a turkevei áll. polg. iskolához, Dirner Adél turkevei áll. polg. iskolai tanítónő Budapestre, az Erzsébet-Nőiskolába helyeztetett át.

Kinevezettek: Veres Antal Károly zsidói róm. kath. tanító Jászberény-Tápió tanyára, Kindlovits Margit Törökszentmiklós Barta pusztára. Kelemen Margit Mezőtur-külterületre, Rényi Albertné Kiss Piroska Jászládányra, Varga Emma állomáshely megjelölése nélkül és Szabó Eszter Tiszaföldvárra.

Nyugdíjaztattak: Brauné Bencsik Emilia szolnoki róm. kath. tanítónő, Korényné Feliczán Mária, Nyírjé Bácsi Róza és Demackné Simon Jolán karcagi községi óvónők.

Előléptek: Vad Erzsébet és özv. Simonné Trusza Berta karcagi, Kodál Vilma törökszentmiklósi polg. leányisk., Szokola Ottó és Gulyás Flórián törökszentmiklósi polg. fiúiskola tanárok, illetve tanárnők, továbbá Toth Sándor törökszentmiklósi róm. kath., Kalivoda Kálmán jászfényzari róm. kath., Illéssy Kiss Mária mezőtúri, Mennér Károly kenderesi, Illéssy Gyula mezőtúri, Bedőné Palkó Antónia nagyrévi ref. tanítónő.

Hadi szolgálat alól felmentettek: Tóth István szolnoki áll. polg. fiúiskolai ig. és Csuka István jászárokszállási áll. el. iskolai tanító.

Az orsz. tanítói nyugdíjintézetbe felvétel: Katona Jenő tiszaszentimrei ref. elemi iskolai tanító.

Az iskolai szünetek meghosszabbítása. Általános óhajnak tett eleget a vallás- és közoktatásügyi miniszter ama kiadott rendeletével, a mellyel az idei tanév megnyitását valamennyi középfokú tanintézetben és polgári iskolában október elsejére elhalasztotta. Többször rámutattunk, hogy milyen nehézségekbe ütközik ezekben az időkben a tanuló ifjúság utaztatása és élelmezése az egyes iskolai központokban. A vidékről a fővárosba vagy a faluról a megyei központba kerülő gyermek, ezen helyeken nem részesülhet abban a gondozásban, melyet otthon a szülői háznál élvez és így testileg károsodik. A szünet meghosszabbítása most már csak azért praktikus, mert az iskolákat a menekültek rendelkezésére lehetne bocsátani, addig is, amíg másként gondoskodnak róluk.

Nyomatott Varaga József villaanyerős könyvnyomdájában Szolnok 1916.

Tanítók és Tanítónők Zsebnaptára. Kovács Gyula nagybányai könyvkereskedő immár hetedikben adta ki a tanítói körökben közkedvelt TANÍTÓK ÉS TANÍTÓNŐK ZSEBNAPTÁR-át, amelyet Verner Jenő székesfővárosi tanító szerkeszt elejétől kezdve. Az 1916—17. tanévre a szerkesztő igen érdekesen válogatta össze azokat a dolgokat, amely a háborúval és a tanítókkal összefügg. Sok fáradságos utánajárástól és kérdezősködéstől óvja meg magát az a tanító, aki és praktikus beosztású és megbízható naptárt megveszi. Kapható a kiadónál portómentes költséggel **1 korona 60 fillér** árban, de kapható bármely nagyobb könyvkereskedésben is.

Vendégszobák. A budapesti Házbán az Eötvös-alapnak a fővárosba jövő tagjai részére állandóan hat vendégszoba áll rendelkezésre. Ezek közül négy 1—1 ágygal, kettő pedig 3—3 ágygal van felszerelve. Az egyágyas különszoba ára naponként 2 korona, a közös 3 ágyas szobában pedig fejenként 1—1 korona díj fizetendő. A szállás biztosítása végett célszerű 4—5 nappal előbb válaszos levelezőlapon Kapu Rezső igazgatóhoz fordulni, aki készséggel ad értesítést arról, hogy a jelzett időre van-e üres szoba, illetve ágy. Kivételes esetekben oly kártársak is kaphatnak szobát, kik nem tagjai az egyesületnek.

Az Eötvös-alapnak jövedelmező szellemi és ipari termékek: Baró Eötvös József összes művei, a Tanítók Naptára, az Állatvédő Gyermeknaplár, a Tanítók Háza Irtákai, a Tanítók Háza Gyufája, a Diákintá, az Eötvös-alap Tanítók Háza Sosborszesze stb. stb. Lépünk be valamennylen az Eötvös-alap tagjai sorába s másokat is buzdítunk a belépésre.

A legjobb gyermeklapot a «Jó Pajtás»-t a Franklin-Társulat adja ki; előfizetési ára negyedévre 2 korona 50 fillér, félévre 5 korona, egész évre 10 korona. Egyes szám ára 20 fillér. Előfizetéseket elfogad és mutatószámokat küld a «Jó Pajtás» kiadóhivatala Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei elemi iskolai füzetem és írószereim a tek. Tanítói kar szíves figyelmébe ajánlom.

VARGA PAPIRÜZLET SZOLNOK Kintzler-ház.

Hirdetéseket vállalunk és közlünk! mérsékelt díjazás mellett

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOKVÁRMEGYEI NÉPMŰVELÉS

A kir. tanfelügyelőség és a vármegyei tanítótestület hivatalos közlönye.

Kiadja a Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei Tanítótestület.
Megjelen — július és augusztus hó kivételével — havonta kétszer.
Előfizetési díja:
Egész évre 8 korona.

Felelős szerkesztő
Pápai Gyula.

Előfizetési és hirdetési díjak, reklamációk Muhy Sándor egyleti pénztárhoz, a lap szellemi részére vonatkozó közlemények a felelős szerkesztő címére küldendők.

A menekült tanítókhoz!

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye tanítósa részvétellel és szeretettel fogad benneteket Székelyföld mesterei. A háború vihara im a ti otthonotok felé fordult. Erős meggyőződéssel, mély hittel vagyunk, hogy hamarabb visszatérhettek a szűkebb honi földekre. A galád ellen még vezekel átkos tettétek. Türelem! A várakozás hosszu nem lesz. De addig is mint testvérek, felajánljuk erőnket és tehetségünket, hogy sebeitek fájdalmát enyhítsük.

Filléreinket összeadjuk és rendelkezésetekre bocsájítjuk. Bár csak pillanatnyi segítséget nyújthat testületünk alelnöke (Malatinszky Lajos Szolnok, Vásár-ter) de ez nem alamizsna, ez testvéri adomány.

Óhajotok vagy bajotok közlésére lapunk szintén rendelkezésre bocsájítjuk. Tanácsal szolgálunk, kérelmeket parancsnak tekintjük. Fáradságot nem sajnálva dolgoitoknak utána járunk. Minden erőnkel javatokra leszünk.

Illetékes helyről nyert értesülésünk alapján alább következő fontos közlésre hívjuk fel figyelmetek.

Miniszteri rendelet szerint az elemi. az önálló gazdasági népiskolai tanítók és óvónők is, ha még nem tették, azonnal jelentsék be tartózkodási helyüket közvetlenül a vall. és közoktatásügyi miniszteriumnak. — E jelentésnek tartalmaznia kell, hogy az óvónő, illetve tanító — a) honnét, milyen jellegű iskolától és mikor távozott, — b) kinek a felhívására távozott, — c) hatóságilag mely község jelöltetett ki tartózkodási helyeül, — d) hová távozott és hol tartózkodik (pontos lakcím), — e) kimutatandó vallása és családi állapota is (nőtlen, hajadon, nős, gyermekes vagy más családtagok száma, a gyermekeknel, hogy milyen iskolába járnak).

Ha valaki nem azon a helyen tartózkodik, melyet neki a hatóságilag kijelöltek, ezt indokolni tartozik.

Minthogy elsősorban maguknak az állomáshelyükről távozott óvónőknek és tanítóknak érdekében nem kívánatos az, hogy az országban hivatás nélkül szerte szóródjanak, minthogy továbbá az országban sok a szünetelő és a bevonulások következtében meggyengült iskola, azért a saját községük népevel együtt nem maradt állami és községi óvónöket és tanítókat a vall. és közoktatásügyi Miniszter Úr más inlézetekhez fogja rendelni illetve beosztani.

Azok a tanítók, kik a fentebb irt bejelentést megteszik, megkapják szabályszerű illetményeiket. Azok pedig, akik más iskolához rendeltetnek vagy már rendeltettek ezen felül még fizetésük 75 százalékáig terjedhető kiküldetési pótlékot fognak kapni. Azok a hitelezetési tanítók pedig, akiket az egyházi főhatóság oszt be más iskolához a fizetésükön felül évi 800 K-ig terjedhető helyettesítési díjban fognak az államtól részesülni.

A katonai szolgálat alól nélkülözhetetlenség címen felmentett azok a tanítók, akik szabályszerűen jelentkeznek új és beosztásra rendelkezésre állnak továbbra is felmentve maradnak, ellenben a nem jelentkezők vagy az új állomáshelyen meg nem jelenők felmentése hatályon kívül helyeztetik.

E helyt végül megemlítjük, hogy Kolumbán Lajos udvarhelyvármegyei kir. tanfelügyelő közlése szerint vármegyénk területén meglepedett székelyföldi menekültek tanköteles gyermekei részére már is 15 külön iskola szerveztetett, melyekben székelyföldi menekült tanítók fognak tanítani. Ezen iskolák Kenderesen, Jászládányban, Turkevén, Törökszentmiklóson, Jászkeséren, Tiszaszentimrén, Kunhgyessen, Jászfényzaron, Dévaványán, Karcagon, Jákóhalmán, Tiszaföldváron és Kisujszálláson létesítettek. A viszonyok alakulása szerint a székely iskolák további szervezése folyamatosan marad.

A tanítók tartalékos tisztekké való kiképzése. Eddig az A) osztályú tanítók, akik az 1889-iki véderőtörvény 32. §-a, illetőleg az 1912. évi véderőtörvény 82. §-a alapján a póttartalékba voltak besorozva, továbbá a B) osztályú tanítók, akiket mint póttartalékosokat a hadseregben és a honvédségben betöltött szolgálati kötelezettségük után a népfelkészítési helyzetek át és végül a C) tanítók, akik saját kerelmükre az egyéves önkéntes jog kedvezményét csak a póttartalékosokként történt első katonai kiképzés után kapták meg, a tartalékos tiszti kiképzésből ki voltak zárva. A «Külügy Hadügy» szerint az alább megnevezett osztályhoz tartozó tanítók és pedig egyelőre az 1865. évfolyamtól bezárólag 1882. évfolyamhoz tartozók, amennyiben tiszti minősítésre alkalmasak, kérhetik tartalékos tisztekké való kiképzésüket. Az A) osztályhoz tartozóknak azonban, ha tartalékos tiszti kiképzésre törekszenek, előbb az 1889. évi véderőtörvény 32. szakasza alapján megadandó, illetőleg az 1912. évi véderőtörvény 82. szakasza szerint megadandó kedvezményt és az 1912. évi véderőtörvény 21. szakasza alapján járó kedvezményt kell kérniük. Ez irányban, feltéve, ha a folyamodók megfelelő tudományos képzettségüket legkésőbb amaz év október 1-éig, amelyben őket besorozták, igazolják, a hadbanálló személyeknél a fölöttes szakaszparancsnokok, a belföldön a pótkeretek parancsnokai döntenek. A B) alatt megnevezett tanítók hasonló feltételek mellett ugyancsak megszerezhetik a jogot az egyéves önkéntesi jelzés viselésére. E személyek tartalékos tisztekké való kiképzését külön intézkedések fogják szabályozni.

Utolsó csalódás.

Írta: Jerome Sándor.

Az Ifju: Ot van tehát! Ot diploma, — sok fáradság és verejték ára! Mennyit küzdtem a Sorssal szemben értetek. De merre induljak hát veletek? Melyik juttat hozzá ahhoz a csekély boldogsághoz, mely az élet kinjait elviselhetővé teszi. Vajjon teremt-e boldogság számomra? Az iskola szenvedés, az iskola gyötrelmem volt.

A Sors: (a magas hegytetőről meglátja az eddig vele dacoló ifjut, látja, hogy a sok ut közül, — mely a hegyről a boldogság, az öröm völgyébe vezet — nem tud választani. Rémes lényén kaján öröm fut keresztül) Ismét hatalmamban vagy tehát te merész legény, ki felmérted venni a küzdelmet velem! — Varázserővel az utakat felirással látja el. —

Az Ifju: — Én töprengök és lám mily könnyű a választás! Mi más is vezethetne a boldogsághoz mint a Munka. Ezt mindenki megbecsüli, jutalmazza. — A

szük uton egy szép lány jö már felfelé. Ugy látszik a leány nem boldogult. Az Ifju örvend. — Mennyire megaranyozza majd a fáradságos haladást. — Elébe rohan. Fel-felbukik a sziklarögön. Hozzá ért már! Visszafordul. — Te kedves lélek tarts velem. Lám kettőben hamarabb a völgybe jutunk. Nem fogunk olyan nagyon elfáradni, akarj egyet velem.

A leány hallgat a szóra. Megindul vele már, de megbánja, — hatszor is más utra óhajtván téni, hetedszer végre — az ifju egyedül bandukol... Dolgozik, iparkodik éveken át. Örli szervezetét, nagy beteg lesz. — Nincs tovább! — Ez uton a völgybe már nem kerül. Messze van még odáig, vissza kell fordulni tehát. —

Uj erőre, egészségre kell törekedni, csak akkor lehet ismét a boldogság felé törnie. Munkájának minden gyümölcsét feláldozta egészségéért. A Sors, mely ellen küzdött, megsegítette, csak azért, hogy tovább szenvedtesse. Adott támaszt melléje. A hála és szeretet sok lemondásra kényszerítette.

Élni és élni. Élni másokért...

Ott áll ismét a választónál már kísérletűl.

A szerelem ösvényénél egy kis Lányka ül. Az Ifju rátekin, hívná is magával, de nem, ő csupa jellem és akarat.

Haladnak az uton, haladnak sokáig. Fájón tapasztalja, hogy kísérletéből senkit sem képes boldoggá tenni, boldogságra vezetni. A céltalan ut megszakad. A tátongó örvénybe egy se lép. — Visszatérnek. —

A Sors nevet. Hangos és gunyos a hahotája. — Az Ifju feltekint. — A sors postása egy Jómádár az Ifjuhoz repül.

— Lásd te a boldogságot keresed, ezt pedig csak az találja, ki nem válogat s nem keresi azt. Egy utja van annak csupán. A Sors megsajnál s engem küldött, hogy megmutassam utad. —

— Köszönöm te Jómádár, de én már újra választottam. Boldogságra és boldogságomra pedig csak ez vezetett el. A szerelem ösvényére lépek.

— Tudomány, munka, önfeláldozás nem boldogítottak. — Régtől vágyom a szende Lányra ki az ösvény szélén ül. A legőszintebb, a legszentebb érzéssel viseltem vele szemben. A szerelmem erősebb, mint valaha: Én látom, biztosan érzem, hogy ő vágyva vár. Szóltanul, némán tekintett rám, de szemében olvastam nagy és vonzó szerelméről. Már előre boldog vagyok.

Jómádár: — Hm! Ugy látszik te nem ismered a medve bőréről szóló históriát! —

Az Ifju: — Hagyj el engem nincs szükségem rád!

Nincs senki, hol panaszoljam borus életem,
Méreget ellén gyógyítószer a méreg legyen.
Vérezzék hát nap-nap után a halálos seb,
A Sors nékem mindegy immár kutya-e vagy eb.

De ha egyszer vége szakad, majd boldogság lesz,
Ott lent majd a hantok alatt figyelembe vesz.
Akiért vágyasz a sirodon könnyét omlassa,
Holt szivedet, szerelmedet ott is áthatja...

«Mit hittél te balga gyerek, most olvasom csak,
Hogy képzelhetted te ilyent? (mondd a halottnak).
Nem megmondtam életben! (szól és nevet is)
Hogy is lehet?! De még ilyet! Ugyan de, hogy is!»

J. S.

A kir. tanfelügyelőségek, pénzügyigazgatóságok ideiglenes áthelyezése. Kormányrendeletből vett értesülés szerint: «Hunyad vmegyének a Marostól északra eső része nem ürített ki, ezért Benkő András tanfelügyelő Déván maradt. A Marostól délnek eső rész kiürített, a lakosság Arad vmegyében van s Aradon van Horváth Dezső segédtanfelügyelő, ki a rész ügyeit intézi. A hivatal az «Aradi Kereskedők Köré»-ben van elhelyezve.»

Szeben vm. tanfelügyelősége Zomborban; Udvarhelyi Szolnokon; Háromszék megyéé Gyulán; Brassóé Nagybecskerekén; Fogaras megyéé Makón; Nagykovácsfalva vmegyéé Orosházán és Csiké Debrecenben van.

A pénzügyigazgatóságok és a mellérendelt adóhivatalok a következőképpen helyezték át: Brassóé Nagyváradon. Csíkszeredáról Debrecenbe. Déváról Aradra (de már visszahelyeztetett a megye területére). Dicsőszentmártonról Gyulára. Lugosról Aradra, (de menekülésre ok nem lévén a pénzügyigazgatóság helyben maradt). Segesvárról Gyulára. Sepsiszentgyörgyről Nyíregyházára. Székelyudvarhelyről Szolnokra.

Udvarhelyvármegye tanüggye.

Az oláh betörés által feldúlt Székelyföld lakói ma is nagy tömegben érkeznek a vendéglátó vármegyébe. Az Udvarhelymegyéből menekült és már megtelepedett tanítóság ügyes-bajos dolgainak intézését az

első napokban Gyórfy József szolnokvárm. kir. tanfelügyelő látta el vendégszerető barátsággal.

E hó 10-én már Kolombán Lajos udvarhelyvármegyei kir. tanfelügyelő vette kezébe tankerülete vezetését. Hivatali helyiségei f. hó 20-áig Szolnokon a Konstantin iskolában, azóta pedig a vásártéri iskolában nyert elhelyezést.

Kolombán Lajos, kir. tanfelügyelő a már megkezdett és letelepedett tanítóit azonnal beosztotta a vármegye oly községeibe, ahol székely menekültek tömegesebben vannak. Ellátta őket a virágkorukat élő napközi otthonok szervezésére vonatkozó utasításokkal s a napközi otthonok segélyezésére — ahol naponként gondos felügyelet és meleg étel vár az apró menekültekről — mintegy 12.000 K támogatást sikerült ki-
eszközölnie.

Folyamatban van a menekült elemi iskolai tanulók beiskolázása s azoknak ingyen tanszerrel és némi ruha-cipő segéllyel leendő ellátása is.

Előkészület történt arra nézve, hogy a székely tanulók a székely tanítók vezetése alatt munkájukat a szabályszerű időben megkezdhessek.

A menekült tanítók menekülésük idejére eső költségeiket, valamint a letelepüléstől számított 8 napra 6—6 K napidijukat megkapják, ha erről szabályszerű számlájukat a kir. tanfelügyelő hivatalhoz beterjesztik.

Kolombán kir. tanfelügyelő gondossága és fáradságát nem ismerő ügybuzgalma eredményezte, hogy mintegy 6000 K segély fog rövid időn belül kiosztásra kerülni oly tanítói családok közt, akik a napok terheit legnehezebben viselhetik.

A már elhelyezett és elhelyezendő tanítók az anyagi terheket 75%-os pótlékkal könnyebben viselhetik. Mégis a tanfelügyelő az elhelyezéseknél tekintettel van arra, hogy gyermekeiket polgári vagy középiskolában taníttató tanítók lehetőleg ilyen iskolákkal rendelkező helységekből, vagy azok tőszomszédságában nyerjenek alkalmazást. Ezidőszent már mintegy 100 állás töltetett be udvarhelymegyei menekült tanítókkal, melyek közül 30 szolnokmegyei tanítók helyettesítésére esik.

A beszerzési előlegek dolgában benyújtott kérvényeket a kir. tanfelügyelői hivatal azonnal fölterjeszti illetékes helyükre.

Azon kartársak, akik fizetési könyvecskéjüket és nyugtájukat az illetékes m. kir. adóhivatalhoz benyújtották s így jelenleg nincs kezükben; illetményüket megkaphatják, ha bélyegtelen nyugtájukat a kir. tanfelügyelővel láttamoztatják. Ugyancsak nála jelentsek be polgáriiskolába járó gyermekeiket az Udvarhelyvármegyéből menekült és Szolnokon tartózkodó szülők, hogy azok beiskolázása is szabályszerű időben meg-

Jómadár: — De nem úgy van az! A sors meg hagyta, hogy mellőled ne távozzam.

Egy változás és a Jómadár tisztí uniformisban a válaszulnál várakozó Léhák társaságában az Ifju előtt betör az ösvényre. A Lány minden végig tekint, de ezek rá sem néznek...

Az Ifju — Nem baj! Biztos vagyok felőle. A sok Léha nem ér fel egy őszinte érzésű komoly lélekkel. Megbecsülni csak én tudom. Szeretni pedig nálamnál jobban senkisé. Am lássuk! —

Már együtt is haladnak. A sötét ösvény mindenütt hangos, csak ez egy pár csendes, csak ez egy pár néma. Sokkal mélyebb az érzélem semmint szóval kifejezni lehetne. Az ifju szíve szerelmét forrón szorítja magához, talán előre érzi, hogy a Sors el akarja ragadni tőle. Féli, óvja, reszket érte éveken át. A Lányka sem szól, de minden tette bizonyítja az őszinte viszonzásban. Az ismerkedés-utján már rég meghaladtak a Boldogszerelme utjára érkeztek. Az Ifju ejdön tekint a Lányra. Mély érzéssel kéri az ut további folytatására, hogy legyen kísérője, legyen párja.

De az ösvény nagyon hangos. A Léhák danája folyton a Lány fülebe hangzik. — Itt gyűltek össze ezek valamennyien a Boldogszerelme kapujában... Főlöles utat ők nem tesznek.

A Lány megállt. Jó helyen érzi magát immár. Meg nem választott a Léhák közül, de könnyen megy az már itt. Egy tekintet és lány meg ifju vakon követik egymást. Vakságukban sokan a mélybe zuhannak. —

Az Ifju észreveszi az ingadozást. — Megretten. — Egy jómadár közelit, a Lány meg sem várja, hogy oda érkezzen, már is bucsul vesz a boldogságot kereső jellemes férfitol. —

Vissza tehát! Vissza a kiinduló helyre. Számon kell kérnie a Sorsot az átkos tetteket. — De a Sors üzenetet küldött elébe. Ez üzenet a Boldogság utját jelölte.

Az Ifju újból próbált és oda ment. Nagy sorompókat talált ott, melyek az utat elzárak előle. — Mély csodálkozásából a Sors kegyeltjei hamar felvilágosították őt.

— Ez uton ugymond, csak könnyű szekéren lehet járni. A gyalog haladókat a rohanó kocsi sorba gördölják. A szekerek gyengék, pedig sokan ülnek rajtuk. Így a súlyos dolgokat le kell adni.

— Mi legyen az hát? Kérdi a boldogtalan.

— Nem lehet felülni másnak mint a könnyelműeknek. El kell vetni a mérhetetlen szerelmet, a súlyos fájdalmat, a nagy és nehéz gondokat, minden büszkeséletes és tisztességes tartalmat. —

— De hisz akkor miben sem különböznek tőletek Léhák, Jómadarak! — Nem ily árt még boldog-

ságomért sem adhatok. — De ki az, ki ennyit követel érte?

— A Jómadár a hegytetőre mutat. Menj! Ott van a Sors beszélj azzal. —

Az Ifju felrohant. Fel a tetőre, hogy a lelketlen Sorsot ledöntse a büszke trónjáról. Ereje gyenge volt. A sors észrevette a nagy erőlködést, gunnyal megelmezte a boldogtalant, hogy talán körül is tekintethetne. — És szörnyű amit az Ifju látott. A tetőn mindenütt vér és pusztulás. Hullott a bomba, szakadt a gránát és srapel. Villogtak a szuronyok, forogtak a kardok. — Még fel sem ocsudt, midőn a Sors megvárakozni kezdte:

— Látod ez égést, e rombolást, pusztítást? Ezek is ellenem támadtak. A Sorsot kihívták. — Ezek is boldogok akarnak lenni. Lefelé utat már nem találtak. Mindegyikben botlottak, boldogságra nem jutottak. Mind csupa akarat, vitézség és erő. Az egész hegyet elakarják pusztítani, csak hogy engem ledöntsének, elmozdítsanak. — És mit látsz? — Reped a szikla, omlik a kő, hullnak a vitézek, a bátrak. Boldog egy sem lesz azért köztük: Én szilárd vagyok, boldogságot most is csak kivételként adok. — Ezek a halálban keresik azt. Am higgyék! Ez lesz utolsó csalódásuk.

Az Ifju magából kikelten támad a Sorsra. — Te gyűlölt. Te kegyetlen! A szenvedés, a bánat is többet ér mint oly boldogság, melyet Te adsz. Hisz ennyi szenvedés után ezt élvezni sem tudnám. — Ugy hiszed nincs nagyobb hatalom nálad? Lehetséges volna, hogy akit csak keserűség és fájdalom ért, az úgy pusztuljon mint Te véled. Nem! Nincs igazad Te szivtelen! Én is hiszem, hogy van boldogság a halálban. Magam megyek boldogságom keresni. — Mily élvezet lesz a Te hegyed döngetni. Bár egy követ elmozdítok, melyben egy jó lélek valamikor is botolna.

A Sors: — Eredj utadra, Neked is utolsó csalódásod volt ez! —

És az Ifju ment. Ment a küzdők közé. Itt is jellem és csupa akarat volt. Le is került a völgybe, hol oly nagyon élni akart. Lekerült, de halva.

A sír lapos és jeltelen. A boldogok számára táposták. A Sorsnál hatalmasabb Ur a sír helyén virágot teremtet. A boldog kis Lány letépi, leszakgatja. Énekel szép csengő hangon bucsuztatót:

„Volt nincs fene bánja, volt nincs fene bánja...”

Naplómból.

Nincs nekem ma oly igen sok mondani valóm,
Nincs énnekem semmi bajom, csak fájo a szóm.
Gyűlöltem én mindig azt, ki Naplót vezetett,
De a Sors most engemet is erre készítetett.

Az óvóban, — igazolt szegénység alapján — nem, vallás- és nemzetiségre való tekintet nélkül, olyan 5—7 éves korú vak gyermekek nyerhetnek felvételt, akik a vakságon kívül más testi vagy szellemi fogyatkozásban nem szenvednek.

A felvett növendékek óvóban szakszerű oktatás nevelésben és megfelelő gondozásban részesíttetnek.

A felvétel iránti kérvények a vall. és közokt. miniszteriumhoz címezve a vakok budapesti kir. orsz. intézete igazgatóságához (VII. István-ut 95. sz.) nyújthatók be, ahol a felvételre vonatkozó minden nemű utbaigazítás is megszerezhető.

A fentiek alapján tehát felhívom Cimet, hogy ezen intézményt s ezen intézmény áldásos hatását, a közönség körében minél alaposabban ismertesse.

Szolnok, 1916 aug. 30-án.

Gyórfy József
kir. tanfelügyelő.

4293/916. tfsz.

Valamennyi elemi és polgári iskolának,

Vezérkönyv a fogalmazás tanításához című könyv ajánlása tárgyában.

K. Csapó Róza szegedi áll. polgári iskolai tanító a fogalmazás tanításához vezérkönyvet dolgozott ki. A munkát az Athenium adta ki. Az I. rész ára 1 K 60 f, a II. részé pedig 3 K 80 f. E munka sok gyakorlati példát tartalmaz, melyek már maguk is alkalmasak arra, hogy hasznos utmutatást adjanak a tanítónak, de minden esetre gondolatokat ébreszt az olvasóban. Az I. rész sikerrel alkalmazható az elemi iskolai fogalmazás tanításánál, azért Címnek figyelmét a munkára felhívom s mint engedélyezett munkát megvételre ajánlom.

Szolnok, 1916. szept. 10-én.

Gyórfy József
kir. tanfelügyelő.

4435/916. tfsz.

Valamennyi népoktatási intézetnek,

Arcképes vasuti igazolványok érvényesítése az 1917. évre.

Az arcképes vasuti igazolványok érvényesítésének egyszerűsítése végett értesitem az összes népoktatási intézetek tanítóit, illetve óvónóit a következőkről:

Állami alkalmazott tanító és óvónó úgy a maga, mint a családtagjai részére nyerhet arcképes igazolványt vagy a meglevőt érvényesítheti, ha arcképes

igazolványát és 2 K. értékű postabélyeget beküldi személyenként.

A nem állami tanítók és óvónók csak a saját személyükre nyerhetnek igazolványt.

A tényleges alkalmazásban levők hivatalos útján, a nyugdíjasok pedig az előjáróság útján terjesztik be a Máv. aradi üzletvezetőséghez.

Egy községhez tartozó összes tanítók minden kérvény mellőzésével, ha állami iskola is van, úgy annak igazgatója útján, ha pedig állami iskola nincs, bármely iskolaszék útján egy kimutatást küldenek be hozzám kitöltve a következő rovatokkal:

1. Sorszám; 2. A tanító vagy óvónó neve; 3. Állás az iskola jellegének feltüntetésével; 4. Az arcképes vasuti igazolvány száma; 5. A családtag (neje, fia, leánya) megnevezése; 6. A gyermekek kora; 7. Jegyzet.

Az így kitöltött kimutatást a beküldő hatóság aláírva, bélyegzővel ellátva hozzám október hó folyamán beküldi, de sem az igazolványokat, sem a bélyegeket nem csatolja. Az így kiállított kimutatást kelő záradékolással visszaküldöm a beküldő hatóságnak, ki azután kelő értékű bélyegeket felragasztása után az arcképes igazolványokkal együtt közvetlen megküldi az aradi üzletvezetőségnek, honnét szintén közvetlenül meg is fogja kapni. Így kelő gyorsasággal birtokába jut mindenki igazolványának és az elkallódásoktól is mentesíttetnek.

Nagyon természetes, hogy amely községben csak egy-két tanító van, azoknak arcképeit továbbra is összegyűjtve magam küldöm meg az üzletvezetőségnek.

Szolnok, 1916. szeptember 18-án.

Gyórfy József
kir. tanfelügyelő.

4468/916. tfsz.

Valamennyi óvoda, elemi és polgári iskolának.

Erdélyi menekült tankötelesek beiskolázása tárgyában.

A m. kir. vall. és közokt. miniszter urnak f. é. szept. hó 8-án kelt 115652 sz. rendeleire felhívom az összes népoktatási intézetek helyi hatóságait, igazgatóit, tanítóit és óvónóit, hogy a romániai ellenséges betörés következtében kiürített délkeleti vármegyékben működött iskolák szünetelésének tartama alatt, a lakoságnak a régi otthonába való tértéig a lehetőséghez képest gondoskodjanak arról, hogy a súlyos megpróbáltatásokon keresztülment lakoságnak óvodába, iskolába járó vagy jární szándékozó gyermekei tanulmá-

történhessék. Amennyiben ugyanis ezek száma 30—40-et kitesz, külön csoportba leendő oktatása van tervbe véve. Ugyanez áll a hasonló körülmények között levő elemi iskolai tanulóknak nézve is.

Paál Sándor.

A menekültekhez.

Messze földről visszatérve s járva-keve köztetek, Kérdezgetem mi újság van? — s alig-alig feleltek. Itt az Alföld szép rónáján Erdély népe sirva él, Szomoruan, fájó szívvel, mindenki erről beszél.

Ellenségnek gonosz keze üldözte őket közénk, Otthon hagyva mindenüket, boldogságot, sok reményt. Mért jöttetek oly váratlanul, mért jöttetek oly hirtelen? Az embernek szíve dobban, ha erről beszélni kell!

Az egyik nem tudja, hol van apja, anyja testvérje, A másik meg várva-várja, jön-e a felesége? A harmadik azt meséli, ott maradt szép leánya, Bizony szép volt, mint tavasszal Erdély legszebb virága.

Legyetek nyugton közöttünk édes székely magyarok. Tudjuk s hisszük, hogy tinéktek fájdalmaitok nagyok. Vigasztaló szavainkat tiszta szívből vegyefétek, Ahogy tudunk, — mi segítünk — édes székely testvérek,

Nem sokáig tart a bánat, higgyétek el énnekem! Jön még rátok tündöklő nap az erdélyi bérceken. Boldog lesz még a székely nép, boldogabb mint

[valaha,

Bizalmunk a jobb jövőbeh, nem török meg, nem, soha!

Sopronyi Adorján.

Beszámoló.

Az Erdélyből menekült tanítók és családjaik pilanatnyi segélyezésére megindított gyűjtésünk eredményességét illetően a legjobb reménnyel vagyunk. Naponta érkeznek újabb adományok. Midőn az átvett összegeket az alábbiakban nyugtázzuk, a nemes lelkű adakozóknak az erdélyi tanítómekültek nevében ismételt köszönetünket nyilvánítjuk.

Beérkezett adományok: Kir. tanfelügyelőség 50 K, Malatinszky Lajos 10 K, Pápai Gyula 10 K, Acsay

Mihály 10 K, Dr. Hasznos Józsefné 5 K, Fehér László 5 K, Keresk. Bank és Takarékné 10 K, Alföldi Bank 5 K, Kalmár Miksa 5 K, Schwarz Zsigmond 5 K, Sebők Nándor 5 K, Konsitzky Gusztávné 10 K, Szemes Adolf 5 K, Gettler Izidor 5 K, Holczér Vilmos 5 K, Nerfeld Ferenc 5 K, Bernáld Lajos 5 K, Tiszavidéki Hitelint. és Takarékpénztár 10 K, Külsőszolnokmegyei Takarékné 10 K, Kramer Mór 5 K, Varga Józsefné 5 K, Tóth Dezső 2 K, Fehér Adolf 5 K, Rosenzweig Ede 5 K, Spitzer Péter 6 K, Ország Miksáné 2 K, Fischmann Lipót 2 K, Schwarz Károly 5 K, Singer Co. varrógép R. T. 5 K, Aczel Sándor 10 K, Sopronyi Adorján 5 K, Gógány Gyula 4 K, Komáromy Miklós 2 K, N. N. 1 K, N. N. 5 K, Magyar Takarékpénztár 5 K, Dr. Holler Dávid 3 K, Sargóth Aladár 2 K, Gyenes József 5 K, Egner Ilona 4 K és Zsidy Ilona 4 K.

Összesen 267 korona. A gyűjtést folytatjuk.

Tanítók! Adjatok, gyűjtsetek menekült kartársaitok javára!

Elismervény.

Alulírott udvarhelyvármegyei kir. tanfelügyelő elismerem, hogy az Udvarhelyvármegyeből menekült székely tanítók rögtönri segélyezésére a jásznagykun-szolnokvármegyei «Népművelés» szerkesztősége gyűjtéséből 267.— K azaz Kettőszázhatvanhat koronát szétosztás végett átvettem.

Szolnok, 1916. szeptember 23-án.

Kolumbán Lajos
kir. tanfelügyelő.

HIVATALOS RÉSZ.

3929 916. tfsz.

Valamennyi népoktatási intézetnek.

Vak gyermekek felvétele a vakok intézetébe.

A vall. és közokt. miniszter urnak 1912. évi augusztus hó 27-én kelt 113066 sz. rendeletét a vak gyermekek érdekében célszerűnek találom feljuttatni, miért is azt egész terjedelmében a következőben közlöm:

«A néhai hidaskúrti Nagy Sándor által hagyományozott 100.000 koronából, a vak gyermekek részére felépített hazánkban az első óvó: ahová az 5—7 éves kora vak gyermekek f. évi szeptember hó elsejétől kezdve már felvételt nyerhetnek.

nyaik megszakításának elkerülése céljából a menekülteideje alatt is tanításban részesüljenek és felügyelet alatt álljanak.

A tanítás és felügyelet biztosítása végett sürgősen összeirandók minden községben a menekült óvodás, elemi és polgári iskolai tanulók és pedig: név, vallás és az osztály megjelölésével s hogy óvoda, elemi vagy polgári iskolába irandó-e be. Ezen kimutatások nálam a lehető legsürgősebben bejelentendők.

A bejelentéssel kapcsolatban javaslat teendő a beiskolázásra vonatkozólag is. A miniszter urnak intenciója ugyanis az, hogy lehetőleg saját óvónője, tanítója tanítsa a menekülteket. Még ha kell és lehet ezt a polgári iskolánál is keresztül óhajtja vinni. Hol a menekült gyermekek száma oly csekély, hogy a helyi óvoda, iskola minden tulterhelés nélkül befogadhatja, ott az állami és községi (óvodák) iskoláknak és pedig úgy az elemi, mint a polgári iskolának minden tan- és beirattási díj nélkül be kell fogadni. A más jellegű (óvoda) iskola-fenntartóktól pedig elvárja a miniszter ur, hogy hasonlóan intézkedjenek. A vármegyei közigazgatási bizottság 2059 916 kb. sz. határozatával e tárgyban az összes városi és községi előjárásokat megkereste.

Elvárja továbbá a miniszter ur hivatkozott rendeletében, hogy a teljesen ingyenes beiskolázáson kívül úgy a tanügyi hatóságok, mint a tanerők is mindent megtesznek arra, hogy hajléktalanná vált testvéreink helyzetén a lehetőség határain belül segítségére legyenek.

Szolnok, 1916. szept. 20-án.

Gyórfy József
kir. tanfelügyelő.

3756/1916. tfsz.

Valamennyi iparos- és kereskedőtanonciskola igazgatójának.

Tanulmányi rend és költségvetések tárgyában.

A vall. és közokt. miniszter ur 93200 916 sz. rendeletét eredetiben megküldtem az összes tanonciskoláknak. E rendelet szerint szeptember hó 15-ig az összes tanoncokat be kellett írni, még abban az esetben is, ha az igazgató rövidebb vagy hosszabb időre felmenti az iskola látogatása alól. Továbbá a beirattás befejeztével, de legkésőbb szept. 30-ig a megküldött minta-lapokat 3—3 példányban be kell terjeszteni.

Figyelmeztetem az igazgatókat, hogy amennyiben a már előzetesen beterjesztett költségvetés e rendelet értelmében módosul, úgy annak helyesbitése végett

azonnal tegyenek jelentést. Akik eddig még a költségvetéseket nem mutatták be, kérem, hogy október hó első hetében okvetlen terjesszék be, mert különben a közigazgatási bizottság le nem tárgyalhatja s emiatt a rendeletben kitűzött október hó végéig terjedő határidőig felterjeszhető nem lenne.

Általában kérem az igazgatókat, hogy a rendeletben megkívánt feltételeknek mindenkor pontosan feleljenek meg.

Szolnok, 1916. évi szept. hó 22.

Gyórfy József
kir. tanfelügyelő.

4495/1916. tfsz.

Valamennyi állami elemi és polgári iskolának.

Októberi határidős jelentések tárgyában.

A polgári iskolai szeptember havi határidős jelentések a tanév megnyitásának elhalasztása miatt mind október hónap megfelelő idejében teljesítendő.

A polgári iskolába esetleg beirattozott bolgár hadkötelesek beirattás után nyomban bejelentendők.

A „Népművelés” f. é. 14. számában 1160 sz. alatt a polgári, gazdasági ism. és elemi iskolák igazgatóival közöltem a vall. és közoktatásügyi miniszter urnak 4046/eln. számú rendeletét, mely szerint az igazgatók a konyhakerti növények termelése tárgyában részletes jelentést tartoznak tenni hozzám felterjesztés céljából.

Most újból figyelmeztetem, hogy október hó végéig e jelentést megtenni tartozik valamennyi igazgató.

Szolnok, 1916. szept. 22-én.

Gyórfy József
kir. tanfelügyelő.

Hírek.

ÁRVA FERENCZ

A szolnoki szent ferenczrendi zárda tagjai szomorú szívvel jelentik, hogy forrón szeretett rendtársuk és főnökük főt. Árva Ferenc szent ferenczrendi áldozópap, házfőnök, római kath. lelkész, vármegyei bizottsági tag, stb. szeptember hó 6-án este fél 7 óra-

kor a haldoklók szentségeinek ájtatos felvétele és hosszas, türelmesen viselt szenvedés után korának 62. szerzetesi életének 43. évében elhunyt.

Tartalmas, értékes élet mult el véle. Minket közletről érint halála, mert nemcsak pap volt ő, hanem pedagógus is. Egy nagy monografiába is nehezen férnének érdemei.

Kecskeméten, 1855. április 2-án született. Tanulmányainak elvégzése után, 1879-ben ferenczrendi pappá szenteltetett. Ekkor Fülekre ment docensnek, tanítónak, az I—VI. osztályt tanította. Egy évi működés után Gyöngyösre a klerikusok tanárává nevezték ki. Majd Kecskeméten tanítja a III—IV. éves teológusoknak az egyházjogot és a speciális dogmatikát. 1892-ben házfőnök és plébános lett Nagyszécsényben. 13 évvel ezelőtt helyeztetett Szolnokra. — Itteni áldásos működése már ismeretes előttünk. Mindenütt ott találjuk őt, hol az emberek javáért tenni, cselekedni kellett. A Konstantin iskola igazgatója, az iskolaszékeknek és az összes állami el. iskolák gondnokságának elnöke volt. Mint városi- és megyebizottsági tag szinte eredményes működést fejt ki. A szolnoki templom és kórosz restaurációja, ujjáépítése az ő nevéhez fűződik.

Társadalmi és tudományos tevékenysége szintén teljességre érdemes. A város urti társadalmát összehozandó ma is virágzó nemes célu társas kört alapított. Mint a tudomány és könyvek barátja a kolostor könyvtárát mintegy 8000 kötetre szaporította. Lehetővé tette mindenkinek a tudományos buvárodást. Igazi pásztora volt népének.

A béke anygala legyen porai felett!

Halálozás. Vályi Kalas Géza református tanító harctéren szerzett betegségében hosszas szenvedés után, életének 41-ik, zavartalan boldog házasságának 2-ik, tanítóskodásának 20-ik évében f. é. szeptember hó 19-én d. e. fél 12 órakor meghalt. Temetése 21-én volt. A kunmadarasi sírkertben helyezték örök nyugalomra. Áldás emlékére!

A karcagi közs. óvodánál nyugdíjazás folyán megüresedett három óvodónői állásra megválasztottak: Péntekné Kutassy Irma, Boros Katalin és Borsy Mária óvodónők.

Nyugdíjaztatott: Rásky Mihály kisujszállási tanító.

Gondnoksági elnöki kinevezés. A szolnoki állami elemi népiskolánál Árva Ferenc rk. plébános elhalálozása folytán üresedésben levő gondn. elnöki tisztiségre dr. Ferencsik Lajos szolnoki áll. főgimnáziumi igazgató neveztetett ki.

Ideiglenes áthelyezés. A kisujszállási önálló gazd. népiskolához, a hadbavonult Szabó Sándor szak-

tanító helyettesítésére Hampó Erzsébet turkevei önálló gazd. isk. szaktanító ideiglenesen beosztott.

Hitoktató változás. A jászárokszállási áll. el. népiskolától áthelyezett Jablonszky József róm. kath. hitoktató helyére Székely Alajos róm. kath. hitoktató neveztetett ki.

Hadi szolgálatból szabadságotatott Timpfel Ferenc köteleki róm. kath. tanító.

Lapzárás után Jász-Nagykun-Szolnok vármegye alispánjától közlés céljából egy «Felhívás»-t kaptunk a buza, rozs, kétszeres, árpa és zab feleslegek rekvirálásáról. Felkérjük kartársaink, hogy e munkában úgy a Haditermény mint a hatósági megbízottaknak a legjobb tehetségük szerint segítségükre legyenek.

Szerkesztőség.

Hirdetéseket
juttatunk
vállalunk.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei elemi iskolai füzeteim és írószereim a tek. Tanítói kar szíves figyelmébe ajánlom.

VARGA-PAPÍRÜZLET SZOLNOK Kintzler-ház.

Kiadó:

A Jász-Nagykun-Szolnok vm. Tanítótestület.

Nyomatott Varga József könyvnyomdájában Szolnok 1910.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOKVÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A kir. tanfelügyelőség és a vármegyei tanítótestület hivatalos közlönye.

Kiadja a Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei Tanítótestület.
Megjelen — július és augusztus hó kivételével — havonta kétszer.
Előfizetési díja:
Egész évre 8 korona.

Felelős szerkesztő:
Pápai Gyula.

Előfizetési és hirdetési díjak, reklamációk Muhy Sándor egyleti pénztárhoz, a lap szellemi részére vonatkozó közlemények a felelős szerkesztő címére küldendők.

A népiskolai fogalmazás tanításáról.

A népiskola összes tantárgyai közt talán egy sincs, mely annyi bírálatnak és kifogásnak lett volna kitéve, mint éppen a fogalmazás. Ahány tanító vagy tanítótestület, annyiféle a fogalmazás külalakja, annyiféle a fogalmazás anyaga. Ahány iskolalátogató, annyiféle a kifogás, annyiféle a kívánalom.

Tanulmányom célja, hogy lehetőleg egyöntetű eljárást állapítsunk meg úgy a külalak, mint a feldolgozatandó anyag tekintetében, hogy a kifogásokat megelőzzük és lehetőleg megszüntessük.

Általános szokás, hogy a sorszám után ezt iradjuk: Feladat, vagy Gyakorlat, vagy Feladvány — azután Kidolgozás, vagy Megfejtés. stb.

Ez mind teljesen felesleges. E tekintetben ajánlom, hogy fogadjuk el a budapesti tanítótestület által követelt azon eljárást, hogy a sorszám után mindjárt a fogalmazvány címet iradjuk, vagyis az imént elősorolt feliratok egyszerűen elmaradnak, mint felesleges szószaporítások.

Hogy a fogalmazás tárgyát miként dolgoztassuk fel, azt én itt nem írom le. A Tanterv és Utasítás kiméretően foglalkoznak ezzel, de meg ez a tanítónak oly egyéni tevékenysége, melyet paragrafusokba szedni nem is lehet, ez annyira a gyakorlat és rátermettség eredménye.

A fogalmazás befejeztével a növendékek írják oda a dátumot, vagyis, hogy hol és mikor írták, továbbá a nevüket annak jelzésével, hogy hányadik osztályosok. Így szokják meg, ha majd az iskolából kikerülnek is, az írásuk alá mindig odairadják a nevüket. Így csökkentjük a névtelen leveleknek ma-napság is nagy számát.

A fogalmazás-tanítás ellen felhozott kifogások

második része az anyag ellen irányult. És valljuk be őszintén, nem minden alap nélkül. A fogalmazások legnagyobb része egy kaptafára ment. Egyszerű mondatok: A kutya ugat. A macska nyávog. — Majd: Helyhatározóval bővített mondatok. Okhatározóval bővített mondatok. Alanyi mellékmondatok. Időhatározói mellékmondatok stb.

Ezeket a nyelvtani dolgokat irattuk fogalmazványoknak. Hogy pedig ezeknek kevés képző hatásuk van, azt felesleges bizonyitanom.

Mert mi a fogalmazás célja? Egyszerű szavakkal kifejezve az, hogy a gyermek értelmesen tudjon beszélni s értelmesen tudjon írni. Ha egy tárgyról 3—4 mondatot ír is, az nem baj, csak azt értelmesen és helyesen írja le. Ez az, amire a népiskolában a növendékeket a népiskolában megtanítani kell. Erre pedig, mondjuk meg őszintén, az imént említett mondatok iratása nem alkalmas. Irassunk ilyen nyelvtani mondatokat is, de ne fogalmazás címen, ne a fogalmazási füzetbe, hanem a nyelvtani füzetbe, vagy a palatáblára.

Mi legyen hát a népiskolai fogalmazás tárgya? Ezt dogmaszerűen, állandó jelleggel megállapítani nem lehet és nem is szabad. Ennek alkalmazkodnia kell a gyermekek lelki világához is, ismereteihez is, de alkalmazkodnia kell a korhoz is, melyben élünk, a viszonyokhoz is, melyekben mozgunk.

Fájdalom, most a háboru korszakát éljük. A napi-és tanügyi lapok egyes rovatai mind a háboruval vannak összefüggésben. A tárcák is háborus tárcák. Még a női divattlapokat is háborus vonatkozásban írják és szerkesztik ma, A templomi imák és prédikációk is (nagyon helyesen) a háboruhoz alkalmazkodnak. Még a levegő is levegővel van most tele. A népiskolai fogalmazás tanításának is ehhez kell most alkalmazkodni.

De hogy ne csak általánosságban beszéljek, ide írok néhány címet, hogy milyen háborus anyagot gondolok én feldolgoztatni fogalmazványoknak.

1. Miért van háború? 2. Családunkból kik vannak a háborúban és merre? 3. Hindenburg. 4. Zepelin. 5. Kónig, a Deutschland kapitánya. 6. Konyovics, a magyar repülő hadnagy. 7. Szerbia leveretése. 8. A Lovcsen elfoglalása. 9. Az oroszok Uzsoknál. 10. Oroszdukka vidék leírása. 11. A gorlicei áttörés. 12. Magyar katonák bátorsága és megbízhatósága. 13. Orosz foglyok nálunk. 14. Karácsony a lövészárokban. 15. Karácsony a hadikórházban. 16. Sebesült katonák érkezése. 17. A nők tevékenysége a háború alatt itthon. 18. Az asszony kocsis. 19. A szántóvető magyar asszony. 20. Iskolasíni segítése a tanyán. 21. Iskolasíni segítése a tanyán. 22. Piaci árak a háború alatt. 23. Az árdrágító, büntetése. 25. A katonai posztócsalók. 25. A románok betérése Erdélybe. 26. Hogy menekültek Erdélyből a magyarok? 27. Menekült vonat érkezése. 28. A menekült magyarok nálunk. 29. Az itthonlevők érdek-e a háborút? 30. Miért volna jó, ha már béke lenne? stb.

Ilyen és ehhez hasonló témákat könnyen készítel minden tanító. En ezeket nem azért soroltam fel, hogy ezeket minden tanító minden osztályban okvetlen dolgoztassa fel, hanem azért, hogy ezekből könnyen választhat mindannyik kollegám olyan témát, melyet legjobb megeszert s melyet növendékei telfogásához legalkalmasabbnak tart s amely a gyermekek legjobbban érdekli.

Hogy félreértésnek ne legyen kitéve, sietek kijelenteni, hogy a népisiskolában én nem valami tudományos, vagyhangy kidolgozást gondolok. Oh nem! Sőt azt mint nem odavaltot teljesen elítélem. A népisiskolában elegendjünk meg azzal, ha a növendék (kellő előkészítés után) a tárgyról alkotott, ha csak három-négy gondolatát is, értelmes formában, helyesen le tudja írni. Pl. Hindenburgról az elemi iskolában nem szabad követelni hosszú, tudományos értékű fogalmazványt, mely az ő éle- és jellemrajzát, hadvezéri működését rendszeresen ismerteti és méltatja, hanem elegendjünk meg annyival, hogy amit hallott, vagy olvasott Hindenburgról, azt az ő gyermeki eszével három-négy mondatban, keresetlen szavakkal fejesse ki, illetőleg írja le.

Régebben, ha a lovat hajtotta, tréfásan azt mondta a magyar ember: „Asszony hajtja a kocsit, szél lesz.” Éppen azért, az asszonyok szégyenletükben nem is igen ültek a bakra. Ma a magyar asszony bátran és büszkén fogja kezébe a gyeplőt és ostort, sőt az eke-szárvat is, így áll helyt a harcúterben küzdő ura mellett. A 10—12. éves fiúk és leányok ez előtt legfeljebb libát, vagy malacot őriztek. Ma pedig a takarmány-rakodásnál is, állatok etetésénél is, szántásnál is, kocsihajtásnál is ügyes segítők. És így tovább. Mindezek igen találtságos és hálás fogalmazványtémák.

Ezen általam felsorolt címekeket a tanító céljai

szerint feldolgozhatja leírásnak is, elbeszélésnek is, *levélnek is*, sőt felhasználhatja nyelvtani átalakításoknál is.

A katonaságtól a tavasszal kerültem haza. Harmadik osztályos növendékeimmel nem az ajtóról írtam mondatokat, hanem a háborúról. Érdeklődéssel, kedvvel végezték feladatukat, mert a háborúról írni sokkal aktualisabb volt nekik, mint az ajtóról írni. Összehasonlítást nem a tehénről és lóról írtam velük, hanem a háborúról és békéről. Az eredmény egészen kielégítő volt.

A népisiskolában a levélírást különösen súlyos óhajtok fektetni. Katonáságnál, mikor mint «napos tizedes»-hez, hozzáam adták be a katonák tábori lapjaikat, igen sokat visszakeletve adnom helyesbítés végett, mivel azok a 20—42 éves katonák a tábori lap egyszerű rovatait se tudták mindnyájan kitölteni. Éppen azért a levélírást,* a tábori lapok kitöltését is, már a negyedik osztályban is sokszor gyakoroltassuk, az ötödik és hatodik osztályban folytatólkövetésük és szoktassuk rá növendékeinket, hogy a hosszadalmas felesleges bevezetésekől óvakodjanak. Sok tábori lapot láttam és olvastam már, de 100 közül legalább 90 így kezdődik: „Kívánom, hogy ezen pár sor írásomban a legjobb egészségben találjon, nekem hála Istennek jó egészségem van, mit neked is tiszta szívből kívánok.” Ez a sablon, a szokásos öklönyi betűkkel írva, elfoglal legalább három-négy sort; a tábori lap — tudjuk — kicsiny s így azon veszi magát észre az illető, hogy amit tulajdonképpen akart volna írni, már nem fér rá.

És bármennyi férjen is a tábori lapra, az mind egy mondatba van írva. Nagybetű és pont legjobb esetben is csak egy-egy van benne. A tábori lap eleje nagybetűvel kezdődik s a legvégén ponttal végződik. (Ez a legjobb eset.) Közben azonban — legyen bár 3—4 mondat is — se pontot, se nagybetűt nem találunk.

Ezen felsorolt fogalmazvány-címekeket nem örökéletűek. Némelyik már egy év múlva, másik két-három év múlva elfogja veszíteni aktualitását. Új eszmék vetődnek felszínre, új alakulatok támadnak, ezek lépnek majd a helyükbe. Mert a fogalmazás-témáknak mindig lépést kell tartani a változó és fejlődő idővel, a korrall, melyben élünk.

Miniszteri rendelet szerint, tekintettel a papírhányra, a fogalmazványokat nem tisztáztatjuk le. A hibákat piros tintával kijavítjuk és a kijavított szavakat a palatáblára többször leiratjuk, de a kijavításnál én sokkal fontosabbnak tartom a hibák megelőzését, vagyis azt, a tanítói módszeres eljárást, mely észszerű szemléltetés és gyakori íratás által odaképesíti a tanulókat, hogy írásában hibát nem követ el, vagy legalább

*Lásd az Utasítás 74. lapját.

is nagyon keveset. Ez a fő, nem pedig a hibák kijavítása és letisztázása.

Az elmondottak figyelembevételével a fogalmazási órák kedvesebbek lesznek tanítónak és tanítványoknak egyaránt és kevesebb alkalom nyílik az iskolálatogatók kifogására.

Zeke Dániel.

Visszapillantás.

(Udvarhelyről Szolnokiig.)

Augusztus utolsó hete volt. Szép, meleg nyári időjárás. Minden ember iparkodik elvégezni napi munkáját úgy a mezői gazdálkodásban, mint a családkörében.

Senksem gondol más egyébre, csak arra, hogy biztosítva legyen családja a tél folyamán a szükségességekkel.

Magam is így gondolkoztam. Beszereztem a törvény által megállapított és egy évre szükséges gabonamennyiséget. Nyugodtan néztem a jövőbe.

Azonban mindeniben volt valami rejtett aggodalom mégis. Senkise adott határozott kifejezést gondolatának, aggodalmának, de ott lappangott a szivekben. Minden olvasó ember az ujságot nézi, tanulmányozza, értelmezi, magyarázza.

Egyik ember így, a másik amugy beszél a háború eseményeiről. Mindannyit megnyugtatom, hogy meg nem kell aggódnia, mert az Isten különös segítségével vezet, vezéreli a magyarok fegyverét az óriási nagyszámu ellenféllel szemben. Ezt mindenki beláthatja. Helyben hagyják. —

Egyik napon híre fut, hogy Oláhország megüzente a háborút a magyaroknak. A hírt nem hittem, még annak valóságáról meg nem győződtem a «Udvarhelyi Híradó» lapkiadónál.

Tehát meg van a hadüzenet. Minden ember csak arról beszél, azt kérdezi, mi fog következni, mi fog történni. Megnyugtatom a kérdezősködőket, hogy a felsőbb hatóság bizonyára meg fogja tenni jelőre a szükséges intézkedéseket.

Legyenek nyugodtan!

Magam is el-el gondolkoztam mélyen a helyzet eshetőségei felett, de még családkörömben sem árultam el aggodalmait. Végeztem napi dolgaimat.

Egyik nap délutánján az a hír jön a városból, hogy menekülni kell. A hírt villámgyorsasággal adják tovább, mely betölti a községet. Tehát menekülni kell, dehogy hova, merre?! — azt még senkise tudta. Óriási izgalom! Ezt is megtudtuk. Ugyanis akik székéren

menekülnek, azok a Maros folyó jobb partja vidékeire főrekedjenek állatállományaikkal. Akik vasuton menekülnek, azok Szolnok városába utazzanak s a további utasítást a szolnoki vasuti állomáson megadják.

De, hogy mikor kell indulni, mindenki tudni óhajtott. Senki se tudta.

Mindenki csomagol, pakol. Nem tudja mit pakoljon fel s mit ne. Izgalmas állapot.

Itt is, ott is szölok az embereknek, hogy ne nyugtalankodjanak, ne pakoljanak, amíg a felsőbb hatóság nem rendeli.

Mire hazaértem, már otthon is pakoltak. Kérem, bátorítom, megnyugtatom óhajtom feleségemet, de őt is elragadta a borzasztó ijedelem. Ő nem marad! Ugy mond: „Ne maradjunk itt! Menjünk! Hányszor olvastuk a lapból, mily kegyetlenül bántak az oroszok a nőkkel, gyermekekkel, jaj menjünk!... Meneküljünk, ahova lehet. Meneküljünk! En nem maradok itt!” Így folyt közöttünk a beszéd. Ily izgalmas szavak közepette beállt az alkony.

Dobszó hallatszik az utról. Kicsinyek és nagyok szaladnak meghallgatni, mit hirdetnek.

Jön a nők, könnyei hullanak, zokog, ölleteti gyermekeit, simogatja, csókolgatja rendre. Megáll a szoba közepén, sir, zokog, zokog. Végte ré szól: „Nohát! Most már hiszi-é, hogy menekülni kell? Azt dobolták, azt hirdették ki, hogy az éjjel mindenki pakoljon fel, amit el akar vinni, mert reggel 4 órakor lesz egyszerre az indulás, akik székéren mennek. Akik pedig vasuton menekülnek azok siessenek nehogy lekéssek és itt rekedjenek, mert az ellenség közel van.

Azt látni, micsoda lótás-futás volt az uton, utcán. Mindenki rendezni akarta minden dolgát, de a rendezés helyett annál jobban összezavarta.

E zavaros helyzetet, lótás-futást nem lehet leírni elég élethűen. Nem lehet elbeszélni a helyzetnek megfelelően. Azt csak látni és átérezni lehetett.

Babiloni zürzavar! Ez így ment reggelig, amikor sirás, bucsuzás között indult a szekérsor a bizonytalanra utra.

A nagy zürzavart még fokozta az is, hogy a csikmegyei menekültek még az előző napon megérkeztek a községbe. Elárasztották a községet, a kerteket, a község közelében elterülő helységeket, nem törődve, nem kimélve a tengeri, árpa zab, sarju és másféle terményeket. (A buza s rozsféle már be volt hordva.) A magokkal hajtott barmokat szabadon eresztették a réten, a szántóföldön, a kukorica termés között, a káposztáskertekben csak úgy, mint más őszi veteményes helyen. A kártétel rohamosan növekedett künn a határon. Így történt ebben a községben is.

Nem tudom leírni azt a kaoszt, azt a zűrzavart és jajveszékélést, ami ott volt.

Mi is felpakoltunk, amiket szükségesnek véltünk. Léleg sok volt a csomag, dacára, hogy a legszükségesebbeket szedük össze. Szekeret fogadunk, hogy az állomásra szállítsa. Beürcolkodunk és lepakolunk az állomáson. Ezer, meg ezer utas tolong az amugy is kicsi és szűkös hegyiségű állomáson. Rettenetes tolongás fejlődik. Senkijem törődik a másikkal, mindenki jobb akar bepajolni a vasuti kocsikba. A lárma, a tolongás nőttön-nő. Eközben egyik vasutas kihirdeti, hogy csak száz kílóig menő pakkott lehet szállítani, az is lehetőleg élelemféle legyen.

Erre még nagyobb zűrzavar keletkezik. Mit csináljanak hát az oda szállított csomagokkal? Senki sem törődik azzal? Volt aki felpakolhatta, de igen sokan otthagyták, csak hogy ök maguk mehessenek. (Mi is sok mindent visszaküldtünk.) Indul egy vonat. El nem képzelhető az a nép tolongás, ami ott volt, hogy ki legyen az a szerencsés halandó, aki feljut a kocsiá és emulhat.

Bármennyire igyekeztek a vasutasok és a közönség is, mégis csak a menekülők kis része mehetett el. A többi a daútáni vonatra maradt. De ekkor is csak bizonyos része utazhatott el a népsokaságnak. A többi semet csak várt. Várnia kellett, mert nem volt elég kocsi. (Le volt foglalva a katonaság részére.) Nem volt bizonyos, a visszatérő vonat ideje sem. Ott várt, ott állt, ott állott mindenki egymáson taposva, felpakolt bodgyaszával, a gyerekekkel, kicsinyekkel, nagyokkal. A jó Isten tudja, hogyan volt ott minden össze-vissza csufolva

En és családóm, a kis gyermekem is ott vártak 2 éjjel és 2 nap a vasúti állomáson, míg valahogy reánk is sor kerülhetett.

Este 9 órakor indult el vonatunk Udvarhelyről és 8 nap telt el, amig Szolnokra értünk, iszonyu szenvedés, gyötrelme, fáradság közepette. Ott hagytunk mindent. A félre drága pénzen beszerzett gabonát, lisztet. A hideg ellen védelmet adó ruházatot. Feherműt, ágyneműt, bútorfelét. Háziállatainkat: sertés, tyúk, lud, réce, méh és méz állomány és a jó Isten a sobbán tudja mi mindent még. Ezen visszapillantás csak fátyolozott képe a menekülés valódiságának. Sok minden történt ott még amit szándékosan elhallgattam, nem írtam le. Akik átélték, azok jól tudják.

Orozva, galádul támadott ránk a mindig jó barátot színlelő oláhság, de az Isten mindent tud és mindent lát. Meg fogja segíteni igazságos ügyünkért küzdő fegyverünket, katonáinkat, szövetségeseinket. Győzni fogunk a népcsorda felett. Akkor fogják csak érezni bűnös orvtámadásuknak büntetését, bűnhődését. Mi pedig visszaterünk feldult edes otthonunkba és nálaadó imával járunk az Ur oltára elé.

Egy menekült tanító.

HIVATALOS RÉSZ.

4598 916. tfsz.

Valamennyi népoktatási intézet vezetőjének

Zsófia gyermekszanatórium gyűjtése tárgyában.

A m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszter urnak 11920 916. eln. számu rendeletére tudomás végeft értesitem Cimet, hogy a Zsófia országos gyermekszanatórium egyesület kérelmére, a balaton-szabadi hadi árva gyermekszanatórium fenntartásának biztosítása céljából, — az 1916 17. tanévben egyizben rendezendő iskolai adománygyűjtésre az engedély megadatott.

A gyűjtés a f. é. október havában, a nevezett egyesület által, — a tanulók között leendő szétosztás céljából, — az egyes tanerők címere kiűdött gyűjtő-ivek útján eszközözlendő, — a begyűjtött összegek továbbítása pedig a gyűjtőivék melle csatolt check lapok útján történik.

Szolnok, 1916. évi szept. hó 27.

Győrffy József
kir. tanfelügyelő.

4624 1916. tfsz.

Valamennyi népoktatási intézet vezetőjének

Menekült gyermekek napközi otthona létesítése tárgyában.

A vall. és közokt. miniszter urnak 125580 916. számu rendeletére értesitem, hogy az Országos Gyermekvédő Liga az ideiglenesen áttelepített nép óvó-és tanköteleseinek meleg étellel és ruházattal való ellátása, napközi otthonok felállítása, szóval a sujtott nép gyermekeinek védelme tárgyában nagyobb akcióit indít meg.

Ennek érdekében felhivom tankerületem minden tanítóját, tanító és óvónőjét, hogy ezen mozgalomban ne csak részt vegyen, azt ne csak támogassa, hanem elvárom, hogy ennek az ügynek önzetlen szolgálatára minden ismerősét, barátját is teljes mértékben megnyeri és munkába állítja.

Megjegyzem, hogy mindenütt, ahol a gyermekvédelemre, gondozásra helyileg nem áll rendelkezésre megfelelő tanerő, hajlandó a miniszter ur óvónőt esetleg tanítót, tanítónőt kirendelni, ezért a szükséghez

képest az adatok közlésével sürgős jelentését ide tegye meg.

Szolnok, 1916. szept. 28-án.

Győrffy József
kir. tanfelügyelő.

4675 1916. tfsz.

Valamennyi állami elemi népiskola gondnokságának

Hitoktatók kimutatása tárgyában.

Felkérem a gondnokságot, hogy az összes vallás-felkezetek hitoktatóiról a következőképpen rovatozott kimutatást készíteni és azt október hó végéig megküldeni szíveskedjék:

1. Sorszám. 2. A hitoktató neve és állása. 3. A hitoktató foglalkozása (lelkész, tanító). 4. Helyben lakik-e a hitoktató? (Itt megjegyzem, hogy e kérdés alatt azt kell érteni, hogy pl. azon a tanyán ahol az iskola van ott lakik-e a hitoktató vagy a belterületen lakó lelkész vagy tanító jár ki a hitoktatás elvégzésére) 5. Hány tanulót oktat a hitoktató? (E kérdésnél minden egyes iskolánál külön kell a tanulók összegét beírni. Ugy érte, hogy egy iskolának veendő az az iskola, mely esetleg hat tanítos ugyan, de három épületben van pl. elhelyezve. Viszont minden egyes tanyai iskola külön álló iskola, bár csak egy tanítója van. Igaz, hogy most a felsőbb osztálybeli tankötelesek közül november 15-ig sok nem jár iskolába, de a beiratás ideje alatt az összes tanulók beiratandók voltak). 6. Hány órát ad hetenkint a hitoktató az előbbi rovatban felsorolt tanulóknak. 7. Jegyzet. (Itt mindig meg kell említeni azt az esetet, ha a hittant a saját káziismereti tárgyak tanítója tanítja. Továbbá, ha ha a hitoktató nem lakik helyben, hány kilométer utat kell megtennie lakóhelyétől az iskoláig).

Szolnok, 1916. okt. 2-án.

Győrffy József
kir. tanfelügyelő.

4762 916. tfsz.

Valamennyi népoktatási intézet vezetőségének

Katonáink téli ruhával való ellátása tárgyában.

A vall. és közokt. m. kir. miniszter urnak f. évi szeptember hó 30-án kelt 115808. számu rendelete szerint növevelő intézeteink lelkes tanuló ifjusága a

létünkért folyó háboru elmúlt két esztendejében meggyőző bizonyosságát adta annak, hogy önfeláldozással küzdő haderőnk szükségleteinek fedezése, különösen pedig anyak teli ruhával való ellátása érdekében szorgalmasan és fáradhatlan munkájával dolgozni nem csak kész, de bamatulos eredménnyel képes is.

A harmadik téli háboru valószínűsége szükségessé teszi, hogy a nemzet ezen zsenge, de kiválban bevált munkaerejét ujból igénybe vegye. Ismét szükséges, hogy a női kézimunkatanítás ideje alatt a növendékek az idén is a mult tanévi keretekben katonai célú ruhadarabok készítésével foglalkozzanak.

A hadvezetéség a magyar nők hazafias munkájának elősegítésére bizonyos mennyiségű kincstári (ingyenes) kötőfonalat fog a honvédelmi miniszterium Hadsegélyző Hivatala útján kiadni azzal a kötelezettséggel azonban, hogy abból csakis a meghatározott mintájú cikkek készíthessenek, s azok a Hadsegélyző Hivatalhoz szállíttassanak be.

A Hadsegélyző Hivatal a szükséges kincstári kötőfonalat «Nyilatkozat» ellenében fogja az egyes intézetek igazgatóságának rendelkezésére bocsátani.

Mindezek alapján felhivom a teit igazgatóságot, hogy a szükséges kötőanyag és a netán szükséges további utasítás beszerzése végett forduljon közvetlenül a Hadsegélyző Hivatal fonalosztályához (Budapest V., Képviselőház).

Nem kéllem, hogy a tek. Igazgatóság az anyag-nak kézhezvétele után, eddig tapasztalt hazafias buzgóságával fog törekedni arra, hogy a növendékek a nemes cél érdekében minél eredményesebb munkásságot fejtsenek ki, s hogy ezt hazafias munkájuknak nemcsak anyagi, de etikai értékének tudatában is tegyék.

Szolnok, 1916. október 5-én.

Győrffy József
kir. tanfelügyelő.

4828 916. tfsz.

Valamennyi állami és községi elemi iskolának,

Ifjusági könyvtári költségvetés összeállítására tárgyában.

Vonatkozással f. évi 3907. sz. alatt közölt miniszteri rendeletre, értesitem az iskolák vezetőit, hogy folyó tanévben kivételesen november hó végéig kell a könyvtári költségvetéseket betereszteni az elrendelt nyomtatványon összeállítva 3 példányban.

Minden önálló körzetű iskolának, ugy szintén minden egyes tanyai iskolának külön-külön kell 3—3

példányban a költségvetést összeállítani, amint az már a múlt tanévben is történt, még abban az esetben is, ha jelenleg szünetel az iskola.

2. Figyelmeztetem a könyvtárkezelőket, hogy a szegény tanulók beiratási díjának elengedésére vonatkozólag az előjárásnak igazolni kell a kimutatáson, hogy a tanuló szülője nem képes az 50 fillért megfizetni. A beiratási díj csekély volta mutatja, hogy ilyen felmentésekre alig van szükség. Ahol beiratáskor az 50 filléret tömegesen nem fizetik meg, ott a vezetőségben, az eljárásban van a hiába. Ott valami lanyhaság az az és én e szerint fogom a felmentéseket bírálani.

3. A típusokon kívül való beszerzésekről (lapok és művek) részletes kimutatás csatolandó és pedig három példányban.

4. Míg a költségvetés jóváhagyva vissza nem érkezik, sem könyvet, sem lapot a beiratási díjak terhére rendelni nem szabad. A jövedelem elsősorban típusok törlesztésére fordítandó és amennyiben felesleg mutatkozik, azt a tanítói könyvtár gyarapítására, paedagogiai és ifjúsági iratok javítására, továbbá az elnyűtt könyvek, a Néptanítók Lapja s más szaklapok bekötésére kell felhasználni. A nevelés és oktatással szoros összefüggésben nem álló sajtótermékek járatásával, amilyenek az országos és helyi lapok, a könyvtári bevételnek eredeti rendeltetésüktől vonatnának el. Ezért a «Népművelés» című hivatalos lapot is csak az iskolai költségvetés vegyesek rovatába lehet eszentul elszámolni és pedig vagy a megtakarítások, vagy az igazolatlan mulasztások bírságolásából befolyó összegek terhére. A tanítói könyvtár részére is elsősorban paedagogiai művek szerzendők be. Naggyobb, vagy sorozatos művek részletfizetésre való beszerzését csak azon esetben lehet felvenni, ha a folyó egyéb szükséglet mellett a fedezetet az iskola saját bevételéből biztosítják.

5. A típusok törlesztése a költségvetések jóváhagyása után nyomban eszközözendő. Az iskolák igen sokszor rosszul címzett utalványon küldik be a pénzt és nem jegyzik oda, hogy mi célt szolgál a küldemény. A törlesztési részletek minden esetben ezen a címen: *Magyar Könyvtárak Alkalmi Egyesülete — Budapest (Athenaeum)* teendők postára annak a pontos megjelölésével, mely iskola, mely típus(ok) törlesztésére küldi. A nem ezen a címen küldött pénzért a szavatosság a feladót terheli. A törlesztés az első öt évben mindig kerek összeg és a különbözet a hatodik részletnél egyenlítendő ki.

6. A postai befizetési lapok a befizetés megtörténte után azonnal bemutatódnak hivatalomnál, de részletes jelentéssel, melyben legpontosabban körvonala az legyen, hogy a pénz mely művek törlesztésére és hányadik részletére történt.

7. Típusokat a X. számú kimutatás kapcsán mindig csak a miniszterium rendel. A könyvek megérkezése után a könyvtáros és igazgató azonnal tartoznak átvizsgálni a megérkezett könyveket és a szállító lapot, amelyen nemcsak a könyvek hiánytalan és kifogástalan átvételét igazolják, hanem netalán a kifogásaikat is megteszik és az Athenaeumnak haladéktalanul visszszakuldiák, de egyben nyilvántartásba vétel végett hivatalomnak azonnal bejelentik.

Ezekről alkalmazkodás végett az iskolák vezetőit értesítem.

Szolnok, 1916. okt. 10.-én.

Györfly József
kir. tanfelügyelő.

4838/916. tfsz.

Valamennyi polg. iskolai igazgatónak.

Menekült polg. iskolai tanulók bejelentése tárgyában.

A vall. és közokt. miniszter urnak f. évi október 4-én kelt 129071. számú rendelete szerint megengedte, hogy a polg. fiúiskolába beiratkozott gimnáziumi és realiskolai tanulók tantervkülönbözeti vizsgálat nélkül látogassák az iskolát.

Amennyiben azonban a f. tanév végével a polgári iskola megfelelő osztályáról ohajtanának bizonyítványt nyerni, akkor az osztályvizsgálat előtt tartoznak a tantervkülönbözeti vizsgát letenni.

Egyben felhívom Cimet, tegyen ide 3 nap alatt névszerint és osztályszerint jelentést arról, hogy intézetébe vétettek-e fel menekült növendékek és kik?

Szolnok, 1916. okt. 10.-én.

Györfly József
kir. tanfelügyelő.

4859/916. tfsz.

Valamennyi önálló gazdasági népiskola igazgatóságának.

A szaktanítónő munkaköre tárgyában.

A vall. és közokt. miniszter ur az 1913. évi XLI. tc. 10. §-ában nyert felhatalmazás alapján 19500/914. sz. rendeletével úgy intézkedett, hogy a gazdasági szaktanító által kezelt gyakorlati terület tiszta jövedelmében az igazgató szaktanító nem részesedik, hanem ennek a jövedelmnek 20% -a a szaktanítónőt illeti meg.

Ezen rendelkezés pontos betartása végett szük-

ségesnek tartom, hogy minden iskolánál, ahol szaktanítónő van alkalmazva a tanítónő munkaköre pontosan körvonala az legyen és az hivatalomnak jóváhagyás végett 10 nap alatt bejelentessék.

Irányadóul közlöm a következőket:

A konyhakert, baromfi udvar és tejkezelés fel-tétlenül a tanítónő terepuma. Ezen gazdasági ágak a tanítónőnek azonnal átadandók. Kengelmi szempontok itt figyelembe nem jöhetnek. Ez a nő munkaköre. Itt kell példát adni és mutatni a leánygyermeknek. A konyhakert őszi munkáját már a tanítónak kell végezni és végeztetni.

A baromfi udvar soha nagyobb jövedelmet nem adott, mint jelenben. Elvárom, hogy ezen alkalmat teljes mértékben kihasználják a tanítónők.

A tejtermelés és annak értékesítése szintén a háziasszony tiszte.

Ezen kívül elvárja a miniszter ur, hogy minden tanítónő a vidéknek legmegfelelőbb háziipart meghonosítja iskolájában.

Különös gondja legyen a tanítónőnek, hogy a leánygyermeket az itt vázolt munkakörön kívül a legegyszerűbb de izletes ételek főzésére megtanítja. Hogy a gyakorló terület a község kül- vagy belterületen van-e ez nem lehet befolyással arra, hogy e munkanemnek csak egyikét is elhanyagoljuk.

Alföldi népünk jövendő anyáival meg kell kedveltetni a munkát. Fáj az ember lelkének látni, hogy míg a férfiak a tárgyakon végzik fáradságos munkájukat, addig az asszonyok semmittevessel, egymas ragalmazásával töltik el, munka nélkül itthon a napokat.

A gazdasági szaktanítónőre vár a nemes feladat, dolgoz, munkás néppé tenni alföldi asszonyainkat. Erkölcüket nemesítjük meg a munkával, de ehhez elsősorban kell, hogy mi is munkás életet éljünk.

Különös súlyt helyezek a gazdasági szaktanítónők működésére s attól sokat várok s éppen azért a kötelességét nem teljesítő, hivatását meg nem értő tanítónőt vegzett munkája szerint fogom értékelni.

Szolnok, 1916. október hó 10.

Györfly József
kir. tanfelügyelő.

4860/916. tfsz.

Novemberhavi határidős jelentések:

1. Állami gyermek-menhely kötelekékbe tartozó gyermekek után a nem állami iskolák iskolaszékei közigbizottság útján kérvényeiket a menhelyi igazgató főorvos láttamozásával terjesszék be.

2. Állami és községi elemi népiskolák könyvtári költségvetései a kir. tanfelügyelőhöz terjesztendő be, még az esetleg ma szünetelő iskoláktól is.

3. A beírt tankötelesek kimutatása A 2. levelező lapon beküldendő az összes elemi iskoláktól (Uj minta).

4. Az önálló gazdasági népiskola beiratási eredménye bejelentendő.

5. November első hetében a polg. iskolai magán-tanulók kérvényei kimutatással kapcsolatban bemutatandók. Ez uttal is figyelmeztetem az igazgatókat, hogy jelentéseikhez egy jegyzőkönyv mintát csatoljanak, mert magánvizsga csak abban az esetben engedélyezhető, ha a jegyzőkönyv nyomtatvány teljesen azonos az egyetemi nyomda nyomtatványával.

6. A tanító testület és egyes tagjainak patronázs tevékenységéről a jelentés november hó 10-éig megteendő.

7. Általában figyelmeztetem a tanítókat, illetve igazgatókat, hogy ott hol az iskola több tagozatból áll, azaz, ha több igazgatásra oszlik és tanyai iskolák is vannak: jelentéseiket ne külön-külön terjesszék be hozzám, hanem azt mind gyűjtse össze az az igazgató, ki a gondnoksági ügykezelést végzi és az terjessze be a kijelölt határidőre.

Szolnok, 1916. okt. 10.

Györfly József
kir. tanfelügyelő.

4908.

Valamennyi áll. el. gazdasági és polgári iskola igazgatóságának.

Betegséggel szabadságot áll. tanerők tiszti orvosi bizonyítványa tárgyában.

A vall. és közokt. Min. urnak f. é. október hó 3-án kelt 100642 számú rendeletére tudomás, mihez tartás és megfelelő további eljárás végett értesítem, hogy minden esetben, amikor bármely foku állami iskolánál működő tanszemélyzetnek valamely tagja betegség címén szabadságot kér, a következőképpen a kérvényekhez mellékelendő *Tiszti orvosi bizonyítvány-úrlap* hivatalomtól kérendő egy levelezőlapon.

Ugyanis a szabadságolási kérvény a miniszterium részéről csak abban az esetben fog érdemleges elbírálás alá vétethető, ha a folyamodónak kérvényéhez a miniszterium által kiadott úrlapon kiállított tiszti orvosi bizonyítvány lesz mellékelve.

Szolnok, 1916. okt. 13.

Györfly József
kir. tanfelügyelő.

Hirek.

Udvarhely vármegyei menekült áll. tanítók és tanítónők ideiglenes beosztása. A vall. és közokt. minisztériumtól nyertek ideigl. megőrzést: Angyal Mária (Körispatak) Bp. Vöröskereszt. Asztalos Ferenc (Felsőrakos) Ujpest. Árkosi Lenke (Székelykeresztúr) Erzsébetfalva. Baloghné Kolláth Gizella (Székelyudvarhely) Bp. V. K. M.-ba. Barabás Vilmos (Székelyderzs) Magyarcsanak. Bőjtne Béla (Felső-sófalva) Bp. V. K. M.-ba. Dombi Geza (Körispatak) Jászberény külterület. Farkas Gábor (Medesér) Dévaványa. Földes Ferenc (Bögöz) Szeged tanya. Földesné Bíró Júlia u. o. Gelei Vilmos (Vargyas) Szolnok. Gyermes Mihály (Székelyudvarhely) Herend. György Károly (Fátfalva) Eger. Gyórfy Mária (Székelyderzs) Nagykirú. Gyórfy Erzsébet (Homoródalmás) Nagykirú. Jakab József (Székelymuzsna) Bp. Rokkantügyi hivatal. Jancsó István (Székelyszáldobos) Ujpest. József János (Firtosváralja) Szélevény. Kakacs György (Parajd) Bp. V. K. M.-ba. Kertész Albert (Székelyudvarhely) Debrecen. Kolláthné Balog Gizella (Székelyudvarhely) Bp. V. K. M.-ba. Kiss Károly (Vargyas) Jászárokszállás. Kissné Zsarnai Margit u. o. Kovács Mihály (Parajd) Turkeve. Molnár Aladár (Arváltfalva) Kecskemét. Mirtse Dénes (Bögöz) Pátvaros Csanád m. Sebestyén Ella (Székelykeresztúr) Erzsébetfalva. Száva Mihály (Nagygalambfalva) Ujpest. Szeitz Margit (Felsőfalva) Nagybánya.

A kir. tanfelügyelőségtől nyertek ideiglenes beosztást: Elekcs György (Csekefalva) Törökszentmiklós székely isk. Hatvaniné Bordás Róza (Sepsiszentgyörgy) Mezőtúr Horváth András (Ujszékely) Mezőtúr. Kiss Albert (Ocfalva) Jászoltsza. Kozma Miklós (Fátfalva) Szolnok. Szanda. Kiss József (Homoródszentmárton) Árkászalók. László Ilona (Kissolymos) Mezőtúr külterület. Molnár Mózes (Homoródszentlászló) Turkeve. Fejérvény tanya. Nagy Geza (Bözödujfalu) Udvh. kir. tanf.-hez Szolnok. Orbán Imre (Ege) Jászfényszaru. Pál Jenő (Kisgalambfalva) Tiszaföldvár. Pál Sándor (Székelyudvarhely) Udvh. kir. tanf.-hez Szolnok. Pálffy Ákos (Homoródszpál) Karcag. Péter Gergely (Felsőbolgfalva) Kunhegyes. Peter Inné (Óroszhegyfalva) Jászberény kült. Péter Izsák (Kisbacon) Jászkisér. Siketes Sándor (Homoródujfalu) Mezőtúr. Spaller Ilona (Siklód) Jászárokszállás kült. Simó Lőrinc (Siklód) Jákóhalma. Simó Béla (Etéd) Törökszentmiklós külterület. Szabó Erzsébet (Székelykeresztúr) Jászladány. Székely János (Bibarcfalva) Kunszámton. Török Ákos (Csekefalva) Jászkisér. Török Ferenc (Bözöd) Udvh. kir. tanf.-hez Szolnok. Veres István (Korond) Jászárokszállás. Veresné Hlavathy Giza u. o. Vida Mózes (Agyagfalva) Udvh. kir. tanf.-hez Szolnok.

J-N-K-Szolnok vm. tanítókarában

Hivatalos esküt tettek: Niemesik Lujza és Majthényi Ilona kunszentmártoni társ. polg. iskolai Tóth Szeréna törökszentmiklósi közs. polg. iskolai tanítónők, —

Kazay Margit kunszentmártoni, Kindlovits Margit Törökszentmiklós Barta-pusztai, Varga Emma szolnoki, Veress Antal Károly Jászberényi, Kelemen Margit mezőtúri, Rényi Albertné Kiss Piroška jászladányi állami, Beckskey Anna Törökszentmiklós jásztelekkel Lederer majori uradalmi el. iskolai és Obetkó E. M. Lujza Törökszentmiklós rk. irgalmas nővér.

Hadbavonult: Szabó Sándor kisujszállási önálló gazd. népiskolai tanító,

Nyudijintézetbe felvételtek: Iléssy Gyula mezőtúri rk., Boris Ferenc tiszakúrti ref., Kovács Pál tiszaroffi rk. elemi iskolai tanítók és Sonkovics Izabella kunszentmártoni gazd. iskolai tanítónő.

Fizetékigézőítő államsegélyje beszünttetett néh. Szász András kenderesi ref. tanítónak.

Tanítói árvaházba felvételtek: Egri György volt jászberényi áll. el. népiskolai tanító 2 gyermeke, a hősi halált halt Bedő Sámuel nagyrévi ref. tanító 1 gyermeke és Kun Elek volt kunhegyesi ref. elemi népiskolai tanító gyermekei.

Ujabb adományok az Erdélyből menekült tanítók és családjaik javára. Névtelen 120.— K, Bárány Pál 2.— K.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei elemi iskolai füzeteim és írószereim a tek.

Tanítói kar szives figyelmébe ajánlom.

VARGA-PAPIRÜZLET SZOLNOK Kintzler-ház.

Kiadó:

A Jász-Nagykun-Szolnok vm. Tanítótestület.

Nyomatott Varga József könyvnyomdájában Szolnok 1916.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOKVÁRMEGYEI NÉPMŰVELÉS

A kir. tanfelügyelőség és a vármegyei tanítótestület hivatalos közlönye.

Kiadja a Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei Tanítótestület.
Megjelen — július és augusztus hó kivételével — havonta kétszer.
Előfizetési díja:
Egész évre 8 korona.

Felelős szerkesztő:
Pápai Gyula.

Előfizetési és hirdetési díjak, reklamációk Mihly Sándor egyleti pénztárroshoz, a lap szellemi részére vonatkozó közlemények a felelős szerkesztő címére küldendők.

AZ V-İK HADIKÖLCSÖN.

A reánk kényszerített háboruban a haza védelme nemcsak katonát és fegyvert, de pénzt is igényel. Ezuttal a győzelmes befejezéshez jut népünk közelebb, ha anyagi tehetségével egy akarattal lesz segítségére harcoló honfitársainknak. — A magyar nép honszeretete és áldozatkészsége minden időben felülmúlta a hasonló körülmények közt levő népeket. — Ezt a honszerelmet, ezt az áldozatkészséget mi ápoltuk, mi neveltük, fejlesztettük, — tanítómesterek. — Most, hogy magunkhoz méltók lehessünk sorompóba kell állanunk. Lángra kell lobbantanunk népünk parázsló honszerelmét, áldozatkészségét. De legelőbb magunknak kell példát mutatnunk. Bármily kevés a jövedelmünk, bármily nehéz megélhetésünk, a mi példánk után kell indulni az általunk felnevelt nemzedékeknek. Adjunk tehát! Jegyezzünk mi is! A honszerelomban is kell idealizmusnak lenni. Vonjuk el hát magunktól javainkat s adjuk a haza oltárára. Így nemcsak szóval, de tettel is hatunk jó magyar népünkre.

Világosítsuk fel honfitársaink, hogy nem ingyen kéri a hon az áldozatot tőlünk, — visszafizet mindent kamatosítól nekünk. — Világosítsuk fel a népet, hogy katonáink helyzetén segítünk, hogy a kölcsönjegyzésekkel a harcoló hősök szenvedéseinek enyhítünk. — De hivatásból eredő kötelességünk, hogy harcoló katonáink kezéből ne engedjük kiesni a fegyvert és ezzel a győzelmes békét mihamarább elérhessük.

Tájékoztatatóul közöljük a kölcsönre vonatkozó alábbi tudnivalókat.

Az ötödik hadikölcsön aláírási határideje mintegy négy heti idő lesz. Ezuttal 6 százalékos járadék-kölcsönkötvényeket és 5 és fél százalékos törlesztéses

kölcsönkötvényeket bocsájtanak ki. A 6 százalékos kölcsön feltételei megegyeznek a negyedik hadikölcsönnel kibocsájtott 6 százalékos kölcsön feltételeivel. A kibocsájtási ár, úgy mint a korábbi 6 százalékos járadék-kölcsönrel 97-13 és ennek megfelelően a folyó kamatok hozzáadásával az aláírási határidő első felében, minden 100 korona névérték után 98 korona lesz fizetendő. A kölcsönkötvény a pénzügyminisztérium részéről 1921 november 1-ét megelőző időre, nem lesz felmondható. A szelvények mindenkor május 1-én és november 1-én lesznek esedékesek a legkisebb címlet 50 korona lesz. Az ötödik hadikölcsönnek 6 százalékos járadék-kötvényei a hadinyereségadó fizetésére felhasználhatók lesznek.

Az öt és fél százalékos törlesztéses kölcsön a hatodik évtől, vagyis 1922-től kezdve husz év alatt egyenlő évi készletekben fog törlesztetni s a törlesztésre kiadott kötvények minden 100 korona névérték után 105 koronával kerülnek beváltásra. A kibocsájtási ár 95 százalék s ennek megfelelően a folyó kamatok hozzáadásával az aláírási határidő első felében minden 100 korona névérték után 96 korona és az aláírási határidő második felében minden 100 korona névérték után 96 korona 25 fillér lesz fizetendő. A szelvények mindenkor április 1-én és október 1-én lesznek esedékesek a legkisebb címlet 2000 korona. Az Osztrák Magyar Bank és a M. kir. Hadikölcsönpenztár úgy a 6 százalékos járadék-kölcsön, mint az 5 és fél százalékos törlesztéses kölcsön címleteire a negyedik hadikölcsönrel nyújtott kedvezménynek megfelelő kedvezményeket nyújt.

Az öt és fél százalékos törlesztéses kölcsönre vonatkozó jegyzéseknél az az aláíró fél, aki legalább egymillió koronát jegyez és a kötvényeket névről szóló kötvényre iratja össze, a kötvényt négy év múlva 1922 évi április 1-én leendő visszafizetésre felmondhatja, mely esetben a visszafizetés a kibocsájtási áron (azaz minden 100 korona névérték után 95 korona) történik.

Búcsúszó.

Orvul támadt az ellenség Erdélyben reánk. A honvédök hős karja nemcsak feltartóztatta, hanem az egész világ bámulatára határainkon túl saját országukba üzte őket. Románia az árulásnak büntetését viseli. Immár odajutott, hogy mint Szerbia és a többi legyűrt ellenségek, csak az entente-hatalmában való reménykedéssel vigasztalja kétségbeesett népét.

A galád ellen váratlan támadása következtében Erdély népe, benne ti is székely tanító mesterek néhez, aggodalmas, szenvedésekben teli napokat éltetek át. — Szenvedéseitek az első pillanatokban alig volt lehetséges a szélesebb körű segítség. Mert amily váratlanul ért benneteket a menekülés kényszere, épp oly váratlanul történt érkezésetek. De távol áll tőlünk, hogy lelkiismereti váddal legyünk, mert nyíltan, férfiasan, anélkül hogy bárki szerénységünk rovására vehetné im a nyilvánosság előtt kijelentjük, hogy tehetségünkhez mérten *mindent megtettünk*.

És ha oly kényelmet, oly otthont nem nyújthatott e megye, mint milyent a drága Székelyföld ez nem a mi szeretetünk, a mi átkarantól függött. Hatósági intézkedéseket nem tehattunk, csupán közbenjártunk és amennyire, meg ahol figyelembe vették szavunk, annyira tudtunk javítani a bajokon. — Arról nem szólunk, hogy mely provinciális helyeken indítottak gyűjtést a menekült kartársak javára. Egy-egy vármegye tanítókarában is fordulnak elő apróbb személyes sérelmek, még inkább megtörténhet ez nem egy, hanem két megye területében. De ily ügyek elintézésében talán még sem helyes az összességet a nyilvánosság itélőszéke elé állítani. Viszont alapos körülményekkel kell minden sérelmet megbírálnunk.

Midőn szeretettel, igaz barátsággal bucsút veszünk tőletek, végtelen sajnáljuk, ha volt egy is köztetek, aki sérelmesnek találta helyzetét.

Mi pedig azt tartjuk, jobb alaptalanul megváltoztatni mint érdemtelenül dicséretelni.

A jelen és a jövő iskolája.

Vén Európának is hívják világrészünk. De legvésebb nevelési és tanítási rendszere, iskola szervezete, ma is úgy, ma is olyant tanítanak, ahogy és amit magyapáink tanultak. Ne beszéljünk sillabizálásról, mert ma fonomimikával sillabizálnak. Az alany, az állítmány mindentéle foku és rendű iskolában szóba jő. A grammatizálásban legfeljebb az a különbség, hogy kisütöttek valahol, hogy nincs összevontmondgat ennyivel és mivel kevesebb az az értéktelen tudás, melyet az iskolák tanítanak. No de kipótolja a veszteséget az a sok szép, amire nyelvtudásaink rájöttek s így bőven

kárpótoltatott a veszteség. Szépapáink is olvastak enciklopédiákat, no nincs semmi hiba, oly népszerűvé váltak e höngyvek, hogy 400 éven át megtartották divatjukat, csak a cimbén változtak, mert ma *Magyar Olvasókönyv* a neviük. Jobb címe sem lehetne. Amennyire semmitmondó a könyv címe, épp oly semmitérő a könyv tartalma. Ezekben a könyvekben olvashatunk a »Papirosról;« »A Karszt-ról;« »A petróleum-ról;« »A Hajózás-ról;« »A vincellériak-ról;« »London-ról;« »Páris-ról;« »Odysseus és Polyphenos-ról;« »Fabricius-ról;« »Az Epitóművészet-ról;« »Kakuk-ról;« »A Szamárról;« »A Sörgyártás-ról;« »Vörösmarthy Mihály-ról;« »Gépmadar-ról;« »Tiszá-ról, vagy éppen »Pompeji pusztulásá-ról. Igen ezek az olvasókönyvekből vett címek. Egy kissé humorosabb kedvvel valóban mosolyra derítő címeikkel szolgálhattam volna a szíves olvasónak. Mi ez a könyv hát? Mi más mint egy korcs enciklopédia. A könyv mentségére nem szolgálhat az, hogy nem kell mindent olvasni. — Akkor miért pazarolták lapjaira a papírost, miért fizették a nyomdászt, de legfőképpen miért fizettették meg a tanulóval?

Eddig a nevelést irányító pedagógusok a nyelvtanért harcoltak. Ennek alaki közpőgerőt tulajdonítottak. Évtizedeken át az elemzés és csak az elemzés volt az egyedüli boldogító. Tanuló koromban a Magyar Olvasót egy évben kétszer sem használták. Elemzettünk rendületlenül. — A sok panasza az gyakorlati nevelők részéről végre megértette a filozóf nevelőkkel is, hogy mily lélekölő haszontalanság ez. De már fordult egyet a kocka. Most az Olvasókönyv az egyedüli boldogító. Ez minden, ez mindent pótol. Sokat és sokáig kell még a szülőnek és tanítónak panaszolni, mire ezt a haszontalan négyszáz éves portékát az iskolából kiküszöbölik. Ha e sorokat filozófus nevelő is elolvassa szörnyüködni fog. Ez ellen orvosserül egy kis türelmet ajánlok, míg cikkem folytatásaiban egy a Magyar Olvasót pótló könyvet javaslok. E könyv azonban nem enciklopédia lesz. Részletes ismertetését jelen alkalommal nem adhatom, mert elsőben nevelés és tanítás rendszerünk hibáira kell rámutatnom. Röviden annyit, hogy a könyv címe »Élet és irodalom.« Két részre osztatnék. Az első része »Életismeret« volna, a második rész »Irodalomismeret.« A könyv az elemítől az egyetemig kíséri a diákok. Beosztással minden, ami az életre szükséges, abból megtanítható, viszont midőn az ifju az iskolának bucsút mondana a magyar irodalom jeleséinek műveit is ismerné. De sem a Karsztról, sem a számmárról benne nem olvasna.

Szinte látom a mosolyt, mellyel a javaslat találkozok. Ugyan hogyan is volna lehetséges egy ily könyv. Hová lenne a tárgyak közötti kapcsolat? Már engedelmet kérek kérdéseim feltevésére. Miért akarják minden áron a tárgyak közti kapcsolatot? Miért

ragaszkodnak muzeumi jelszavakhoz? Miért a tárgyak között, *miért nem az étellel kívánnak kapcsolatot?* Vagy nem az életre nevelünk? Talán az a nevelés célja, hogy a kapcsolat révén jól értesse a gyermek vagy ifju a természetrajzot, a fizikát vagy a történelmet. Amikor a kisgyermeket az abc-re tanítják talán kevesebb a tárgyak közti kapcsolat, mégis sikerrel tanít a rátermett nevelő. Viszont nem hihető, hogy a fizikát jobban érti a diák, ha a Magyar Olvasókönyv segítségével az irodalom tanára magyarázta a gépeket.

De jól jegyezzük meg a tárgyak közötti kapcsolatot sehol sem vizik keresztül. Eggyedül a magyar tanárt kényszerítetik. Létesítsen ez kapcsolatot! Azért tanítja a magyar nyelv és irodalmat, hogy a Sör és Czukorgyártás, a Petróleum finomítás, Az állatok küzdelme télen stb. dolgokat tanítsa, mert a másik ily haszontalanságokra nem ér rá. — Nagyön helyesen szól a számtantanár, midőn a tárgyak közötti kapcsolatról hallva ezt a magyar tanára ruházza. Mert midőn a gyermeket arra tanítja, hogy az 5 helyett ne 6 írjon, nem a magyar tanár dolgát akarja megkönnyíteni, hanem az étellel hozza kapcsolatba a figyelmet. Kinek, kinek saját kára, ha nem tud helyesen írni. Viszont ne vitassa érdemét az a tanár, vagy tanító ki tanulóit feleletét javítgatja, mert az élet megköveteli mindenkitől, hogy beszélni tudjon és a tanárnak kötelessége az életre nevelés. A nevelési munka bármennyire végzett is csak ebben a rövid pár szóban egyesülhet, találkozhat, nem pedig a tárgyak közötti kapcsolatban. Közös célért kell küzdeni mindenkinek ez pedig csak az *életre való nevelés* lehet. — Ma divatos szólassá vált a gyakorlati nevelés hangoztatása. Ez azonban kevesebbet jelent. Jól lépést tart a pedagógia. Észrevették a nagy hibákat már, de radikális reformokra még senki sem gondol. Még nem az életre kell nevelni a cél egyelőre csak a gyakorlatiasság. Únókainkat talán már nema a gyakorlatiasságra fogják nevelni. De igaz is, ma még nem lehet az életre nevelni, hisz akkor nem kettő, de nem is három tantárgyat kellene törölni tanulmányi rendükből. Viszont nem két három tárgyat, melyen még csak gondolkodni sem gondolkodnak, kellene az iskolák rendjébe illeszteni. —

Olaszom! Nem akarlak kíváncsivá tenni, im megemlitem, hogy oly tárgyakat kellene több más tantárgyakkal kihagyása következtében tanítanunk, melyekért a szülők fizetnek, mert az iskola nem tanítja. Az élet mutatja meg, hogy szükséges. De mily nagy fokban emelné a nemzeti műveltség színvonalát, mennyire finomítaná az érzéseket, sőt közvetve a gondolkodást is az, ha hazánk és az egész világ minden iskolájában tanítanának a zenét. Egy muzsikusból ember érzülte, ha még oly nyers is volt, finomabb mint hozzá hasonló, de zenéhez nem értő társáé. Magyarország földművelő állam és az elemi meg középfoku iskolák-

ban bár tanítanak mindenféle tant, de földművelő »tant« kertészetet sehol sem. Biztosan azért mert az élet csak a pörtölt kívánja, hogy értsen a föld megmunkálásához és a kertészethez. Pedig hány nyugalomban levő urnak, hány singylődő irnoknak, meg díjnoknak, ifjunak s leányoknak nyújtana a fölmet, egészségét, pályát, jó keresetet, biztos megélhetést a szakszer — kertészeti, avagy épp a mezei munkálkodás. Szeretők, ha Magyarország iparos állammá is válnék, de ipartant csak az Olvasókönyv tanít ötlesterden. Az egyik az üvegyártást, a másik a vasolvasztást, a hajózást stb. stb. tárgyalja. De rendszer nélkül. Tárgyak kihagyása, új tárgyak felvétele, az iskolának az élethez való alakítása azonban oly mély, oly gyökéres reformot kíván, hogy ily nagyot lépni a komoly pedagógusok nem tudnak. Itt nem a bátraké a szépenese! Óvatosság az egész vonalon. Eggyedül Amerika mert itt, ott újszerűt alkotni. Főképp ez az oka, hogy még csak a gyakorlatiasságot hangoztatják, főképp ez az oka, hogy csak a tárgyak közötti kapcsolatot hirdetik. Más nem is lehet.

Ha egy ifju szétszéd és összerezak egy művirágot, elmondja, a csésze, szírom, porzó, bibe, bibeszár és miegyébbről a mondani valóját, egy virágot részekre bontva is is présel, akkor a tanítás gyakorlati volt. De hol van az étellel a kapcsolat? Ugyebár nem is lehet. Hát akkor miért tanítjuk? Ha az életben nincs szükség rá, úgy ez holt ismeret! Szép ha tudja a tudós, de nem szükséges, hogy százezrek fejét tennék vele.

(Folyt. köv.)

Gy.

A számolás és számtanítás története napjainkig.

A gazdaság történelem korszakaiban számtanításra vonatkozó nyomokat találunk az indogermán, a hámi, sőt a turáni népek históriájában is. — Az emberiséget a szükségéből fakadt csereforgalom kifejődése készítette a számok ismeretére. Nem tagadható, hogy már a történelem előtti korban kialakulhatott az egy, kettő és a soknak fogalma. Mikent tudjuk, az állatok is képesek különbséget tenni nagyobb tömeg vagy csak egy-két élő avagy élettelen dolog között. — feltételezhetjük tehát, hogy az őskor embere minden valószínűséggel rendelkezett annyi szellemi intelligenciával, mint ma élő egyes állatfajok

A számtanítás kezdete azonban csak az index történetével indul meg. Ezekből vették át mai számrendszerünk a főniciek, s legfőbb terjesztői az arabok lettek.

A régi népek között különböző számrendszer volt divatban. Az egyiptomiak a 6-os; a turániak és

így az ösmagyarok is a 7-es számrendszert használták. Némely nép az öt új alapján az 5-ös számrendszert fejlesztette ki, más népek mint a fentebb említett indusok is végig mentek a tíz újjon s úgy kezdtek újra a számlást.

Sok idő múlt el addig, míg az emberiség a számjegyek leírásában egységes utra tért. Némelyik nép a leírásnál csupán a számok abszolút értékét vette tekintetbe, mások a helyi értéket is. Az előbbiekhöz tartoztak a görögök, a rómaiak s csaknem minden régi nép; az utóbbiakhoz az indusok és arabok. A leírás eleinte minden népnél az abc betűivel történt. A mostani úgynevezett indó-arab jegyeket körülbelül Kr.-e. 400 évvel találták fel az indusok s az arabok közvetítésével Ngugat-Európában a XII-ik nálunk pedig a XIII-ik században terjedt el.

Az indusoknak a kilenc számjeggen kívül még egy tizedik jegyük is volt »ziphra« melyet 0 által fejeztek ki. Ebből lett a mi cűránk, (a zérót vagy nullát ugyanis sokhelyt így is hívják) s a német ziffer.

A számlás tanulásában és tanításánál mindenkor jelentős szemléltetési eszközül szolgált a kéz tíz ujjja. Először ma is az ujjain számol a gyermek. — A rómaiak és görögök kővecseket használtak a számlás tanításánál. (Ézért számolni latinul calculare, a calculusból, ami kővecset jelent. — E szokásból képződött lassanként a számtábla (abucus) mely néhány sor pálcából állott, melyek mindegyikén annyi gölygő volt, ahányat a számlásrendszer alapszáma magában foglalt. Egyik pálcát az egyeseket, másik a tízeseket stb tartalmazta. Az abucust főként a keleti népek, a rómaiak is használták.

A számítás anyaga a középkor végéig a népművelés, hármasszabály, reszarányos osztás, számok meg a hatványozás s gyökvonásra terjedt s ez természetesen nem az alsóbb iskolákban, hanem csak az egyetemeken taníttatott.

A XVI-ik században egy német egyetemi tanár, J. S. Ádám a számtanítás módszerét gondolkodva jelentős eredményekre jutott. A szemléltetést és az írásban való számlást vonalmódszerével megkönnyítette, helyes beosztásával a fokozatos haladást biztosította. Vonalszabályában a legelső vonalon az egyesek, ez alatt a felek, a másodikikon a tízesek stb foglaltak helyet. Az egyesek az első vonalra legfeljebb 4-ig írtak, mert az 5, mint a tízes fele már a második vonal alatti tér közepében foglalt helyet. E szemléltetés bár kissé komplikált, mégis abban az időben nagy haladást jelentett.

A XVII-ik században bár sem a pénz, sem a mértérendszer sehol sem volt még a tízesrendszerre alapítva, mégis jelentőségében alig hasonlítható úr. Ezer Frankfurt am Main-i orvos által a tízesestörtéssel való számlás módjának a felfedezése. Bár a tízes-törték elnevezésében ma más szavakat hasz-

nálunk, mint a felfaláló, de érdeme et nem vitatható.

Hazánkban is találkozunk már a XVI-ik században mennyiség-tanulmányokkal. A XVII-ik században pedig Onódi János és Tolvaj Ferenc, a számtanításon gondolkodtak és számtani munkákat írtak.

A XVIII-ik század nagy törekvései a szellemi felvilágosodás terén a számtani irodalomban is megjelentek, általában igyekeztek a számlást az értelem munkájává átalakítani. Komoly törekvések vannak a tanuló önmunkásságának igénybe vételére. — A tízes törtékről szóló számtan tökéletesített; ekkor vették fel mai alakjukat. Ekkor jelentek meg először a fejszámlásra vonatkozó munkák.

Míg a XVII-ik században a népiskolákban (ha ugyan e szóval élhetünk) sehol sem tanították számtant, addig a XVIII-ik században Maróthy György debreceni tanár már vitatja, hogy az 5-6 éves gyermek is tanítható számvetésre.

A mai elemi számtanítás megalapítójául azonban Pestalozzi tekinthető. Ő volt az, aki a szemléltetést a számtanításnál visszahelyezte régi jogába. Nevezetes újítása volt, hogy a szóbeli számlást helyezte előterbe. Ebben azonban tulsággha esett, mert az írásbeli számlást csaknem egészen elhanyagolta. Pestalozsi az alaki képzést messze fölébe helyezte az anyagi-nak.

Tillich, Schmidt József, Stefani, Türk, Kawerau, Talyga István és mások eggyrészt Pestalozsi módszerének terjesztése, másrészt javítása körül szereztek érdemet. Míg Scholz, Grube, Stubbe és Heuschel a XIX-ik század utolsó évtizedeiben olyan lendületet adtak a számtanítás ügyének, hogy az ma a tanítás egyik legkialakultabb ágát képezi. A legutolsó évek törekvései, az alkalmazást tekintve, az Újvilágból indultak ki. Főképp gratikonokkal olajják a szemléltetést főkeletesebbé tenni.

J. S.

Messze, messze idegenből . . .

Sopronyi Adorján.

Messze, messze idegenből
Írom ezt a levelet,
Kedves rózsám a szívem már
Bánatosabb nem lehet.
Üzenem egy kis madártól
Hogy daloljon teneked,
Dalolja el a nőmat
Hogy megértse a szived.

Az üzenem a madártól
Hogy majd megöl a bánat
Fáj a szívem sir a lelkem
Éjjel-nappal utánad.

Estienkint ha feltekintek
S nézem a magas eget;
Az t hiszem, hogy ott ragyog fenn
Gyönyörű szép két szemed.

HIVATALOS RÉSZ.

5322 1916.

Valamennyi polgári leányiskola igazgatóságának.

Boros-féle nőipari diszitórajz munkaajánlása.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszter úr 110225/1916. számú rendeletére értesitem, hogy a »Boros Rucolf nőipari diszitórajz különös tekintettel a női fehérmű és ruhanemű diszitására rajzoktatási vezérfonal és példatár leányiskolák használatára. Szöveg és 96 lap példatár. Ara 25 K. Szerző sajátja Budapest, VIII. Rákóczi-tér 4—5.—914« című munka megbiráltatott, a kedvező bírálat alapján megengedtettem, hogy a szó alatt levő munka az intézet tanári könyvtára részére az iskolai költségvetés keretében beszereztessek.

Szolnok, 1916. évi november hó 4-én.

Györfly József
kir. tanfelügyelő.

5382 1916. tfsz.

Valamennyi állami és községi óvónőnek, állandó menedékház vezetőjének.

Tananyag beosztás és foglalkoztatási terv beterjesztése tárgyában.

A „Népművelés” f. é. május 30-án megjelent 17. számában a június havi határidős rovatban felhívom az óvónőket, hogy úgy mint a tanítónők ők is tartoznak június hó folyamán a részletes tananyagbeosztást és foglalkozási tervezetet hivatalomnál jóváhagyás végett bemutatni.

Ezen felhívásomnak eddig vajmi kevesen tettek eleget. Most ismételtlen felhívom az óvónő és állandó menedékház vezető nőket, hogy a miniszteri rendeleteknek és az utasításokon alapuló felhívásaimnak mindenkör pontosan feleljenek meg. Ezuttal elvárom, hogy a szóbanlevő munkákat 8 nap alatt hivatalomba beérkeznek.

Szolnok, 1916. november hó 7-én.

Györfly József
kir. tanfelügyelő.

4535/916. tfsz.

Valamennyi önálló gazdasági szakiskola vezetőjének

Tananyagbeosztás, órarend és benépesedési kimutatás beterjesztése tárgyában.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszter úrtól 141837/916. szám alatt a következő rendeletet kaptam:

Felhívom a kir. tanfelügyelő urat, hogy a tanterületébe tartozó önálló gazdasági iskoláknak az 1916 17. tanévre megállapított tananyagbeosztását heti általános óratervét és órarendjét egy-egy példányban mindegyik iskolára nézve külön szám alatt a folyó évi november hó 15-ig, a jövőben pedig minden év szeptember 1-ig hozzám terjessze fel.

Az órarendeken a tanterv nevei és az általuk ellátott heti órák száma is feltüntetendő.

Amennyiben egyik vagy másik iskola tananyagbeosztása, heti óraterve és órarendje a tanterv katonai szolgálata vagy más ok miatt nem volna bemutatható, ez a körülmény külön bejelentendő.

Végül felhívom a kir. Tanfelügyelő urat, hogy az önálló gazdasági népiskolák benépesítése ügyében 26790 911 szám alatt bekívánt-jelentését a folyó tanévben november hó végéig mutassa be.

Ezen rendelet sürgős végrehajtása végett utasítom Cimet, hogy a már jóváhagyott tananyagbeosztás és órarendet haladéknélkül másolja a jóváhagyási záradékkal együtt és azt sürgősen terjessze be. Ha pedig eddig ezeket be nem mutatta volna, úgy most már két példányban elkészítve terjessze be hozzám; hogy a rendeletnek eleget tehessen. A rendelet többi részének is azonnal feleljen meg.

Szolnok, 1916. évi nov. hó 5.

Györfly József
kir. tanfelügyelő.

5363 1916. tfsz.

December-havi határidős jelentések:

1. Önálló gazdasági szakiskolák benépesítéséről szóló kimutatás a 26790 911 sz. rendelet alapján, ha még eddig be nem terjesztett, úgy azonnal bemutatandó.

2. Az állami és nem állami elemi népiskolák benépesítését feltüntető A 2. mintájú (teljesen új szöveg) kimutatás a legsürgősebben beterjesztendő.

3. Bejelentendő az összes óvodák benépesedése.

4. Állami és községi elemi iskolák könyvtári költségvetései, amennyiben még be nem terjesztettek volna, azonnal bemutatandók.

5. A könyvtári költségvetés jóváhagyása után a városok törlesztési ari Athenumnak megküldendő és befizetési lap nálam feljegyzés végett eredetiben azonnal bemutatandó.

6. A nem állami tanítók államsegélyes feléves nyugtái az adóhivatalok és hivatalom megapadt létszámára való tekintettel már december hónap első felében beterjesztendő.

7. Jelentés teendő az ifjúsági egyesületek működéséről.

8. Az egy és két tanítós állami iskolák beletétéről jelentés teendő. Ezzel kapcsolatban kell jelenteni, hogy az iskolának járó tanügyi lapokban megjelent követelmények közül, melyek voltak azok, amelyek saját iskolájára hatással voltak s melyik közleményt tartja a legkiválóbbnak iskolája szempontjából.

9. Nem állami tanítók és óvónok helyi járulékaik pontos kiszolgáltatásáról jegyzéket tartoznak vezetni és az év végén hivatalomnál láttaamozás végett bemutatni, mert akik ezt elmulasztják az esetleg számon tartott illetményeik ügyében ezen kimutatás nélkül jogorvoslattal nem élhetnek.

10. Az elmebajos vagy ragályos bajban szenvedő tankötelesek C mintájú kimutatása az év végén az előjárásnál okvetlen bejelentendő minden jelző elemi iskola részéről.

Szolnok, 1916. nov. 6-án.

Győrffy József
kir. tanfelügyelő.

Valamennyi népoktatási intézet vezetőségének.

Az V-ik hadikölcsön jegyzése tárgyában.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak f. évinovember hó 18-án kelt 15210. eln. számú rendelete szerint,

Ellenségeink korok makacságán még mindig nem tudott urra lenni annak az igazságnak a felismerése, hogy az emberiség legszentebb javaiért, hazájuk anyagi és erkölcsi boldogulásáért küzdő központi hatalmakat és dicsó szövetségeseiket semmiféle erőlködéssel, — még az ellenségeink által megkísérlet kiheztetés hitvány fegyverével sem, — legyőzni nem lehet.

Rendületlenül és sziklaszilárdan állunk összes frontjainkon és hőiesen verjük vissza ellenségeink támadásait, mert tudatában vagyunk annak, hogy csakis erőnk teljes megfeszítésével fogjuk hazánkat

megtarthatni és a béke áldásait biztosíthatni a boldogabb jövő nemzedékeinek.

Fizikai erőnk teljességét napról-napra folyó dicsó küzdelmeink és győzelmek igazolják; gazdasági erőnk pedig azok a nagy szolgáltatások tanuskodnak, amelyeket eddig tettünk és amelyeknek megtételére a jövőben is készek vagyunk.

Gazdasági erőnk fényes próbatételével ezideig négy hadikölcsön utján bocsátottuk rendelkezésre a szükséges anyagi eszközöket. A legutolsó felhívásban csak a magyar tanítók buzgólkodása közel 100 millió koronát eredményezett, beszédes bizonyosságnak, hogy a magyar tanítók valamint tanulóifjúságunk a nemes hagyományokhoz hiven és a mai nagydíkhöz méltó lelkesedéssel megtették kötelességüket ebben a tekintetben is.

Most amidőn az ötödik hadikölcsön kibocsátásának ideje elérkezett, az említett fényes ereményből merített teljes bizalommal fordul a miniszter ur a magyar tanítókhoz, hogy szívük és lelkük egész melegevel hassanak oda, hogy ez a hadikölcsön is teljes sikerrel járjon. Nemcsak maguk vegyenek részt a hadikölcsön jegyzésében, hanem másokat is részvételre buzdítsanak, mert a háború okozta rendkívüli kiadások fedezésére szükséges anyagi eszközök rendelkezésre bocsátásával méltókká lesznek azokhoz, akik a határokon fagyban és zivatarban, ezer veszély között fegyverrel a kézben állanak őrt és védik békés otthonunkat.

Szíves tudomására hozom a tanítói karnak, hogy különös érdemül fog tekinteni, ha közreműködésük az itteni részről ahhoz fűzött eredménnyel fog járni.

Felhívom ezért Cimed, hogy a jegyzési határidő lejártá után a szabályszerű uton részletes kimutatást terjesszen ide arról, hogy az igazgatóság, valamint a tanítói testület tevékenysége milyen eredménnyel járt; mennyit jegyzet a tanítói testület; a tanuló ifjúság és az iskola hatása alatt a társadalom.

Szolnok, 1916 nov 20-án.

Győrffy József
kir. tanfelügyelő.

A harc mezején . . .

[Levél, írta: Hegedűs János.]

Nem látlak én téged többé
Nem én sohasem.
Te sem látod többé érted,
Könnyező szemem
— Nevedet hiába mondom,
Könnyeim hiába ontom,
A harc mezején
Valahol tetőled távol
Ott ahol senkisérem gyászol
Ott halok meg én.

Nem lesz egy tenyérynji jel sem,
Pusztá siromon
Elesett katonának teste
Lesz a vánkosom
Ott, ahol le fognak tenni
Nem borul én fölém senki
A harc mezején.
Tavasza sem fakaszt rám zöldet
Elhordja rólam a földet
Messze majd a szél.

Szeretnék még egyszer töled
Bucsut venni én,
Bármily fájó volna is az
Soh sem feledném. —
Kebledre hajthatnám fejem
És történnék bármi velem
A harc mezején.
Oh sors add meg, amit adhat
Es azután rám borulhat
Rám az örök éj.

Hirek.

Elöléptek: Bathó Borbála jászberényi állami, Horváth Antal törökszentmiklósi ref., Csátary János mezőtúri áll., Csiky Izabella szelevényi áll., Hoffmann Mária kunszentmártoni áll., Bohemus Anna jászteleki rk., Könyvesné Csengeri Ida csépai r. k., Varga István kisujzállási ref., Váradi Dezső jászfelszentszentgyörgyi rk., Kopasz Sándor kunmadarasi ref. Fuchsné Valler Irén jászkiseri rk., Koncsek Demeter jászberényi rk., Nagy Róza dévaványai ref., Zolnay Mihály tiszaderzsi ref., Barla Szabó Mária kisujzállási ref., Szotyory Anna mezőtúri áll. elemi iskolai tanítók és Róder Margit tiszavárkonyi áll. óvónó.

Katonai szolgálatból szabadságoltattak. Székely Géza és Grünvald L. László szolnoki áll. polg. iskolai tanárok.

Orsz. tanítói nyugdíjintézetbe felvétellett. Becskely Anna törökszentmiklós-pusztakengelyi uradalmi isk. tanítónó.

Jiraszecné Megela Anna drugetházai áll. elemi iskolai tanítónó a szolnoki kir. tanfelügyelőséghez szolgáltatott ideiglenesen berendeltetett.

Deák Mária jászárokszállási és Vecsy Anna élesdi és Kissné Lázár Erzsébet kunszentmártoni és Rényiné Kiss Piroka jászladányi állami tanítónók saját kérésükre különösen áthelyeztettek.

Hadbavonult Hütter Adolf állami elemi iskola tanító.

Állásáról lemondott Dalmát Margit turkevei áll. polg. iskolai tanítónó.

Tanítóválasztás. Gyöngye Dezső a tiszaföldvári ág. ev. iskolához megválasztott.

Halálozás. Kalas Géza kunmadarasi ref. kántortanító elhunyt.

Orsz. közoktatási tanács. A király dr. Takács Menyhért jászvári prépostot az Országos Közoktatási Tanács másodelnökévé, dr. Fináczy Ernő udvari tanácsos, budapesti tudomány-egyetemi nyilvános rendes tanárt pedig a Tanács alelnökévé, a Tanács öt évi időszakának tartamára kinevezte.

Ministeri kinevezéssel az újabb öt évi időtartamban az Orsz. Közoktatási Tanács tagjai: dr. Alexander Bernát, dr. Beke Manó, dr. Beöthy Zolt, Farkas Sándor, dr. Hegedűs István, dr. Kovács János, dr. Mágócsy-Dietz Sándor, Monsson Géza, dr. Négyessy László, dr. Petz Gedeon, dr. Székely István, Wolf Agoston, mint a Tanács előadótanácsosai. Dr. Antal Géza, Bártoniek Géza, dr. Bánóczi József, Berta Ilona dr. Békefi Remig, dr. Burány Gergely, dr. Capesus József, Cholnoky Jenő Dóczi Imre, Fejér Gerő, Fischer Miklós, dr. Friml Aladár, dr. Fröhlich Izidor, dr. Giesswein Sándor, Greisinger István, dr. Gyomlai Gyula, Hénop Tamás, dr. Imre Sándor, dr. Juba Adolf, Kaszuba Domokos, Kemény Ferenc, Kmetykó János Korách Géza, Kovács Rezső, Krámer József, Marsits Rozina, dr. Márki Sándor, dr. Nagy Ernő, Nagy László, Novák Lajos, Novotny S. Alfonz, Orsovszky Gyula, Pálfi Sándor, dr. Pechány Adolf Popovits István, dr. Pruzsinszky János, dr. Rados Gusztáv, Ray Ferenc, dr. Schneller István, dr. Siegescu József, dr. Simonyi Zsigmond, Sztankó Béla, dr. Vángel Jenő, Végh József, Volenszky Gyula, dr. Waldapfel János, dr. Walter Gyula, dr. Weszely Odön és dr. Zoltváhy Irén, mint a Tanács rendes tagjai.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei elemi iskolai füzeteim és írószereim a tanítói kar szives figelmébe ajánlom.

VARGA-PAPÍRÜZLET SZOLNOK Kintzler-ház

Az Orsz. Közművelődési Tanács

1915/16. évi beszámolóját a Vasárnapi Könyvről tanulmányozás céljából kívánatra bárkinek megküldi.

A Vasárnapi Könyv az iskolákban a tanítás fontos segítő eszköze. — Célja elterjeszteni azokat a gyakorlatias és időszerű ismereteket, amelyeket a haladó élet napról-napra szükségszerűen megkövetel. Ezen az úton óhajtja az Országos Közművelődési Tanács a nemzeti, társadalmi és gazdasági életet egy-séges szellemben, termékeny irányba terelni.

A Vasárnapi Könyv egy-egy példánya 6 fillér. Szerkeszti Arkay Kálmán az Orsz. Közm. Tanács alelnöke. — Kiadóhivatal: Budapest, IV., Ferenciek-tere 3.

Gyermes Mihály Sz.-udvarhelyi

áll. el. isk. igazgató szerkesztésében megjelent *»Virigző Hatodik Osztály«* c. népiskolai segédkönyv a hatodik osztályú tanulók közismereti tantárgyainak összes tudnivalóit kérdések és feleletek alakjában tartalmazza.

Megrendelhető a szerzőnél, valamint Malatinszky Lajos szolnoki áll. el. iskolai igazgató tanítótestületi alelnöknél.

A nagy földindulás.

Kitűnő írónk *Benedek Elek* tudvalevőleg szintén az erdélyi menekültek közé tartozik, az oláh betörés híre szülőföldjén, Kis-Baconban érte, s onnan menekült el keserves viszontagságok között házanépevel. Menekülésének történetét megírta gyermeklapjában, a *Jó Pajtás*-ban, *A nagy földindulás* címen érdekfeszítő ifjúsági regény alakjában, amelynek közlése az októberi számokban kezdődött. Az egyetlen eset ez, hogy egy kiváló író saját élményei alapján írja le az erdélyi magyarságot ért szörnyű csapást. A *Jó Pajtás* november havi legújabb száma ezenkívül közli még *Feleki Sándor* versét, *Schöpfán Aladár* elbeszéléseit, *Rákosi Viktor* regényét *Sebők Erzsé* magánjelenetét gyermekek számára, *Garay Ákos* pompás rajzát, egy humoros történetet *Jeney* rajzaival, stb. A rejtvények szerkesztői üzenetek egészítik ki a szám gazdag tartalmát.

A *Jó Pajtás*-t a Franklin társulat adja ki; előfizetési ára negyedévre 2 korona 50 fillér, fél évre 5 korona, egész évre 10 korona. Egyes szám ára 20 fillér! Előfizetéseket elfogad és mutatványszámokat küld a »Jó Pajtás kiadóhivatala Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

VARGA JÓZSEF

könyv, papír, író- és rajzszerek, s irodai kellékek
olesó beszerzési áruháza,

Szolnok,
Gorove-utca.
(Kintzler-ház.)

könyvnyomda!

könyvkötészet!

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOKVÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

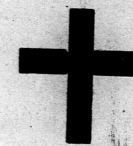
A kir. tanfelügyelőség és a vármegyei tanítótestület hivatalos közlönye.

dja a Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei Tanítótestület.
Megjelen — Julius és augusztus hó kivételével — havonta kétszer.
Előfizetési díja:
Egész évre 8 korona.

Felelős szerkesztő
Pápai Gyula.

Előfizetési és hirdetési díjak, reklamációk Muhy Sándor egyleti pénztárhoz, a lap szellemi részére vonatkozó közlemények a felelős szerkesztő címére küldendők.

Megrendítő csapás érte nemzetünket szeretett királyunk Ő császári és Apostoli királyi Felsége I. Ferenc József f. é november hó 21-én este meghalt, mély gyászba borítva hűséges magyar nemzetét. Végtelen a fájdalom, mely nagyoknak és kicsinyeknek lelkét betölti, mert pótolhatatlan a veszteségünk.

A legnagyobb volt Ő a nagyok között is. Tündöklő emberi és uralkodói életrajzi emelték Őt mindenek fölébe.

Bölcsessége melegen érző szive és páratlan kötelesség érzete, egész fenkölt élete a legragyogóbb iskolai példa arra, hogy miképpen kell mindenkinek odaadással, szeretettel, becsülettel és hűséggel szolgálnia azt az ügyet, amelyre elhivatott.

Lesújtó gyászunkat méltó módon kívánván kifejezésre juttatni, a vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr f. é. november hó 22-én 15370 eln. szám alatt a következőket rendelte el:

- 1., az ország összes tanintézeteire a gyászlobogó azonnal kitűzessék;
 - 2., a tenetési napján az ország összes tanintézeteiben szünetel a tanítás;
 - 3., a tanuló ifjúság e napon tanítóinak, tanárainak vagy hitoktatóinak vezetése alatt saját hitfelekezetiük által tartandó gyászistentiszteleten vegyen részt;
 - 4., az istentiszteletek után az iskola, tanintézet gyászünnepélyt tartson, melyen egyik tanára, tanítója az elhunyt dicső emlékezetét a szomorú alkalomnak megfelelő módon kegyeletes szavakkal örökítse meg és a tanuló ifjúságnak vessen fogékony lelkébe.
- Ezek alapján felhívom az összes tanügyi helyi hatóságok és intézetek vezetőit hogy az ünnepély minden tekintetben méltó módon tartassék meg nagy királyunk emlékéhez.

Szolnok, 1916 évi november hó 23-án.

Győrffy József
kir. tanfelügyelő.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI NÉPMŰVELÉS

A kir. tanfelügyelőség és a vármegyei tanítótestület hivatalos közlönye.

KIADJA A JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK
VÁRMEGYEI TANÍTÓTESTÜLET
MEGJELEN — JULIUS ÉS AUG. HÓ
KIVÉTELÉVEL, HAVONTA KÉTSZER
ELŐFIZETÉSI DIJA:
EGÉSZ ÉVRE NYOLC KORONA

FELELŐS SZERKESZTŐ
PÁPAI GYULA

ELŐFIZETÉSI ÉS HIRDETÉSI DIJAK,
REKLAMÁCIÓK MUHY SÁNDOR
EGYLETI PÉNZTÁROSHOZ, A LAP
SZELLEMI RÉSZÉRE VONATKOZÓ
KÖZLEMÉNYEK A FELELŐS SZER-
KESZTŐ CIMÉRE KÜLDENDŐK.

Öfelsége I. Ferenc József emlékezete.

A kapucinusok templomának márvány kripta-ja a tulvilági fényesség kapujaként nyílt meg a koronás patriarcha, a feledhetetlen uralkodó előtt.

A magyar nemzet minden tagja szívében mélabus meghatottsággal gondol vissza a nagy király erényeire, törhetetlen köteletségérzetére, oly nemes türelemmel párosult erős szorgalmára, mindenkiféle sok-sok szenvedésére, sok rettenetes megpróbáltatására.

Nagy lelki erejét nem bírta legyőzni semmiféle csapás. Állta ifju erővel a megszaporodott ellenség minden rohamát, volt szövetségeseink galád hűtlenségét; két állam ügyét, gondját, kormányzását friss lélekkel intézte s szíve minden dobbanása szinte kihallatszott a csaták mezejére, hol hű magyar katonái érte harcoltak, érte haltak.

A történelemben alig találunk a megdicsőült nagy királyhoz hasonlást. A tanácsban bölcs volt és előrelátó, a tervekben a végső célokat kereső. Erős és megrendíthetetlen volt önmagával szemben, mások iránt igazságos. Ha hódított, nem kápráztatta el a dicsőség és ha a balsorsral küzdött, nem törte meg a reményvesztés. Egész hosszú életében nem volt olyan gyenge pillanat, mikor az ember fölébe kerekedett volna a fejedelemnek.

Mindenkor elfogulatlanul mérlegelte az idők nagy változásait, bölcs ítéllettel megtudott alkudni az új eszmékkel. Megértette azt a világtörténelmi feladatot, amelynek teljesítésére volt rendeltetve.

Hosszu évtizedeken át a béke legigazibb őrzője volt, melyet legelsőb bizonyít ama körülmény, hogy éppen késő aggkorában tört ki a szörnyű világegés. De lelkének mély fájdalomára, nem tudta megakadályozni a pusztító háboru békövetkezését. Nevéhez, szoborszerű alakjához sohasem is ért el a világháboru semmiféle vádja. De el kellett fogadnia a világháboru rettenetes kockavetését s bár a béke királya volt, mégis háboru alatt kellett nemes lelkét kilehelnie.

Mély fájdalommal vette, hogy minden igyekevése, mellyel a világháboru kitérését megakadályozni óhajtott, hasztalan s a „Népeimhez" szóló manifesztumban ennek kifejezést is ad, — ugymond — „Legfőbb vágyam volt, hogy az Isten kegyelméből még hátvalevő éveimet a béke művének szentelhessem és népemet a háboru áldozataitól és terheitől megóvhassam“.

A sors kegyetlen szeszélye a legvéresebb háborut tartogatta az ő hosszú uralkodása számára.

A háboru második évfordulója alkalmából manifesztumában jóságos szívét teljes nagyságában tárta ki alattvalói előtt. Vigasztalta és egyben magasztalta a nemzetet önfeláldozásáért, kitértásra buzdította a végső győzelemig. Osztozik az árvák és özvegyek fájdalmában, mel-

tányolja szenvedéseiket, igaz részvétellel van könnyeik iránt. E manifesztumban meg van örökítve a világhistoria számára király nemeslelkűsége, amely csöndesen vérzett a reánk erőszakolt világháboruban.

Milliókkal tudott érezni, milliókkal tudott szenvedni.

A megpróbáltatásokban soha nem rendült meg, hanem elfojtván a maga nagy fájdalmát, törhetetlenül tovább dolgozott a nemzet nagyságáért és a habsburgi trón dicsőségéért.

Magával vihette a másvilágra a szent vigasztalást, hogy mint egy nagy király úgy élt és úgy uralkodott.

Mely szomorúsággal és gyásszal egy nemzet siratja benne hőst, mártírt, királyát.

Erős a hitünk, bizalmunk, a reményünk, hogy azok az eszmék, amik a nagy királyt tisztelték az egész kulturvilág előtt, élni fognak a jövőben is, ezzel tartozunk a megdicsőült emlékének, mely a magyar ember szívében századok mulva is fellebog.

A két lámpás.

Irtá: Pir.

Karácsony éj van.

A hó csendesen, unalmasan hull alá, végtelen fehérségbe borítva a tájat.

A sűrű szállingó pelyhek, mint megannyi gyémántok csillognak az ezüstös holdfényben.

Simán síkolt a szánkóm. Az állomás felé igyekeztem. Utam a templom mellett vitt el, kihallatszott a kedves ének: Alleluja! megszületett a kis Jézus...

Milyen furcsa. Ezelőtt nem rég a falú erős, szálas legényei énekeltek ugyan ezt a kedves éneket, erőteljesen. És most? Halkan, lágyan az itthon maradottak, gyermekek, asszonyok, meg aggok.

A templom kis harangja felve, fájón kongott, mintha maga sem hinné szavát, bim... bam... békesség a földön az embernek...

— És a hívők áttatosan tovább énekeltek.

Gondolatokba melyedve szánkóm messze elhaladt az éjben, de még mindig a tülemben cseng az ének. —

A koronázás pedagógiai jelentősége*

Jelen időkben oly napokat élünk, hogy minden napnak minden órának szava, tette történelem. Hatása pedig mindenekre vonatkozik.

Ha a vészés háboruban a pedagógiát illetőleg találunk vonatkozásokat, ha e világégés kihat a gyermeknevelésre is, még inkább kell éreznünk, tudnunk ama vonatkozásokat, melyek tisztán a nemzeti ténykedésből fakadnak. —

Még a békés időben is, melyre való visszaemlékezés csak álmoként él bennünk, fontos és erősen kiható a koronázás ténye a nevelésben.

— Nálunk a szent korona és a koronázás nem a dísz és fény kifejezője csupán. A mi koronánk fogalmában több van. A magyar korona egy a mindenkor uralkodóval, egy a nemzettel, egy minden hatalom forrásával. — Soha jobban, soha érthetőbben meg nem ismertethetjük tanítványainkkal a korona és a koronázás mibenlétét, fontosságát, mint most.

Az életre kell nevelnünk, ez pedig úgy nem lehetséges, ha az iskola kapuit elzárjuk az élet kiválóan fontos eseményei előtt. Minden fokú, rendű és rangú iskolában a tanárnak, tanítónak meg kell emlékeznie a koronázás tényéről, annak nemzeti jelentőségéről, fontosságáról.

A magyar korona szentséges, a magyar korona szent, Aki viseli, annak személye is

* A cikk a miniszeri rendelet kiadása előtt készült.

Alleluja! megszületett a kis Jézus... — s a harang szava — Békesség a földön az embernek...

S a szánkóm kis csengője rácsillingel.

A csengő csengése mint szuronyok és kardok összecsendülése vágott a harangszó képzetébe.

Megérkeztem.

Karácsony éj van... és szinte kedvem volna sirni. Nem tudom miért? de valami nyomasztó, fájó érzés szállja meg lelkem, amint itt állok a világtól félre-eső kis sváb falucska állomásán.

Valami bánt!

Van néha az embernek olyan perce, amikor eszébe jut minden kínja, minden bánata. És nincs megelégedve az élettel, — semmivel.

Szeretne élni és mégsem!

Kíván szeretni és viszont szeretetnit és nem tud.

Nincs aki megértse. Szeretne boldog lenni, vágy egy meleg családi tűzhely után, ahol egy szőke asszony tartaná ölbe lágyan e fájós, gonderthes fejét és nem tenni mást, mint ebeszélgetni a kintző multról. És élni egyedül néki s a — boldogságnak.

szent és sérthetetlen. — A nagy szeretet, a rendületlen hűség és ragaszkodás, mellyel a nemzet a felséges királlyal szemben viseltetik, szintén a koronából fakad.

A magyar szent korona nemzetünk egész történelmét, szent hagyományait, a haza minden dicsőségét, nagyságát, hatalmát képviseli.

Midőn az étellel kapcsolatot teremtve, tanítványainkkal megismertetjük a korona és a koronázás fontosságát, kötelességet is teljesítünk. A király személye iránti hűség és hódoló tiszteletre, hazaszeretetre nevelünk akkor, midőn nemzetünknek e fontos közjogi aktusáról szólnunk.

De az értelmi nevelést illetőleg is kiváló jelentőséggel bír a koronázás ténye.

Az aktualitással fokozott tudásvágy, az intenzív figyelem, a nagyobb érdeklődés igen megkönnyíti most oly fogalomnak megmagyarázását, melyek más alkalommal nehézséget okoztak. Ilyenek: a magyar királyi trón; a jogos trónörökös; a királyi hitlevél; vagy a koronázási szertartásokat illetőleg: a szent korona; a királyi palca; az arany alma; a kettős kereszt; Szt. István kardja; az ország tiz zászlója; a nádor; az országnagyok; zászlós urak; arany-sarkantus vitézek stb. stb.

Tanítványainknak más alkalmakkor ennyi tudást heteken át sem nyújthattunk és most, midőn oly fokozott az érdeklődés, ez minden erőltetés nélkül lehetséges.

De nem lehet! Hiába minden küzdés, minden törekvés! A sors, a kegyetlen úr belejátszik minden számításba. Belemarkol a szívbe, az életbe. — Ma még boldognak érzem magam s holnap?

Eltűnik minden, mint a szappan buborék a légtelenben.

Ilyenkor mindig gondolok az örök elmúlásra, a megsemmisülésre.

Ott túl már nem fáj semmi, ott már nem bánt senki!

Talán ott, az örök megnyugvás honában boldog leszek!

Ki tudja?!

Itt állok és nézem a körülöttem gubbasztó embereket. Kis batyuját feltve, teje alá teszi valamennyi.

Szinte bizalmatlanul tekintenek reám azzal a két fürkésző szemmel, amely fonnyadt sárga arcukból elő villog.

Kimegyek.

Talán a téli hideg lég, a hulló hó kiveri fejem-ből furcsa gondolataimat.

De meg kell ismertetnünk új királyunknak Öfelségének IV. Károlynak alkotmány tiszteletét is.

A törvények szerint hat hónapon belül kell megtörténnie a koronázásnak. — IV. Károly királyt már f. é. december 30-án megkoronázzák Szent István koronájával.

Új királyunk iránti rajongó szeretetet csak erősíteni fogja, hogyha a koronázással kapcsolatban tanítványainkkal közöljük Öfelségének ama jószándékát, hogy az év nagyrészt családjával egyetemben Magyarországon fogja tölteni s a kis krónörököst magyar nevelésben fogja részesíteni.

A koronázásnak tanítványaink előtt való ismertetése annyival fontosabb, mert ezúttal olyan időben lesz évfordulója, mely iskolai szünet, így ünnepély keretében való ismertetés aligha val lehetővé.

A koronázásnak ténye a múltban is mindenkor jelentős volt. Junius 8-ika ünnep volt az iskolák tanulmányi rendjében.

Ily ünnepe lesz a jövőben az egész nemzetnek a december 30-ik napja, mert a magyar nemzet e napon egyesült a szent koronában királyával.

Gy.

Az ötödik hadikölcsön.

A béke eszméje még inkább fokozza a kedvet hadikölcsönjegyzésre. Tegyük meg tehát mindent, hogy várakozáson felüli siker következze!

De nem!

A nyomorúságos indóház egy sarkában egy fehérhaju öreg ember bolongat. Ő is várja a vonatot.

Szemem akaratlanul révedez a dérepte emberen.

Új gondolatok.

Szegény ember! Hát te miért élsz? Vajjon volt-e valaha néked örömmöd? Te is sokat szenvedhetél. Fejed ősz, arcod bánatos. Sok vést és vihart láttál te már!

Feje lehajlott féloldalt a havas földre, megésett a szívem rajta, oda mentem s gyengéden visszahelyeztem ezüstös fejét batyujára. Erre leleztem.

Apró szemét rám irányította, ajkai megmozdultak és halkan mondta: — Gute Nacht, Gute Nacht!

És én csendesen mondtam néki: — Aludj jó öreg, jobb úgy, mint ébren. S az öreg aludt tovább, csendesen, nyugodtan. — Én is falmak döntem és lassan elszenderültem.

— Mintha messze távolban halvány, kék fénypontokat látnék az éjben. Vajjon mi lehet? Mindég

hogy az a győzelem, melyet fegyvereink vég nélkül arattak és aratnak a harctereken, a pénzügyekben is oly bámulatos legyen.

Különösen figyelmébe ajánljuk kartársainknak az új típusú öt és féléves törlesztéses kölcsönkötvényt, melynek tényleges kamatozása közel hét és féléveszázalék.

Hogy minden község tanítója megismerje és megismertethesse e nagyon kedvező és jól jövedelmező értékpapírt im közöljük, hogy ez az 5 1/2%-os törlesztéses kölcsönkötvény 2000, 5000, 10.000 és 50.000 koronás címletekben kerül forgalomba s mely 1916 október 1-től kezdődően kamatozik. Ezt az új típusú értékpapírost az 1922. évtől kezdődően kisorsolják s a kisorsolt kötvényeket minden 100 korona névérték után 105 koronával váltják be.

Kiválon jövedelmező az 5 1/2%-os törlesztéses kölcsönkötvény, 100 korona névértékű kötvény effektív kamatozása 5,82%-os. Ha most vesszük, hogy a kötvényt kisorsolása után minden 100 korona névérték után 105 koronával váltjuk be, a kötvény a rendes kamatozáson felül (105—94,50—10,50) 10 korona 50 fillér tőkezesaparatot is biztosít. Ha a kötvényt az első sorsolás alkalmával sorsolják ki s már 1922. október 1-én váltják be a tényleges kamatozás 7,40%. Ha a kötvényt 1926. június havában sorsolják ki s így tíz év múlva, 1926 október 1-én váltják be, a tényleges kamatozás 6,66%. Ha a kötvényt 1931. júniusban sor-

solják ki s így 15 év múlva, vagyis 1931. okt. 1-én váltják be, a tényleges kamatozás 6,30%. Ha a kötvényt 1936. júniusban sorsolják ki s így 20 év múlva, 1936. okt. 1-én váltják be, a tényleges kamatozás 6,12%. Végül ha a kötvényt az utolsó sorsolás alkalmával sorsolják ki s így 25 év múlva 1941. október 1-én váltják be, tehát tényleges kamatozás 6,02%. Vagyis a törlesztéses kölcsönkötvény még a legkedvezőtlenebb esetben is — vagyis, ha az utolsó sorsolás alkalmával sorsolják ki — többet kamatozik 6%-nál.

Felhívás!

Könnyeket letörölni . . .

Most még patakokban hull a vér, tenger könny ömlik ki nyomán. A csatamezőn hősi halált haltak özvegyei és árvái sírnak: ki pótolja a férjet, az apát?

Ezeket a könnyeket kell letörölnünk.

Az özvegy- és árvaalap javára a 68-ik gyalogezred albumot adott ki. Nagy, szép, díszes könyvet, hogy hirdesse a mi derék fiaink hősi harcait a mindenfelől ránk támadó ellenség ellen. Az ezred története van benne, de mintha ez a történet legenda lenne, olyan csodásan bontakozik ki a mai óriási események közül is: a mi fiaink hősi cselekedete.

Szolnok vármegye tanító kara bizonyára szívvél-lelékkel támogatja e nemes törekvéseket,

felrohanni hozzájuk, sorba ölelni, csókolni őket s velük tartani folyton — mindég.

De a vonat már megindult. Lassan, némán, ahogy jött.

Amint futok utána, lassan kinyílik a fülke ablaka és hallani véltem öcsém hangját — maradj, hisz ide jössz te is egyszer és akkor együtt utazunk mindég messze, messze cél nélkül!

De ez a hang nagyon messziről és halkán hangzott, mintha nem is hallottam volna — csak érezném. Mikor elrohogott mellettem az utolsó kocsi is, akkor kiáltottam csak — Ferkó, barátim!

— Kiáltásomra magam is felébredtem szenderegésből.

De már nem volt sehol semmi, csak az esüst haju ember, kit álmából keltettem fel, bolintott felém — Gute Nacht . . . Gute Nacht!

Azért még látni véltem a mult, az elmúlás, a sors vonatának kék lámpásait messze távolban . . .

És ez a mult, ez a balái — egy vonat, amely víz messze, messze, minden cél nélkül, de amelyre mindegyikünk felszáll egy névtelen állomásnál!

közelebb és közelebb jött, míg végre rájöttem, — egy vonat két lámpása

De milyen furcsa, mily idegen volt ez a vonat. Semmi zaj, semmi dübörgés. Némán síkolt el mellettem. Némán állt meg. Néma volt, mint maga a halál, a — vég

Csak kék lámpásai világítottak messze előre az útra, a — végtelenbe . . .

Bent a kupékban néma emberek ültek. Mily csodás! Mennyi ismerős arc. Ni emitt öcsém, a Ferkó. És eszembe jut ő, szegény! Amott régi kenyeres pajtásim. Péter, Károly, — a minap olvastam, hogy hősi halált haltak. És mennyi ismeretlen, mind katonák, mind hősök.

Mozdulatlanul ünek együtt s mennek az örök béke — mezejére. És im viszontlátom őket itt s néma kék lámpás vonaton.

Valamennyi néz, — néz hideg tekintettel. Önkéntlenül kalapot emelek — akárcsak élnének. S valamennyi némán int fejével. Mintha nem is ismernének. Pedig hány boldog órát éltünk át együtt. Szeretnék

hiszen ez albumot azok adják ki, kik látták maguk mellől elhullani a derék jó bajtársakat, a jász vitézeket, kun harcosokat, és most minden eszközt megragadnak arra, hogy legalább nyomort ne szenvedjenek a hátramaradottak.

Ez albumból ismerjük meg megyénk hőseit, kik életüket a hazáért áldozták, kik elsőben szűkebb hazájukért haltak.

Azzal, hogy a 68-ik gyalogezred albumát megvesszük és ismerőseink körében is terjesztjük, nemcsak az ezred hősi tetteit ismerjük meg, hanem egy gondterhes asszony tekintet ráncait is elsimitjuk, lehulló gyermekkönyvet törölünk le vele.

Minden szolnoki, szolnokvármegyei házban, ékes palotában csak úgy, mint szalmatetős tanya házikóban, meg kell lennie e könyvnek, mint a rézkapcsos szent bibliának, mert ez a könyv a Jászság, Kunság Bibliája leszen.

A könyv díszes kiállításban, album alakban, vászonkötésben fog megjelenni, sok képvel. Minden kitüntetett tiszt és katona meg fogja találni ebben a könyvben nevét. Egy példány ára 6 korona. Tiszta jövedelme egészében az özvegy és árvaalapot növeli.

Ezen „Felhívás”-t vármegyénk alispánja révén Reschner Róbert százados, az album szerkesztője juttatta hozzánk. Készséggel helyt adtunk és a szent cél érdekében kérjük vármegyénk testületének minden tagját, hogy az album terjesztésében minél nagyobb buzgalmat sziveskedjék kifejtetni.

Rendeléseket elfogad Reschner Róbert százados (Prága, Franz Josefs Kaserne), valamint lapunk szerkesztőse is.

HIVATALOS RÉSZ.

5971—916 tfsz.

Valamennyi állami, községi, felekezeti és társulati polgári iskola igazgatójának.

Történelmi faliképek megküldése tárgyában.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszter ur 68.311—1916. számú rendelete szerint a hazai történettudás eredményességének fokozása érdekében, a miniszterium kiadásában legújabbban megjelent népiszkolai történelmi faliképek a polgári iskoláknak is megküldetnek. Ennek következtében a szemléltető képek elkészítésére kiküldött bizottság elnöke, Vangel

Jenő dr., a Pedagógium igazgatója, egyidejűleg felhívott, hogy Mihelyt a vasuti szállítási viszonyok lehetővé teszik, a husz-husz müből álló képsorozatot valamennyi állami, községi hitfelekezeti, továbbá más fenntartók (kivéve a magánügyenek) által fenntartott polgári iskolák részére küldje meg.

A szállítási költségekre vonatkozólag a 128.346—1915. sz. VII. b. alatt kelt rendeletben foglaltakhoz hasonlóan akkép történt intézkedés, hogy a gyűjtemények bérmentve fognak a vasuton feladatni, de a székhelyem vasuti állomásától a hivatalig való fuvarköltségekben az illető iskolák arányosan részesednek, valamint kötelesek a további elszállításról is gondoskodni.

Minderről azzal értesítem, hogy az egyes iskolákhoz eljuttatandó átvételi elismervényeket, aláírva és pecséttel ellátva annak idején küldje be hivatalomnak. Gondoskodják továbbá az 50 K értéket képviselő képsorozatoknak leltárba vételéről is.

Szolnok, 1916. december hó 5-én.

Györfly József,
kir. tanfelügyelő.

5975—916.

Valamennyi polgári elemi és iparostanonciskola, illetve óvodának

a parafadugók gyűjtése tárgyában.

Nógrádvármegye kir. tanfelügyelője a következő átiratot intézte hozzánk:

Nyuljunk le a földre s szedjük fel az eldobált kincseket. Surányi Langer Károly nógárdberceli gyűjtésünk ur ajánlatot adott be hozzám, hogy gyűjtésünk az iskolákban használt, vagy át nem lyukasztott parafadugókat (pezsgő dugókat is). Kilogrammonként 3 koronát ad a dugókért s a beérkezett összegeket a Balassagyarmati Népbank R.-T.-hoz küldi be az elesett tanítók özvegyeinek és árváinak javára indított gyűjtéshez leendő csatolás végett.

Nógrádvármegyének van 6—11 éves tankötelessége 30.455, 12—14 éves tanköteles 14.788, összesen 45.243. Ha 40 ezret számítok s minden növendék 10 dugót hoz otthonról, ami valóban csekélység, 400.000 dugó gyűlik össze. Miután 600 dugó tesz ki egy kilogrammot, Nógrádban 666 kilogramm dugót lehet összegyűjteni. Ha csak 600 kgr. dugót gyűjtenek, 1800 koronával szaporodik az elesett tanítók árváinak és özvegyeinek az alapja.

Ha pedig 63 vármegyére számítjuk ki a gyűjtést, úgy csupán 3 millió tankötelest szá-

mitva s mindegyik csupán 10 dugót hordva a gyűjtéshez, 150.000 koronával gyarapodnék alapunk.

Ime, a semmiből szinte százezreket hozhatunk össze a kegyeletés és nemes célra.

Egyedül a postaköltség terhelné még a gyűjtést, de ezt 1—1 fillér adakozással maguk a tanulók összeszedhetik.

Az eszmét a legmelegebben ajánlom igen tisztelt kartárs ur figyelmebe s felkérem igen tisztelt kartárs urat, úgy a gyűjtést mielőbb megindítani és a gyűjtött dugókat *surányi Langer Károly gyógyszerész ur címére Nógrád-Bercsre elküldetni sziveskedjék.*

A gyűjtés lezárása után két megyebeli tanító urat fogok megbízni azzal, hogy a gyógyszerész ur könyvét átvizsgálják, ezt a Balassagyarmati Népbank R. T. könyveivel összehasonlítsák. Ez után a begyűjtött összeget illetékes helyére juttatom s a Néptanítók Lapjában nyugtatom a kiküldött tanító urak nyilatkozatával egyetemben.

Sziveskedjék elrendelni, hogy az elküldött dugók súlyáról pontos jelentést terjesszenek be igen tisztelt kartárs urhoz s az erről összeállított kimutatást sziveskedjék nekem megküldeni 1917 évi február hó 1-ig, hogy a kellő ellenőrzést gyakorolhassam a gyűjtés fölött.

Az átirathoz nem kell kommentár. Hiszem, hogy e vármegegyében is letöröljük gyűjtésünkkel egy özvegynek, egy tanító árvának könnyeit.

Szolnok, 1916. december 5.

Györfly József,
kir. tanfelügyelő.

6025—916. tisz.

Valamennyi állami és községi ovoda felügyelő bizottságának.

Övönök szünideje tárgyában.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszter ur 147024—916. számú körrendeletére értesítem a következőkről:

Szem előtt tartva az 1914. évi december hó 12-én 163.366. VI. d. sz. a. körrendeletbe foglalt azon elvet, hogy a kisdévodó intézetek a háboru tartama alatt állandóan működésben maradjanak s a gondozásra és felügyeletre szoruló kisdévedeknek megszakítás nélkül rendelkezésére álljanak, de méltányolva másrészt a kisdévodónok által kifejezésre juttatott azon kérelmet, hogy a háboru által előidézett rendkívüli közállapotok miatt már két év óta elmaradt rendszeres egy havi szünidő helyett részükre rend-

kívüli szünet vagy szabadság engedélyeztessék, az 1917. év január és február havában 6 heti szünet engedélyeztetett, mindazokban az állami és községi ovodákban, hol ezt a helyi viszonyok lehetővé teszik.

Ahol azonban a helyi viszonyok kívánatossá, vagy szükségessé teszik, hogy a kisdévodó intézetek állandóan működésben maradjanak, ott az övönöknek ugyancsak 1917. évi január esetleg február havában hat heti szabadságidő engedélyezhető az alábbi módzatok mellett:

1. oly helyeken, ahol két vagy több övönő működik, azok felváltva 4—4 heti szabadságban részesülhetnek s a szabadságon levő övönőt az állomáshelyükön maradók helyettesíteni kötelesek, ugyancsak 4 heti szabadságra bocsáthatók azon állami övönök is, akik más, a háborus állapot miatt netán fölöslegessé vált állami övönő által helyettesíthetők.

2. oly helyeken, ahol csak egy övönő működik, övönönök két heti szabadság engedélyezhető, oly kikötéssel azonban, hogy az ovoda a dajka vezetése mellett, ha a felügyelő bizottság azt arra képesnek és alkalmasnak találja, tovább működjen és hogy ezen idő alatt a felügyelő bizottság egy tagja, vagy a tanító (tanítónő) az ovodat naponként meglátogatni tartozik.

A szünidőt, illetve a szabadságot, a körrendeletem alapján, a helyi viszonyok, valamint az övönői körzetek figyelembe vételével, községi (városi) övönöknél pedig az illetékes autonóm hatóság hozzájárulásával, a tanfelügyelő engedélyezi. — Az engedélyezendő szabadságnak nyilvántartásába jegyzései alapján az engedélyezett szabadságokról s általában a jelen körrendeletnek mikénti végrehajtásáról sürgős javaslatot tenni sziveskedjék. A jelen körrendeletben foglalt rendelkezések az állami és községi állandó menedékház-vezető nőkre is kiterjed.

Szolnok, 1916. december 7-én.

Györfly József,
kir. tanfelügyelő.

6094—916.

Január havi határidős jelentések:

1. Hiányzó nemzeti jelvények (zászlók, címerek) kérése.
2. Nem állami polgári iskolák változási kimutatása 2 példányban.
3. Bejelentendő, hogy az ifjusági könyvtárnak, mely típusa van már meg az iskolának;

továbbá hány kötetből áll a tanítói könyvtár? Figyelmeztetem az igazgatókat, az ide vonatkozó kimutatás annyi sorból álljon ahány iskoláról könyvtári költségvetést kell készíteni. A tanítói könyvtárban a Néptanítók Lapját évfolyamonként 1—1 kötetnek kell feltüntetni

4. Jelentendő hogy a községek a gondnokság pénztárába a nyugd. jra vonatkozó fenn-tartói díjat befizették-e?

5. Iskolák (VI—a.), óvodák (VI—b. sz.) építésére, illetve bővítésére vonatkozó teljesen új beosztású esetleges jelentések.

6. A nyári helyreállítás, átalakítás, tisztogatásra vonatkozó VII—a. (iskola) VII—b. (óvoda) számú színtén új a'rtu és új beosztású jelentések csak ott teendők meg, ahol erre szükség van s ahol kincstári költségen teljesítendő a murkálata a szervező rendelet szerint.

Szolnok, 1916. december 10-én.

Györfly József,
kir. tanfelügyelő.

6298—916.

Valamennyi elemi polgári és tanonciskola vezetőségének.

Koronázási ünnepély tartása tárgyában.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur folyó évi december hó 18-án kelt 16668. számú rendelete szerint, hazánk jövője megkívánja, hogy a most felnövő nemzedék minél mélyebben átérzeze és átérise a korszak nevezetes eseményeit. Az ezek iránt meglevő nagy érdeklődést kielégítse e közeli jövő polgárait az állami életben való tudatos részvételre készítjük elő.

E hetekben Ő Felsége, IV. Károly királynak trónralépése körül forog az egész nemzet gondolkodása. Az intézetek gondoskodjanak arról, hogy az ifjuság a trónváltással járó eseményekben ne csak az érdekes külsőségeket, hanem nemzeti életünk új szakaszának felemelő és biztató kezdetét lássa.

Elrendelte tehát: hogy a karácsonyi szünre távozó ifjuságot figyelmeztetni kell, hogy tartozkodási helyén saját hitfelekezete által tartandó koronázási isteni tiszteleten vegyen részt, az intézet székhelyéről nem távozó tanuló ifjuságot pedig e napon tanítóik, tanáraik vagy hitoktatóik vezetik saját hitfelekezetük isteni tiszteletre, hogy a koronázás napját követő legközelebbi tanítási napon szünet legyen, illetve tanítás helyett valamennyi iskola tanintézet ün-

nepélyt tartson Ő Felsége trónra lépésének öröme. Foglalkozzanak azokkal a nyilatkozatokkal, melyekből a nemzet uralkodójának lelket és királyi szándékait ismerheti meg. — Az egybegyelt ifjuság előtt az egész tantestület jelenlétében a testület egyik tagja olvassa fel Ő Felségének népeihez intézett első kiáltványát, ismeresse a szent korona és a koronázás jelentőségét és lefolyását, a növendékek fejlettségéhez mérten magyarázza meg, az érettebb ifjuságnak pedig olvassa is fel a hitlevelet. Esetleg a testület tagjai osztozzanak ebben a munkában. Azután egyik növendék mondja el az ezer alkalomra szóló valamelyik imát a királyért és hazáért, vagy szavaljon el megfelelő alkalmi költeményt. Az ünnepélyen a Szózatot és a Himnuszot énekeljék el közösen.

A hitlevélnek egyszerű szavakkal való történeti megvilágítása a király és nemzet viszonyát érteti meg az ifjusággal; Ő Felsége szózatának a legkisebb tanulók előtt is megvilágítható gondolatai ragaszkodást és bizalmat ébresztenek a szívekben. A növendékek érzézzék át ezen az ünnepélyen, hogy a nemzetnek és királynak szíve együtt dobban és a nemzet javára tett királyi fogadalmak ébresztenek reményt és szilárd elhatározást arra, hogy az óhajtott boldogabb korszakban virágozzék a hon a és békeben dicsőséggel éljen a király!

Felhívom Címet, hogy gondoskodjék arról, miszerint az ünnepély minden tekintetben méltó módon tartassék meg.

Szolnok, 1916. december 20-án.

Györfly József,
kir. tanfelügyelő.

HIREK.

Hínevezés. A vallás- és közokt. Miniszter ur dr. Bakossné Ellmann Erzsébet, tanítónőt a szolnoki áll. elemi iskolához kinevezte.

Áthelyezés. Deák Margit jászárokszállási és Vécsei Anna élesdi áll. el. iskolai tanítónők saját kérésükre kölcsönösen áthelyeztettek.

Előléptek: Márton Lajos tiszaföldvári gazdasági, Kindlovits Ilona szolnoki, Törökne Smirala Stefánia jászárokszállási állami, László Sándor jászzentandrás ri. k., Pálffy Etelka Jászberényi áll., Tóthné Bentsik Erzsébet mezőtúri áll., Nagy János abádszalóki ref., Halászné Nagy Margit tiszaróffi ref., Drahos Ferenc turkevei ref., Müller Lipót szolnoki izr., Farkas Imre

pusztamonostori rk., Balogné Török Mária kunmadarasi ref., Czékus Andor jászapáti rk., Bakos Lajos áll. Turkeve, Hajdu Ferenc, Bíró Zsorzsin dévaványai áll., Szász Károly áll., Vály Imre szolnoki gazdasági. Hoffmanné Aknay Ilona cibakházi áll., Zomora Samu jászladányi áll., Serester Sámuel mezőturi áll., Vécsi Anna jászárokszállási áll., Petrovay Béláné nagykerői állami, Kovács József törökszentmiklósi állami. László Sándor jászszentandrásai rk., Csupka Vilma karczagi ref., Szabary János és Rozmis Teréz jászapáti rk., Kovács István törökszentmiklósi tanítók és tanítónők.

A tandíjfizetésről. A háboru elején a moratorium a tandíj fizetésére is kiterjedt, de a háboru második évében, amikor a moratorium megszűnt, a tandíj fizetése szintén kötelezővé vált. A kultuszminister azonban több rendbeli kedvezményt adott a tandíj lefizetésénél és megengedte, hogy a szegénysorsu diákok tandíját különösen, ha apjuk katonai szolgálatot teljesít az iskola kirándulási avagy segélyegyleti alapjából fedezzék. A kultuszminister jelenben új rendelettel szabályozta a tandíjfizetés módját és ezeket a kedvezményeket a tanulók jó előmeneteléhez kötötte. A nem megfelelő előmenetelű tanulók tandíjának fizetésére csak kivételes esetekben adható segély és csakis azoknak az alapoknak jövedelméből, amelyeknek célja a tanulók segélyezése. Viszont a jó előmenetelű szegénysorsu tanulóknak több rendbeli tanulmányi segélyt helyez kilátásba a minister és oly városokban, ahol megvan ennek a lehetősége, ellátást is.

Járvány után megnyílt a tiszaróffai eliskola.

Jutalmazás. Markscheid Károly áll. t. a jászberény — perestanyai könyvtár keze'ésért a Muzeumok és Könyvtárak Orsz. Tanácsától 100 korona jutalomban részesült.

Özv. Szabolcsné sz. Lajos Teréz szolnoki áll. övönő részére 100 korona segély utalványoztatott.

Sterh Margit székelyudvarhelyi áll. polg. isk. tanítónő, a turkevei áll. polg. iskolához osztatott be.

Buharestről érdekes dolgokat mond el lapjában, a Jó Pajtás-ban Benedek Elek a magyar gyermekeknek s cikkét sok szép kép is kíséri. A kedves, a népszerű gyermeklap, legújabb, decemberi száma ezenkívül verset Várady Antaltól, elbeszélést D. Lengyel Laurától közöl,

a Kis Krónika rovat érdekes aktualitásokat beszél meg, Rákosi Viktor folytatja Lagosza titka című regényét. Tarka mese, Benedek Elek A nagy földindulás című regényének folytatása, sok szép kép, a rejtvények, szerkesztői üzenetek egészítik ki a szám gazdag tartalmát. A Jó Pajtás-t a Franklin-Társulat adja ki; előfizetési ára negyedévre 2 korona 50 fillér, fél'évre 5 korona, egész évre 10 korona. Egyes számára 20 fillér. Előfizetéseket elfogad és mutatványszámokat küld a „Jó Pajtás” kiadóhivatala Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

A Vasárnapi Könyv terjesztése az isholáh útján messze kiható törekvéseket mozdit elő és egyszerű, közvetlen módon szolgálja azt a célt, hogy a Vasárnapi Könyv utat találjon minden magyar családhoz is. A magyar családok művelődési fogékonyságának szünetlen fejlesztése mélyreható alapon segíti elő a megpróbáltatott magyarság békés és munkás boldogulását. — A Vasárnapi Könyv-et az Országos Közművelődési Tanács adja ki; egyes szám ára 6 fillér. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Ferenciek-tere 3.

Elhárítatlan akadályok miatt — nyomdát változtattunk. Ez az oka a címlap formai változásának is.

Nyomatott Róth Dezső könyvnyomdájában, Szolnokon.

Most jelent meg Ő császári és apostoli királyi Felsege:

IV. KÁROLY KIRÁLY

legújabb olajnyomatu képe. A kép egy nagy-hírű akadémiai festő remekműve. — Ara 55×65 cm. nagyságban, szép kiállítású keretben 40 korona. — Kérem becses rendelését mielőbb hozzám juttatni.

Kiváló tisztelettel
RÓTH DEZSŐ
könyvkereskedő.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI NÉPMŰVELÉS

1917. /10.évf./ . jan.20-jun.30. 1-12.szám.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI NÉPMŰVELÉS

A kir. tanfelügyelőség és a vármegyei tanítótestület hivatalos közlönye.

KIADJA A JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI TANÍTÓTESTÜLET
MEGJELEN — JULIUS ÉS AUG. HÓ
KIVÉTELÉVEL, HAVONTA KÉTSZER
ELŐFIZETÉSI DIJA:
EGESZ ÉVRE NYOLC KORONA

FELELŐS SZERKESZTŐ
PÁPAI GYULA

ELŐFIZETÉSI ÉS HIRDETÉSI DIJAK,
REKLAMÁCIÓK MUHY SÁNDOR
EGYLETI PÉNZTÁROSHOZ, A LAP
SZELLEMI RÉSZÉRE VONATKOZÓ
KÖZLEMÉNYEK A FELELŐS SZER-
KESZTŐ CIMÉRE KÜLDENDŐK.

A vallástanítás története és fontossága.

„Onáltatás és babona, hogy egyáltalában létezik ember hit nélkül.“ A fatalisták, stoikusok, a materialisták stb. mind mind hittek. És ha akadt valaha egy fölületes önámító, úgy ez saját magán tapasztalhatta, hogy állítása nem meggyőződése szerint való. Még a legegyszerűbb emberben is kikristályosított a mindennapi tapasztalás valamelyes meggyőződést. Nincs oly hitetlen, ki meggyőződésből lenne az.

A hit meghatározza a jót, rosszat, de arra a kérdésre is felel, hogy miért kell az egyiket tenni, a másikat kerülni.

Minden időben érezte az emberiség a hit legelsőbb szükségét, a vallás tanainak ismeretét.

Az ősi keresztény egyház keresztisége fel-tételezte azt, hogy aki benne részesülni akart, annak előbb a keresztény vallás tanáival kellett megismerkednie. Így jött létre mindjárt az apostolok korában a *katekhumenatus*, vagy a keresztény vallásra előkészítő oktatás. Ez oktatásnál az egyház nagyon kiváló nevelési ügyességet tanusított. Gondosan örködött a katekhumenek fölött s eléintén csak éppen annyi vallási ismeretet nyújtott nekik, amennyi elég volt arra, hogy vágyat érezzenek többnek a megtudása után.

Legnagyobb befolyása a katekhumenaturra Szent Ágostonnak volt (megh. mint hippói püspök Afrikában 430-ban) aki „*De fide et simbolo*“ c. iratában, becses anyag-gyűjteményt adott a

katekheták számára. Egy másik művében pedig utasítást adott ezen oktatás módjára. Különösen fontos, hogy Szent Ágoston a vallástanításnak a bibliai történetek fölhasználása által alapot vetni, de kiterjeszkedik az egyháztörténetre is. A katekhumenatus azonban csak az ifjú felnőttekre vonatkozott, kik magukat a kereszténységbe akarták bevetetni. A gyermekek tanítása a szülőkre maradt. Mikor a keresztény iskolák előállottak a vallástanítás is változás alá esett. A gyermek a megkereszteltetése után részesül vallásoktatásban. Ez oktatás az Apostoli Hitforma s a Miatyánk megmagyarázásából állott. Ezenkívül a szent gyónás és áldozásra való előkészülettel kellett megismerkedni a növendékeknek. Bruno wüzburgi püspök († 1045-ben.) kérdés és feleletekből álló kátét írt. E káté annyiban különbözött, hogy a gyermek kérdészt és a tanító felelt. Ugyanez időtájban Gerson János a párisi egyetem híres korlátnokja kívánja, hogy a hibák beismerése és megvallása és minden intés a vallásos ismeretekhez köthessen. Nálunk Szent István királyunk által létesített plébániai iskolákban a Tíz parancsolat az Apostoli hitvallás, a Miatyánk s az Ave Mária imádság tanítottait.

Az újkorban, a reformáció nagy mozgalmai nagyban átalakították a vallási oktatást. Mindaddig csupán a vallás elemeit közölték. A vallási tételek a tridenti zsinaton szigorúan meghatározottak s ugyanez a zsinat törvénybe iktatta azt is, hogy a püspökök minden plébániában vasárnapokon s ünnepeken tanítsák a növendékeket a vallás fontos tételeire. Canisius

Péter a jezsuita rend azidétt való generálisa kézikönyvet is írt 1554-ben, mely munka rövidségben, szabatoságban és tanulhatóság tekintetében akkor valóságos remekmű volt. Könyvének első része a Hitről; második a Reményről; harmadik a Szeretetről; IV-ik a Szentségekről; az V-ik rész „Az igazságosság és a jó munkáról” szól. Telegdí Miklós 1562-ben lefordította magyarra is. Később 1599-ben pedig Vásárhelyi Gergely jezsuita Nagyszombatban egy újabb fordítást készített.

A reformáció megindítója Luther Márton Melanchtonnal együtt szintén írt egy kátét, melyet legelsőben Dévay Biró Mátvás fordított magyarra. E kátében az abécé után a tiz parancsolat, a hit tizenkét ágazata, a Miatyánk, az angyali üdvözlés s más imádságok voltak.

A XVI-ik században, midőn a két protestáns egyház szétvált az ágostaiak Luthernek kis kátéját, a reformátusok pedig a heidelbergi kátét használták és tanították, a heidelbergi kátét Olevianus Gáspár és Ursinus Zachariás írták 1562-ben. E káté 3 részre oszlott. Első rész: Az ember nyavalyáságáról; második rész: Az ember megszabadulásáról; a harmadik része: Az ember haladatosságáról szól.

Luther kátéját Letenyei István fordította magyarra a sopronmegyei Csepregen 1633-ban míg a heidelbergi kátét Huszár Dávid ültette magyarra Pápán 1577-ben.

A vallástanítás anyaga a XVII-ik században csupán a vallásos himnuszok felvételével bővült.

A XVIII-ik század elején Bárany György munkássága adott újabb fordulatot. 1711-ben lefordította Francke munkáját „Oktatás a gyermek nevelésről” címen. A pietista irány legelső képviselője volt hazánkban ő. Ellenezte a katekizmus könyvnelkülözését, e helyett azt kívánta, hogy a hittételeket a gyermekek fölfogásához alkalmazzák s magyarázzák. A vallástanítást nemcsak a kátéra, de a szentírásbeli helyekre is kiterjesztette. A nagyobb tanítványainak zsolnárokat, evangéliumokat s apostoli leveleket is tanított. Különösen evangélikusok csatlakoztak a pietisták fölfogásához.

Tóthpápai Mihály a sárospataki főiskola felügyelője az abécéből el akarja hagyatni a

vallási anyagot s a vallástanítást gyakorlati alapon óhajtja kezdetni. „Csak midőn megfelelő erkölcsi ismerettel rendelkezik a tanítvány, csak akkor tanuljon a körülötte levő világról, önmagáról s úgy emelkedjék fel az Atyához.”

Mária Terézia uralkodása idején kiadott Ratió egy csomó vallási könyvet hozott létre. Kis katekizmus, közép katekizmus, öreg katekizmus kérdések és feleletekben stb. De voltak O és Ujtestamentomi szent törtétiák; Istenes énekek. Mind e könyvek a vallástanításon nagyot javítottak.

Mégis úgy a módszer mint a tananyag tekintetében csak a XIX. század juttatta vallástanításunk arra a magaslatra, melyen ma van. A legfőbb egyháznagyoktól a papi hierarchia legalsó fokáig a világiak is mindenki kivették részüket a vallástanítás helyes módszerének és anyagának kiválasztásat, megállapítását illetőleg.

Uttörő munkát végeztek Denzel, Zeller, Palmer, Bormann, Kehr és mások. Hosszas volna a részletezés, Különböző utakat követtek, de mindegyike ugyanazon célt óhajtotta elérni, Sikerült is vallástanításunk anyagát olyként rendezni és megállapítani, hogy bár a jövő újítások, könnyebb módszerek elől el nem zárható, mégis a vallástanítás mai alakja és anyaga a régi időkéhez képest sokban tökéletesedett.

Mínthogy semmi sem könnyebb mint a valóság tanítás fontosságát bizonyítani, mínthogy e tárgy a tanulmányok elseje mindjobban és mind többen igyekeznek arra, hogy vallástanításunk elérje a tökély legmagasabb fokát.

A rendszeres hit és erkölcsani oktatással öntudatosabb tesszük a gyermek vallásos ismereteit, érzéseit, elveket fejlesztünk ki benne, a vallásos jellemet képezzük s kialakítjuk, másrészt pedig tanítványainkat megerősítjük követett hitében. S mert hit nélkül nincs erkölcs, sem becsület, csak a vallásos nevelés és tanítás által válhatnak gyermekeink, tanítványaink valóban karakteres, becsületes, jóerkölcsű emberekké.

J. S.

Koronázó ének.*

*Ki ma nagy esküt tett nevedre le:
Isten, maradj továbbra is velem!*

*Leljen kegyelmet szíved előtt,
Adj neki hosszú életet s erőt.*

*Tűzhelyet véd meg, mint más emberét,
Meg ne orozza hideg setét!*

*Kincsesháza legdrágább ékköve
Maradjon felesége két szemé.*

*S hű gyerekek nevető ajakán
Egy cím legyen csak: ÉDES APÁM.*

*Hány országa van, ne keressék,
Mintha király se volna: szeressék.*

*Szívünk szívére simuljon,
Könnyük egymásért sohse hulljon...*

*Szíve legyen lágy, karja kemény,
Senkitől ne féljen a föld kerekén.*

*Őszinte ellen és szerény barát,
Ismerje kardját, buzáját, borát.*

*Hamis szolgálkat mellé ne adj,
Gyanút lelkebe lopni ne hagyj!*

*Kenyerén ne érezze könny ízét,
Se vérszagunak ivóvizét.*

*Szegényhez szíves, kicsinyhez kegyes,
Legyen szava bölcs, s jósága heves.*

*Legyen az élte szép tündérmese,
Fátyol ne kelljen egy tettere se...*

*Terjessz ki tenyered feje felett,
S úgy szeressd, ahogy minket ő szeret!*

Móra Ferenc.

1917.

A szeretet, a béke... vajjon csakugyan leszál-e hát a földre s az új évvel köszönt-ránk egy szebb, egy jobb jövő?

*A költemény a koronázás napjára íródott.

Szemünk az égre függesztve kutatja, várja, lesi a világmegváltó hajnalpirkadást. Sívárgó lelkünk repülne, szállna a békeangyal elé. De hová, de merre, mikor?

Oh, hová lett mindaz, amit mi építünk? A felebaráti szeretet nemes plántája, amit oly féltő gonddal, évtizedeken át ápolánk, — valami boszorkányos varázslatra — az egymást gyilkoló gyűlölet mérges gyümölcsét termelté. A csendes otthon, mit tanítványaink zsenge lelki szemei elé rajzolánk, kietlen pusztasággá változott, melynek sötét éjszakájában vad acsar-kodással és vak szenvedelemtől vérben forgó szemekkel lesnek egymásra az öldöklésre kész emberek.

Ki a pusztulás üszkét dobta a békésen dolgozó emberiségre: legyen a neve százszor átkozott!

De azért, tanító testvéreim, félre a csüggedéssel! Hirdessétek szent meggyőződéssel, hogy eljön még egyszer, hogy eljön már nem sokára közénk a szeretet, a béke, hogy azután itt lakozzék örökké közöttünk, hogy el ne hagyjon minket soha többé. Meglássátok, szavatok most nem lesz pusztában elhaló szó.

Es mire az igazság, béke és szeretet szent hirdetőjének föltámadása emlékeztetn a keresztény világ hallelujája száll, mire az őserő megkezd teremtő munkáját tavasz lehen: olvadjanak abba a béke hozsannái s legyen az első rügy a béke olajága, melyet isteni varázslat tegyen terebélyé, hogy beárnyékozza a világnak minden munkás országát, nemzetét.

Tanító testvéreim, a mi nevünk egybe volt forrva az ideális munkával és a végtelenségig menő lemondással; mi voltunk mindig a nemzetek életét intéző sors mostohái. Helyzetünk nem javult; de van-e, ki ma önmagára gondol?

Nagy feladat nehéz munka vár reánk: a világ újjáépítésének oroszán része. A ti szívjóságtokban kell ezernyi árvának megtalálni a korán elvesztett szülői szeretetet, a ti munkában fáradt kezetekben kell ezernyi özvegynek támaszra lenni; nektek kell könnyebbé, elviselhetőbbé tenni ezernyi család életterhét, vigasztalni bánatát.

Féltek-e tőle?

Ugye nem. Hiszen a munkát már megkezdétek. Az áldozatkészség és játékonyság oltárára tett filléretek már ezrekké nőttek. Ott vagytok mindenütt, hol jótékony kezek könnyeket letörlni egyesülnek.

Munkátokon legyen az ég áldása!

A nép adja fáradságtokért a lelkét cserébe s ti alkossátok meg abból az új társadalmat a

ti képetekre, tükrözze vissza a ti örökké ideális lelketeket. Legyen ez a társadalom jobb, szebb, igazabb és tökéletesebb, mint a régi és akkor nemcsak halálával, hanem a megfizethetetlen tartozás legnagyobb mértékig való lerovásával is kell, hogy gondoljon ez a társadalom tanítójára, mesterére.

T.

Az 1897. és 1898. évben született ifjak feltételes egyévi önkéntesi kedvezménye

tárgyában a Hivatalos Közlöny szerint a következő rendelkezések tettek:

Az 1897- és 98. évben született ifjaknak azt kell igazolniuk, hogy a folyó 1916-17. tanévben valamely az egyévi tényleges szolgálata jogosító tanintézetnek legalább egy olyan évfolyamában állanak, amelynek rendes elvégzése alapján a véderőről szóló 1912. évi XXX. t. c. 21. §-a első pontjának harmadik bekezdése értelmében a kiegészítő vizsgálatra való bocsátás igényt szerezzenek: tehát legalább is a főgymnázium, főreál iskola, polgári iskola VI. osztályát, vagy más ezekkel egyenértékű tanintézet egyenrangú vagyis II-ik évfolyamát látogatják.

Az egyévi önkéntesi karpaszomány viselésére (tehát sem az egyévi önkéntesi kedvezményt, sem a feltételes egyévi önkéntesi kedvezményt) csak azoknak az 1897. és 1898. években született és az újabb pótszemlén alkalmasnak osztályozott népfölkelésre köteleseknek lehet újlag adományozni, akik igazolják, hogy a születési évfolyamukhoz tartozó népfölkelésre kötelesek első bemutatató szemléje idején alkalmasnak osztályoztattak és a fegyveres szolgálatra bevonattak s hogy nekik az egyévi önkéntesikarpaszomány viselésére való jogosultság annak idején már adományoztatott, de utóbb mint szolgálata alkalmatlanok elbocsátatván, a katonai szolgálat folytán voltak abban akadályozva, hogy tanulmányaikat folytassák, illetve hogy az egyévi tényleges szolgálat feltételes elnyeréséhez megkívánt tudományos képzettséget megszerezzék.

A tizennyolcévészek.

Irta: Pir.

*Deli szép legények, kedvesek, édesek
Vagytok ti tizennyolcévészek.*

Szemetek kék, arcotok üde,

Hajatok fűrtös, karotok gyenge.

Ajkiatok piros az anya csókjától,

Ragyogtok a szüzi ártatlanságtól.

Mit tudjátok ti még, hogy mi az élet.

Keveset éltetek, csak tizennyolcét.

Azt is mint a gyermek, pajkosan, nevetve,

Körültetek mindég jókedvet teremtvé.

Álmodtok szép volt és nyugodt,

Körültetek az élet mint vihar nem zúgott.

De a haza hiv most benneteket,

Titeket, tizennyolcévészek!

Karotok erős lesz, puskát ragadtok,

A trombitát erősen, tüzesen fujjátok.

Zsúzlótok magasán lengeti majd a szél,

Nyomotokban győzelem, győzelemre kél.

Golyó, srápnél, nem vész még tinéktek,

Mert ti vagytok a tizennyolcévészek.

Karotok erős, mint volt az — otthon,

Mert titeket küld most előre a hon.

Szemetek kigyuladt, ragyogón fényesek,

Tinéktek tizennyolcévészek.

Rohantok bátran, részt nem ismervé,

Csak egy szóval — előre . . . előre!

S ha borus éjen a csatamezőn,

Szemetek lezárul nyugodt pihenőn,

Álmodtok egy édes, csendes otthonról.

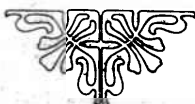
Egy értetek remegő jó édes anyáról.

S ha dolond golyó elér benneteket,

Tizennyolcévészek titeket, titeket.

Utolsó sóhajtok is szépek, nemesek . . .

— Előre . . . előre . . . tizennyolcévészek!

Élelmiszerek szétosztása

tárgyában vármegyénk alispánja, dr. Küry Albert, a vezető hatóságokhoz „Körrendelet”-et intézett, melyet szerkesztőségünknek is megküldött. E kiváló fontosságú intézkedésnek általános érdekű részét a következőkben közöljük:

A hüvelyes, burgonya, cukor, kávé stb. készletek összeírásánál nagy aránytalanságok észlelhetők úgy a kereskedőknél, mint a magánháztartásoknál is.

Visszatetsző, hogy egyes kereskedők, talán áru-visszatartás és halmozás, vagy más meg nem engedett módon, rendes forgalmukat jóval meghaladó készleteket gyűjtöttek és most meg nem engedhető jövedelemre tesznek szert akkor, amikor egyes kereskedők a fennálló szabályok szerint járván el, az előbbieket miatt a minimális forgalmukat sem képesek lebonyolítani.

Most, hogy az összeírás a r. t. váro okban és a járási székhelyeken úgy, ahogy nemcsak a kereskedőknél, de egyes háztartásokban is megtörtént, hogy ezen munka gyümölcsötlen ne maradjon, nyomon kell követni a gyakorlati intézkedéseknek.

Meg kell akadályozni a közhatalmi erő egész súlyával, hogy egyesek fölüenyesebb vagyoni helyzeté, tulzó óvatossága, nyeresékedési vágya, vagy a szabályok iránti tompult felfogása olyan helyzetet teremtsen, mely a mai nehéz idők követelményeivel szembe helyezkedik.

Kávéból fejenként és havonként 1 nyolcad kgr.-ot kell számításba venni. Abba a részletkérdésbe nem kíván rendelkezőleg beleszólni, hogy pl. a gyermekeknek kávéból alacsonyabb, cukorból magasabb fejadag számítottassék, hasonlóan burgonyánál, testi munkásra nagyobb, gyerekekre alacsonyabb fejadag állapítottassék meg. Alapos munkát csak úgy lehet végezni, ha magánháztartások feleslegét is igénybe vennék. de ezt most még csak a kereskedők készletére rendeli el. Magánháztartások feleslegének a rekvirálását a főbíró, vagy a polgármester tetszésére bizza azzal, hogy azoknak a készlete, akik csak egy évi szükségletnek megfelelő mennyiségekkel rendelkeznek, megahagyandó, azok ellenben, akik nagyobb készlettel rendelkeznek, igénybe vehető olyanok részére, akik kevés, vagy semmi készlettel sem bírnak.

Igénybevételénél a készletek központosított összegyűjtése nem szükséges, hanem a készletnek a tulajdonos által, az ellátandók részére

a hatóságilag megállapított legmagasabb áron való közvetlen átadása rendeltetett el.

Minden járásban, városban a kenyér-, liszt- és cukor-jegy mintájára, jegy készítettessék a főzélék félékre (bab, borsó, lencse, köleskása) árpakására, burgonyára, kávéra, zsirra (háj és szalonnára) és petroleumra is, hogy az árukat csak ilyen jegy ellenében lehessen kiszolgáltatni. Folyó évi február 1-től tehát a kereskedők (szövetkezetek) csak a jegyrendszer szerint hozhatják ezen áruikat forgalomba.

A jegyrendszer költségeinek fedezésére azon áruknál is, a melyek ára maximálva van, a költségeknek megfelelő néhány filléryi hányadot lehet hozzá számítani és elszámolás kötelezettsége mellett az árusítók által beszédeni. Célszerűbb, de olcsóbb is, ha a hatóságok jegyrendszer helyett füzetecskét használnak.

Hogy az egyenletes elosztás meg ne zavartassék, felhívja a hatóságokat, hogy haladéktalanul intézkedjenek, hogy minden a hatóság területére érkező újabb készletek bejelentessenek.

Azok, akiknek készleteik vannak, a míg a szükségletük fedezve van, vételre jogosító jegyekkel el nem láthatók. Akik háztartást nem visznek, továbbá az ételek és italok kiszolgáltatásával kereset, vagy iparszerűleg foglalkozó üzletek valamint intézetek az ellátásban a liszt- és kenyérellátás elveinek alkalmazásával részesítendők.

A tanyai lakosok, vagy kisebb községből vásárlás végett rendszeresen bejáró közönség vételi jegyekkel, a hatóság előtt való jelentkezés alapján esetről-esetre ellátandó.

Végül értesíti a hatóságokat, hogy a saját részéről is el fog követni mindent, hogy ezen nehéz munkában őket támogassa, de ezt a támogatást csak ott alkalmazhatja, ahol a szükséges rendet, előrelátást és a megfelelő takarékoskodást tapasztalja. Azokat a készleteket pedig, a melyeket az országos közlelmezési hivatal rendelkezésére bocsájt, elsősorban oda fogja juttatni, ahol a takarékos készlet felhasználásáról biztos lehet.

Ezen rendelkezések végrehajtását az Országos Közlelmezési Hivatal a közlelmezést megbízottak útján a helyszínén ellenőriztetni fogja.

Felhívjuk kartársainkat, hogy ezen mindenként egyaránt érdeklő rendelet végrehajtásában, a hatóságoknak a lehetőség szerint segítségükre legyenek.

HIVATALOS RÉSZ.

154—1917.

Valamennyi gazdasági ismétlő-iskola vezetőjének.

Ismétlő tankötelesek beiskoláztatása tárgyában.

A varmegyei közigazgatási bizottság 1916 évi december 12-én kelt 2752 szám alatt a következő határozatot adta ki:

Mint hogy a vármegyei kir. tanfelügyelő jelentése szerint a gazd. ismétlő-iskolai beiratkozás nagyon csekély eredményt tüntet fel, ennél fogva a f. évi 8522 eln. számú vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendeletre hivatkozással, a városi és községi előjáróságokat szigorúan utasítsák az ismétlő tanköteleseknek erélyes intézkedéssel leendő beiskoláztatására.

Jelentsék be a kir. tanfelügyelőnek az ismétlő tankötelesek létszámát; azok közül hány a beirt fiú, leány, hány a be nem irt fiú és leány, esetleg hány van felmentve és hány tanuló jár az iskolába?

Egyben a folyó évi 2380 közigazgatási bizottsági számú határozatunkra hivatkozással, a tankötelesek kimutatására vonatkozó B—2 sz. levelező-lapnak a kir. tanfelügyelőhöz való be-terjesztését elvárja bizottságunk.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur pedig 1916 december 28-án kelt 168119 számú rendeletében az önálló gazdasági népiskolák benépesítési adataival nem lévén megelégedve, elrendelte, hogy 5 nap alatt újból terjesszen fel, jelezvén egyúttal azt is, hogy egy-egy iskolában hány fiú- és leány-növendék iratkozott be.

Ennek alapján felhívom Cimet, hogy ezen rendelkezésnek haladéktalanul tegyen eleget.

Szolnok, 1917. január 10-én.

Győrffy József,
kir. tanfelügyelő.

85—917

Valamennyi népoktatási intézet vezetőjének.

Az V-ik hadikölcsön-jegyzés eredményének bejelentése tárgyában.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter urnak az V-ik hadikölcsön-jegyzésére vonatkozó 15210 916 elnöki számú rendeletet 5647—916 ftsz. alatt e helyen leköszöltém.

E rendelet szerint a jegyzés eredményéről

folyó évi január hó 15-ig jelentést kellett volna tennem, de mert a jegyzés ideje kitolódott, azért kérem Cimet, hogy a tantestülete tevékenységéről és a gyűjtés eredményéről számokban kifejezve azonnal számoljon be, hogy jelentésemet megtehessem.

Szolnok, 1917. január 12-én.

Győrffy József,
kir. tanfelügyelő.

185—917

Valamennyi népoktatási intézet vezetőségének.

Szedercserje-levelek gyűjtése és elszállítása tárgyában.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter urnak 12272—916 eln. számú rendeletét múlt évi október hó 6-án 4781—916 tanfelügyelői szám alatt eredetben megküldtem. E rendelet intézkedik a szedercserje-levelek gyűjtése, szállítása és hivatalomhoz való bejelentése tárgyában. Tekintettel arra, hogy nekem összesítő kimutatást kell felterjesztenem, azért kérem Cimet, hogy a következőképpen rovatozott kimutatáson legkésőbb február hó 5-ig tegyen jelentést: 1. sor-szám. 2. A gyűjtő iskola neve, jellege és székhelye. 3. A gyűjtött szederlevél mennyisége száritott állapotban hány kilogramm. 4. A gyűjtött szederlevélért járó jutalom métermázsáinkint 8 koronával számítva korona fillér. 5. A szállítást igazoló okmány: a) minősége, b) darab száma. 6. Mily címen merültek el költségek? 7. Mennyi költség térítendő meg? K f. 8. Jegyzet.

Szolnok, 1917. január 12.

Győrffy József,
kir. tanfelügyelő.

227—917

Valamennyi népoktatási intézet vezetőségeinek.

Rézkilincseknek hadi célokra való bevonása tárgyában.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter urnak 16416—916 eln. számú rendelete szerint a hadsereg részére szükséges rézanyag beszerzése végett a sárgarézből és egyéb réz-ötvezetekből készült ajtókilincsek és ajtóveretek hadicélokra való bevonása is el fog rendelkezni.

A leszerelendő kilincsek pótlásának, illetőleg a gyakorlati készültvitelnek kellő előké-

szítése céljából a m. kir. honvédelmi miniszterium fenhatósága alatt a tüzérségi műszaki felügyelőség, úgy mint ez Ausztriában is történt, próba-szervezetet alakít, melynek működése azonban csupán a középületekre fog kiterjedni.

E próbaszervezet a „Magyar királyi honvédelmi miniszteriumnak az ajtókilincsek kicserélésére létesített próbaszervezet“ név alatt fog működni és a szervezet alkalmazottai és munkásai részére a kereskedelemügyi miniszter ur igazolványt fog kiállíttatni.

Ezek előrebocsajjtásával felhívom a Cimet, hogy e próbaszervezet tevékenységét saját hatáskörében támogassa és a vezetése alatt álló hivatal (intézet) állami épületén levő rézkilincseknek és egyéb ajtóvereteknek pótlanyaggal való kicserélése elé akadályt ne gördítsen.

Szolnok, 1917. január 13.

Győrffy József,
kir. tanfelügyelő.

167—917

Február havi határidős jelentések.

1. Elemi iskolai, VI. elemi fiúiskolai tanulók száma február hó első hetében bejelentendő. — Ekkor teendő javaslat a záróvizsga idejére is. A később érkező jelentések zavarokat okoznak úgy a vizsga kitűzésénél, mint a végbizonyítványok megrendelésénél.

2. Alkoholellenes nap megtartása legcélszerűbb utolsó farsang napján, de tanítási szünet nélkül. Az ünnepély megtartásáról a miniszteriumhoz felterjesztendő jelentést legcélszerűbb azonnal megtenni.

3. Az összes községi és állami ovodák és állandó menedékházak, valamint elemi és gazdasági iskolák, ugyszintén az iparos- és kereskedőtanonc-iskolák költségvetései az iskolaszékek, gondnokságok és felügyelő-bizottságok részéről az egyetemi nyomda kiadványain az előirt módon elkészítettnek. A községi intézetek összeállított költségvetései letárgyalás és a közig. bizottsághoz való beterjesztés végett a képviselőtestületeknek átadandók, míg az állami intézetek költségvetése a kir. tanfelügyelőhöz küldendők be.

4. A tanítói nyugdíjalap részére az ugynevezett fentartói díjak az illetékes adóhivatalokba befizetendők és ennek megtörténte nálam igazolandó.

5. Elemi iskolában az egyhuzamos tanítást a miniszterium tiltja. Ott, hol erre a helyi kö-

rülmények szükségessé teszik az egyhuzamos tanítást, mint például tanyákon, nagyon indokolt kérvényben hivatalom útján a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez kell fordulni.

6. Állami ovodák és iskolák butorszükségletére vonatkozó 8. számú kimutatás szintén február hó végéig terjesztendő be, ott, hol erre szükség van.

7. A katonai tanítókra vonatkozólag minden hónapban minden változást be kell jelenteni a miniszteriumnál, ezért akár előlépés, akár kitüntetés, eltűnés, sebesülés stb. történt a tanítóval, az hivatalomnál esetről-esetre mindig jelentendő.

8. A polgári iskolai tanszemélyzet felévi mulasztásait névszerint felsorolva, az államiak felterjesztéssel a hónap első felében tartoznak bejelenteni.

9. Bejelentendők azok a polgári iskolai tanulók és pedig névszerinti felsorolással, kik felévi értesítőjük alapján tandíjmentességüket elvesztették.

Szolnok, 1917. január 11-én.

Győrffy József,
kir. tanfelügyelő.

273—1917.

Valamennyi népoktatási intézet vezetőségének.

nyugdíjasok segélyezése tárgyában.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur 148629—913. számú rendelete szerint az „Országos Hadsegélyező Bizottság“ elhatározása alapján, az e célra rendelkezésre bocsátott fedezet keretén belül az 1875. XXXII. és 1891. évi XLIII. t. c. hatálya alá tartozó nyugdíjas tanítóknak (ovóknak) és tanító özvegyeknek a támogatására leginkább ráutalt egyrészt 100 és 80 K-ás egyszer s mindenkor segélyben lehet részesíteni.

Ezért a segélyért hatósági bizonyítvánnyal igazolt teljes szegénység esetén bélyegmentes kérvényben a következő egyének pályázhatnak:

1. Azok a tanító özvegyek és 16-ik életévüket még be nem töltött teljesen szülőten tanító árvák, akik valamely kellék hiánya miatt önhibájukon kívül ezidőszertint özvegyi nyugdíjat, illetőleg árvagyámpénzt nem kapnak,

2. Azok a nyugdíjas tanítók és tanító özvegyek, akik

a) ellenséges betörés elől az 1916 év folyamán lakóhelyükről menekülni voltak kénytelenek és ezt hatósági bizonyítvánnyal igazolják.

b) az 1915. vagy 1916. év folyamán költséges gyógykezelést igénylő betegségben szenvedtek és akik ezt hiteles orvosi vagy gyógyszer-tári számlákkal igazolják.

c) akik a háboru vagy más elemi csapás folytán ingóságaikban érzékeny károsodást szenvedtek és ezt hatósági bizonyítvánnyal igazolják;

d) akik saját magukon felül legalább még két keresetképtelen vagy önálló keresettel vagy jövedelemmel nem bíró és ellátásban nem részesülő családtagot tartanak el.

Az alapul megkívánt hatósági szegénységi bizonyítványban a folyamodó családi állapota és a keresetképtelen vagy önálló keresettel vagy jövedelemmel nem bíró és ellátásban nem részesülő családtagok száma mindenkor feltüntetendő. Az 1 pontban említett tanító özvegyeknek és árváknak a néhai férj halotti bizonyítványát, képesítő oklevelét és legutolsó, szolgálati bizonyítványát csatolni kell.

A kérvényt hivatalomhoz legkésőbb 1917. évi február hó 15-ig kell benyújtani.

Felhívom címet, hogy ezen rendeletet sürögösen a legszélesebb körben terjessze, hogy az érdekeltek tudomásul vehessék.

Szolnok, 1917. január 18-án.

Györffy József
kír. tanfelügyelő.

HIREK.

Kinevezés. Jósza Mária kinevezett állami tanítónő, Dévaványa, Sártó tanyára osztatott be. Fülöp Piroska okl. tanítónő, a dévaványai pusztacsegi alapítványi rk. iskolához kinevezett.

Áthelyezés. Szabó Sándor kisújszállási községi gazdasági szaktanító Kalocsára áthelyeztetett.

Elöléptek: Balga Ilona tiszaföldvári áll., Simon István áll. Rákóczi falva, Hajdu Ferenc Rákóczi falva, Biró Zsorzsus dévaványai áll., Bakoss Lajos áll. Turkeve, Mogyorós János áll. Szelevény.

Helyettesi díjai utalványoztattak Böszörményi Sarolta szolnoki és Szikla Etelka jászladányi helyettes tanítónőknek.

Majthényi Ilona kunszentmártoni társ. polg. iskolai tanítónő fiz. kieg. államségelye utalványoztatott.

Az orsz. tanítói nyugdíjintézetbe felvették

Varga Emma szolnoki és Kelemen Margit mezőtúri áll. iskolai tanítónők.

Markscheid Károly Jászberény perestanyai áll. tanító, az ottani külterületi vándorkönyvtárak kezelésével megbízott.

„Királyunk Imája“ gyűjtük. Az Országos Hadseregélyző Bizottság igen izléses gyűrkét hozott forgalomba felejthetetlen emlékü jó királyunk „A király imádkozik“ című közismert képének dombornyomáival. A gyűrűk, a melyek ezüstből készülnek és 2 koronáért rendelhetők meg a fentnevezett bizottságnál (V. Képviselőház), már eddig is tetemes összeggel gyarapították hadban elesett derék katonáink özvegyeinek és árváinak segélyalapját. A bizottság bizton reméli, hogy most, a midőn nemes királyunk eltávozott az élők sorából, nagyközönségünk még melegebben karolja fel e hazafias vállalkozást, a mivel nemcsak a nemes célnak áldoz, de szép emléket szerez meg magágának a fenkölt király arcmásában is.

Mi van a Vasárnapi Könyvben?

Hasznos tudnivalók. Képek és életrajzok a munka, a tudás és a történet kiváló egyéniségeiről. Uticirás, földrajz, történet. Ipar, technika és természettudomány. Fizikai és vegyszeti ismeretek. Az ipari találmányok és újítások magyarázása. A technika újabb vívmányai. Tájékoztató a fejlődő gazdasági élet új eszközeiről. Az egészség megővéséről, az élelmiszerekről. Népszerű törvényt magyarázatok. A Vasárnapi Könyv szétküldésének hozzájárulási költsége egy évre 4 korona, félévre 2 korona. Aki ezt az összeget az Országos Közművelődési Tanácsnak (Budapest, Ferenciek-tere 3) elküldi, annak a megjelölt címre a Vasárnapi Könyv hetenként megjelenő számait minden héten bérmentesen megküldik.

Nyomatott Róth Dezső könyvnyomdájában, Szolnokon.

Most jelent meg Ő császári és apostoli királyi Felsége:

IV. KÁROLY KIRÁLY

legújabb olajnyomatu képe. A kép egy nagy-hírű akadémiai festő remekműve. — Ara 55×65 cm. nagyságban, szép kiállítású keretben 40 korona. — Kérem becses rendelését mielőbb hozzám juttatni.

Kiváló tisztelettel
RÓTH DEZSŐ
könyvkereskedő.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI NÉPMŰVELÉS

A kir. tanfelügyelőség és a vármegyei tanítótestület hivatalos közlönye.

KIADJA A JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI TANÍTÓTESTÜLET
MEGJELEN — JULIUS ÉS AUG. HÓ
KIVÉTELELVÉL, HAVONTA KÉTSZER
ELŐFIZETÉSI DÍJA:
EGÉSZ ÉVRE NYOLC KORONA

FELELŐS SZERKESZTŐ:
PÁPAI GYULA

ELŐFIZETÉSI ÉS HIRDETÉSI DÍJAK
REKLAMÁCIÓK MUHY SÁNDOR
EGYLETI PÉNZTÁROSHOZ, A LAP
SZELLEMI RÉSZÉRE VONATKOZÓ
KÖZLEMÉNYEK A FELELŐS SZER-
KESZTŐ CIMÉRE KÜLDENDŐK. —

Az erkölcsi nevelés és a háboru.

Nincs oly rosasz, melyben valami jó ne lenne. Bár határozottan valljuk, hogy a háborunak az erkölcsre való hatása nem a jóirányu hatások közt található, mégis itt, ott ilyképp is mutatkozik. Midőn az erkölcsi nevelést és a háborut kapcsolatba hozzuk, előre felkérjük olvasóink, hogy e téren szerzett tapasztalataikat közöljék velünk, mert értékes és a jövő nevelői tevékenységét sok tekintetben irányító eredményeket várhatunk ettől. A vélemények és a szerzett tapasztalatok, helyenként és egyénenként mások. Mégis kell, hogy bizonyos szempontokban egyezzenek, vagy legalább egységes elvre vezessenek. Széles ez országban megindult a mozgalom, melynek célja ama tapasztalatok összegyűjtése, melyekből a békés idők nevelési főelvének kell leszürodnie. Most, midőn a harmadik éve folyik immár a véres küzdelem, most midőn talán a végét is járja már, időszerű is, hogy a gyermeki erkölcsre való hatását vizsgáljuk, időszerű, hogy a békés idők etikai nevelésének követendő elveit a szerzett tapasztalatok alapján megállapítsuk.

Jelen cikkem csak subjektív megfigyelések és vélemények sorozata lehet. Általános érvényű elvet itt még nem találsz olvasóm. De nem is ez a cél. Hiszen, ha a mai nevelésünkben, az emlékünke is oly nehezen idézhető békés évek etikai nevelését illető főelvek „csütörtököt“ mondanak, akkor merész vállalkozás volna új szempontok szerinti általános elvet hirdetni. Ehhez legalább is Jézusnak kelle születni.

A nagyvilág politikusai, az ellenséges hatalmak vezetői valamikor szintén a régi elvek szerint fejlesztettek jellemmé és mégis mit látunk, mit tapasztalunk? Haszontalan üzleti, anyagi, tekintélyi érdekek miatt kell tovább folyni a háborunak, kell még meghalni, nyomorultan pusztulni sok milliónak. Azt hiszem elszégyenli magát az a nevelő, ki őket nevelte. Nerói jellemkékké váltak! Sem étvágyukat, sem álmukat nem zavarja a millió halál. Ha tehát ezeknél is, kiknek nevelésére bizonyosan nagy gond fordított, csütörtököt mondott a régi elv, úgy mit tegyünk (majd az Istennél érdemül fog számíttatni) mi tanítók, nevelők, kik az erkölcsöket még mindig a régi alapon óhajtuk fejleszteni, de akik a világban a pontnál is kisebb kiterjedésű valamik vagyunk. A háborut épp ez utolsó oknál fogva nem akadályozhatjuk meg, de legalább gondolkozzunk e mézárosok helyett, gondolkozzunk azon, hogy a világ népeit, népeinek erkölcsait mily eszközzel, mily elvvel lehet annyira fejleszteni, hogy jövőben ily szegény ne érje a pedagógiát, hogy az elsők elei is Nerókká válhassanak.

Tény, hogy első sorban magyar emberre kell kevelnünk tanítványainkat, de a jó erkölcs mindama kellekei, melyek a nemzeti szellem nevelésének keretén kívül esnek, közősek a világban. S ha a magyar pedagógusok megtalálják azt a vezérfonalat, melynek követésével ily véres borzalmak a jövőben be nem következhetnek, úgy az egész világ el kell hogy fogadja azt, sőt a nemzetek békéje idején a világ meg-

váltó-eszmeként kapna rajta. E fonálnak keresésekor kell ismernünk amaz irányokat, melyekben az ember eltért a jótól, de kell ismernünk azt is, mely ismet a jóra vezette.

A háborúnak a gyermeki erkölcsöt illető hatásai hármias irányúak. Elsőben olyanok, melyek határozottan rosszak. Sajnos ez teszi a nagyobb tömeget. Másodsorban oly hatások, melyek részben jók, de részben rontók is. Harmadsorban a határozottan jóirányúak. Ezek azonban oly csekély számban találhatók, hogy e miatt ugyan akár soha se legyen háboru.

Tévedés volna, ha azzal áltatnánk magunkat, hogy e különféle hatások csak bizonyos kort meghaladott ifjakat érintenek. A fagy nemcsak a fákra, a csemetékre is hat. Ha a csemetét egyszer érte, mint fa egész életén át viseli. Ha a zsenge gyermek napról-napra a megszokás következtében megindulás nélkül látja a sebesültek szállítását, ha a kis diák napról-napra hallja a nagy csaták dülését, ezek pusztulását, ha lelkét ez meg nem rezgeti, úgy felnőtt korában csakugyan a bikaviadalok és gladiatori küzdelmeken fog gyönyörködni. Résen kell lenni a nevelőnek, nehogy ide fajuljon a világ erkölce.

A régi Róma története mutatja ennek példáját. A gladiatori küzdelmek a folytonos harcokhoz szokott nép könyörtelen s vad érzelmeinek hatása alatt hoztattak be és váltak népszerűkké. Nem rontja le az állítást a ma is divó spanyol bikaviadal ténye. Ismerjük ezt mi is. Láttuk magunk is. Nem emberéletet kívánó küzdelem ez ott már, csupán a testi ügyesség és fürgesség izgatóbb játéka. Bár a kulturával kevésbé illik össze.

Mi, akik úgy nevelődtünk fel, kiket egy házbeomlás, egy földrengés mélyen érintett, mi akik gyermekkorunkban oly ritkán voltunk részesei, tudói a nagy borzalmaknak, mi el nem képzelhetjük milyenek volnánk, ha zsenge korunkban ily évekre terjedő véres harcot ismerünk von meg. A gyermeki lélek fogékony, a gyermekkor emléke élénk és eleven marad mindenkor.

Mit tegyen hát a nevelő, midőn fontos érdekekből magának is közölnie kell a háboru

nagy eseményeit, midőn tanítványaival együtt haladva lépnek el a sebesült vagy rokkant katoná mellett. Soha, *egyetlen egyszer se mulassza el, hogy legjobb tehetsége szerint részvétet ne ébresszen tanítványában.* Ne mulassza el megemlékezni azokról a hős férfiakról, apákról és fiukról, kik életük árán vítették ki a győzelmet, kik halálukkal tették lehetővé, hogy a gyermek otthonát az ellenség fel nem dulta, stb. stb.

Igen feltűnő rossz hatása a háborúnak a részvét pusztulása. Iskolánkban a háborut megelőző években, ha egy gyermek apja, vagy anyja elhalt az egész osztály szomorú volt. Minden fiu szinte bánatosan nézte az árvát. S ma? Sajnos tömegjelenség, úgy viselkednek az árvával szemben is mint a sebesültekkel. A békes idők erkölce vonaglott végsőt akkor, midőn az első hónapok sebesülteit ezernyi tömeg várta pályaudvarainkon, midőn mindenki érezte még a szenvedőnek fájdalmát. Ne mondja senki, mert nem csupán kíváncsiság volt az. Olvasóm te is ott valál! Nem érezte részvétet? Lám hol is vagyunk már! A részvét a négy fal közé, a családok és rokonok körébe szorult vissza. Pedig nem szabad szunyadni hagyni egy pillanatra sem.

Nem szabad megnyugodnunk abban, hogy e részvétlenség odáig fajuljon, hogy a rokkant és béna hősök még életükben érezzék, hogy már elfeledték őket. *A most felnövő nemzedék van hivatva arra, hogy a háboru csonka megvak hőseinek öreg napjait részvétük melegével kellemessé tegyék.*

Ha részvét nincs, úgy az önzetlenség fel sem ébredhet. Első sorban a részvét készlet bennünket önzetlenné cselekedetre.

A háborus jótékonyág gyakorlása a hatások második csoportjába tartozik. Ennek kétes az erkölcsi hatása.

Rossz hatás, hogy az erőszakot az igazság kiderítésének eszközlésül látja. Egy Wiison a maga vélt igazát akár fegyverrel is ki akarja erőszakolni. Más tekintetben a kis fiú is érdeklődik, hogy miért van háboru. Most úgy találja, hogy nem helyes, hogy egymást pusztítják a népek, mikor a dolgokat békésen is el tudnák intézni. De felnőtt korában e hatás nem fog nyom nélkül

elmulni. Ha majd nem nyerhet igazat az erőszak alkalmazást nagyon is helyénvalónak fogja találni. A nevelő feladata, hogy megtalálja ama eszközöket, melyekkel e hatást kellőképp lezállíthatja.

Nem lehet célja egyetlen államnak sem, hogy társadalmának tagjai az erőszak elve szerint éljenek.

Arról említést se tegyünk, hogy a háboru gyűlöletre tanít, arra készít, azt ébreszt. Pedig a gyűlölet rossz tanácsadó. Nagyon sok gyermeknek lelkéből soha többet kioltani nem lehet. És lássuk be jogos is lesz gyűlölete. Kibékülhet mindenki az ellenséggel csak az nem, kinek apját megölték. 20—25 év múlva, de előbb is szövetségese lehetünk ma ellenséges államnak és a gyermeki gyűlölet a férfiban akkor is élni fog. Nem lehet azt semmiféle szövetséggel kiirtani majd.

Rossz hatások mutatkoznak bizonyos hanyagság, semmibevevésben, a tanulási kedv csökkenésében, a kalandvágy felébredésében.

Fentebb említettük mint kétes erkölcsi tényezőt a mai jellemformálásban a háborus jótékonyágot. Ez csak egyetlen esetben nevelő hatású és pedig ha kényszer nélkül és névtelenül történik. Versengést szül, büszkélkedést eredményez sok esetben. Voltak esetek, midőn a szülők tudta nélkül a szükséges pénzből adott a diák jótékonycélra, hogy társával ebben versenyre kelhessen. De ez még a bocsánandóbb eset. Mennyi visszaélésre ad alkalmat a gyűjtőiv. A ceruzával beirt, sőt be nem irt adományok! Igaz sokat gyűjtöttek a tanulók, de a haszon a kárral együtt járt. Kis iskolás leányok nyilvános helyeken, kávéházakban léha ifjak trágár szavait hallhatták egy egy 20 filléres adomány jegyzése alkalmával. Semmiesetre sem szolgált ez lelki épülésükre. Pedig a villamostól a kávéházig, a kereskedéstől a moziszinhezig mindenütt megjelentek a leánykák, hogy különböző célokra nemes fáradozásukkal adományokat gyűjtöttek.

Ilyen kétes értékű hatás a harcias játékok, az ítthoni hősök, mely sokszor életveszedelemmel jár.

Jó irányú hatás tapasztalható abban, hogy a

régebben jobbmódú gyermek nem szégyenli a szegénységet. Hogy nem nevetnek a gyermekek egymáson, ha egyik vagy másik az apja cipőjében jó iskolába. Megtanulta, hogy a szegénység, az egyszerűség nem szégyen.

Jó irányú hatás a lényesszertakarekosság; a beosztás, továbbá a vallásos érzés erősödése. A gyermekek apjuk életéért imádkoznak nap nap után.

Legfőbb jó, mely a háboru hatásaként jelentkezik, a béke jelentőségének megértése. Főként ettől várhatjuk a világ erkölceinek tisztulását. Erre kell nevelnünk a jövő emberét. A békére és a békes idők erkölceire. Csak egységes elvre és célhoz vezető biztosabb eszközökre lesz szükségünk.

A háboru gyökeres változásokat okozott a világon, a nevelési elvek sem csontosodhatnak tovább. Különböző is a korok szerint változtak. Jöhet, mert kell még jönnie egy kiforrottabb pedagógiának, mely alkalmazásban, a női (leteke) lelkek helyén is fehéret terem.

Emléket a hősöknek.

A véres harctereken elpusztult a nemzet virága. Ifjak és öregek dallal ajkukon, bokrétaival sapkájukon és a lelkesedés lángjával szívükben mentek meghalni azért a szentelt földért, amelyet hazának nevezünk. Mit adhat vajjon a haza, a nemzet cserébe elköltözött és kihűlt szívű hős fiainak? Vajjon elég-e az, ha drága emléküket szívébe zárja. Aligha. Hiszen a mi szíveink is egyszer kihűlnek, a mi porló testünk is egyszer megsemmisül s velünk együtt enyészetbe omlik minden emlékezés. Nem bízhatunk a hősök nagy tettének méltó és örök időkre szóló megőrkítését a mi véges megőrzésünkre. *Emléket kell állítani nekik, köbe vésett, ércből alkotott, fából faragott vagy ecsettel festett olyan emléktáblát, oszlopot, emlékművet, amely hosszú idők múltán is megállítja az élet vándorát és figyelmezteti a nemes, emberi, honfűti önfeláldozásra és lelkesíti az eszményi példaadáshoz hasonló nagy cselekedetekre.*

Ez a szempont az emberiség erkölcsi ne

velésénél rendkívül fontos. A magyar tanítóságra vár az a feladat, hogy a mai nagy idők gyönyörű tanúságait beoltsa a szélesebb és gyermekibb lelkű népesség szívébe.

A Hősök Emlékét Megőrkítő Országos Bizottság azt tűzte ki célul, hogy hozzásegíti az egész magyar társadalmat a nagyokat és kicsinyeket, a gazdagokat és szegényeket, a testületeket és magánosokat annak a lehetőségéhez, hogy testületi körükbe, városaikba, községeikbe tartozott és hősi halált harcosoknak emléket állítsanak. E cél elérésére egyesítette egy bizottságba a legelső magyar művészeti testületeket, a Magyar Képzőművészek Egyesületét a Magyar Iparművészeti Társulatot a Magyar Mérnök és Építész Egyletet és a Magyar Építőművészek Szövetségét s ezeknek közbejöttével kitűnő magyar művészek tervezésében egész sorát készítette el a művészi emlékműterveknek.

E művészi tervek első sorozatát magában foglaló könyv már el is készült. Kiváló írónk Herczeg Ferenc előszavával, díszes képmellékleteivel nagyban különbözik a megszokott katalógusoktól. E katalógust kartársaink b. figyelmébe ajánljuk. Ára 2 korona.

Hazafias kötelességünk, hogy a magyar művészek alkotta tervezetek megvalósíttassanak, hogy ne legyen az országban olyan kicsi falu, ahol emlékmű nem őrizi a háboru hőseinek hírét.

Kartársaink! Ez ok miatt, ha tudomástokkal valamely testület, egyházi hatóság vagy magános ember a testületi vagy családi kötelekbe tartozó hősi halottnak emlékművet kíván emelni, világosítsatok fel őket, hogy a hősi emlékművekre a fent említett bizottságnál tegyenek rendelést, vagy egyáltalán e célból bármily irányú tájékozódás végett e bizottsághoz forduljanak.

Teljesen altruistikus és kegyeletes alapon működik e bizottság s nincs üzleti célja. Eppen ezért nemcsak emlékműveket hoz forgalomba, hanem segítségére igyekszik lenni testületeknek és magánosoknak abban, hogy kegyeletüknek méltó módon áldozhassanak. Tehát akár művészi emlékművek, emlékek felállításáról, ezzel

kapcsolatos elhelyezési kérdésekről, vagy akár egész temetőrendezéséről van szó a bizalommal hozzájuk fordulóknak a legmegfelelőbb és legkiválóbb művészi erők közbenjöttével ad utbaigazítást.

Tájékoztatásul közölnünk kell, hogy a Hősök Emlékét Megőrkítő Országos Bizottság irodái és kiállítási helyisége Budapesten VII. Károly király út 3 sz. alatt van.

Az ifjuság kertészkedése.

Az elmúlt iskolai évben kormányrendelet következtében a tanuló ifjuság több kevesebb eredménnyel kertészkedéssel is foglalkozott. Ha semmi anyagi hasznot nem eredményezett vón' az ifjuság e ténykedése, úgy csupán a testi és erkölcsi nevelést illető vonatkozásai miatt is fokozottabb igyekezettel kellene ezt a jelenben bevezetni. Semmikép sem tartható amaz állítás, hogy a haszon nem volt arányban a ráfordított munkával és idővel, mert a kertművelésben az idő és a munka mennyisége a haszonnal, az eredménnyel egyenes arányban van. Ahogyan fülturják a földet, úgy terem az.

Nem tudhatjuk, hogy meddig tart még ez a borzalmas háboru, ezért kívánatos, hogy az ételmezésre irányuló kertészkedés a lehető legnagyobb terjedelemben folytattassék. A mult év tanulságai nagyban növelhetik a jelenben megindítandó ifjusági kerti munkálkodások eredményét. Csak arra kérjük a magas kormányt, (ha ugyan szavunk addig hallatszanék) hogy ne májusban rendelkezék e tekintetben. Az előmunkálatok, a szervezés és mi egyébbel fölösleges volna az időt tölteni. Személyi felelősség mellett adassék meg az önként vállalkozó tanítók, tanárok, vagy ezek felügyelete mellett működő ételmezési kertész vezetőknek az a jog, hogy a legjobb belátásuk szerint cselekedjenek és hogy szavuknak, akaratuknak sulya legyen. Ekkor nem fog megtörténni, hogy nem létező okok miatt a munkálatokra jelentkező ifjak a nyári szünet idején megfélekedzenek ígéretükről. Sorompóba lehet állítani így nagy erőt. — Jutalmazzák a kertészkedőt. Irják be a bizo-

nyitványba, hogy a haza iránti kötelességét pontosan és lelkiismeretesen teljesítette. — Ez legyen a legfőbb jutalma, érdeme, bár részesedjék a munkája eredményében is. — A munkálatok vezetői pedig a fáradozásuk és felelősségük fejében nyerjenek elismerést, ne legyenek csupán a kényelmesek mosolyának tárgyai.

De minden elhagyható, mert, akik érzik a kötelességet, azok mire sem tekintenek. — Pénz kell! — Fedezet! Ásó, kap, kanna, gereblye nélkül nem lehet munkálkodni. Egyszersmindenkorra engedessék meg, hogy az iskolák felszerelhessek magukat ez eszközökkel. (80—100 korona!) Ne csak a háboru alatt kertészkedjünk! Szabad lenne azután is! A kert egy nyitott természetrájs! Jobb is volna, ha a sokféle moszat, meg mi egyéb helyett, jobban ismernék a jövő emberei a tőköt meg a babot; a gyujtoványfü stb. helyett pedig a sok szép kerti virágot.

Gyé.

HIVATALOS RÉSZ.

482—1917.

Valamennyi népoktatási intézet vezetőségének.

Világító kőolaj beszerzése tárgyában.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak folyó évi január hó 23-án kelt 730. sz. rendelete szerint a kereskedelemügyi miniszter urtól nyert érresülése szerint egyes hatóságok, intézetek világító kőolaj és üzeműkhöz szükséges egyéb anyagok beszerzése végett gyakran fordulnak a hadsereg főparancsnoksághoz.

Vekintettel arra, hogy a mult évi szept. hó 25-én nyers ásványolaj, ásványolajtermékek, benzol, továbbá kátrány és kátránytermékek forgalmának újabb szabályozásáról kiadott 3044. 1916. M. E. számu kormányrendelet az összes ásványolajterméket (tehát a petróleumot is) zár alá helyezi, felmentésük iránt pedig esetenként a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur intézkedik, felhivom Címet, hogy az egyes ásványolajtermények esetleges beszerzése iránti kérelmét mindenkor a kereskedelemügyi miniszterium ipari műszaki ügyosztályába (Budapest, II. Lánchid-utca 1—3. III. emelet) intézze.

A világító kőolaj beszerzésére vonatkozó kérelmek és fölszólalások a kereskedelemügyi miniszter urnak R—33120. szám alatt kiadott rendelete alapján pedig az illetékes törvényhatóságok első tisztviselőjéhez intézendők, megjegyezvén, hogy világító kőolaj csakis a finomítógyáraknál vétetett zár alá és ez utóbbinak forgalma egyébként korlátozva nincsen, tehát kereskedőknél szabadon beszerezhető.

Szolnok, 1917. január 26-án.

Győrffy József,
kir. tanfelügyelő.

514—917

Valamennyi elemi népkölnak

VI. elemi oszt. tanulók végbizonyítványa és évvégi bizonyítványa tárgyában.

A vallás- és közokt. m. kir. miniszter urnak 1917. évi január hó 20-án kelt 102144—1916. számu rendelete szerint több esetben kétség merülvén fel az iránt, hogy az elemi iskolák VI. osztálynak sikeres elvégzése után, ha a növendék még az 1913. XXXVII. t.-cikk által elrendelt záróvizsgálatot is sikerrel letette, az illető tanuló részére csupán végbizonyítvány vagy egyszersmind évvégi bizonyítvány is adandó-e ki.

Mint hogy némely esetben a végbizonyítvány a VI. osztály sikeres elvégzését igazoló bizonyítvánnyal nem azonos értékű, minthogy továbbá, a végbizonyítvány a növendékeket majdani állampolgári jogaik gyakorlásában van hivatva elősegíteni, míg a VI. osztályu évvégi bizonyítványra a tanulóknak tanulmányaik tovább folytatása esetén van szükségük: mihez tartás és további eljárás végett értesitem, hogy a VI. osztályról sikerrel levizsgázott növendékeknek évvégi bizonyítványukat is ki kell adni, illetve értesítő könyvecskéjüknek erre vonatkozó lapját is ki kell tölteni, még abban az esetben is, ha ugyancsak a növendékek később a záróvizsgálatot is letették s ennek következtében a végbizonyítványt is megkapják. — Erről alkalmazkodás végett értesitem.

Szolnok, 1917. január 27-én.

Győrffy József,
kir. tanfelügyelő.

Valamennyi népoktatási intézet vezetőségének.

Intézetekben kutyákat tartani nem lehet.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur 1917. évi január hó 10-én 173808—1916. szám alatt következő rendeletet adta ki:

Tudomásomra jutott, hogy a tanintézetek egyes igazgatói, tanítói, illetve szolgálói, kik az intézetek épületében természetbeni lakást élveznek, lakásukban, vagy annak külső helyiségeiben kutyát tartanak.

Mint hogy ezen szokás az intézetek hivatásával nem egyeztethető össze, de egészségi és tisztasági szempontból sem tűrhető; azonkívül pedig az intézetet látogató tanulóira is veszélyes járhat, kötelességévé teszem, hogy az intézetek épületek helyiségeiben, vagy telkén esetleg tartott kutyákat azonnal távolítsa el s ennek megtörténtéről tegyen ide jelentést.

Erről tudomásul végezt értesitem.

Szolnok, 1917. január 28.

Györfly József,
kir. tanfelügyelő.

Valamennyi elemi és polgári iskolának.

Pedagógiai Értesítő c. folyóiratra előfizetési felhívás.

A Pedagógiai Értesítőnek — mely mint az Orsz. Pedagógiai Könyvtár és Tanszer-muzeum hivatalos közlönye, 1907. óta a Franklin-Társulat kiadásában jelent meg — kiadói jogát f. évi január hó 1-től kezdve a Magyar kir. Tud. Egyetemi nyomda igazgatósága átvevén, kérem a tek. tanítói kart, hogy a jelen-tékeny terjedelemben, kéthasábos lapokon éven-ként 24 iven megjelenő s a tanügyi körökben jó hírnévnek örvendő folyóiratot, mely sok ol-dalu és gazdag tartalmával a hazai és külföldi pedagógiai életéről teljes áttekintést ad, szíves pártfogásába venni s e célból a mai viszonyok mellett rendkívül olcsó nevelés és oktatásügyi orgánusra előfizetni szíveskedjék.

A Pedagógiai Értesítő a népoktatás érdekeit különösen melegen karolja fel s mindenről tájékoztat, ami e tekintetben külföldön is történik. Ez információ jellegénél fogva nagyon alkalmas a tanítóság látókörének kibővítése s

pedagógiai képzettségének és nemzeti önérté-tének nevelésére.

A Pedagógiai Értesítő, minden céljainak megfelelően gazdag irodalmi tartalmat igyekszik felölelni:

1. Pedagógiai íránycikkeknek és értekezé-seknek,
2. pedagógiai irodalmi egyes ismertetése-
nek és összefoglalásoknak,
3. haza s különösen külföldi lapszélé-
nek s
4. lehetőleg sok vegyes cikknek közlésével,
mely utóbbi két igen bő rovatában, értesítő szerepéhez képest, nagy figyelmet fordít a kül-földi példákból meríthető tanulságokra.

Aktualitás és elevenség szolgál e tekin-tetben a lap programjánál.

A Pedagógiai Értesítő évenként 8-szor, 3—3 kéthasábos ívnyi terjedelemben jelenik meg Gyulai Ágost dr. pedagógiumi tanár szer-kesztésében s előfizetési ára egy évre 5 korona. Pártfogás esetén kérem szíveskedjenek az elő-fizetési díjakat az új kiadóhivatal címére (Pe-dagógiai Értesítő kiadóhivatala, Budapest, I. ker. Vár, Iskola tér 3.) beiktatni.

Szolnok 1917 évi január hó 29.

Györfly József,
kir. tanfelügyelő.

Március havi határidős jelentések.

- 1.) Állami tanintézeteknél, ha a tanév vé-gén bérleti szerződés lejár az hivatalomnál be-
jelentendő. Nemleges jelentést nem kérek.
- 2.) Állami óvodák és elemi iskoláknál be-szerzendő tanszerekre vonatkozó újabban szer-
kesztett IX. sz. kimutatás csak onnét terjesz-
tendő be, ahol a hiányzó tanszerekre elenged-
hetetlen szükség van.
- 3.) Tankönyv változtatás bejelentése is e
hónapra esik, de mert a háboru tartama alatt
könyvet változtatni nem szabad, azért e beje-
lentés ezuttal elmarad.
- 4.) A községi tanintézetek vezetői tartoz-
nak gondoskodni arról, hogy a jövő tanévi
óvodai, iskolai stb. költségvetéseket a községi
képviselőtestületek letárgyalják, vagy ha ilyenek
nem tartatnának úgy az előljárással a köz-
igazgatási bizottsághoz beterjesztessék.
- 5.) A katona tanítókra vonatkozó minden
változás állandóan bejelentendő.
- 6.) A rendkívüli hideg időjárás miatt far-
sang utolsó napján a tanítás több helyen szü-

netelt és így az alkohol ellenes nap megtart-ható nem volt, azért figyelmeztetem az iskolák vezetőit, hogy az előírt ünnepélyt iskolai szünet nélkül egy arra alkalmas napon tartsák meg és az ünnepély lefolyásáról részletes jelentésü-
ket azonnal tegyék meg, mivel e jelentések a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz fel-terjesztetnek. Az ünnepélyen kívül is minden alkalmat meg kell ragadni a népnevelőnek, hogy az alkohol mérgező, pusztító hatásáról lépten nyomon megemlékezzék.

Szolnok, 1917. február 20-án.

Györfly József
kir. tanfelügyelő.

Valamennyi állami népoktatási intézetnek.

Ő Felsege arcképének beszerzése tárgyában.

A vallás- és közoktatásügyi Miniszter Urnak 15571—1917 számú rendelete szerint, több ol-dalról fedezetet kértek Ő Felsege IV. Károly király arcképének a beszerzésére.

Mint hogy Ő Felsege művészi kivitelű arc-képének jutányos áron való előállításáról ugy a hivatalok, valamint az állami iskolák és tan-intézetek részére gondoskodni szándékozik, erről azzal értesitem, hogy e képet egyelőre ne szerezzé be.

Szolnok, 1917. február 13.

Györfly József,
kir. tanfelügyelő.

Valamennyi polgári, elemi, nép- és tanonciskola tanítójának és óvónőjének.

Felhívom Cim figyelmét a vallás- és köz-oktatásügyi miniszter urnak a Néptanítók Lap-jában megjelenő 977—917 eln. sz. körendeletére. Hasson oda minden tanító, hogy a hivat-kozott rendeletben foglalt üdvös intézkedések a legteljesebb mértékben fogantatosítsanak, hogy ekként a bőr és ruházati szükségletekből egyrészt a polgári lakosság is a mostani nehéz viszonyokhoz képest kielégítően ellátassék, másrészt a harctéren küzdő csapatoknak min-denekelőtt kielégítendő szükséglete biztosítsassék.

Szolnok, 1917. február 22-én.

Györfly József
kir. tanfelügyelő.

HIREK.

Előfizetőinkhez.

A háboru okozta nehézségek lapunk ren-des időben való megjelenését gátolják. Tanító-testületünk lapjának fentartását erkölcsi köteles-ségünknek ismerjük. Minden törekvésünk, min-den igyekvésünkkel ki akarjuk elégíteni elő-fizetőinket. — Könnyű a lapot beszüntetni, de nehéz életre kelteni. Szerkesztő, kiadó mind önzetlenül dolgoznak. E tekintetben lapunkat mi sem terheli. Annál nagyobb a nyomdai költség. Felkérjük kartársainkat, hogy előfizetési díjaikat pénztárosunk címére időben küldjék be, valamint az esetleges hátralékokat is szívesked-jenek kiegyenlíteni, hogy a lap küldése aka-dálytalanul történhessék.

Itt említjük, hogy a papirhiány és a foko-zott előállítási költségek miatt kényszerűségből kettős számokban jelen meg lapunk. Amint az okok megszűnnek a lap ismét a rendes időben és számban fog megjelenni.

Szerkesztőség.

Hellyettes tanítónőh háborussegé-lye: Szikla Etelka jászladányi, Josa Mária dévaványai, Cseh Anna jászladányi, Somogyi Ilona tiszaföldvári, Muhi Mariska és Csomor Irén szolnoki, Gonda Irén szelevényi, Galló Mária mezőtúri és László Ilona kunszentmártoni áll. elemi iskolai helyettes tanítónők háborus-segélye utalványoztatott.

Tanítói hínnevezések. Jász-Nagykun-Szolnok vármegyébe való beosztás mellett ál-lami tanítókká kinevezettek: Mészáros Rózsa Jolán, Tüdös Mária Kővér Cecilia, Gyulai Mária Panka Margit, Barna Mária, Majoros Margit és Szilvássy Eleonóra okl. tanítónők.

Előléptek: Özv. Kollárné Zoltán Margit nagykerületi gazd. szaktanítónő, Erdélyi János tiszaföldvári állami, Takács János tiszauji ref., Márton Lajos tiszaföldvári gazd. szaktanító, Baka Antal Kisujszállás ref. és Szilágyi József. Özevgyi gyámpénz utalványoztatott: Özv. Eichner Emilné jánoshidai községi tanító öz-vegye és özv. Szász Andrásné kenderesi ref. tanító özvegye részére.

Nyugdíjintézeti felvétel. Az országos tanítói nyugdíjintézetbe felvételt Brunczlikné Pogány Margit dévaványai áll. tanítónő.

Szabadság engedélyezés. Nagy Albert szolnoki áll. iskolai igazgató tanító folyó tanév végéig szabadságot tartott. Osztályának vezetésé-

vel s az igazgatói teendőik végzésével Gabonyi Endre szolnoki áll. iskolai helyettes igazgató bízott meg.

Schröder Mihlós Mezőtúr-Kuria tanyai hadbavonult állami tanító helyettesítésére Tóbiás Irén rendeltetett.

Ishola-megnyitás. A szállítási zavarok okozta szénhiány mulásával a szolnoki állami polgári fiúiskolában 20 napi szünet után március hó 5-én megkezdődik a tanítás.

A „Jó Pajtás” a legjobb gyermeklap. Kiadja a Franklin-Társulat. Előfizetési ára negyedévre 3 korona. Egyes szám ára 24 fillér. Előfizetéseket elfogad és mutatvány számokat küld a „Jó Pajtás” kiadóhivatala Budapest IV., Egyetem-utca 4.

Az általános műveltséghez tartozó szükséges ismereteknek gazdag tárháza a „Vasárnapi Könyv.” A lap hű tükrö az életszükségletek terén elért vívmányoknak, igaz tolmácsolója a tudomány és ipar haladásának. A „Vasárnapi Könyv” szétküldésének hozzájárulási költsége egy évre 4 korona, félévre 2 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Orsz. Közművelődési Tanács „Vasárnapi Könyv” osztálya Budapest IV., Ferenciek-tere 3.

Most jelent meg Ő császári és apostoli királyi Felsége:

IV. KÁROLY KIRÁLY

legujabb olajnyomatu képe. A kép egy nagy-hirü akadémiái festő remekműve. — Ára 55×65 cm. nagyságban, szép kiállítású keretben 40 korona. — Kérem becses rendelését mielőbb hozzám juttatni.

Kiváló tisztelettel
RÖTH DEZSÓ
könyvkereskedő.

Nyomatott Röth Dezsó könyvnyomdájában, Szolnokon.

Minden szükséges tudnivalót közöl

az iskolai vagyoni kezelésére vonatkozólag

Hofbauer Aladár és Róna Alajosnak

Az iskolák és óvodák

ingó- és ingatlan vagyona

című könyve.

A könyv sajtó alatt van s ára 8 korona, mely összeg 1917—18. költségvetési év végéig fizethető.

Megrendeléseket elfogad: **Hofbauer Aladár** miniszteri számvizsgáló Budapest,

Hold-utca 2, valamint lapunk szerkesztősége is.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI NÉPMŰVELÉS

A kir. tanfelügyelőség és a vármegyei tanítótestület hivatalos közlönye.

KIADJA A JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI TANITÓTESTÜLET MEGJELEN — JULIUS ÉS AUG. HÓ KIVÉTELÉVEL, HAVONTA KÉTSZER ELŐFIZETÉSI DIJA: EGÉSZ ÉVRE NYOLC KORONA

FELELŐS SZERKESZTŐ
PÁPAI GYULA

ELŐFIZETÉSI ÉS HIRDETÉSI DIJAK, REKLAMÁCIÓK MUHY SÁNDOR EGYLETI PÉNZTÁROSHOZ, A LAP SZELLEMI RÉSZÉRE VONATKOZÓ KÖZLEMÉNYEK A FELELŐS SZERKESZTŐ CIMÉRE KÜLDENDŐK. —

A többtermelésről.

Ma úton útfélen ez a jelszó: Termeljünk többet! Sajnos, aki népünket ismeri a szükség parancsolta jelszó hallatára kell, hogy elszomrodjék. Mert bizony be kell vallanunk, a csekély kivételektől eltekintve, népünk többet termelni nem tud.

Jobban a magyarnál senki sem szeretheti földjét, mert bármily jó dolga legyen máshol, az az egy ábrándja, az a legfőbb óhaja, vágyainak netovábbja, hogy a magyar hazában földet szerezzen, a magyar hazában gazdálkodjék. Be kell mégis ismernünk, hogy bár legkedvesebb foglalkozása a magyar népnek a termelés, de többtermelésre nem képes, mert nincs hozzá elég képzettsége.

Apáiktól tanult művelési módon túl nem mennek, csökönösen ragaszkodnak az egymástól eltanult eljárásokhoz, nagyon nehezen fogadnak el mindennemű újítást, kitaranak a maguk ósdi rendszerük mellett.

Nem törődik a magyar gazda földjeinek összetételével nem igen tudja, miképpen emelheti annak termelőképességét. Az istálló-trágyán kívül alig ismer más termésfokozót. A csekély számú megszokott gazdasági növényeken kívül alig ismer mást, újabbakkal nem is mer kísérletezni. A konyhakertészetet pedig úgyszólván semmibe sem veszi, asszonyoknak való csak az szokták mondani. Állat-állománya ritkán van arányban a művelésbe vett földekkel, pedig a jó gazdálkodás főkelléke az is, hogy elegendő jószággal rendelkezék a gazda. Részben azért, mert na-

gyobb munkaerővel kellő időben jobban és gyorsabban megművelheti a földjét, másrészt pedig kellőleg trágyázhatja.

Nem ismeri a magyar gazda a kultúr növényeket, azok ápolását és termelési módját, azt sem, hogy a legtöbbjét miképpen kell használni, vagy mire való. Nagyon kevés parasztház van olyan, ahol tudják, mi a spenót, mi a kalarabé, mire használják és hogy készítik a karfiolt. A fűszernövényekről, a paprikát kivéve, articsókáról, pozdorrol, tojás-gyümölcsről, rebarbaráról stb. stb. azt sem tudják mi fán terem. Gombatenyésztés, amelyet pedig nagyon könnyen lehetne jövedelmező kereseti ágga emelni, ismeretlen fogalom. Mindent a természettől, gondviseléstől vár, amely pedig néha rossz időjárás miatt nagyon is mostoha. Ha elemi csapás éri természet, egyebet nem tud tenni, mint siránkozva belenyugszik a szerinte változhatatlanba, holott, ha nagyobb képzettsége volna, legtöbbször még mindég tudná enyhíteni a csapást. A gyógy-növények termesztéséről még hallani sem akar. Ki természetene sziküvet, fodormentát, zsályát, pipacsot, kakukkfűvet stb., stb.! Hiszen úton, útfélen a legtöbbjét mint gyomot kezelik. Pedig akár melyiknek rendszeres termelése hozna annyi hasznot, mint bármely más kultúr-növény. Nagyon kevés létesítésétől, csatornázásoktól, alagsóvözeésektől stb. stb. idegengedik. Áldozni ilyesmikre nem szeret, inkább megelepszik akármi-lyen terméshozammal.

Nézzük csak a nyugati államokat, Németországot, Franciaországot, Hollandiát, ott egy

hold földön legalább tízszer annyi hasznot tudnak felmutatni mint mi. De ezek a nemzetek mindent megadnak földjüknek, ami a többtermelést előmozdítja. Ott minden gazda ismeri földjét, annak előnyeit és hátrányait s ha szükséges semmiféle áldozattól nem riad vissza, hogy földjén minél többet termelhesen. Aki látta Hollandia hatalmas csatornáit, Német és Franciaország öntözőműveit, kertészeti és magtermelő telepeit mesés virágházait, az fájo szívvel konstatálhatja, hogy bizony mi még nagyon, de nagyon a kezdetnél vagyunk. Vannak nekünk is kiváló gazdasági és kertészeti szakiskolánk, de ezek nagyobb uradalmaknak, gazdaságoknak és nem a népnek szolgálnak. Pedig ha az országos jóllétet emelni akarjuk, a népet kell több termelésre tanítanunk. Ezt pedig csak egy módon tehetjük, ha a nép gyermekét már az elemi iskolában rendszeres kertészetre és gazdaságra fogjuk. Az elemi iskola a gyakorlati életnek kell, hogy neveljen, akkor délibábos aranykalászt termő róna gyermekét az elemi iskolában ne erőszakkal átültetett slőjddel, esetlen kézügyesítővel gyötörjük és raboljuk drága idejét, ame-

lyet szívesebben töltene a szabadban, hanem ügyesen beosztott gazdasági és kertészeti gyakorlattal szórakoztassuk.

Az artista mindenkit bámulatba ejtő sokszor hátorzongató mutatóványait kis gyermek korában tanulta. A fakir természetfölöttinek látszó ősnyargatásait gyermek-korában kezdte. Nézzük csak a műveltebb népeknél, az iskola mindég nemzeti érdekek szolgálatában áll. Északi vidékeken nemzeti érdekeket szolgál a slőjd, mert ott, ahol e foglalkoztatás honos, nem ringat aranykalászokat a róna, ott a lakók faiparra és halászatra vannak utalva, ott tehát nagyon helyén való a slőjd, de hogy mi jogosultsága van a magyar iskolákban, amikor a legszentebb kötelességünkről, népünknek gazdaságilag fejlesztéséről megfeledekezünk nem tudom.

Hollandiában minden iskolás érti a virághagymák gondozását. A német gyermekek ott ahol a kertészetet üzik, már kicsiny korában tudja a növénygondozás csinját-binját. Bánya vidéken a gyermekek munka-vágya a bányából meríti az eszmét. Hát miért épen a magyar gyermek ne ismerje legnagyobb jólétét, az

A Józánész földi élete.

Mese, írta: Jerome Sándor.

I

Nem tudni hanyadszor, de innen-onnan három éve hogy a Józánész ismét elhagyta a Földet. Talán megunta a szegény sorsot. Valamikor réges régen az egyik emberben lakozott. Hamarosan urává lett így a teremés koronája mindenkinek. De kevesen becsülték meg. Csak a kiváltságosak juttattak szállást neki. Nagyon szűk kör volt, melyben élnie lehetett. A proféták és a bölcsék hiába hirdették. Hirdetőit felfeszítik, lefejezik, megmérgezik. Végre a Józánész megsajnálta a bölcséket s önként távozott tőlük. Minthogy azóta a bölcsékhez vissza nem érkezett, ezek immár valamenynyien végegyöngülésben múlhatnak ki ez árnyékvilágból. Igaz, hogy elientétben a régiekkel hosszú életük mellett rövid emlékezetűek. A bölcséktől a művészekhez költözött. Alkottak is olyant a renaissance művészei, hogy azóta sem tudtak csak megközelítőn is oly mesterit teremteni. Ezt ugyan egy futurista Miska még mesében sem vallja hihetőnek. Végre is a művészek nagyon sokat tudtak s miként a derék háziurak, jobb jövedelem miatt a Józánésznek felmondtak. Közöségek közönségük a rokkokós, secessió, impressió meg tu-

turós művekben szintén Józánész-mentesen gyönyörködtek.

A szegény Józánész előre sejtven a bekövetkezendőket, időben szállás után nézett. Az írókat válasz totta. Bár jól tudta, hogy ami költői az nehezen hozható a Józánészrel kapcsolatba mégis nagy, igen nagy hatása volt az írók közti lakozásának. A mese szerint azidét volt egy író, aki oly józanul irt, hogy ha a világ egy napon teljesen kipusztulna az emberiséget minden jó és rossz tulajdonaival együtt úgy, amint volt, a megirt munkáiból újra lehetne teremteni. Ezt azonban ma a tőlünk oly távol álló Nyugaton nem hiszik. Igaz hogy a hit nem legerősebb oldaluk. A mesebeli Józánész ők nem ismerik, úgy írnak, hogy maguk sem értik.

Mikor tehát az írók is nagyon sokat tudtak, a Józánésznek ezek is felmondtak.

A Józánész erre a néphe költözött, azonban itt nagyon szegény, nagyon is sanyarú sorsa volt. Érvényesülni sehogy sem tudott, igaz, hogy ez nem a nép akaratán múlott. A népek végre belátták, hogy a Józánészrel semmire sem jutnak. Nagy volt a remény-ségük ezért nehezebb volt a csalódást elviselni, ennek következtében minden felmondás nélkül utat mutattak a Józánésznek. Erre kitért a világháború. A Józánész

anyaföldet úgy, ahogy azt kell. Nekünk minden erőnkkel és igyekezetünkkel oda kell hatnunk, hogy kiküszöbölve minden fölösleges időrabló és a legtöbbször haszontalan foglalkoztatást és vezessük be a kézügyesítő foglalkozás cégére alatt meghúzódó haszontalanságok helyébe a gazdálkodást és kertészetet. Ad a gazdálkodás és a kertészet (is) sokkal több ügyességet és gyönyörűséget, mint a papirhajtogatás, agyagygyúrás, avagy az idegenből ide palántált és eltorzított slőjd. A piszkos agyagygyúrásnál, a torzformák gyúrásánál nem nemesebb-e a tiszta levegőben, kis madarak csicsérgése mellett, Istennek remekeivel a növényekkel foglalkozni, avagy a slőjd helyett ásó, kapanyelet faragni, gereblye fogát igazítani stb. stb. Az elemi iskola minden tantárgya szolgálhatja a többtermelést elősegíteni törekvő kertészet és gazdasági ismereteink gyarapítását. A vallástán, beszéd és értelem-gyakorlatok, az olvasmány-kezelés, számtán, természetrajz, természettan, vegytan, rajz mind, mind támogatója lenne a többtermelésnek.

Át kell tehát formálnunk minden elemi is-

kolát gazdasági elemi iskolává, ahol már az első osztályos gyermek szívébe és lelkebe csépegtessük azokat az ismereteket, amelyek a többtermelést előzzák. Kérdem: mért nem tanulhatna meg a gyermek már I. oszt.-ban a gyomlálást a kultur növények és gyom felismerését, a virágok és növények ápolásmódját stb. stb.! Ha minden osztályban kellő figyelmet fordítunk a gazdasági és kertészeti ismeret elsajátítására, kell, hogy az elemi iskolát végzett tanuló önálló gazdasági jártassággal bírjon.

Bár a tanítók legnagyobb része mint kiváló gazda áldása a környékének, mindazonáltal vannak tanítók, akik viszont nem sokat értenek a gazdasághoz és kertészethez. Azért még sem tartanám szükségesnek, hogy azok részére hagyományos tanfolyamokat rendezzenek. Elégnek tartanám, ha minden vármegyében ideiglenesen oly központokat létesítenének, amelyek a vármegye összes iskolák kertjének tervrajzát és a kertek pontos térképeit bekérve azt a váltó gazdálkodás szerint évről-évre besoztanák megjelölve, hogy minden helyre milyen növény ültetendő is kellő utasítással ellátva

pedig felment a mennyekbe és odaült az Atya Istennek jobbjá mellé. Ott unatkozott, majd három éven át. Volt ideje visszagondolni földi életére. El is mesélte az Urnak, hogy mennyi jót, mennyi üdvöset teremtett ő a földön. A mesélgetés közben nagyon elszomorodott. Meg is kérdezte az Ur tőle, hogy mi bántja őt. Erre a Józánész azt felelte, hogy szeretne a Földre visszatérni. Talán csak talál egy lakóhelyet, ahol meghúzódhat. Ugy gondolja jó lenne, ha az iskolákba térne, mert e helyeken nem igen tartózkodott még. Az iskolák biztosan sóvárogva várják őt. Az ifjúság is biztosan óhajítja, mert ezeddig csak az iskolák elvégzése után tudott megismerkedni vele.

„Menj fiam, mondotta a mindent tudó Atya Isten legalább egyvel több csalódásod lesz.“ A Józánész nagyon meglepődött az Ur feleletén. Hogyan? hiszen ezeddig az érkezése idején mindenhol tárt karokkal fogadták? Elhatározta tehát, hogy óvatos lesz. Midőn lejött a Földre egy kedves és szerény tanfelügyelőt választott ki magának, ennek testébe költözött. Így akart bepillantani jövővő tartózkodásának a helyére. Láthatásai szinte észrevétlenül történtek, sehol senk munkáját sem zavarta. Sokat látott még többet tapasztalt. Megnyerő modorával bizalmat keltett maga iránt

és úgy látszott, hogy sikerülni fog terve s az iskolákban állandó lakóhelyet kap. A régi rendet nem bolygatta csupán finom tapintattal kérdéseket tett. Tudni óhajította, hogy biztosíthatna-e helyet az iskola az ő számára. A válasz közös volt. Felvilágosították, hogy az iskolában tanterv és utasítás van. Ezek közül az egyik néna csak ötven évenként, a másik pedig évenként vagy többször is, ha mindjárt ellentétben bár, de változik. Az iskolák a Józánésznek minden kiválóságát és hasznát elismerték, mégis sajnálattal közölték, hogy szigorúan a tantervhez és a különböző meg egymásnak ellentmondó utasításokhoz kell híven ragaszkodniok. Az iskolákba a Józánész csak másfelől térhet. Erre szegényke nagyon elszomorodott, csak most érte, hogy mekkorát csalódott. Merre menjen, hol legyen hát? Hiss mindenütt próbálkozott már. De különben is nagyon megszerette az iskolákat, bárha lakóhely nem is kínálkozott számára.

Mikor azonban az egyik tanítótanár figyelmestetésére az iskola órájába tekintett, akkor vette észre, hogy az ötven évvel késik. Sietve vette föl felöltőjét és egy más világba ment lakást keresni.

(Folyt. köv.)

viSSzaküldenék. Az iskolának nem kellene egyebet tanítni, mint a kertervezet szerinti utasításokat betartani. Erre pedig minden intelligens ember képes. A központok dolga lenne addig míg a kertmunkát vezető és gondozó tanító bizonyos jártasságot szerez, hogy hol és mit és hogyan célszerű termesztetni. A központokat pedig a termelésre és értékesítésre vonatkozóan a földművelésügyi minisztérium látná el utasításokkal. Ha egy pár év múlva a tanítók és tanulók bizonyos jártasságra tennének szert a központok fölöslegessé válnának, mert az után már minden tanító tanfolyam nélkül tudná vezetni az iskola kertjében a gazdálkodást. Csak a fiatal tanítójelölteket kellene a tanítóképzőkben a gazdálkodásra és kertészetre behatóbban tanítani.

A gazdasági ismétlő iskoláknak volna a rendelkezése, hogy a népet a gazdálkodásban elméletileg gyakorlatilag képezze. A cél nagyon szép, de a gazdasági ismétlő iskolákon kívüli okok miatt nem érhető el. Nem váltak be nagyobb részt a gazdasági iskolák azért, mert az elemi iskola tanulói az elemi iskola bevégzése után elszélednek a középiskolákba és iparos tanoncoknak. Csak az a kis töredéke marad meg a gazdasági iskoláknak, amely mindég hádlabon állott minden figyelemmel és tanulással. Kérdem lehet-e ilyen anyaggal a többtermelés problémáját megoldani?! Kivált ha még számításba vesszük, hogy eme kontingensnek is jelentékeny része pásztornak és cselédnek szegődik. A gazdasági ismétlő iskolának tehát alig marad olyan anyaga, mely a többtermelés ügyét előbbre vinni tudná.

Bármilyen mesterséget tanulni kell. Három, négy, öt évi tanulás után szabadítja csak fel a mester tanoncát. És csak felszabadítás után folytathatja a tanonc mesterségét, csak épen a gazdálkodáshoz nem kívánunk semmiféle képzettséget; pedig ha a föld hibás kezelés miatt nem terem, nemcsak a tulajdonos kára az, hanem az egész nemzeté.

Ha tehát a többtermelést országosan elő akarjuk mozdítani nem tehetünk mást mint az elemi iskolákra bízni a feladatot. Az elemi iskolán át kell menni minden gyermeknek, az

iskolából csak az abnormis gyermekek maradhatnak el, azért a legbiztosabb garanciát nyújtja arra nézve, hogy többtermelést gyorsan és biztosan előbbre előbbre vigyük.

Alakítsuk azért haladéktalanul át az elemi iskolákat gazdasági elemi iskolákká, adjunk minden iskola mellé a gyermekek számarányának megfelelő telket rendszerünkbe minden iskolánál mint a kertészetet, faiskolát, méhészetet és gazdasági udvart úgy, hogy azt a nép is mint mintát mindég láthassa. Szigorúan hassunk oda, hogy az iskolával minden előfordulható gazdasági és kertészeti munkát kizárólag iskolások végezzék, akkor bizton hiszem, hogy fényesen megoldhatjuk a többtermelés problémáját, és nem áll elő az a furcsa helyzet, hogy földmivelő állam létünkre mindenféle tudományban és tanban jártas gyermeink az iskolákban csak a földmivelést nem tanulták.

Malatinszky Lajos.

HIVATALOS RÉSZ.

1073—1917.

Valamennyi népoktatási intézetnek.

Március 15. „Szabadság ünnepe“ című mű terjesztése tárgyában.

Szövényi Gusztáv kir. járásbíró úr (lakik Szepső. Abauj-Torna vm.) „A Szabadság ünnepe március 15-“ címmel egy történelmi tanulmányt tett közzé, melyben az 1848-iki nagy eseményeket méltatja. A méltatás előzményeként a magyar nemzeti irodalom történetét, továbbá Magyarország és Erdélynek rövid politikai történetét vázlatosan ismerteti. A könyv iskolai használatra készült s célja nemcsak hazafias, hanem pedagógia is, amennyiben a mű olvasása és tanulmányozása lehetővé teszi azt, hogy az a tanító, vagy tanuló, aki a március 15-iki ünnepélyre ünnepi beszédet mond s az ünnep jelentőségét méltatni óhajítja, áttekinthető képet nyer az eseményekről, mert hiszen a március 15-iki nagy napot csak úgy tudjuk igazán megérteni, ha azokat a történelmi és irodalmi eseményeket ismerjük, amelyek ezt a nagy napot előkészítették.

Ajánlom a tanítóság figyelmébe e művet, mely az elől megnevezett helyen a szerzőnél megrendelhető. — Ára 2 korona 20 fill.

Szolnok, 1917. február 28-án.

Györfly József
kir. tanfelügyelő.

1041—917 tfsz.

Valamennyi népoktatási intézetnek.

Az aradi kereskedők hitelszövetkezeténél jegyzett V. hadikölcsön után járó 290 K. 50 f. jutalék a háboruban elesett tanítók özvegyeit, árvaikat alap javára leendő fordítása tárgyában.

Az Aradi Kereskedők Takarékos és Hitelszövetkezete közölte velem, hogy tankerületem tanítói részéről az V. hadikölcsön jegyzések összege összesen 58100 koronát tett ki. Ezen összeg minden 100 kor.-ja után 50 fillért számítva 290 kor. 50 fillér az az összeg, amelyet a nevezett cég a háboruban elesett tanítók özvegyei és árvaik alapja javára felajánlott és hozzám már meg is küldött, mely összeget a Néptanítók Lapjához továbbítottam.

A jegyzésben közreműködött tanítóknak a hazafias cél körül kifejtett buzgókodásaiért őszinte elismerésemet és hálás köszönetemet nyilvánítom. Teszem ezt annál is inkább mert a hivatalomban levő adatok szerint tankerületem népoktatási intézetének kebelében a tanítók, a tanulóifjúság és a tantestületek hatása alatt a társadalom által az V. hadikölcsönre történt jegyzések végösszege 357300 koronát tett ki. Ez az eredmény kétségtelen bizonyossága annak, hogy a Tanítóság a mostani nehéz időkben tulajdonképeni hivatása mellett komolyan fogja fel a hazának momentán szolgáló érdekeit is.

Kérem s a jövőre nézve is lelkükre kötöm a majdan kibocsátandó újabb hadikölcsön ügyének az 5833—916 sz. körlevelemben jelzett módon az Aradi Kereskedők Takarékos és Hitelszövetkezete útján való odaadó istápolását. Különösen szíves figyelmükbe ajánlom a tanítóságot legközelebről érdeklő ama szép jótékonyságot, amely a háboruban elesett magyar tanítók özvegyei és árvaik javára fordítandó különféle adományokban nyilvánul. Kérem ezen nemes és humanus célra mindenkor figyelemmel lenni.

A Néptanítók Lapja minden száma hozza azokat az utánzásra méltó lelkesítő példákat,

— amelyek tanúságot tesznek arról, hogy a harcban elesett tanítók özvegyei és árvaikat nem hagyják gonoszul elveszni az itthon maradt kártársak. A Néptanítók Lapja csak mirőlünk nem emlékszik meg. E 290 K. 50 fill. legyen a kezdet és gondoskodjunk, hogy e lap a mi gyűjtésünkről is beszámolhasson.

A Néptanítók Lapjának mindenkor azonnal szíveskedjenek beküldeni minden kis összeget s erről hivatalomat egyidejűleg mindig értesítsék, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak minden egyes iskola tevékenységéről beszámolhassak.

Szolnok, 1917 évi március hó 2.

Györfly József,
kir. tanfelügyelő.

1209—917

Valamennyi népiskolai tanítónak.

A tavaszi és nyári mezőgazdasági munkálatok biztosítása érdekében a tanítók igénybe vétele tárgyában.

A vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter úrnak f. é. március hó 1-én kelt 2158/ eln. számú rendelete szerint a m. kir. földművelésügyi miniszter úr folyó évi február hó 6-án 30800/VI-3 1917 szám alatt kelt, valamennyi vármegye alispánjához intézett körrendeletében a tavaszi és nyári mezőgazdasági munkák elvégzésének biztosítása érdekében tüzetesen intézkedvén a kapcsolatos helyi szervezési és igazgatási, valamint a felügyeleti teendők végzésében való közreműködésre a tanítókat is igénybe kívánja venni.

Kapcsolatban a 3627—915. eln. számú s az ezzel összefüggőleg kiadott rendeleteikkel, további eljárás végett értesítem, hogy a szó alatti teendők ellátásával kiegészítőleg az összes állami és községi elemi népiskolai tanítók, mint állami illetőleg köztisztviselők, a törvényhatóság vezetőjének rendelkezése szerint igénybe vehetők.

Utasítottam, hogy az így igénybevevett állami elemi iskolai tanítókat, a 48853—1915, VII. c. számú körrendelet második pontjában jelzett kimutatásba, továbbá a jutalmak és segélyekre vonatkozó XX. számú kimutatásba vegyem fel.

A felekezeti népiskolai tanítókat vonatkozóan az illetékes egyházi főhatóságok egyidejűleg megkerestettek.

Erről azzal értesítem, hogy minden meg-

bizás és munkálat nálam bejelentendő a jelzett kimutatásba való feljegyzés végett.

Szolnok, 1917. március 8.

Győrffy József,
kir. tanfelügyelő.

1285—1917

Április havi határidős jelentések.

1) A folyó évi augusztus hó végéig nyugdíjba vonuló tanítók kérvényei április hó végéig hivatalomhoz okvetlenül beadandók.

2) Az elemi iskolák felső osztályainak évzáró vizsgálatai április hó 15-én indokolt esetben megtarthatók, mely esetek elbírálás végett hozzám sürgősen beterjesztendők.

3) Az üresedésben levő áll. elemi iskolai tanítói állások legkésőbb a hó végéig bejelentendők.

4) Az egy és két tanítós áll. elemi iskolák beléletről szóló harmadévi jelentés a hó végéig bemutatandó.

5) Katona tanítóknál beállott változásról a jelentés 20-ig megteendő.

6) A polgári iskolai igazgatók a helyi lapokban figyelmeztessék a tanév végén vizsgázó magántanulókat a kérvények beadási módozataira és különösen arra, hogy csak a földrajzilag legközelebb eső intézetben vizsgázhatnak.

Szolnok, 1917. március 12-én.

Győrffy József,
kir. tanfelügyelő.

1273—917

Valamennyi állami óvoda, elemi és polgári iskola igazgatóságának.

Családi pótlék igényének megszűnése tárgyában.

Az 1912 évi XXXV. t. c. alapján létesült és a 92370—915 sz. kormányrendelettel kiegészített családi pótlék szempontjából felhívom Címet, hogy amint valakinek a jogcíme megszűnik a törvény 15 §-a alapján azonnal köteles bejelenteni. A bejelentés elmulasztása ugy az érdekelt, mint a hivatal főnöknel feyelemi uton torlathatik meg.

Ezen figyelmeztetésemre egy adott eset készített.

A családi pótlék megszűnését a hivatkozott törvény 12 §-a tárgyalja. Ebből kiemelem a következőket:

Megszűnik a családi pótlék, ha
1) a gyermek a tanítónál 24, az ovónónél 16 életkorát elérte.

2) bármilyen címen a gyermeknek évi 600 K. jövedelme van, meg ha iskolai alapítvány, vagy köztartás, ellátás alakjában is.

3) a gyermek házasságot köt.

4) katonai szolgálata közben havidíjas (hadapród, zászlós vagy hadnagy) lesz.

5) a családtag megszűnik az alkalmazottal közös háztartásban élni stb.

Külön is felhívom az igazgatók figyelmét a 4596—1912 M.E. és 3441—1913 M. E. sz. rendeletekre, melyek részletesen felsorolják az összes eseteket, melyekben a gyermeket a kormány ellátottnak tekint és a családi pótlék megszüntetendő.

Szolnok, 1917. március 12.

Győrffy József,
kir. tanfelügyelő.

1275—917.

Valamennyi állami óvoda elemi és polgári iskolának.

Talpbőr felosztás tárgyában.

A vk. miniszter úr f. évi február hó 19-én kelt 680 eln. számú rendeletére értesítem Címet, hogy a X és XI fizetési osztályu tisztviselők, díjnokok, ideiglenesen vagy véglegesen alkalmazott szolgák, valamint egyéb címeken kis fizetéssel alkalmazott egyének között leendő felosztás céljából havonta kisebb mennyiségű talpbőrt fog kiosztatni addig míg a készlet tart. Nőtlen $\frac{1}{4}$, nős, illetve családos alkalmazottak $\frac{1}{2}$ kgr. talpbőrré tarthatnak igényt. A bőr kgja körülbelül 13 K. Ehhez még hozzá számíttatik a postaköltség is.

Az igazgatók által készítendő és hivatalomhoz azonnal beküldendő kimutatás rovatai ezek.

1. folyószám 2. Név 3. Alkalmaztatásának helye és minősége 4. összes illetményei (fizetés lakáspénz pótlékok és mellékjöveldelmek) 5. Családi állapota, nőseknél az ellátatlan háztartásban élő gyermekek neve, kora és száma. 6. Igényelt talpbőr mennyiség kgban pártalpanként $\frac{1}{4}$ klg-mal számítva 7. Az 1—6 rovatokban foglalt adatok valódiságának igazolása a feljebb hatóság által, aláírás. pecsét. 8. Jegyzet. 9. A ministerium által kiutalt mennyiség kgokban.

Megjegyzem, hogy a pénz csak akkor kül-

dendő be hozzám, ha az eogedélyezett bőr mennyiségről az értesítést már közöltem.

Szolnok, 1917. március 12-én.

Győrffy József,
kir. tanfelügyelő.

1355—917

Valamennyi önálló és kisebbfokozatú gazdasági ismétlő iskolának

Hazai gyógynövények termesztése tárgyában.

A vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszternek folyó évi március hó 8-án kelt 28438 számú rendelete szerint a m. kir. honvédelmi miniszterium Hadsegélyző Hivatala azt a célt tűzte maga elé, hogy a m. kir. Rokkantügyi Hivatal Budapesti Dunaparti Rokkantiskolájában kiképzett rokkant katonák bevonásával a hazai gyógynövénytermelést országosan szervezi.

EBBE a munkakörbe az önálló valamint a kisebb fokozatú gazdasági népiskolákat is be akarja vonni és gyakorlati oktatók kiküldésével gondoskodni óhajta arról, hogy ezen iskolák tanulói a gyógynövények termesztését főleg gyakorlati uton minél behatóbban elsajátíthassák.

A Hadsegélyző Hivatal ez irányban kifejtendő tevékenységét a magam részéről is támogatni és előmozdítani óhajtván, felhívom a tanítóságot, hogy figyelemmel legyen arra, hogy a „Szervezet és Tanterv”-nek a gyógynövények termesztésére és tanítására vonatkozó rendelkezései pontosan betartassanak.

Szolnok, 1917. március 16-án.

Győrffy József,
kir. tanfelügyelő.

1362—1917 tfsz.

Valamennyi nem állami polgári iskolának.

Nem állami polgári iskolák változási kimutatása tárgyában.

A 115000—1914. sz. körendelet VIII. fejezete elrendeli, hogy évenként szeptember, január és május hó 15-én a nem állami polgári iskolai összes alkalmazottakról u. n. változási kimutatás terjesztendő hivatalom útján a vall. és közokt. miniszter urhoz. Ezen fejezet azt is elrendeli, hogy a javadalmi tételek mindég teljesen feltüntetendők, míg a családi állapotban beállott változás csak az utolsó jelentés óta előállott esetleges változások jelentendő be.

E rendelet kiegészítésére 70000—915 sz. alatt újabb szabályzat jelent meg, melynek 5. pontja 3. bekezdésére kell az alkalommal külön felhívnom az intézetek vezetői figyelmét, mivel Önagyméltósága sürgető rendeletei az eltérést nem engedik meg.

Eddig ugyanis az igazgatók az összes alkalmazottakról egy kimutatáson tették meg jelentéseiket és azt úgy is terjesztetem fel. A miniszterium ragaszkodik eredeti rendelkezéséhez, mely szerint minden alkalommal kétféle kimutatás küldendő be. Az egyik úrlapon felsorolandó minden olyan alkalmazott, ki tagja vagy tagja lehet a nyugdíjintézetnek, míg a másik úrlapon azok a helyettesek, óraadók stb. sorolandók fel, kik a nyugdíjintézetnek tagjai nem lehetnek. E kimutatásnál az utolsó rovatban meg kell említeni, hogy az illető miért nem lehet tagja a nyugdíjintézetnek.

E két kimutatáshoz folyamodvány alakban felterjesztést tartoznak az igazgatók írni a vall. és közokt. miniszter urhoz címezve és azt fogja hivatalom eredetiben felterjeszteni az előirt időkben.

Kérem az itt közöltekhez a legszigorubbant alkalmazkodni.

Szolnok, 1917. március 18-án.

Győrffy József,
kir. tanfelügyelő.

HIREK.

Kinevezés. Józsa Ida Törökszentmiklós, Bartapusztára, Móga Georgina kinevezett állami elemi iskolai tanítónő Kunszentmárton Telekpart tanyára osztatott be.

Áthelyezések. Kindlovits Margit Törökszentmiklós bartapusztai áll. tanítónő Szolnok belterületére és Kindlovits Ilona, Szolnok belterületi áll. tanítónő Kunszentmárton belterületi állami iskolához helyezettek át.

Kenessey Mária kunszentmártoni áll. tanítónő szolgálatátelre a vallás-és közokt. miniszterium számvevőségéhez osztatott be.

Sterk Margit, Turkeve áll. polg. iskolához beosztott, — székelyudvarhelyi áll. polg. iskolai menekült tanítónő állomáshelyére visszarendeltetett.

Hivatalos esküt tett: Móga Georgina, kunszentmártoni áll., Andrassy Zsuzsanna, sza-

joli rk., Kövés Cecília, tiszasülyi áll., Gyalai Mária, Tüdös Mária, Mészáros Rózsa Jolán, Faragó Eszter állami, Klein Ilona, törökszentmikliósi izr. tanítónő.

Hadi szolgálat alól felmentetett ideiglenesen Hütter Adolf, szelevényi áll. elemi iskolai igazgató-tanító.

Kinevezés. Török Ernő, volt fegyverneki községi isk. tanító a jászárokszállási áll. elemi iskolához kinevezetett s illetményei folyósítottak. Tóth Anna tanítónő, Szabadkáról Jászberény Homok-tanyára áthelyeztetett.

Barna Mária Turkeve—Fehértó áll. elemi iskolához kinevezett tanítónő ezen állásáról lemondott.

A jászladányi elemi iskolánál Tóth Szabó Gábor hitoktató helyett, Magnin Adorján hivattott meg róm. kath. hitoktatónak.

Tanítóválasztás. A kisujszállási ref. elemi iskolához Tollas István tanító megválasztatott.

Szabadságoltaláh: Iványiné dr Schmidt Erzsébet szolnoki áll. polg. leányiskolai, özv. Kollárné Zoltán Margit nagykőrüi áll. gazdasági, Csiki Anna szolnoki áll. polg. iskolai, Tubolyné Donkó Ilona jászladányi közs. gazdasági és Kindlovits Margit törökszentmikliósi bartapusztai áll. elemi iskolai tanítónők.

Az Atádi Kereshedők Hiteleszövegezetelénél jegyzett 5. hadihölcsőn után járó 290 K 50 fill. jutalék a háboruban elesett tanítók özvegyeit, árváit segítőalap javára megküldött.

Színes ellenségeinket mutatja be szóval és írásban, Schöpllin Aladár érdekes cikkével a Jó Pajtás legújabb márciusi száma. Benedek Elek kedves gyermeklapjában ezenkívül még verset írt Benedek Elek, elbeszélést P. Abraham Ernő, regényt Szemere György, apró meséket Avar Gyula, szép képeket rajzolt Haranghy Jenő, Rókané komámasszony mulatságos kalandjait folytatja Benedek Elek. Sok szép kép, Kis Krónika rovat, tarka mese, a rejtvények, szerkesztői üzenetek egészítik ki a szám gazdag tartalmát.

A Jó Pajtás-t a Franklin-Társulat adja ki; előfizetési ára negyedévre 3 korona, félévre 3 6 korona, egész évre 12 korona. Egyes szám ára 24 fillér. Előfizetéseket elfogad és mutatványszámokat küld a „Jó Pajtás“ kiadóhivatala Budapest IV., Egyetem-utca 4.

Kartársaink figyelmébe! Báró Kárthy Lajos felhívására Szolnok város polgármestere lehetővé tette, hogy a város köztisztviselői a Tiszán túl, a Móricliget közelében, konyhakertnek megfelelő területhez jussanak. A tisztviselők (igy. a tanítók is) Szolnok város jegyzőjénél, Réthy Bélánál jelentkezhetnek, hogy a vetésre kellően előkészített, felszántott földből, megfelelő részt nyerjenek. — Bővebb felvilágosítással szolgál testületünk alelnöke, aki a szolnoki kertészkedő tisztviselők gazdájává választatott.

Felvétel tanítóképzőintézetbe. A budapesti m. kir. állami elemi népiskolai tanítóképzőintézet az 1917—18. iskolai évre az 1-ső évfolyamban 40 növendéket vesz vesz föl, ezek közül 12-t teljes ingyenes; 6-ot féldíjas (havi 29 K köztartási díjért), 2-t teljes fizetéses helyre (havi 58 K díjért.) Ezenkívül 8 kintlakó tanuló kaphat havi 28 K készpénzsegélyt. — Pályázati feltételek a Hiv. Közl. 7-ik számában. Ugyanott a többi vidéki és fővárosi tanító-, illetve tanítónőképzőintézet üresedésben levő helyei és pályázati feltételei is feltalálhatók.

Most jelent meg Ő császári és apostoli királyi Felsége:

IV. KÁROLY KIRÁLY

legújabb olajnyomatu képe. A kép egy nagyhírű akadémiai festő remekműve. — Ára 55x65 cm. nagyságban, szép kiállítású keretben 40 korona. — Kérem becses rendelését mielőbb hozzám juttatni.

Kiváló tisztelettel
RÓTH DEZSŐ
könyvkereskedő.

Nyomatott Róth Dezső könyvnyomatójában, Szolnokon.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI NÉPMŰVELÉS

A kir. tanfelügyelőség és a vármegyei tanítótestület hivatalos közlönye.

KIADJA A JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI TANÍTÓTESTÜLET MEGJELEN — JULIUS ÉS AUG. HÓ KIVÉTELEVEL, HAVONTA KETSZER ELŐFIZETÉSI DÍJA: EGÉSZ ÉVRE NYOLC KORONA

FELELŐS SZERKESZTŐ:

PÁPAI GYULA

ELŐFIZETÉSI ÉS HIRDETÉSI DÍJAK REKLAMÁCIÓK MUHY SÁNDOR EGYLETI PÉNZTÁRSZÓZ, A LAP SZELLEMI RÉSZÉRE VONATKOZÓ KÖZLEMÉNYEK A FELELŐS SZERKESZTŐ CIMÉRE KÜLDENDŐK.

Költészetünk legnagyobb epikusa.

100 évvel ezelőtt Nagyszalontán látott napvilágot a magyar epikus költészet legnagyobb mestere Arany János.

A nagy költő születésének százados évfordulója alkalmából kicsinyiségünkkel szintén az ünneplők közé sorakozunk. Mint pedagógusoknak eggyel több okunk van erre. Aranynak a költésze az, melyből ma iskoláinkban a legszébb, a legtisztább magyar nyelvet tanítjuk. Költésze a magyar nemzeti lélek legmélyéből fakadt s a nemzeti szellem kifejlesztésében és ébrentartásában Arany költésze a multban úgy, mint a jövőben jelentős tényező volt és marad.

Erkölcsi hatásaiban sem kevésbé jelentékeny. A hazafias és vallásos érzelmek, minden den szép és nemes cselekvések, a higgadt józanság tükröznek költészetében, mely a százados évfordulón is teljes fényében ragyog előttünk.

Vétenénk, ha tanítványaink előtt legnagyobb epikusunkról születésének százados évfordulója alkalmával máltókép meg nem emlékeznénk.*)

A nagy költő 1817-ben Nagyszalontán született. Szülei egyszerű földművesek voltak. A család szegény volt. Szegény sorában nőtt fel; de megtanulta, hogy akit Isten ép kézzel és tehetséggel áldott meg, az szorgalommal azt leküzdheti. Iskoláit Nagyszalontán és Debreczen

ben végezte. A legszorgalmasabb és a legtehetségesebb tanuló volt. Már mint kisebb deák másokat tanítgatott, mert szülői segítségére nem igen számíthatott. 1833-ban a debreceni kollégiumba került; de minthogy szülőinek fenntartó segítsége nehéz 1834-ben fájó szívvel kénytelen abban hagyni tanulmányait és egy évre Kisujszállásra ment tanítónak. Visszatérve a debreceni kollégiumba kevés megtakarított pénzecskejével anyagi helyzete egy kissé javult. Egyik tanárának leánykáját is tanította mint nevelő. Két évet töltött el így.

Bár első tanuló maradt, de az iskola padjaiból az életbe kívánczolt. Színészek meg, de rövid idő multán keserű csalódások értek. Máramaros-Szigeten otthagyja társulatát és éhezve, erdőkben éjtszakázva, hét napig gyalogolva hazatér Szalontára. Ősa atyját megvakulva, anyját elbetegesedve találta. Édes anyja rövid idő múlva meghal, elhátározta, hogy otthon marad. 1836 őszén altanító, 1838-ban segéd jegyző, 1840-ben rendes jegyző Szalontán. Időközben családot alapított, első gyermekét választottját *Ercsey Juliánát*.

Deák éveiben sokat olvasott és szívesen foglalkozott költők munkáival, sőt maga is verselt. Megtanult németül és franciául is. Házassága után úgy határoz, hogy csak családjának és hivatalának fog élni. De aztán hogy akarta, nem tudott egyszerű ember maradni. Barátja és iskolatársa Szilágyi István szerkesztésében megjelent Arany Róth tervezte 1845-ben megírja az *Elvesztett alkotmány* című

*A cikk az Arany emléktünnep megünnepelésében kiadott kiadványunkban megjelent cikk iratott.

vig eposzát. A Kisfaludi társaság e művét megjutalmazza. Országos hírű ünnepektől költő **Toldi-jával** lesz. E költeménnyel egyszerre korának élére, Petőfi mellé emelkedett s ha többet nem is irt volna, már ezzel is halhatatlanná tette nevét. — 1847-ben a Kisfaludi társaság pályadíját nyeri el vele. Még ez évben megírja *Toldi estjét* míg a trilogia harmadik része csak 1879-ben készült el. Ez *Toldi szerelme*, mely 1145 versszakból áll s mely Aranyak nem csupán legterjedelmesebb, hanem egyik legvonzóbb alkotása is. A trilogia forrásul Ilosvai Selymes Péter könyve, a hagyomány és Arany mesteri alkotó ereje szolgált. A trilogia első része a magát felküzdő Toldi Miklósnak végső diadala mostoha sorsa felett. Második részében Toldi szerelmében a lovagok legragyogóbb képe tárul elénk. Míg a trilogia harmadik részében a bajnok utolsó tettéről és haláláról olvasunk. Az első és harmadik részt Petőfi is olvasta, ki 1847. február 7-én küldött üdvözlő levelében Arany nagyságát egyenesen a magáéhoz méri.

Arany „Toldi” megírása után még egyideig Nagyszalontán marad szegény, de biztos állásban. Még 1847-ben megírta „*Murány ostrom*”-át, mely bár hosszabb a „Toldinál”, de nehezkesebb s kevesebb jelentőségű annál. Arany pár éven át szalontán csendes, nyugodt otthonában dolgozott.

Az 1848-49-iki események Arany életében és költészetében is mélyreható változásokat okoztak. Szerkesztőtársa a „*Népbarátja*” című lapnak, melyben több cikke és költeménye jelent meg. Hazafias érzés lengi át valamennyi költeményét, de nyugodtabb és higadtabb hangon nyilatkozik, sohasem ír oly tüzesen mint Petőfi. 1848. novemberében az aradi várban teljesített nemzetőri szolgálatot, míg 1849-ben a belügyminisztériumban került mint fogalmazó. A fegyverletétel után egyideig ő is bujdosott. Később bár hazatérhetett, de állását vissza nem nyerhette. 1851-ben a nagykőrösi kollégiumban a latin nyelv és magyar irodalom tanára, itt maradt 1860-ig. Nagykőrösi tartózkodásának legszebb emlékei balladái s a haza

fájdalmát sirató költeményei. Aranyak 1853-ban irt balladája „*Török Bálint*” a nemzeti történelem tragikumába vezet bennünket. A XVI. századbeli magyaroknak szomorú sorsát tünteti fel, akik a törökkel, némettel viaskodva, majd ehhez, majd ahhoz álltak, amint a haza sorsát inkább biztosítva látták. De a két ellenség közt a gyenge, kis ország megtörik ez áldatlan küzdelemben és mikor az egyik hatalmast kikerülte, a másiknak lesz diadalmas zsákmánya. Ez a magyar történet mély tragikumája. Melyik pedagógus nem érzi e balladának a magyar nemzeti nevelésben való jelentőségét. Mennyit megértethetünk egy ily balladában tanítványainkkal. Jelentőségében nem kisebb a „*Mátyás anyja*” mely a Hunyadi balladákörnek utolsó darabja. Esméje: az anyai szeretetnek mindent legyőző hatalma. Arany az anyai szeretet költője, ebben csak Petőfi állítható melléje, míg a régebbi költészetben csupán Vörösmarty kísérelt meg az érzelmeknek hangot adni. Tanítjuk e szép balladát, ismerjük erkölcsi hatását. Míg „*V. László*” című balladája a lelkiismeret erkölcsi hatalmát példázza. A serdültebb ifjúságnak példázza a magyar nemzeti történelem tragikumát a „*Zách Klára*” balladája.

A régi dicsőség képe merül fel a „*Szondi két apródja*” című balladában. E balladájával türesemre, kitartásra buzdít, nemes dacra bátorít. — Ebből is megállapítható nevelés-tani jelentősége. — Nagykőrösi tartózkodásának idejéből valók a *Szent László legenda*; *A gyermek és a szívárvány*; *A hamis tanu*; *A fülemile*; *A családi kör*. Mind tanultuk ezeket és érezzük ma is mély hatásukat. De nem csupán az erkölcsi, hanem az értelmi nevelés terén is nagy szerepe van Arany költészetének. Míg verselésében a magyar nemzeti jellemet tükrözti a prózában alapvető értekezéseket ír. De kritikái és műfordításai sem kevésbé jelentékenyek. 1858-ban az Akadémia a rendes tagjai sorába iktatja. 1860-ban a fővárosba költözik, ott marad élete végéig. Megindítja a *Szépirodalmi Figyelőt*, 1863-ban a „*Koszoru*”-t. 1865-ben az akadémia titkára, 1870-ben pedig főtitkára lesz. Ezidőbeni legnevesebb alkotásai

a Csaba trilogia; első része *Buda halála*. Már az ötvenes évek küzdelmei és vajadásai közepette született meg két kis remeke a hun-magyar mondakörből: *Rege a csodaszarvasról* és *Keveháza*. Az előbbit Buda halálában énekelte el egy hegedőssel, az utóbbit pedig a hun trilogia második részébe szándékozott hasonló módon beleszőni. A trológiából azonban csak az első rész készülhetett el 12 énekben *Buda halála*, mely akadémiai jutalomban részesült. A hun mondák egy részét dolgozta fel mesterien benne: *Etele és Buda* viszályát. Etele halálát és birodalmának bukását; Csabának menekülését a további részek tartalmazták volna, a hadak útjának régéjével és a magyarok bejöveteleivel. Ezekből csupán töredékek maradtak, örök vesztesége irodalmunknak, hogy el nem készülhetett. Ez időből való a fentebb említett „*Toldi szerelme*” több balladája, számos rövidebb elbeszélő és lírai költeménye. A balladák közül a *Tetemre hívás*, az *Éjjeli párba*, az *Ünneprontók*. A *Tetemre hívás* 1878-ban felolvasatott a Kisfaludi társaság gyűlésén. A nagy költő azonban folyton gyengült, szervezete egyideig ellenállt, de egy hűlés következtében 1882 október 22-én örökre lezárta szemeit.

Arany János magyar volt testestől lelkestől. Szívesen fordult oly tárgyak felé, melyekről tudta, hogy a régi idők hegedősei is énekeltek. Azért énekelte annyit a nemzet dicső múltjából, hogy a magyar nép e fényes múltból hitet merítsen a jövője iránt.

Bár korunk írói arra az utra lépnének, melyen nagy epikusunk oly magasra jutott, ne más ösvényen keresnének könyebb dicsőségeit. Arany útja a halhatatlansághoz vezetett.

J. S.

A történettanítás a múltban és a jelenben.

Nemzeti öntudatot a nemzeti múlt ébreszt. A múlt ismeretét a történelem nyújtja. A történettanításnak így nem csupán gyakorlati és pedagógiai, de politikai jelentősége is van.

Három irányú jelentőségének dacára, míg másfél száz esztendeje annak, hogy a történelem utat talált a népiskolába. Pedig a nemzeti nagy tettek s egyes kiemelkedő hősök munkái korán mozgásba hozták az emberi kedélyt.

A pragmatikus történetírás kifejlődésével indul meg a történelem tanításának az alsóbb fokú iskolákba való bevitel.

Losonczy Hányoki István „*Hármas kis tükre*” volt az a munka, mellyel a XVIII. sz. második felében a magyar nemzet története a népiskola tantárgyai közé bejutott. E könyvet a 3-ik és 4-ik osztályban tanították. Maga a könyv királyról királyra haladva adta elő nemzetünk történetét. — Minden király történetéhez emlékkersek voltak csatolva. Arany János sok régi mondának újból forgalomba jövetelét egyenesen e könyvnek tulajdonítja. A történeti érzék felkeltésének céljából 1795-ben Németh László és Schlötzer Ágost „*A világ történeteinek tudományára való előkészület*”, címmel munkát írtak. E könyvből a gyermekek a történelemben előforduló fogalmakat ismerhették meg. 1825-ben, majd 1828-ban a történelem immár mint tantárgy kerül az elsőrendű népiskolákba. 1848 után a nemzeti történelem tanításában érthető hanyatlás áll be, míg végre 1868-ban a történettanítás anyaga és tanmenete kijelöltetett s törvény biztosítja helyét a népiskolákban.

Az anyagbeosztást és a didaktikai eljárást illetően a többé kevésbé helyes uton járó próbálgatásokkal érdemes foglalkoznunk, legfőképpen pedig az okból, mert a történettanítás reformjának ideje elérkezett. Hű szövetségeseink Németország ezt a reformot megcseszelekedte. Nem érdektelen tehát, hogy az ezideig való törekvésekkel megismerkedjünk. A XIX. század végéig a történettanítás módszerei közül kialakultnak mondhatjuk: a regresszív, a progresszív, a chronologikus és a biographikus módszereket.

A regresszív vagy elemző módszer az oktatást a jelenlegi történeteken, politikai és társadalmi viszonyokon kezdi s ezután fokozottan megy vissza a múltba. Mikor végre a történettanításban a legrégebb korig elér, még egyszer szemlét tart az egész felett, hogy a végül eljövőt a múlt ismeretéből a jelen megértéséig lehozza. A módszer érdeme az, hogy a növekedést abban a világban akarja tájékoztatni, amelyben él. Bár csaknem lehetetlen, hogy mindjárt a tanítás kezdetén a mai élet szíves viszonyait megértessük.

A progresszív (összefüvő) módszer a tanulót a ház, a család közvetlen közepéből vezeti

a helység s annak a története megismerésére s innen tovább a hazai s a világtörténetére. A biographikus módszer a történeti személy, a cselekvő anyanyelvi rajzot adja. A történettudós az események kedvéért foglalkozik a személyekkel, a tanuló azonban eseményeket is személyek kedvéért fogja fel. A fölmutatott egyének példái a tanulóira hatással vannak. A hazaszeretet ébresztésében, a jellem és erkölcs kifejtésében e módszer valóban a legjelentősebb.

A chronologikus eljárás időrend szerint állítja össze a történetet. Kezdődik a legrégebbi idők tenyeivel lassan-lassan eljut a jelenig.

Gyé.

(Folyt. köv.)

HIVATALOS RÉSZ.

1507—1917

Valamennyi állami elemi népiskola gondnokságainak és óvoda felügyelőbizottságának.

Állami elemi iskolák és óvodák értékpapírjainak és kötvényeinek elhelyezése tárgyában.

A vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak f. évi február hó 23-án kelt 5081 számú rendeletére szigorú alkalmazkodás végett értesítem a következőkről:

A m. kir. postatakarékpénztár, az állami elemi népiskolák és állami óvodák tulajdonában levő értékpapírok és kötvények egyöntetű kezelésének, illetőleg megőrzésének kulturális fontosságára való tekintettel hozzájárult ahhoz, hogy az eddigi gyakorlattól eltérőleg az állami elemi népiskolák és állami óvodák tulajdonában levő állami értékpapírokat és hadikölcsönkötvényeket díjmentes megőrzésre átveszi még az esetben is, ha az illető értékpapírok nem a m. kir. postatakarékpénztár utján vásároltak, vagy jegyeztettek.

Ez alapon felhívom Címet, intézkedjék oly értelemben, hogy az állami elemi népiskoláknál és óvodáknál már meglévő állami kötvények és egyéb értékpapírok, továbbá a hadikölcsönök járadék-kötvények további megőrzésre és kezelésre a m. kir. postatakarékpénztárhoz (Budapest, V. ker. Hold-utca 4) küldessenek be.

Ez okból felkérem tankerületem összes állami elemi iskoláinak gondnokságait, óvoda

felügyelő bizottságait, hogy a birtokukban lévő állami kötvényeket, értékpapírokat — és pedig azon alapok vagy alapítványok nevének és rendeltetésének szabatos megjelölése mellett, a melyre az értékpapírok és jövedelmei felhasználhatók — pontos jegyzékben foglalja és azt a legközelebbi m. kir. postahivatal közvetítésével ajánlotta a m. kir. postatakarékpénztárnak Budapestre küldje meg.

A m. kir. postatakarékpénztár minden egyes olyan értékpapír letétéről járadékkönyvecskét fog az illető alap vagy alapítvány megnevezése mellett az iskola gondnokságoknak kiadni, a szelvénykamatokat a mindenkori esedékesség alkalmával hivatalból fogja fizetési utalvánnyal portómentesen a felvételre jogosult állami iskolai gondnokságoknak, felügyelő-bizottságoknak kiutalni. Az olyan hejyeken, ahol a postahivatal az utalványok összegeit a címzett lakásán fizeti ki, az utalvány kifizetési díját a címzett iskola-gondnokság, felügyelő-bizottság rója le. A kifizetési díj, ha az utalvány összege nem haladja meg a 10 koronát 5 fillér, a 10 koronán felüli 1000 koronáig terjedő összegű utalvány után pedig 10 fillér.

A letétbe adott értékpapírokról készítenő jegyzék három példányban állítando ki, melyek közül egy példány az értékpapírokkal együtt, mint már fentebb is említett, a m. kir. postatakarékpénztárhoz küldendő, egy példány a be- küldő gondnokság által megőrzendő, egy példány pedig hozzám felterjesztendő.

Betétkönyvek vagy más értékek ezen jegyzékbe fel nem vehetők, mert a postatakarékpénztár ezeknek megőrzését nem vállalja.

Amennyiben tankerületem valamely iskolájánál, vagy óvodájánál a jövőben értékpapír vásároltatnék, kívánatosnak tartom, hogy az ugyancsak a m. kir. postatakarékpénztár közvetítése mellett történjék akként, hogy maga az értékpapír ugyanott letétben maradjon, az illető gondnokság pedig csupán a járadékkönyvecskét kapja meg. Ilyen esetekben az illető gondnokság, felügyelőbizottság, levél utján közvetlenül a m. kir. postatakarékpénztárral (Budapest V. Hold-utca 4) lépjen érintkezésbe.

E rendelet 8 nap alatt végrehajtandó. Nemleges esetben is jelentés teendő hozzám.

Szolnok, 1917. március 30.

Györfly József
kir. tanfelügyelő.

1509—1917

Valamennyi népoktatási intézet vezetőjének.

A hadbavonult elhalt, vagy eltűnt tanítók hozzátartozóinak ellátása tárgyában.

A m. kir. vallás és közoktatási miniszter ur f. évi március hó 23-án 3878 elnöki szám alatt következő rendeletet intézte hozzám:

Az 1916 évi XVIII. t. c. rendelkezése szerint a mozgosítás folytán tényleges katonai szolgálatra bevonult és a katonai szolgálat tartama alatt, vagy annak következtében elhalt, vagy eltűnt és fel nem található tanítók hozzátartozói még abban az esetben is igényt tarthatnak állandó ellátásra, ha a tanítónak nem volt 10 évi beszámítható szolgálata. A törvény ezen általános rendelkezése mellett azonban a joghasonlatosság alapján az állami alkalmazottak és hozzátartozók ellátásáról szóló 1912 évi LXV. t. c. 75. §-a kivételesen biztosított igények érvényesítése szempontjából is alkalmazandó.

Ehhez képest figyelmeztetem az érdekelteket, hogy az 1916. évi XVIII. t. c. alapján igényelhető ellátásokat is csak azok felvételére jogosítottak kérelmére lehet megállapítani és a kérelmet egy éven belül kell előterjeszteni. A később előterjesztett kérelem alapján, az ellátást csak a kérelem előterjesztésének napját követő hó elsejétől kezdve lehet folyósítani, és ez alól kivételnek az árvákat megillető ellátások megállapításánál csak abban az esetben lehet helye, ha hitelt érdemlőleg bebizonyítható, hogy a kérelemnek elkészített előterjesztését a gyámnak vagy gondnoknak mulasztása okozta.

Az 1916. évi XVIII. t. c. 3. §-a alapján visszahatólag érvényesíthető jogigényeknek a fentiek szerint meghatározott elévülési határideje az idézett törvénycikk hatályba lépésétől, vagyis 1916 évi április hó 5-től, minden más esetben pedig a tanító elhalálzásának vagy eltűnésének napját követő féltől, illetőleg, ha az elhalálzásról, vagy eltűnésről az ellátás felvételére jogosult hivatalosan csak a félt év eltelte után értesült, a hivatalos értesülés napjától számítandó.

Erről címet tudomásvétel végett értesítem,

Szolnok, 1917. március 30.

Györfly József
kir. tanfelügyelő.

1514—1917.

Valamennyi elemi-, ismétlő-, tanonc- és polgári iskola igazgatóságának.

A madarak és fák napjának megünneplése — Madárvédő Ligaszervezés tárgyában.

A vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak 1912 évi június hó 22-én 53402 szám alatt kelt körrendelete alapján felkérem az összes elemi, ismétlő, tanonc és polgári iskolák vezetőit aziránt, hogy

1. a madarak és fák napjának ünnepélyét május hó első hetében tarták meg,

2. az ezzel kapcsolatban álló Országos Ifjúsági Madárvédő Ligát szervezzék és fejleszték és

3. az ünnepélyről és a ligáról szóló iskolai jelentést a Néptanítók Lapjának április 12-iki számában mellékletként megjelenő kérdőív felhasználásával május végéig küldjék be hozzám még akkor is, ha nem tartották meg az ünnepélyt; ez esetben jelezzék az ünnepély elmaradásának az okát.

A jelentésrövidítők mind megkapják VIII. évkönyvet, melyben adataik napvilágot látnak.

A madarak és fák napjának jelentőségére és egész éven át való előkészítésére, a gyakorlati természetápolásra (faültetés, madáretetés, odukészítés és kiakasztás), az előljáróságok, gondnokságok, iskolaszékek és a közönség bevonására, az Országos Ifjúsági Madárvédő Liga fontosságára és az általános állat és növényvédelemre az alkalommal is felhívom szíves figyelmüket.

A nagyobb gyermekek madár és gyümölcs-fapusztításairól beérkező sok panasz azt mutatja, hogy a természetvédelmi nevelőoktatás ezen kiterjesztése, folytatása nélkül csak félműködővégeztünk.

Jelzem, hogy az 1916-iki ünnepélyről készülő VII. évkönyv immár sajtó alatt van és amint készen lesz, megküldöm azon iskoláknak, melyek jelentést küldtek be.

Szolnok, 1917. március 30-án.

Györfly József
kir. tanfelügyelő.

1622—1917.

Valamennyi elemi iskolának.

Új tananyagbeosztás c. mű ajánlása tárgyában.

A 61800—1916 sz. rendelettel kiadott

miniszteri tanmenet egy korszakalkotó munkát, amely hívta van arra, hogy a tanítás az összes magyarországi elemi iskolákban egységes legyen. mert ha az osztatlan népiskola ezen tanmenete mint a rendelet világosan megmondja egyúttal a több tanító iskola helyi tananyagbeosztásának elkészítésénél is kötelező vizslatul szolgál, melynek csak kibővítéséről lehet szó, akkor ez ama várva várt országos egységes tanmenet, mely összhangba hozza az ország minden népiskoláját.

Vaday József nagyváradi közs. isk. igazgató, ismert tankönyvíró, népiskolai igazgatók kezébe praktikus és könnyen kezelhető összeállításában az új tananyagbeosztást elkészítette.

Ezt a munkát egy 48 oldalas füzetben kinyomatta. Ara bérmentes küldéssel együtt 3 korona.

E munkát a tanítóság figyelmébe ajánlom. Szolnok, 1917. április 7-én.

Györffy József
kir. tanfelügyelő.

1642—917.

Valamennyi elemi és polgári iskolának.

A magyar Pedagógiai Társulat által kiadandó „Vezérfonal” megrendelése háborus előadások rendezése tárgyában.

A vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur 2293—1917. eln. szám alatt következő rendeletet intézte hozzám:

A magyar Pedagógiai Társulat hozzájárulásommal oly előadások tervezetét készítette elő, mely a most folyó világháborúnak az emberiség és nemzetek kulturális és gazdasági életére való minden irányú vonatkozását és hatását felöleli. Az előadások célja elsősorban a tanuló ifjúság rendszeres tájékoztatása a nagy világesemény jelentőségéről: olyan nézőpontok nyújtása, melyek máris képezzék az ifjúságot arra, hogy az események okait meglátva, könnyebben felfoghassák a már megerlelt kulturális, politikai, nemzetgazdasági és szociális hatásokat és könnyebben megérthessék azokat is, melyeket a háború változó folyása a nemzetek és emberiség jövőjében előkészít.

A Magyar Pedagógiai Társulat az előadások egyöntetűségének biztosítására támogatással oly vezérfonalat szerkesztett és ad ki, mely az előadások anyagát szakemberek közre-

működésével rendszeres egészé fűzi össze és a különböző iskolafajok számára methodikai utasításokat is tartalmaz.

Átérezvén annak fontosságát, hogy a háború már most megállapítható tanulságainak ismeretése mily hasznosan gyümölcsöztesse a jövő nemzedék állampolgárrá való céltudatos nevelésében, s méltányolván a Magyar Pedagógiai Társulat hazafias és hasznos szándékát, megengedem, hogy a tervezett és a Társulat által kiadandó vezérfonalban foglalt háborus előadások, a benne foglalt program és utasítások szemmel tartásával valamennyi közvetlen felügyeletem, vezetésem és rendelkezésem alatt álló elemi és középfokú fiú és leányiskolában a tantestületek által alkalmasnak talált időpontban megtarthatók legyenek, azzal a korlátozással, hogy elemi és gazdasági népiskolákban ilyen előadások csak a jövő 1917/18. tanév első felének folyamán tarthatók.

Az előadások a rendes tanítási idők óra-rendjébe illesztendők, erre a célra azonban a rendes tanítási anyag feldolgozására szánt időből legfeljebb 12 óra fordítható.

Mínt hogy a háborus előadások rendezéseiben és módszereiben irányadónak kívánom tekinteni a Magyar Pedagógiai Társulat által Tardós Vezérfonalat, megengedem, hogy azok az intézetek, amelyekben az előadások megtartatnak, a Vezérfonalat általanyuk terhére szerezhessék be.

Az előadások megtartásáról az évvégi iskolai értesítők számoljanak be, s eredményéről tegyen cím annak idején hozzám összefoglaló jelentést.

Szolnok, 1917. április hó 7-én.

Györffy József,
kir. tanfelügyelő.

1729—917

Valamennyi polgári iskola vezetőségének.

A polgári iskolák 1916/17 tanévvégi vizsgálata tárgyában.

A vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter 1917. április hó 10-én 50000 szám alatt következő rendeletet intézte hozzám:

„A háború által előidézett rendkívüli viszonyok kívánatosá teszik, hogy a folyó iskolai év is a rendes időpontnál korábban fejeztessék be, minél előbb, az 1915. évi XIII. t. c. 5. §-a alapján rendelem, amint következik:

Intézkedjek az igazgatóság aziránt, hogy a folyó iskolai év tantervei tananyagának feldol-

gozása az egy osztályokban még pedig az első osztályokban épen úgy, mint a felsőbbekben, akként rendeztessék el, hogy az iskolaév folyó év május hó 26-ig teljesen befejezhető legyen akként, hogy a május hó 26-án a pünkösdi ünnepekre hazabocsátandó tanulók bizonyítványukat már magukkal vihessék. A tananyagnak ily célból való elrendezését a tanári testület tagjai készítsék el és az evégből az intézet igazgatója által sürgösen egybehívandó rendkívüli tanári értekezleten mutassák be.

A tervezetnek másolata a királyi tanfelügyelőséghez a tantestület értekezlete után haladéktalanul felterjesztendő.

Felhívom ennélfogva az igazgatóságot, tegyen meg minden intézkedést arra nézve, hogy a vizsgálatok és az iskola év bezárásával járó egyéb munkálatok f. év május hó 26-ára elvégeztessenek és, hogy ennek megtörténte után az intézetnek növendékei ugyanezen napon elbocsáthatók legyenek.

Azok a polgári és felső népiskolák, amelyeknek váratlanul előállott kényszerhelyzetből kifolyólag tanév közben hosszabb szüneteket kellett a tanításban tartaniok a tanítást június hó folyamán is folytatni fogják olyképen, hogy a vizsgálatok legkésőbb június hónap azon napjain lesznek megtartandók, amely napokra a többi iskolákban május hóban vannak a vizsgálatok kitzúve.

Mínt hogy a tanuló ifjúságnak a vizsgálatok után a mezőgazdasági munkálatokban való megfelelő foglalkoztatására nézve rendelkezéseimet az igazgatósággal legközelebb közölni, fogom, szigorú mihez tartásul már most figyelmeztetem az igazgatóságot, hogy június hó folyamán sem az igazgatóság sem pedig a tantestület többi tagjai az intézet székhelyét el nem hagyhatják.

További rendelkezésében felhívott Ö méltósága, hogy a nem állami polg. iskolák igazgatói és fentartói hasonló intézkedésre kérjem fel, mely rendelkezésnek jelen alkalommal eleget téve kérem az igazgatókat, hogy a rendelet minden pontjára véleményes javaslataikat hozzam terjesszék be.

Szolnok, 1917. április 15-én.

Györffy József,
kir. tanfelügyelő.

1769—917

Május havi határidős jelentések.

Május 10-ig jelentés teendő;

1. Az évrő vizsgák idejéről.

2. Alkohol ellenes nap megtartásáról részletes jelentés 3. Polgári iskolai magántanulók kérvényei felszerelve javaslatokkal együtt 2 db. kimutatással beterjesztendő.

4. A nem állami polgári iskolák tantervének változása kimutatása külön a rendes alkalmazású és külön az óraadókról, miniszteri felterjesztéssel együtt.

5. Május hónap a mai háborus időben szünet nem lehet. Legcélszerűbb a madarak és fák napjait e napon megtartani és a Néptanítók Lapjában megjelent nyomtatványon a jelentést azonnal megtenni.

6. A nem állami tanítók és óvók háborus-segélyéről kiállított május havi nyugták nálam láttatkozás végett bemutatandók.

Május 20-ig jelentendő:

1. A május hó 18-án tanítás keretén megtartott békenap fontossága.

2. A tüdővész elleni védekezésről mikor, milyen alkalommal tartott önállóan oktatást és azonkívül, milyen olvasmányok keretében hívta fel a tanító a gyermekek figyelmét a káros vírus elleni intézkedésekre.

3. A katonai szolgálatot teljesítő tanítók változása kimutatása beküldendő.

Szolnok, 1917. április 16-án.

Györffy József,
kir. tanfelügyelő.

1804—917.

Valamennyi önálló gazdasági népiskolának.

Szakfelügyelők kirendelése tárgyában.

A vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak 40547/1917. számú rendeletre tudomás és megfelelő további eljárás végett értesítem, hogy az önálló gazdasági népiskolák szakfelügyeletével Grassalk Miklós gazdasági tanítóképző-intézeti igazgató és Máriaalky Kálmán gazdasági tanár ideiglenesen megbízottak. Hatáskörük külön utasításban fog megállapíthatni.

Felhívom, hogy nevezett szakfelügyelőket működésükben hathatósan támogassa.

Szolnok, 1917. évi április hó 20.

Györffy József,
kir. tanfelügyelő.

1888—1917

Valamennyi elemi és polgári iskolának.

Arany János emlékünnepe megtartása.
Emlék-füzetek szétosztása tárgyában.

A vk. miniszter ur. f. é. április 16-án 25699 sz. a. elrendelte, hogy folyó év május hó 20-án vasárnap délelőtt lehetőleg 11 órakor valamennyi hatósága alá tartozó középfokú és elemi iskolában Arany János emlékünnepe tartassék a helyi körülmények és adott viszonyok között lehetséges külső disszels a nagy közönség bevonásával. Az ünnepély programját nem kívánja részletesen megszabni szükségesnek és az alkalomhoz méltónak tartja azonban, hogy Himnusszal kezdődjék, a Szózat éneklésével fejeződjék be s feltétlenül felveendő a műsorba, hogy Arany János egyik költeményét az arra legalkalmasabb tanuló elszavalja és Arany János költői működését a tanítótestület illetékes tanára vagy tanuló méltassa.

Az ünnepély keretébe beilleszthető a Kisfaludi Társaság által kiadott, Négyesy László féle: Arany emlékfüzetnek az ifjuság között való szétosztása is, amennyiben a szétosztás már eddig meg nem történt volna. Minthogy a Kisfaludi Társaság ezt az emlékfüzetet a magyar tanulóifjuságnak ajándékol szánta, azok az intézetek, amelyek még nem kapták meg, forduljanak közvetlen a Kisfaludi Társasághoz, közölvén az esetleg még szükséges példányszámot is.

Felhívom címet, hogy az ünnepély megtartását rövid ismertetéssel hozzám május 25-ig jelentse be.

Szolnok, 1917 április 24-én.

Gyórfy József,
kir. tanfelügyelő.

HIREK.

Az országos tanítói nyugdíjintézetbe felvették Sebessy László kunmadarasi ref., Sarkady Ida tiszaszentimrei ref. tanító, Nagy Jolán deványai menházvezetőnő.

Elölépített Kandjár Hermin tiszasülyi állami tanító.

Katonaságtól ideiglenesen szabadságoltatott Hütter Adolf szelevényi állami tanító.

Hivatalos esküt tett Borsy Mária és Pentekné Kutassy Irma karcagi községi óvónő.

Tanítói állásáról lemondott Mogyorós János Ódön szelevényi állami tanító.

Áthelyezés. Parcsami József Szelevényi I. sz. tanyai iskolai állami tanító a III. sz. állami iskolához helyeztetett át.

Halálozás. Orosz fogságban elhunyt Pekker Béla tiszapüspöki rk. tanító.

A pályázók figyelmébe. Az üresedésben levő tanítói állásokra vonatkozólag a pályázati hirdetés május hó folyamán jelenik meg a hivatalos lapban, hogy a közlekedési akadályok dacára is minden tanító idejekorán elfoglalhassa állomáshelyét.

Miért kopasz a Badacsony? Erre a kérdésre, a mely bizonyára foglaltatott már mindenkit, aki a Balaton környékén járt, felel meg Kozma Imre a Jó Pajtás legújabb számában. Benedek Elek képes gyermeklapjába ezenkívül verset írt Benedek Elek, elbeszélést Zsoldos László. regényfolytatást Szemere György, mesét a kenyérfáról Schöpllin Aladar. Fábiánné Biczo Ilona szép képet rajzolt, Benedek Elek folytatja Rókané komámasszony mulatságos kalandjait. Sok szép kép, érdekes Kis Krónika rovat, tarka mese, a rejtvények, szerkesztői üzenetek egészítik ki a szám gazdag tartalmát.

A Jó Pajtás-t a Franklin-Társulat adja ki; előfizetési ára negyedévre 3 korona, fél évre 6 korona, egész évre 12 korona. Egyes szám ára 24 fillér. Előfizetéseket elfogad és mutatványszámokat küld a „Jó Pajtás” kiadóhivatala. Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

VIZSGAI
jutalom- és
ajándékkönyvek
legolcsúbban beszerezhetők:
Róth Dezső
könyvkereskedésében

Nyomatott Róth Dezső könyvnyomdájában, Szolnokon.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI NÉPMŰVELÉS

A kir. tanfelügyelőség és a vármegyei tanítótestület hivatalos közlönye.

KIADJA A JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI TANÍTÓTESTÜLET MEGJELEN — JULIUS ÉS AUG. HÖ KIVÉTELÉVEL, HAVONTA KÉTSZER ELŐFIZETÉSI DIJA: EGÉSZ ÉVRE NYOLC KORONA

FELELŐS SZERKESZTŐ:
PÁPAI GYULA

ELŐFIZETÉSI ÉS HIRDETÉSI DIJAK, REKLAMÁCIÓK MUHY SÁNDOR EGYLETI PÉNZTÁROSHOZ, A LAP SZELLEMI RÉSZÉRE VONATKOZÓ KÖZLEMÉNYEK A FELELŐS SZERKESZTŐ CIMÉRE KÜLDENDŐK —

A hatodik hadikölcsön.

Testvércink, kartársaink! A hazánk védelmére, küzdő vércink sorsának enyhítésére, az áldásos béke eljövetele idejének siettetésére kibocsájtott a hatodik hadikölcsön.

Az eddigi hadikölcsönök sikerében nem kevés rész illet benneteket s velünk az ország tanítóóságát. A béke jegyében született hatodik hadikölcsön jövődó sikere érdekében szintén sorompóba kell állanunk, mert pénzügyi tereken nyert sikerek nem kisebb jelentőségűek a fronton aratott győzelmeknél. Ellenségeink gazdasági tekintetben is harcot folytatnak ellenünk s nem téved az, ki a háboru okát is ezekben keresi. Bár már szövdönek a szálak, melyek a nemzetek megértését és közeldését jelentik.

Mi, tanítók, akiknek hivatásuk az áldozatkész hazaszerető való buzdítás és nevelés, legelőbbsen vagyunk hivatottak arra, hogy a körünkben lakó népet felvilágosítsuk a kölcsön fontosságáról. Fel kell világosítanunk mindenkit arról, hogy jegyezni nem áldozat, hanem előny, hogy a legbiztosabb és a legjövődőbb befektetés a hazának adni, mert magunknak adunk. Nem a vagyonban való megrövidítést célozza az állam, midőn polgárainhoz fordul, sőt ellenkezőben olyan busásan kamatozó befektetést kínál, mely egyuttal biztosítás a legnagyobb veszedelem: hazánk és szabadságunk elvesztése ellen. Egyetlen bankban sem lehet oly biztos a tőkék elhelyezése mint a hadikölcsönbe való fektetéssel az ország, az állam egyetemében. De határozottan állítjuk, hogy a hazafias cselekvés mellett a hadikölcsön jegyzése egyszersmind jó üzlet is. Erről egy kis számítással bárki meggyőződést szerezhet. Magasabb kamatozást a megtakarított pénz után sehol sem lehet elérni mint a hadikölcsönnek. A tőzsdén a hadi-

kölcsön kötvények iránt olyan nagy a kereslet, hogy az előző hadikölcsönök árfolyama emelkedett és bizonyos az, hogy a hatodik hadikölcsön árfolyama is emelkedni fog a nagy kereslet következtében úgy hogy még az árfolyam nyereség is növelni fogja a hadikölcsön jövődélműködését.

Sorsdöntő napokban él nemzetünk, erős a hitünk, erős a reményünk, hogy vármegyénk tanítói éppen úgy, mint az ország minden oktató mestere, teljesíteni fogják kötelességüket. Nem szabad ellankadnunk, fokozott tevékenységre van szükség. Ezer halállal dacolva küzdenek a hősök, nem lehet elképzelniük, hogy a vértük ontó, az életüket áldozó katonáinkkal szemben a honlók ne hoznák meg a legmesszebb menő áldozatot is. Ne csupán hirdessük, hanem jegyezzünk magunk is, példánkat hibebebb fogják követni ékes szavainknál. Oly kis tétel jegyzése is lehetséges, melyet tanítótársaink, bár kisebb nehézségekkel, de teljesíthetnek. Elkor remélhetjük, hogy a hadikölcsön sikere érdekében kifejtett munkásságunk sikere minden ez eddig valót felülmulós lesz.

A 6 százalékkal kamatozó hatodik hadikölcsön jegyzésének határideje június 12-ike. 50, 100, 1000, öt- és tízezer koronás címletekben bocsájtott ki. A 100 koronát meghaladó jegyzések részletekben is törleszthetők. 10 százalék lefizetése mellett a hátralékos összeg július 28-ig terjedő időben négy részletben is fizethető. A takarékbetétek teljes összegükben felhasználhatók kölcsön jegyzésre, kivételt csupán a román betérés által sujtott megyék pénzügyintézetetei képeznek. A hatodik hadikölcsön jegyzésénél egyébként mindama kedvezmények megvannak, melyek az ötödik hadikölcsönnel is biztosítottak. A jegyzett összeg 75 százalékáig a kötvények lombardirozásával 75 százalékos kölcsön nyerhető, mely kedvezmény 1917. évi

december 31-ig marad érvényben. A most kibocsájtott 6 százalékos járadékkölcsonkötvényeket fel lehet használni 1916 XXIX. t.-c. alapján kivetendő hadinyereségadó fizetésére.

A hatodik hadikölcson felmondása 1922. augusztus 1 előtt nem történhet, de az ezt követő időkre a pénzügyminiszter fenntartja magának azt a jogot, hogy a hadikölcsont egészben vagy részben névértékben visszafizethesse három hónapi előzetes felmondás után.

Az új hadikölcson, bármely pénzügyintézetben, az összes állami pénztáraknál, adóhivataloknál és minden postahivatalnál lehet jegyezni, de felhívjuk kartársaink figyelmét az Aradi Kereskedők Takarékos és Hitelszövetkezetére, mely intézetet a tanítók közvetítő munkásságával által eszközölt jegyzések minden 100 koronájából 50 fillért juttat az elesett hős kartársak árvái s a rokkant tanítók javára.

A legszebb jótékonyaságról.

A népek viharában, a legrettenesebb pusztításban, az emberiség nagy eltévelyedésében vannak még jó szívek, kik az ellenség okozta sebeket, szenvedéseket, a kiterjedt nyomort és szegénységet nem csupán odavetett áldozatokkal, hanem fáradságos munkával is, enyhíteni igyekeznek. Sem a hála, sem a köszönet, sem a hír, sem nem a szerep az, mely ily szíveket megmozdít és cselekvésre készít. Mióta csak emberek élnek, ezek voltak a kivételek. A tömeg és az egyesek önző érdekeinek teljesüléséhez még csak az eszközök sem válogattak meg. Száz köszönlés bizonyítja ennek igazságát. Van hangok már a pedagógiában is, melyek minden idealizmust száműzni akarnak, pedig ezzel még inkább kevesbiteni fogják a jó szíveket.

Jótékonyág! Sajnos, e szó tartalma ma a polgárság többségénél pár koronától felfelé való összeget jelent, melyet a gyűjtési eredményekben gazdag szerkesztő lapjának hasábjain stilszerű fekete betűkkel közöl. — A munka és fáradság azt hinnék, hogy a jótékonyaságból csakugyan kivesszék, ha legszebb példájával nem találkozunk.

Bizonyos aggodalommal bár, de legszebb példa gyanánt fel kell említenünk főispánunk fenkölt szellemű, jólelkű nejét, gróf Szapáry Györgynét, ki szinte életfeladatul, életcélul tekint a fáradsággal és munkával, emellett nem csekély anyagi áldozattal járó jótékonyaságot. Mindenütt ott van, hol a sebekre ír, a szenvedésre enyhítés kell, hol a nyomor pusztít, hol az

élet veszendőben. — A csecsemő védelme, a háborús gyermekkeretek létesítése, a szegények istápolása, a betegek, a sebesülteknek saját költségén való ápolása mellett még az ovodás gyermekek felségélyezésére is gondol.

F. hó 16-án az állami ovodák és Szolnok város tanintézetei nagyobb részének közreműködésével a Nőegylet által ifjúsági hangverseny rendeztetett, melynek fővédnöke és megteremtője szintén vármegyénk főispánjának nejé, gróf Szapáry Györgyné ömeltősága volt. — Munkálkodása és fáradozása alispánunk nejének, dr. Kürty Albertnének ügybuzgalma és segítsége mellett páratlan sikert eredményezett. — 1262.44 korona tiszta jövedelem volt, mely teljes összegében a szegény ovodás gyermekek elelemmel és egyéb szükségletekkel való ellátására fordították.

Fáradságot nem tekintve, mozgásba hozatott a tömeg és az ifjúság oly téren is, hol leküzdhetetlen akadályok látszottak, de a jó szív elérte célját. — Mi ez, ha nem legszebb jótékonyaság.

A történettanítás a multban és a jelenben. II

A történelem tanítása terén messze kiható fontosság illeti az 1915 szeptember 2-án megjelent porosz kultuszminiszteri rendeletet. Ismerjük valamennyien. De ily rövidre szabott értekezés keretében lehetetlen is volna az ismertetése. A porosz miniszteri rendelet az elmúlt korok elemzése helyett az utolsó 150 esztendő történetének megismertetésére helyezte a tanítás súlypontját. Másfél éve immár, hogy a porosz kultuszminiszter e reformot eszközölte. Egy két újságicikk, egy pár szakközlemény volt az, mit a német reform hatásként eredményezett nálunk. Legalább is a látszat ezt mutatja. Nem utánzási vagy sarkolja a pedagógusokat, de egyenesen a háboru az oka, hogy a figyelem a történelem tanítására irányul. Két szélsőség van. Az egyik a háboru, a másik a béke szolgálatába akarja állítani a történelmet. Mert ne feledjük a történelem politikai céljai is bír! A kettő között az igazság. *A történelem nem szolgálhat háborut, nem produkálhat békét. A történelem csak a hazaszeretetet szolgálhatja.* A történelem tanítása ébressze és mélyítse a honszeretetet.

A honát szerető óhajítja a békét, nem kíván háborut, de az ez érzésből fakadt ellenálló ereje nem törik meg a támadó ellenséggel

szemben. Talán különösnek tetszik midőn írom, hogy a *honszeretet érzése nem fakad a négy fal között.* Viszont nincs oly érzélem, melyet prelegálással fejleszthetünk valakiben. Ha a történelmet csak a katedrálról magyarázzuk, célunkat el nem érhetjük. Tudni sokat tudhatnak tanítványaink, de a falak között érzés a legszebb szavak hatásaként sem fakadhat. Vagy talán, akit megtanítanak vallása tétéleire, az egyszerűs mind vallásossá is lesz? Ugy-e nem! Így vagyunk a történelemmel is. Csak megértethetjük a falak között a honszeretetet, de fel nem ébreszthetjük. A háboru mintha mást mutatna! Nem, ez állítást még a háboru sem cáfolja meg. Csak egy kérdést teszek. A honvédő hősök közül hany tanulta a történelmet? Ha szabad egy másikat is! Hány a honföldi közül? Itt azonban senki sem gondolhat a valóban nélkülözhetetlenekre. Már pedig történettanításunk egyetlen szóba foglalt célját el keil érnünk. Hogyan? Tanítsuk bár részletesen csak az utolsó másfélszáz esztendőt, tanítsuk bár nagy vonásokban a régebbi multat, de *legyen kötelességünk, hogy legalább három történelmi előadást Isten szabad ege alatt, ama közeli helyen tartsunk, melyhez szent emlék fűződik.* Ki is gondolhatná ezt másképp, mint-hogy jó időben. Ha a pesti fiuknak Rákoson, Visegrádon, Isaszegen, a szolnoki ifjaknak Szolnok-Tabánban, Tószegen, Alpáron és így tovább az ország minden városa és falujában, kiválasztott helyeken a tanító vagy tanár bár-csak három órát is tartana, célunkat elértük. Az még csak nem is szépséghiba, hogy más más város vagy iskola különböző dolgokról tanít. Talán meg szabad ismernie a tanulóknak szülőföldje nevezetességét. *E három tétel kívül eshet az általános tanterven.* De az előadások csak akkor volnának célravezető, ha a tanárok, tanítók a tanulóktól számon is kérnék. Az állam pedig ne takarékoskodjék, hanem azt a pár filléres utiköltséget, mely legfeljebb 50 km-es körzetre vonatkozhatnék, engedje el ily alkalommal és kötelezze a vasutakat a diákok ingyenes szállítására. Nagyon kevés helven volna szükség erre. A tanárok ambícióját felélesztendő a miniszterium tíz egyenkint 100 koronás díjjal minden évben jutalmazná az ez alkalomra elkészített, a tanfelügyelő, vagy főigazgató által kitüntetésre ajánlott tanítási tervezeteket. Igen, mert *e három alkalommal minden mesteri képességét fel kell használnia mindenkinek.* Minta tanítás legyen!

Befejezésben tartozom az olvasónak azzal, hogy ez nem is oly annyira ötlet, mint két

évezreddel ezelőtt is divatozó tény. A régi római a csaták mezejére vezette fiát és ott mondta el a történelmet neki. Mig így nevelték Rómában az ifjakat, nem vett erőt rajtuk sem az ellen, sem az erkölcsstelenség. De ne higgyük azt, hogy mind rossz, ami régi. A Krisztusi tanok is kétezer évesek, de ki volna az, ki ma különbet tudna csinálni!

Gy.

Egy tanító testvérünk

„Szélfegyverzet”-ből.

Zomora Samu jászladányi áll. tanító, lapunk szorgalmas munkatársa, ki póttartalékos műveltől a hadnagyi rangba emelkedett, legutóbbi itthoni tartózkodása idején visszas helyeztetek tapasztalva, egyebek közt a következőképpen ír: „Hogy van hiba és baj mindenütt a kultúra pangásánál, a háborúban ez még természetesebb, mint máskor. Hogy egyesek az emberek nyomorúságából és könnyeiből luxus astót tartanak, hogy operát bérelnék azok, akiknek ezelőtt a villamos fényüzés volt, szórakozásuk a vurstli; ezen nem szabad csak egy lélegzetnyire megütközni. Az új, a gyanus gazdagság methodusa felélni gyorsan, hirtelen mindent, már ebben benne van a nemezis; a sujtó kéz már sokat galléron ragadott s ezután is elér a faunok berkeibe. Szeretném megmagyarázni magamnak, hogy a megdöbbenően örült, a hajzavá fajult szórakozás keresése vajjon miben fogant?

Próbálok s azt hiszem, hogy egy kis pszichológiával minden mélyebb bölcselkedés nélkül megtaláljuk az okot, ha tudjuk, hogy milyen mérhetetlen szervezést kell felelni, mennyi gyászra kell enyhülés, meg mennyi lelkiismeretre kell csillapító. Az emberek hamar felejtnek, sietnek a fátyolos komorságba egy kis színt vinni, meg a kezét, meg lelket perzselő pénzen hamar túladni. De ha a pedagógus perisakójával vizsgáljuk a dolgok ilyen állását, akkor esetleg — „Mea culpa” — magunkat okozhatjuk. Talán nem volt jó a nevelési rendszerünk nem neveltünk elég önmérséklést, önfegyelmest, akaratot a reánk bízottakba; vagy a nevelési törekvésünk nem tudott parallel haladni a korral. Talán így van, talán nincs; de ugyan ki tudna ebben az örült, vad kaoszban a tényekhez jutni. Majd talán a jövő!”

Olvasó! Sok igazság van rejtve e pár sor közé, aki keres, többet talál benne, mint a tudósok könyveinek sok lapjain.

HIVATALOS RÉSZ.

1892—1917

Valamennyi népoktatási intézet vezetőségének.

Háborus gyermekkeretek letesítése tárgyában.

A harcokon küzdő, vagy katonai szolgálat miatt otthonuktól távollévő családtagok helyett számtalan esetben családtagok végzik a férfi kenyérkereső munkáját ha az anya tudja, hogy a gyermeke jó helyen, megfelelő gondozás és felügyelet alatt van, ha tudja, hogy távollétében nem gyűjti fel a házat, nem éji pusztulás veszedelmébe a közseget, kétszeres kedvvel dolgozik és nyugodt lélekkel végzi nehéz munkáját. A gyermek gondozása tehát hálás és emberi kötelessége a társadalomnak.

Szükséges tehát, hogy az anyák gondjait megkönnyítsük. Ezen nemes és közérdekű célt elérhetjük akként, hogy míg a családanyák a mindnyájunk kenyérérti munkában állanak, gyűjtsük össze a gyermeket valahol (például a májustól októberig rendszeren szünetelő iskolákban) s gondos felügyelet alatt tartjuk őket reggeltől estig, amíg az anyjuk haza nem tér a munkából s át nem veszi immét a gyermekeit.

Az iskolát mindenestire ingyen engedni át erre az istenes célra az állam a közseg, vagy a felekezett. A felügyeletet ingyenesen elvállalja főlváitva a közseg intelligenciája, az iskolai szünetet élvező tanító vagy tanítónő, legrosszabb esetben pedig a közseg előregedett és munkaképtelen lakossága. Ugy hiszem, hogy az intelligencia vállalja a gyermekek szellemi vezetését és nevelését, a közseg munkaképtelen lakossága pedig a gyermekek személyi (tisztasági stb.) gondozását. Ejelmezést szívesen ad a gyermekeknek az anyjuk, mielőtt a munkába menne vagy pedig a közseg melegsívű lakossága, amelynek bizonyára van egy-egy kanálka leveze vagy fözeléke a szegényebb gyermekek számára.

Felkérem a tanügy minden munkását, hogy ezeknek az ugynevezett háborus gyermekkereteknek a szervezését és vezetését, ahol ovoda nincsen minden községben elvállalni és az ez irányú működésükről hozzám folyó évi május hó 30-ig jelentést tenni szíveskedjenek.

Szolnok, 1917. évi április hó 24.

Győrffy József,
kir. tanfelügyelő.

2003—917

Valamennyi népoktatási intézet vezetőségének.

„Népközlöny Lapja“ ajánlása tárgyában.

A „Magyar Tanítók Otthona“ hivatalos közlönye a Budapesten megjelenő „Népközlöny Lapja“ című havi folyóirat. Előfizetési ára egész évre 12 korona. Megjelenik a szünetelő kivételével minden hó 25-én. Az Otthon tagjai tagilletményül kapják. Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, IX. ker. Kinizsi utca 16. sz. alatt van.

E lap a tanítóság érdekeit a legnagyobb szeretettel szolgálja, azontul pedig tartalmas és magas színvonalú cikkei miatt a támogatást különben is megérdemli. Ezen okok miatt a lapot tanítótársam figyelmébe a legmelegebben ajánlom.

Szolnok, 1917. április 28-án.

Győrffy József,
kir. tanfelügyelő.

2001—917.

Valamennyi nem állami polgári iskolának.

Nem állami polgári iskolai tantervek nyugdíjszabályzása tárgyában.

A vall. és közokt. miniszter ur f. é. 37000—X. B. számú körrendelete az országos tanári nyugdíjintézetre vonatkozó 1914. évi XXXVI. t. c. végrehajtása tárgyában szabályrendeletet adott ki. E rendelet egész terjedelmében megjelent a Néptanítók Lapja f. évi 16. és 17. számában. Felhívom ennélfogva az összes érdekelteket, hogy azt saját jól felfogott érdekükben alaposan tanulmányozzák át és ahhoz szigorúan alkalmazzuk őket.

Az iskolák vezetőit külön is figyelemztem, hogy a határidős jelentések idejében változás állott be, miért is az e rendelethez megjelölt időpontokra helyesbítésig határidő nyilvántartásaikat.

E rendelet hatályon kívül helyezi a 115000—914., 154000—914. és 70000—915. sz. körrendeleteket és így természetesen, hogy hatályukat veszti az ezen rendeletekből kifolyó eddigi intézkedéseim is.

Szolnok, 1917. április 29-én.

Győrffy József,
kir. tanfelügyelő.

2095—917

Valamennyi állami népoktatási intézetnek.

Bőrcipők kiosztása tárgyában.

A vall. és közokt. ügyi miniszter urnak folyó évi 3177. elnöki sz. rendelete szerint addig míg a készlet tart bőrcipők fognak kiosztatni.

Azok lehető egyöntetű elosztása végett felhívom Címét, hogy a vezetésére bízott hivatal, illetőleg hatáskörébe tartozó intézetek igényjogosult és igénytartó személyzetéről a mellékelt minta szerint három egyenlő példányban kiállítandó közös kimutatást készítsen, s azt — jelen rendeletnek megjelenésétől számított — egy hét alatt hozzám elküldeni szíveskedjék.

Tájékoztatásul közlöm a következőket: 1.) A készletek csekélységére való tekintettel nőtlenek egy, nősek két párnál több cipőre igényt nem tarthatnak.

2.) Tekintve, hogy a készletek havonta folytatólag bocsátatnak rendelkezésemre, az igények is csak fokozatosan, vagyis hónapokra felosztva lesznek kiadhatók.

3.) A cipők árára nézve csak annyit közölhetek, hogy azok (50 f. 1 K.) kezelési költséggel megnövelt eredeti beszerzési áron fognak eladatni.

4.) A lebonyolításra nézve közlöm, hogy a beküldendő kimutások alapján megállapított mennyiség a posta és távirda vezérgazgatósága által fog megküldetni, az így továbbított csomagok, hasonlóan a postaküldeményekhez csakis az azokért esedékes összeg befizetése után, s a postai küldeményekre megállapított határidőn belül szolgáltatnak ki.

A méret tekintetében kifogásolt cipők kicserélése ugyancsak a posta útján történik.

Megjegyzem, hogy a megrendelés csak úgy eszközölhető, hogy az összes szükségletnek legalább 20 százaléknak fatalpu cipőnek kell lennie.

A kimutatás rovatai a következők: 1.) Folyószám, 2.) Név, 3.) Állás, 4.) Összes évi illetménye, 5.) Családi állapota: családoknál a gyermekek száma és kora, 6.) Az igényelt cipő, a) minősége, bőrcipők, könnyű nehéz, b) fatalpu, c) nagyság szám (férfi 39—47, női 36—43) d) Mennyiség párokban. 7.) Jegyzet 8.) Megállapított járandóság párokban.

Szolnok, 1917. május hó 4-én.

Győrffy József,
kir. tanfelügyelő.

2141—917

Valamennyi népoktatási intézetnek.

A VI. hadikölcsön jegyzése tárgyában.

A m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszter ur 1917. május hó 5-én 5918—e/n. szám alatt következő rendeletet intézte hozzám:

„A béke hajnala már-már derengeni látszik. Az emberiséget szenvedéseitől megváltó felvirradást csakis megsokasodott ellenségeink ádáz gyűlöletének sötét felhője akadályozza. Ellenségeink még nem akarják elismerni, hogy ezt a lelketlenül felidézett háborút, melyért a történelem ítélőszéke előtt súlyos felelősségre fognak vonatni, meg nem nyerhetik; holott eddigi sikereink arra a jobb belátásra bírhatják volna őket, hogy a végleges győzelem csakis azoké lehet, akik az erkölcsi igazság tudatában és az Isteni gondviselésbe vetett bizalomtól eltelve, törhetetlenül kitartanak a végsőkig.

Ellenünk hozhatták az egész világot, mi azonban dicső szövetségeseinkkel együtt rendületlenül állunk továbbra is helyünkön, hiszen az ősi magyar erényhez, mely akkor mutatkozott a legfényesebben, amikor a legnehezebb megpróbáltatások neheztedek rája.

Mig odakünn a határokon lelkes csapataink állanak őrt, addig az itthonmaradottnak a harcok eredményes folytatásához szükséges anyagi eszközök előteremtésével kell megmutatnunk minden áldozatra kész hazaszeretetünket és a törhetetlen akaraterőt.

Teljes bizalommal minden magyar állampolgár, különösen pedig jövő nemzedék oktatóinak és nevelőinek lelkes tettekkészsége iránt, immár hatodszor fordulok Tanfelügyelő Urhoz és Tanfelügyelő Ur utján Magyarország tanítóhoz és tanáraihoz, hogy a háború folytán reánk háramló rendkívüli kiadások fedezése céljából legközelebről kibocsátandó hadikölcsön sikerét tőlük lehetőleg mozdítsák elő, a késő nemzedékek előtt is példaként állítható lelkes és odaadó közreműködésükkel.

Hívja fel Tanfelügyelő Ur a tankerületébe tartozó elemi népiskolák és népoktatási tanintézetek tanítóit, tanárait, igazgatóit, hogy e rendelet vételét követő nap egyik tanítási órájában minden iskolának minden osztályában a tanulók értelmi fejlettségéhez szabott lelkes tanítás keretében ismertessék a most kibocsátandó hadikölcsön jelentőségét, kiemelve azt, hogy a kölcsön sikere újabb győzelem ellenségeinken és bizonyosság tetel arról, hogy az összetartással minden nehézség legyőzhető és hogy sem

fegyverrel, sem gazdaságilag ellenségeink rajtunk győzelmet nem arathatnak.

Buzdítsák a tanuló ifjúságot és általuk a szüleit arra, hogy otthon őrzött készpénzeiket és közeljövőben várható megtakarításaikat, fektessék hadikölcsönbe, mivel ma, mikor a pénzpiacón általában nagy pénzbőség mutatkozik, a hadikölcsönbe való részvétel a legjobb alkalom a készpénzvagyon gazdaságos gyümölcsösztetésére.

Hívja föl Tanfelügyelő Úr a fentebb megnevezetteket arra is, hogy iskolán kívül is buzgó közreműködést fejtsenek ki a siker érdekében.

Hasonló értelemben a kisdedovónókat is hívja fel a közreműködésre, akik különösen a szülőkkel való érintkezésük útján, mozdíthatják elő a jegyzés sikerét.

Az iskolák igazgatóit pedig arra hívja fel, hogy lelkes példájukkal buzditólag járjanak elől és a vezetésük alatt álló tanítótömeget, tanártestület tagjai, továbbá kisdedovónók munkásságának legkisebb eredményét is gondosan lejegyezve, a hadikölcsönjegyzés idejének lejártakor működésük eredményéről Tanfelügyelő Úr útján tegyenek ide jelentést.

Ezutal is hangsúlyozni kívánom, hogy különös érdemül fogom tekinteni, ha közreműködésük az itteni részről ahhoz fűzött eredménnyel fog járn.

Felkérem végül, hogy Tanfelügyelő Úr is minden tőle telhető módon hasson oda, hogy a hadikölcsön minél teljesebb sikerrel járjon. Tett intézkedéseinek eljárásának eredményét a jegyzés idejének lejártától számítandó 15 nap alatt jelentse ide, bemutatva egyúttal az iskoláktól beérkezendő kimutatásokat is. Jelentésében emelje ki Tanfelügyelő Úr mindazokat, akiknek tevékenysége különös sikerrel járt.

Tankerütem minden tanügyi munkása egyaránt jó hazafi. Buzdításra itt nincs szükség. Mindnyájan tudjuk, hogy szeretett hazánk létéről van szó ezért meg vagyok arról győződve, hogy e téren meg fogja tenni mindenki kötelességét. Ugy legyen!

Szolnok, 1917. május 8.

Győrffy József,
kir. tanfelügyelő.

2142—917.

Valamennyi tanítónak, ovónőnek.

Hadifoglyokkal való levelezés tárgyában.

A Magyar Szent Korona Országainak Vöröskereszt egyletétől nyert értesülés szerint az orosz hadügyi kormányzat oly nagy mérték-

ben nélküli a magyar cenzorokat és általában oly felületesen kezeli a hadifoglyok levelezésének ügyét, hogy úgy a szentpétervári (pétrogardi) központi cenzurán, mint az egyes tartományok kormányzóságok helyi cenzura osztályainál minden képzeltet felülmúló mennyiségben hevernek a továbbítatlan magyar levelek, melyeknek feldolgozása egyáltalában sohasem várható, s így ezek bizonyos idő múlva nyilvánvalóan meg fognak semmisülni.

Ennek a visszas helyzetnek az a következménye, hogy a hadifoglyok és hozzátartozóik között való levelezés az utóbbi időben ismét nagyon rendtlené vált és sok hadifogoly néha hónapokon keresztül nem kap értesítést hozzátartozójától és viszont családjaik hiába várják az ő értesítéseiket.

Ezen a bajon csak úgy lehet segíteni, ha a közönség — bármi nehezére essék is — hozzászokik ahhoz, hogy legelőbb két hetenkint egy levelező lapot küldjön rövid, precíz és csupán a legszükségesebb közlésekre szorított tartalommal.

Mivel a hadifoglyokkal való levelezéshez egész családok aggódó reménykedése fűződik, felkérem Címet, hogy erről az esetről a nagyközönséget kellő módon tájékoztassa.

Szolnok, 1917. május 9-én.

Győrffy József
kir. tanfelügyelő.

2143—917.

Valamennyi polgári iskola igazgatóságának.

Külföldi országok polgárainak gyermekei felvétele tárgyában.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter urnak 1917. évi május hó 2-án kelt 5755—elnöki számú rendeletére további eljárás végett értesítem, hogy az ellenséges állambeli és a külföldi országok, továbbá Bosznia, Hercegovina vagy Horvát-Szlavonország állampolgárai, még ha szüleik állandóan Magyarországon laknak is, a hazai tanító, tanítónő, ovónőképző intézetbe, polgári és felsőnépiskolába csak minden esetben a miniszteriumtól előzetesen kieszaközölt engedély alapján vehető fel nyilvános vagy magántanulóként.

Szolnok, 1917. május 9-én.

Győrffy József
kir. tanfelügyelő.

2226—1917.

Valamennyi polgári iskolának.

Turistaság és alpinizmus kiadásában megjelent műnek ajánlása tárgyában.

A vall- és közoktatásügyi m. kir. miniszter 29674—917. számú rendelete szerint a turistaság és alpinizmus lapkiadóvállalat (Rákosliget) szerkesztésében megjelent, alább felsorolt s az iskolai kirándulásoknál hasznosan felhasználható kiadványokat az állami, községi, egyesületi polgári iskolák számára költségvetési keretein belül való beszerzésre ajánlja.

A beszerzésre ajánlott kiadványok a következők: A Magas Tátra részletes kalauza 3 kötet, 9 korona, A Magas Tátra 1:75,000 térképe, 1 korona, A Magas Tátra vásznon, 3 korona, A Magas Tátra műnyomat album két sorozat, 2 korona, A Magas Tátra növényvilága 50 fillér, A Sisport gyakorlati kézikönyve 1 korona, Sziklamászó iskolák Budapest környékén 80 fillér, Körmőczbánya, a siváros 20 fillér, A Turistaság és alpinizmus I—VI. évfolyama kötve á 6 korona, Ugyanez fűzve á 6 korona 36 korona.

Szolnok, 1917. évi május hó 12.

Győrffy József,
kir. tanfelügyelő.

2246—1917.

Junius havi határidős jelentések.

1.) Valamennyi állami elemi iskola igazgatója junius 1-én tartozik a XIX. és XXI. számú kimutatást pontosan kitöltve hozzám beküldeni. Vonatkozik az ovónők és tanítók mulasztási és családi állapotában egész évben történt változásokra.

2.) Jelentés a tüzrendészet körül tett intézkedések tárgyában.

3.) Junius hó 15-ig az összes nem állami ovónők és tanítók fizetés kiegészítő államsegélyes nyugtái láttamozás végett hivatalomhoz beküldendők.

4.) Önálló gazdasági ismétlő iskolai tananyag, óraterv és órarend 2—2 példányban mutatandó be, (141837—916. v. k. m. rend.)

5.) Junius 30-án lezárt féléves jelentéseket az önálló gazd. ism. isk. igazgatók közvetlenül vkm. urhoz tartoznak felterjeszteni és annak megtörténtét hivatalomnál bejelenteni.

6.) Gazdaszövetség alakítása tárgyában jelentés teendő.

7.) Ingyen tankönyvekre vonatkozó kimutatást, ha junius hó végeig az állami iskolák igazgatók nálam be nem mutatják, úgy a később érkezők figyelembe nem jöhetnek.

8.) Az összes iskolákra vonatkozó statisztikai füzetek egy-egy példánya hivatalomhoz, másik példánya pedig a központi statisztikai hivatalhoz küldendő.

9.) Állami ovodák és iskolák összes leltári láttamozás végett nálam bemutatandók és utolsó láttamozásomtól kezdve, ha történt új beszerzés, úgy az alapleltárból leltári kivonatot is csatolandó; de természetesen csak az új beszerzésekre vonatkozólag.

Ez évben kivetelesen arra való tekintettel, hogy a leltárak legnagyobb része most rendeztetett, ha láttamozásom óta új beszerzés nem történt, nem kell betérjeszteni, de ebben az esetben is minden igazgató tartozik jelentést tenni, hogy mikor és mily szám alatt történt az utolsó láttamozás. A leltárak ugyanis minden számadási év végén lezártnak.

10.) Orarendek és tananyag feldolgozási tervezetek az összes állami községi izraelita és magán ovodák és iskoláktól bemutatandók. Olyan jelentések nem fogadtnak el, hogy nincs semmi változás, azért nem mutatom be. A miniszterium a bemutatást elrendelte, azért az be is mutatandó.

Egy város vagy község belterületéről is csak tanmenetet kell összeállítani és bemutatni, úgyszintén a külterületről is csak egyet még abban az esetben is, ha több tanító is az iskola vagy ovoda. Orarendet minden tanító saját osztályára külön tartozik összeállítani.

11.) A hónap végéig jelentés teendő az évről vizsga és tanév lefolyásáról. Behatóan, kimerítően kell megírni az iskola év történetét. Tanulmányi ügyeit világos jelentésben kell ismertetni.

12.) A nem állami polgári iskola tanulói járulékaikról kimutatás terjesztendő fel a hónap végéig.

13.) Állami és községi állandó menedékházak, ovodák, elemi, tanonc és polgári iskolák, kisebb fokú gazdasági ismétlő iskolák junius hó végével tartoznak pénztári könyveiket lezárni és a számadásokat összeállítani. Figyelmeztetem már itt számadókat, hogy leltári kivonatot még abban az esetben is csatolandó a számadáshoz, ha semmi beszerzés sem történt az utolsó számadási évben.

14.) Az önálló gazdasági ismétlő iskolákra vonatkozólag a háború tartamára a vall és községi miniszter úr a régi állapotokat állította vissza azaz az ok polgári év szerint állítják továbbra

is össze számadásaikat és így most ezen iskolák nem zárják le pénztári könyveiket, hanem csak december hó végén. Atmenetileg itt egy és fél évről fognak elszámolni.

Szolnok. 1917. május 15-en.

Györfly József,
kir. tanfelügyelő.

2312—1917.

Valamennyi népoktatási tanintézetnek.

Postai hadi bélyegek gyűjtése tárgyában.

A vallás- közokt. miniszter 13057—915 sz. alatt elrendelte, hogy a hatósága alá tartozó összes intézetek és hivatalok postai hadi bélyegeket gyűjtsenek és azt havonta a Hadsegélyző Hivatalnak küldjék meg és a tanev végén hozzá össze foglaló jelentés teressék a gyűjtés eredményeire.

E rendelet a Népművelés 1915. évi december hó 25-en megjelent számban 0401—915 tisz. aiatl egész terjedelmében leköszöltetett, minek alapján Cimer teihívom, hogy az évi gyűjtés eredményét hozzám tolyó évi június hó 15-ig jelentse be.

Szolnok. 1917. május 17-en.

Györfly József,
kir. tanfelügyelő.

HIREK.

Nyilvánossági jog engedélyezés. A vallás- és közokt. miniszter ur a jászapáti magán polgári iskola részére a nyilvánossági jogot az 1916—1917. tanévre megadta.

Tandijpótló áll. segély engedélyezés. A gyermekmenhelyi tankötelesek után következő iskolák kapnak az 1916—1917. tanévre tandijpótló államsegélyt Janoshida rk. és községi, Jászapáti rk., Jászienszaru rk., Törökszentmiklós ref. és róm. kath. elemi iskolák.

Elölépések. Borsányiné Pászthy Julianna jánoshidai közs., Szabóné Fodor Erzsébet kun-csorbai ref., Lesniczky Bertalan dévaványai áll., Mester Albert kunhegyesi ref., Hajagos László jászszentandrászi róm. kath. tanító előléptek.

Az országos tanítói nyugdíjintézetbe felvételt: dr. Bakossné Ellmann Erzsébet szolnoki áll., Józsa Mária dévaványi áll., Klein Ilona törökszentmiklósi isr., Kutas Margit törökszentmiklósi ref. tanítónő, Boros Katalin és Bors Mária karcagi közs. ovónő.

A méheszkedők figyelmébe. A m. kir. földművelésügyi miniszterium megbízásából Gulyássy Győző a VIII. méhészeti kerület vezetője Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében a méhészeti terjesztését, illetőleg megkedveltetését tűzte ki céljául. Mindazok, akik a méhészeti iránt érdeklődnek, bizalommal forduljanak a kerület vezetőjéhez Egerbe, Almagyár-ú. 6. sz. Szives támogatásra mindenki számíthat.

Abranyi Emil, mint gyermekköltő is a legkiválóbbak egyike, erővel, lendülettel és szeretettel telt hangon szól a gyermekekhez a Jó Pajtás legújabb, májusi számában írt versében is. Benedek Elek képes gyermeklapja e számába elbeszélést írt Szabóné Nógáll Janka, regényt Szemere György, érdekesszöveget Strokay Kálmán, elbeszélést Avar Gyula, Rókáné komámasszony mulatságos kalandjait folytatja Benedek Elek. Fábiánné Bicsó Ilona pedig pompás képet rajzolt Benedek Elek verséhez. Tarka mese, a rejtvények, szerkesztői úzenetek egészítik ki a szám gazdag tartalmát. A Jó Pajtás-t a Franklin-Társulat adja ki: előfizetési ára negyedévre 3 korona, fél évre 6 korona, egész évre 12 korona. Egyes szám ára 24 fillér. Előfizetéseket elfogad és mutatványszámokat küld a „Jó Pajtás” kiadó-hivatala Budapest. IV., Egyetem-utca 4.

**VIZSGAI
juttalom- és
ajándékkönyvek
legolcsóbban beszerezhetők:
Róth Dezső
könyvkereskedésében**

Nyomatott Róth Dezső könyvnyomdájában, Szolnokon.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI NÉPMŰVELÉS

A kir. tanfelügyelőség és a vármegyei tanítótestület hivatalos közlönye.

KIADJA A JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK
VÁRMEGYEI TANÍTÓTESTÜLET
MEOJELÉN — JÚLIUS ÉS AUG. HÓ
KIVÉTELEL HAVONTA KETSZER
ELŐFIZETÉSI DIJA:
EGÉSZ ÉVRE NYOLC KORONA

FELELŐS SZERKESZTŐ
PÁPAI GYULA

ELŐFIZETÉSI ÉS HIRDETÉSI DIJAK,
REKLAMÁCIÓK MUHY SÁNDOR
EGYLETI PÉNZTÁROSHOZ, A LAP
SZELLEMI RÉSZÉRE VONATKOZO
KÖZLEMÉNYEK A FELELŐS SZER-
KESZTŐ CIMÉRE KÖLDENDŐK.

Háború és pedagógia.

Zomora Samu jladányi áll. tanító,
hadnagy „Szeljegyzeteiből”.

Valami csodálatos, nagyzerű kaos van mostanában a pedagógia irodalmában. A jövő feladatairól ir mindenki úgy, mintha azok mások volnának, mint háború előtt. És igen természetesen az előre helyezett cél érdekében — annyi különféle ajánlás, nevelési metodus, követendő példa van erős argumentumokkal fűszerezve, hogy az a pedagógus, aki ceruzával kezében olvasás közben gondolkozni is szokott, vagy szeret; nem könnyen igazódhatik el az útvesztőkben. Az egy okos szó, a „nevelés” körül annyi az evolúciós akarás, annyi az újnak nevezett formula, hogy felületes elgondolással, alapos elmélyedés nélkül meg sem lehetne látni, hogy minden frissen gyártott elv a régieknek túlzásba vitt és a háború közvetlen hatásaiban fogant kilengése, vagy principiumok, amelyek csak elméletileg voltak meg, kivételek kérték tőrt, s most a tanulságok parancsolóan követelik az érvényesítést, a gyakorlati alkalmazást, az életbe vitelt.

Ugyebár senki sem tagadhatja, hogy a három véres évből sokat okult a pedagógus is, de semmiesetre sem azt, hogy a katonai nevelés alatt a monturba bujtatott egyoldalú, talán ennek megfelelő cékú nemzedéket alakítson a jövőnek; hanem tiszta, fegyelmezett erős akaratú korrektt embert. Azt sem tanulhatta a pedagógus, hogy a szélső radikálisznak neveljen olyan

subjektumot, ami az etikai korlátokból kilépjen; ha nem csak egyenes jellemű, gondolkozni akaró és szerető egyént, az igazságok törhetetlen fel-emelt fejű harcost. A háborus pedagógia irodalmának kaosából az a haszon, hogy legalább az elvek végleges kiforrása sok oldalú megvilágításban lesz igazságokká.

A sok mindenféle írásból, még a nem pedagógiai irányuakból is, manapság a jövő feladataival kapcsolatban igen élesen ütközik ki, hogy a társadalom nagyon sokat vár a háború után a mindenrendű és rangu tanítótól. S ez a hang, ez az előlegezés — bocsánat a kifejezésért — sokkal komolyabb, mint régebben mondtuk háború előtt volt. Nem szólam már a tanító hivatása, vagy legalább is nem így fogják fel azok, akiknek eddig is máskép kellett volna gondolkozni a tanítóról. Mindenki látja már, hogy milyen feltartóztatlanul izmosodnak meg csodaszép józan eszmék, hogyan tisztulnak meg a frázisok gyomjaiból az egyes frakciók. S ami a legörvendetesebb irányok, amik pár éve még ellenfelek voltak, ma testvérként törekvésnek minden együtt érzővel a hatalmas gazdaságiag erőssé építendő állam felé. Ezek követelik mind a tanító munkáját, belátva azt, hogy nem elég a pedagógiai üdvösségre pusztán az egyszerű, hanem a nevelést szószerinti értelmében ki kell vinni a társadalomba is. Erre hívja fel most a tanítókat mindenki a megkérőnk nyugodva, hogy e munka, aminek eddig is reménytelen

hívei voltunk, a megbecsülésnek is más alakjában fog újjáébredni.

Milyen természetesnek, logikusnak látszik már most is, hogy a népművelői hivatás nem az iskola faláig terjed, hanem kiszűrődik a népbe s erélyesen követeli a teret azokért, akiknek karjain omlott össze, az ország ellen indított rablóhadjárat. A néphadseregnek, ha hazajön sokat kell tanulnia s csak a tanító hivatása lehet az oktatója. Ez a hivatás érzés meg volt eddig is minden entellektüelben, ilyen céllal írták a neveléstanokat, az okos cikkeket a tanító socialis feladatairól; ilyesmire anketáltak a zöld meg más színű asztaloknál; csak nem számolták a gyakorlatban sajnosan érvényesülő sok száz ténnyel, ami a kivített nem engedte meg. Hiszen nem kellene egyébre hivatkozni, csak egy pár mozaikra, hogy hány helyt magyarázták létre a tanító socialis (szövetkezeti) tevékenységét, sőt apró jelentéktelen helyi nagyságok, még az analfabéta oktatást is csak úgrynek tartották úgynevezett „egészségtelen” csemék terjesztésére. Az a kijelentés pedig szinte minden napos volt, hogy a tanító maradjon csak az iskola padjánál, ne avatkozzék társadalom-

mentő akciókba. Valljuk be, nagyon nehéz volt az igazi népművelés, sok keserűségnek fogantója. A háború sűrű, nehéz vérkőden keresztül már kicsillan valami új, nagyzerű evolúciós ébredés, megöleje minden szélsőségnek, feltámasztója a testvériségnek, a nyitabb, őszintébb gondolkodásnak, ahol a tanító azt a helyet találja meg, ami a háború előtt is jogosan megillette.

Abban a szükségszerű kiállításban, amivel a társadalom maga mellé kívánja a tanítót, annyi a keresetlenség, annyi az őszinteség, az egyszerűség, hogy csak a legnagyobb bizalommal lehet követni ezt a parancsot. A háború szűke ezt kinos vajadásában ajándékol nekünk s csak örömmel fogadhatjuk amellet a fájdalom mellett, ami könyes szemű kísérője a nem enyhülő vérontásnak. A tanító személyére szükség volt a Vörös Keresztinél, nagyzerű eredményt ért el a hadikölcsönél, a jótékonyágnak fáradhatlan gyűjtő apostola volt. Ott látjuk a kárpátok előzökösödő falvainál egy-egy téglával tűzhelyt emelni: fillérelvel hozzájárul a hadiásvák sorsához, gyám lesz. De láttuk a vérorokán pusztításában önfeláldozását, példaadást ott, ahol szükség volt a lelkek megacélosítására. S mikor

A József földi élete.

Mese, írta: Jerome Sándor.

II.

A földi családások után a József, elhatározásához híven, egy más világba igyekezett. A rettenetes hideg, melyet a világörben tapasztalt rossz sejtelmét ébresztett lelkében. Sorba vette a bolygókat, végre egy kis asteroidon emberi és állati meg növényi életre akadt.

Míg a földön csak a választottakat találta tartózkodásra alkalmasnak, az asteroidon minden élöbe egyszerre költözött. De itt is voltak konzervatívok, kik a múlt fel fogásaihoz ragaszkodtak, azért hadat üzentek mindazoknak, akik a Józsefet befogadták. A győzelem azonban gyors volt. A Józseffel még fegyver sem küzdhet, de egyébként is a józsefi tábor, kerülve a további vérontást, meggyezett az ellémeség érzelműekkel. Paktumot kötöttek. Az őregek tétiszerint József-menetek maradhattak, azonban meggyeztek abban, hogy a jövendő nemzedék a Józseffel fejlődhesse. Bár nem szívesen, de a békepontok között azt is elfogadták, hogy a jövendő állatok is magukba fo-

gadhadják a Józsefet. A növényeket kifelejtették, vagy talán nem vallották érdemeiket a szereplésre.

Nincs oly öröm, melyhez a József boldogságát ezek után hasonlíthatni tudnánk. Lesz tehát egy bolygó, ahol ő kényelmes lakhelyet talál, hol állandó tartózkodása lehet, hol szép reményei mind teljesedést nyernek.

Évtizedek múltak el. Az őregek mind a csendes temetőbe tértek, az ifjak izmos, erős férfiaká lettek. Az állatok, mik háború nélkül befogadták a Józsefet, oly gyors fejlődéshez jutottak már, hogy az asteroid embere tőle tanult úszni, kúszni, szorgalmassá válni, gyűjteni, építeni és még oly sok mindent mit e mesébe el sem mondhatok. A növények azonban nagy fejlődésbe estek. — Az ember nem pusztította az embert, az állat védekezett s így táplálékul egyedül a növény szolgált mindeneknek. Szegény a röhöz volt kötvé, de megvoltak az összes érzékszervei. Az életet azonban a növény is szerette, azért legelőbbsen arra igyekezett, hogy a fájdalomtól, melyet a helyzet változtatásnak étvágya okozott, mindörökké szabaduljon. Mit tett mást, mit tehetett. Vele volt a József, az utódokból fokozatosan kipusztította az idegeket. Végre a

végre eljutottunk a békebeli ezüst érdemkereszt-től a közgazdasági tevékenységért adott Ferenc József-rendig, a legelsőbb elismerés, meg a Vaskoronáig, a társadalom is észrevette, hogy a tanítóra is nagyobb szükség lesz akkor, ha majd a jövő gazdasági harcában is vezető kell. És ha az Isonzó partjánál erről gondolkozva ezt le is írom, nemcsak azért van, mert jó magam is tanító vagyok s így hazabeszélek: hanem, hogy tényként leszögezzem azt, amit a társadalom — bár későn — de felismert.

Judit néni. . .

Egy kedves egyéniségtől váltunk meg s kísértük mely fájdalommal utolsó, legszomorúbb útjára május hó 25-én d. u. 5 órákor. Gyenes Józsefné szül: Tamár Judit szolnoki Constantin rk. iskolai tanítónőt váltotta meg hosszú, fájdalmas szenvedéseitől a halál, mely reá, ki oly sokat szenvedett, valósággal megváltás volt. A gyermekek kedves Judit néniének, a „mitse fá”-nak életrajzi adatait a következőkben közöljük:

Született Gyöngyösön 1865. aug. 23-án.

növények csak oly idegekkel rendelkeznek, melyel megéreztek a nedvességet s a meleget, de csak egy és annyira, mennyiben ez az élethez szükséges. Ekkor aztán jöhetett már az ember vagy állat, nem lát többé a tépés, a szakítás a halál neki.

Igy fájdalom és szenvedés nélkül élhetett, virulhatott.

A helyváltoztatásra képes állatok azonban a látást, hallást általában az érzékelést sajnálták elvenni, különben is volt módjuk a védezésre. Felhasználták a Józsefet és különböző képességeiket parkodtak a lehetőségig fejleszteni. A nyúl a lábait, az oroszlán a fogait, a vadmarha a szarvait s így tovább, fejleszette. Kötővédelmi szolgálát a helyes választás mindegyikének. Természetes is, hiszen a József dikált nekik.

Az ember azonban a háborúja miatt elmaradt az állattal szemben. Sokáig nem tudott halni, vadászni tenni. Az egyik elfutott élöle, a másik felkapult, egy harmadik elől pedig neki kellett menekülnie, viszont egy nagyobb tömeg az állatvilágnak a visbe költözött az éhes ember elöl.

Szegény ember! Mennyire nehéz volt a helyzete. Az érzékszervek kifejlesztésére már nem volt ideje.

Tanulmányait ott és Egerben, majd Budapesten végezte. Kötővédelmi oklevelet szerzett.

Mint fiatal leány kezdte meg működését Pusztai-Bálint-Cserén, Onody Bertalan földbirtokosnál, mint nevelő honnan egy évi működés után Jász-Jákóhálmára 1883. aug. 15-én önálló tanítónővé választott 1885. szept. 14-én lépett házasságra. 1900. aug. 25-én a szolnoki Constantin rk. iskolánál működött férjével egyetemben, Már a jákóhámi működése alatt kitaró szorgalmáért az egyházi hatóság dicsérettel, majd a Reiner-féle alapítványból pénzbeli jutalommal tüntette ki. Ott 17. Szolnokon 15 évig működött, amikor is 1915. április 1-én súlyos betegsége miatt nyugdíjazta magát. Már mint nagy beteg ünnepehék 1915. május 2-án társai és volt növendékei, előkelő közönség előtt, melyet a Constantin iskola nagy terme s folyosója alig volt képes befogadni. A világi és egyházi hatóságok vezetőinek elismerő beszédre, mert beszélő szerve is meg volt támadva, habár lassú hangon, feljegyzése mellett külön-külön választott.

Roppant vérégegyenségből származó ideg baja, akkor vált különösen súlyossá, mielőtt 1914. október 3-án, fiának dr. Gyenes Péter

Hiszen a fajja is kipusztult volna addig, míg szaglás, látása, hallása, ereje, testi képességei az állatot felülmúlón kifejledne. Ezért a József úgy dikált neki, hogy találékonyággal szerezzen fegyvereket, melyek az erősebbel szemben is felveheti a kérdelmek.

Már boldog volt az ember. József, amely immár az állatnál is jobban felhasználta, kényelmese és kellemesen viselhetővé tette számára az életet.

A József azonban nagyot akart. Nem elégedett meg a rendezett világgal, hanem azt is óhajtotta, hogy az élök egymással is közölszék gondolataikat. Ezért egy állatból kilépve testet öltött s növények, az állatok s az emberek képviselői előtt előadta a nyelvre vonatkozó indítványát.

Minden olvasó ne vedd ellen, hogy nem lehetett meg e képviselő a József ajánló szavát. Hiszen az állatok ma is megértik a beszédet, sőt mi több egyszerre minden nyelvet is. Így volt ez akkor az őselelökkel, hisz volt József.

Az indítványra csupán a növények hallgattak, de erős elhatározással lemondtak minden érzékszervéről és idegről, örökre lemondtak, hisz fájdalmat viselni nem

Uzsoknál történt hősi haláláról értesült. Akkor kapta meg idegbénulását melyre hiába volt szeretteinek minden áldozata gyogyírt nem talált.

Dolgozott a Néptanítók Lapjában, állandó munkatársa volt a Gyermekesek Világának s hosszabb ideig lapunknak is. Versei és prózai művei kötetekre terjednek.

Ő volt megalapítója Szolnokon Eötvös K. Lajos kir. tanfelügyelővel a Mesemondónak. Azóta ily mesemondók sok-sok koronát adtak már különféle jótékony célokra. Súlyos betegségig fáradhatatlan élnöke volt a mesemondónak. A legtöbbet maga mesélt. A mesében kifogyhatatlan volt.

A gyermekekkel való bánásmódja, oly kedves, leereszkedő volt, hogy azok önkénytelenül is megszerették őt. Szorgalma páratlan. A szorgalmi dőn túl is folyton tanítványaival foglalkozott. Lelkét szerette volna beléjük helyezni. Értelmessé, ügyessé, lélekből vallásossá nevelte tanítványait. Fáradtságot nem kímélve mesteri eredményt ért el.

A gyermek boldogságán lelke mélyébe tudott gyönyörködni. Tanítványai rajongó szeretettel övezték, még a rosszabbak is, ha egyszer tanította őket csak hozzá szerettek volna

járni. És hogy ez nem csak önzés, hízélgés volt tanítványaitól azt bizonyítja, hogy most halála után is felkeresik egyes, régebbi tanítványai, hogy sírjánál térden állva mondjanak egy-egy imát, Pedig ily halát kevés ember iránt találtunk különösen a mai önző világban.

Az iskolaszéknek 1915. április 20-án tartott gyűlésében nagy lelkesedéssel egyhangúlag elhatározott, hogy legfelsőbb helyre a koronás arany érdem kereszt adományozásáért felterjesztessék. Hogy hol akadt meg az ez ügyben valós eljárás, nem tudjuk, nagyon reá szolgált volna „csak” 32 évig működött!

Sokat tett a gyermekekért, dolgozott a népért, annak boldogságáért. Most már ő is boldog s egyesülhetett az örök szeretetben teremtő Istenével s hazája védelmében hősi halált halt gyermekeknek megtisztult lelkével.

Mi kartársai s növényedek, igaz szeretettel őrizzük kedves emlékét. . . . ef.

A csecsemővédelemről.

A háború okozta sebek enyhítésére, úgy egyesek, mint áldozatkész csapatok, egyletek érdemes tevékenységet fejtenek ki.

hogy miért. — A szamar példáját követték többen is, mely azóta aztán divattá is emelkedett

Hanem a Józanszék nagyon megbánta tettet. Szomorúan tapasztalta, hogy mégsem Isten ő. Kár volt a teremtésben kontárkodnia. Csak a nyelvnek alkotója volt, de vele megrontotta az asteroid világot. Nemzetek lettek, a háborúk sohasem szüntek. Az emberek nyelvükkel kikezdték mindent. Nincs nyugalom azóta.

Szegény Józanszék sietve tért az Urhoz jelentést tenni. Esdve kérte, hogy segítsen. Az Uristen felelt: „Fiam ezen még én sem segíthetek. — Én csak hallgatag szívembe élek, a nyelvészek letagadnak engemet. — Tökéletes világokat alkottam és mint látod az emberek megrontották. — Szánom is őket, de azért büntetem. — Mindenütt dúlnak a harcok, azért menj hát vissza közéjük, szemlélj a vérontást az igazságtalanságot. Segítségem késni nem fog, de most reparálni akarok.”

A Józanszék vissza tért távoása helyére, eiment háborúba, elment a vészbe. Majd visszatért még s elmeséli néked, hogy milyen volt az a reparáció.

akarnak. Az ő Józanszék úgy diktált, hogy a nyelvvel is csak fájdalmat okozhatnak, úgy következtetek maradvány, hallgatással nem egyeztek bele az indítványba. No igen, mert az asteroidon csupán mióta beszélnek az emberek, azóta igaz csak, hallgatás beleegyezést jelent.

Az állatok amellől foglaltak állást, hogy ők ha lesz nyelv, úgy minden nyelven csupán érteni, de beszélni nem akarnak. Így legalább ostobaságot soha nem mondhatnak. Hogy később az asteroid embere mégis egy állattal helyettesítette az „ostoba” szót, az csak azt bizonyítja, hogy a Józanszék elköltözött tőle. De más magyarázata is van ennek. Ugyanis a tanácskozáson az állatoknak az ember, ki elfogadta a nyelvet, szintén indítványt tett, s ez volt, hogy ő gondoskodni fog el-tartásukról, hogy mindent a helyükbe visz, hogy ápolja, védi, óvja őket, helyesebben a hajlandókat, de szelídüljenek meg. Persze nem mindegyik látott át az ember ravasságán. A szerencsétlen szamar volt az első, aki az ember indítványát elfogadta, mert öbölbe távozott testőlis céljából ekkor a Józanszék. — Az ember ennek következtében az ilyenhez hasonló cselekedetknél mindig felemlíti a szamar nevével, ha mindjárt nem is tudja,

A megfogyott nemzetiség védelme a legfontosabb nemzeti érdek. Köztudomású, hogy a vész háborúban a magyarság hozta a legnagyobb áldozatokat, ha itt, ott ezt elismerni nem is oly szívesen készek. Az ország, a nép! A Kárpátok övezte föld csak addig Magyarországig míg a magyarok élnek. A hősi védelemben elpusztult magyarok utódait kell legelső sorban védenünk, tehát, ha népünk pusztulásának gátát óhajtunk vetni.

A háború okozta inség, a nyomor, a szegénység sok anyát megakadályoz abban, hogy gyermekét táplálhassa, hogy betegségek esetén orvosa és gyógyszer költséget fedezze, a csecsemőnek életét fenntarthassa, védelmezze. — Sok helyt az anya a kenyérkereső, így kicsinyeit nem gondolhatja. Ezer és egy ok kényezteti a jólelkűeket, hogy a csecsemő védelmet minél szélesebb körben kiterjesszék.

A népművelőnek hivatásához tartozik minden nemzeti érdek. A csecsemővédelem szervezésénél nem zárható ki el, mi tanítómesterek. Minthogy a csecsemővédelem községenként szerveztek, így a tanító kell, hogy ebben is cselekedjék.

A fővárosban intelligensebb (értelmesebb) nők s hölgyek részére a csecsemők mikénti gondozását illetőleg tanfolyam tartatik. E tanfolyamon való részvétel az arra vállalkozóknak semminemű anyagi megterhelést nem jelent, mert teljes ellátásban részesülnek. A tanfolyamok feltétlenül több alkalmakkor tartanak, mert a csecsemő-gondozók képzése feltétlenül bizonyos állandóságot kíván. Az egész ország csecsemő-gondozóit nem képezhetik ki egy időben. A tanító hazafias tevékenységéhez, szociális ténykedéséhez tartozik, hogy amely községben a csecsemővédelemre szükség van és ily intézmény még nem létesült, úgy az ő munkássága révén ez megalakíttassék. De gondoskodni kell képzett gondozórol is. Ily nőgondozók 500—600 korona fizetést kapnak, de tanfolyamot kell végezniök. Mint fentebb említettük, az ily tanfolyamon való részvétel, költségbe nem kerül.

Jobb későn, mint soha. A népet védjük s a hazát, az ily tevékenységgel a legszebben szolgáljuk.

A csecsemővédelem terén úgy volt. Pánunk neje gróf Szapáry Györgyné ömélő-sága, mint vármegyénk tanfelügyelője nemcsak, mondhatjuk eredményes munkásságot fejtenek ki, ezért minden tekintetben nemcsak tanácsos, de segítséggel is szolgálnak azoknak, kik, a csecsemővédelmet felkarolni óhajtják.

J. S.

HIVATALOS RÉSZ

2851—917

Valamennyi népoktatási intézetnek.

• Tüzelő anyag beszerzése tárgyában.

A vall- és közoktatásügyi m. kir. miniszter 9063—917. eln. számú rendelete szerint a hazai széntermelés és a külföldi szénbehozatal csökkentése, továbbá az üzemi szénfogyasztás növekedése miatt, előreláthatólag nagy nehézségekbe fog ütközni a legközelebbi fűtési időszak beálltával a közintézmények szén szükségletének fedezése.

Szükséges tehát, hogy a tüzelőanyag szükséglet ideje korán beszerzendő nagyobb mennyiségű fával biztosítsassék.

Emért is elrendeli, hogy a hatósága és illetékessége alá tartozó intézetek hivatalos jellegű fűtüanyag szükségletüknek megfelelően nagyobb mennyiségű tűzifa beszerzéséről ideje korán gondoskodjanak.

Erről tudomásvétel végett értesítem.

Szolnok, 1917. június hó 16-án.

Györfly József
kir. tanfelügyelő.

2972—1917. tfsz.

Szünnidei határidős ügyek:

1. Mindazok, kik június havi jelentéseik valamelyikét eddig be nem terjesztették, azonnal mutassák be hivatalomnál.

2. A VI. Hadikölcsonre vonatkozó jelentéseket 3 nap alatt annyival inkább elvárom,

Uzsoknál történt hősi haláláról értesült. Akkor kapta meg idegbénulását melyre hiába volt szeretteinek minden áldozata gyógyírt nem talált.

Dolgozott a Néptanítók Lapjában, állandó munkatársa volt a Gyermekkekek Világának s hosszabb ideig lapunknak is. Versei és prózai művei kötetekre terjednek.

Ő volt megalapítója Szolnokon Eötvös K. Lajos kir. tanfelügyelővel a Mesemondónak. Azóta ily mesemondók sok-sok koronát adtak már különféle jótékony célokra. Súlyos betegségig fáradhatatlan elnöke volt a mesemondónak. A legtöbbet maga mesélt. A meseben kifogyhatatlan volt.

A gyermekekkel való bánásmódja, oly kedves, leereszkedő volt, hogy azok önkénytelenül is megszerették őt. Szorgalma páratlan. A szorgalmi dőn túl is folyton tanítványaival foglalkozott. Lelkét szerette volna beléjük helyezni. Értelmessé, ügyessé, lélekből vallásossá nevelte tanítványaikat. Fáradtságot nem kímélve mesteri eredményt ért el.

A gyermek boldogságán lelke mélyéből tudott gyönyörködni. Tanítványai rajongó szeretettel övezték, még a rosszabbak is, ha egyszer tanította őket csak hozzá szerettek volna

járni. És hogy ez nem csak önzés, hízélgés volt tanítványaitól azt bizonyítja, hogy most halála után is felkeresik egyes, régebbi tanítványai, hogy sirjánál térden állva mondjanak egy-egy imát. Pedig ily hálát kevés ember iránt találtunk különösen a mai önző világban.

Az iskolaszéknek 1915. április 20-án tartott gyűlésében nagy lelkesedéssel egyhangúlag elhatározott, hogy legfelsőbb helyre a koronás arany érdem kereszt adományozásáért felterjesztessék. Hogy hol akadt meg az ez ügyben valós eljárás, nem tudjuk, nagyon reá szolgált volna „csak” 32 évig működött!

Sokat tett a gyermekekért, dolgozott a népért, annak boldogságáért. Most már ő is boldog s egyesülhetett az örök szeretetben teremtő Istenével s hazája védelmében hősi halált halt gyermekeknek megtisztult lelkével.

Mi kartársai s növendékei, igaz szeretettel őrizzük kedves emlékét. . . . ef.

A csecsemővédelemről.

A háború okozta sebek enyhítésére, úgy egyesek, mint áldozatkész csapatok, egyletek érdemes tevékenységet fejtenek ki.

hogy miért. — A számár példáját követték többen is, mely azóta aztán divatta is emelkedett

Hanem a Józansész nagyon megbánta tettét. Szomorúan tapasztalta, hogy mégsem Isten ő. Kár volt a teremtésben kontárkodnia. Csak a nyelvnek alkotója volt, de vele megrontotta az asteroid világot. Nemzetek lettek, a háborúk sohasem szűntek. Az emberek nyelvükkel kikezdték mindent. Nincs nyugalom azóta.

Szegény Józansész sietve tért az Urhoz jelentést tenni. Esdve kérte, hogy segítsen. Az Uristen felelt: „Fiam ezen még én sem segíthetek. — Én csak hallgatag szivekbe élek, a nyelvek letagadnak engemet. — Tökéletes világokat alkottam és mint látod az emberek megrontották. — Szánom is őket, de azért büntetem. — Mindenütt dólnak a harcok, azért menj hát vissza közéjük, szemléld a vérontást az igazságtalanságot. Segítségem késni nem fog, de most reparálni akarok.”

A Józansész vissza tért távozása helyére, eiment háborúba, elment a vészbe. Majd visszatért még s elmeséli néked, hogy milyen volt az a reparáció.

akarnak. Az ő Józansész úgy diktált, hogy a nyelvvel is csak lájdamlat okozhatnak, úgy következtetések maradvány, hallgatással nem egyeztek bele az indítványba. No igen, mert az asteroidon csupán mióta beszélnek az emberek, azóta igaz: csak, hallgatás beleegyezést jelent.

Az állatok amellett foglaltak állást, hogy ők ha lesz nyelv, úgy minden nyelven csupán érteni, de beszélni nem akarnak. Így legalább ostobaságot soha nem mondhatnak. Hogy később az asteroid embere mégis egy állattal helyettesítette az „ostoba szót, az csak azt bizonyítja, hogy a Józansész elköltözött tőle. De más magyarázata is van ennek. Ugyanis e tanácskozáson az állatoknak az ember, ki elfogadta a nyelvet, szintén indítványt tett, s ez volt, hogy ő gondoskodni fog el-tartásukról, hogy mindent a helyükbe visz, hogy ápolja, védi, óvja őket, helyesebben a hajlandókat, de szelídüljenek meg. Persze nem mindegyik látott át az ember ravasságán. A szerencsétlen számár volt az első, aki az ember indítványát elfogadta, mert öbölöle távozott testölés céljából ekkor a Józansész. — Az ember ennek következtében az ilyenhez hasonló cselekedetnél mindig felemlíti a számár nevét, ha mindjárt nem is tudja.

A megfogyott nemzetiség védelme a legfontosabb nemzeti érdek. Köztudomású, hogy a vészes háborúban a magyarság hozta a legnagyobb áldozatokat, ha itt, ott ezt elismerni nem is oly zivizesen készek. Az ország, a nép! A Kárpátok övezte föld csak addig Magyarországig míg a magyarok élnek. A hősi védelemben elpusztult magyarok utódait kell legelső sorban védenünk, tehát, ha népünk pusztulásának gátat óhajtunk vetni.

A háború okozta inség, a nyomor, a szegénység sok anyát megakadályoz abban, hogy gyermekét táplálhassa, hogy betegség esetén orvos és gyógyszer költséget fedezze, a csecsemőnek életét fenntarthassa, védelmezze. — Sok helyt az anya a kenyérkereső, így kicsinyeit nem gondolhatja. Ezer és egy ok kényszeríti a jólélőket, hogy a csecsemő védelmet minél szélesebb körben kiterjesszék.

A népművelőnek hivatásához tartozik minden nemzeti érdek. A csecsemővédelem szervezésénél nem zárható ki el, mi tanítómesterek. Minthogy a csecsemővédelem községenként szerveztetik, így a tanító kell, hogy ebben is cselekedjék.

A fővárosban intelligensebb (értelmesebb) nők s hölgyek részére a csecsemők mikénti gondozását illetőleg tanfolyam tartatik. E tanfolyamon való részvétel az arra vállalkozóknak semminemű anyagi megterhelést nem jelent, mert teljes ellátásban részesülnek. A tanfolyamok feltétlenül több alkalmakkor tartanak, mert a csecsemő-gondozók képzése feltétlenül bizonyos állandóságot kíván. Az egész ország csecsemő-gondozóit nem képezhetik ki egy időben. A tanító hazafias tevékenységéhez, szociális ténykedéséhez tartozik, hogy amely községben a csecsemővédelemre szükség van és ily intézmény még nem létesült, úgy az ő munkássága révén ez megalkakítsák. De gondoskodni kell képzett gondozórol is. Ily nőgondozók 500—600 korona fizetést kapnak, de tanfolyamot kell végezniök. Mint fentebb említettük, az ily tanfolyamon való részvétel, költségbe nem kerül.

Jobb későn, mint soha. A népet védjük s a hazát, az ily tevékenységgel a legszebben szolgáljuk.

A csecsemővédelem terén úgy volt, min-pánunk neje gróf Szapáry Györgyné ömélő-sága, mint vármegyénk tanfelügyelője nemes, mondhatjuk eredményes munkásságot fejtenek ki, ezért minden tekintetben nemcsak tanácsal, de segítséggel is szolgálnak azoknak, kik a csecsemővédelmet felkarolni óhajtják.

HIVATALOS RÉSZ.

2851—917

Valamennyi népoktatási intézetnek.

• Tüzelő anyag beszerzése tárgyában.

A vall- és közoktatásügyi m. kir. miniszter 9063—917. eln. számú rendelete szerint a hazai széntermelés és a külföldi szénbehozatal csökkentése, továbbá az üzemi szénlogyazás növekedése miatt előreláthatólag nagy nehézségekbe fog ütközni a legközelebbi fűtési időszak beálltával a közintézmények szén szükségletének fedezése.

Szükséges tehát, hogy a tüzelőanyag szükséglet ideje korán beszerzendő nagyobb mennyiségű fával biztosítsák.

Emért is elrendeli, hogy a hatósága és illetékessége alá tartozó intézetek hivatalos jellegű tüzelőanyag szükségletüknek megfelelően nagyobb mennyiségű tüzifa beszerzéséről ideje-korán gondoskodjanak.

Erről tudomásvétel végett értesítem.

Szolnok, 1917. június hó 16-án.

Györfly József
kir. tanfelügyelő.

2972—1917. tfsz.

Szünidei határidős ügyek:

1. Mindazok, kik június havi jelentéseik valamelyikét eddig be nem terjesztették, azonnal mutassák be hivatalomnál.

2. A VI. Hadikölcsönre vonatkozó jelentéseket 3 nap alatt annyival inkább elvárom,

mert a később érkezőkről jelentést nem tehetek és így elesik a jutalmazástól.

3. Az összes állandó menedékházak, ovodák, elemi, iparos és kereskedőtanonc, kisebb-fokozatu gazdasági ismétlő, úgyszintén a polgári iskolák jellegre való tekintet nélkül (a felekezeti ide nem értve) az 1916—17. költségvetési évről összeállított számadásaikat kötelesek július hó 15-ig közvetlenül a közig. bizottsághoz beterjeszteni. - A rendezett tanácsú városokban a községi jellegű tanintézetek a számadás lezárása előtt a városi számvevőséggel okvetlenül vizsgáltassák át számadásaikat és a szaksterü észrevételek figyelembevételével zárják le számadásaikat. A számvevői észrevétel a számadáshoz csatolandó.

Elszámolás csak az egyetemi nyomda kiadványán, vagy azzal nagyságban és beosztásban teljesen megegyező nyomtatványon történhetik.

4. Állami és községi iskolák (elemi és polgári) által kezelt alapok és alapítványokról az elszámolást július hó 15-ig tartoznak hivatalom útján a vall. és közokt. miniszter urhoz beterjeszteni. Minden egyes alap vagy alapítványról külön szám alatt mutatandó be a számadás.

5. Az állami polgári iskolák igazgatói azonnal mutassák be a második félévi mulasztási kimutatást.

6. Állami ovodák, elemi és polgári iskolák a beszerzett iparcikkék és esetleges új építkezésekre vonatkozó jelentéseiket közvetlenül a m. kir. kereskedelmi miniszter urnak július hó folyamán tegyék meg és ennek megtörténtét nálam jelentsék be.

7. Állami és községi népoktatási tanintézetek megszűnidei takarításáról és helyreállításáról azonnal gondoskodjanak és ennek megtörténtét hivatalomnak azonnal jelentsék be.

8. Július hó 15-ig jellegre való tekintet nélkül a polgári isk. Ertesítők a vall. és közokt. miniszterium VII/A és X/B osztályának, a Központi Statisztikai Hivatalnak; Paedagógiai könyvtár és tanszermúzeumnak és az Országos Testnevelési Tanácsnak (Budapest VIII., Eszterházy-u. 4. sz.) megküldendők. Amennyiben

valamelyik iskola értesítőt nem adott volna ki, úgy hivatalom útján a nem állami polgári iskolák olyan kimutatást tartoznak a vall. és közokt. miniszterium X/B osztályához beterjeszteni amelyből pontosan kiténik az állandó alkalmazottak névsora, heti óráik száma, a helyettesítők, óraadók neve, szolgálati ideje, javadalma és heti elfoglaltságuk terjedelme — az állások szervezésében a tanév folyamán beállt változások, végül a rendes és magántanulók névsora hitelesen és részletesen fel legyen tüntetve.

9. Az állami elemi iskolák július hó 15-ig tartoznak az ifjúsági könyvtár forgalmáról egész évi működéséről, az előírt kimutatáson jelentést tenni. Mint minden jelentés, úgy ez is keltezendő és aláírandó s az iskola bélyegzőjével ellátandó.

10. Az 1916—17. tanévtől kezdve az elemi iskolákban (állami és községi) a könyvtári költségvetés és számadás teljesen kikapcsoltatván az iskolai költségvetés és számadásoktól azért a könyvtári számadás teljesen külön állítandó egybe és ugyanakkor mikor az iskolai számadást bemutatják a könyvtári számadást is tartoznak beterjeszteni a közig. bizottsághoz, de külön iktató szám alatt (L. Néptanítók Lapja 1916. évi augusztus hó 31-én megjelent számának 13. lapján.)

11. Figyelmeztetem az állami ovodák és iskolák gondnokságait, hogy a dologi szükségletekre vonatkozó és július hó 1-én esedékes nyugtákat addig nem láttamozhatom, míg a lefolyt tanév számadásait be nem terjesztik.

12. A XXII. számú kimutatáson jelentés teendő a női kézimunka tanításról való gondoskodás tárgyában oly iskoláktól, hol tanítónő nincs.

13. A tanító egyesületek elnökei az egyesület évi működéséről szintén tartoznak elszámolni.

14. A háború tartama alatt közhivatalnok állomáshelyéről nem távozhat el előlegea engedély nélkül.

15. Katona tanítókra vonatkozó esetleges előléptetések, kiténtetések stb. változások minden hónap 25-ig hivatalommal bejelentendők.

16. A gondnoksági utasítás 39. §-a alap-

ján az állomáshelyekről engedély alapján eltávozott tanítók augusztus hó 28-án tartoznak állomásukon megjelenni. Ezen rendelet alapján figyelmeztetem az Igazgatókat, hogy a jövő tanévet megnyitó tantestületi értekezleteket mindenütt augusztus hó 30-án tartoznak megtartani.

Szolnok, 1917. június 24-én.

Györfly József
kir. tanfelügyelő.

HIREK.

Áthelyezések. Koazolányi Gabriella járároskaszálási és Jiraszekné Megéla Anna szolnoki kir. tanfelügyelőséghez beosztott áll. elemi isk. tanítónő a vk. miniszterium számvevőségéhez osztattak be szolgálatára.

Kindlovits Ilona Kunszentmárton belterületi áll. elemi isk. tanítónő a székesfevárosi kir. tanfelügyelőséghez szolgálatára beosztott.

Schultz Lajos Jászberényi áll. elemi iskolai tanító Petrozsenybe áthelyeztetett.

Személyi pótlék utalványozása. Muhy Sándor szolnoki áll. elemi iskolai igazgató 400 K személyi pótlék utalványoztatott.

Előlépések. Korda Julia mezőtúri állami óvónő előlépett.

Kollarikné Szolomayer Anna feyverneki közs. óvónő és Furcsik Anália tiszapüspöki rk. óvónő magasabb államségelye utalványoztatott.

Az orsz. tanítói nyugdíjintézetbe felvételt nyert Fülöp Piroka Dévaványa paccsegi rk. tanítónő.

200 K családi pótlékot kapott György József szolnoki kir. tanfelügyelőséghez beosztott áll. tanító.

Helyettesi díj utalványozás. Nagyinyi Ferenc jászladányi külterületi áll. elemi iskolai helyettes tanító helyettesi díja utalványoztatott.

Iskolázlató szülőnehek. A vallás- és közoktatásügyi miniszterium közli azon tanítóknak jegyzékét, melyek tekintettel a nyomozó megállapítások nehézségeire, kötelezőleg még nem veendő, hogy az iskolázlató szülők terheit erálta is könnyíttessék. A polgári isko-

lákndi c. könyvek a következők: magyar nyelvtan, számtan, mértan, geometria, énektan, nővényhatározó és könyvtételek.

A máhászattal foglalkozó tanulók figyelmébe. Reiter J. és Fia. budapesti lakos (Dorottya-u. 3. sz.) fűszer- és gyamatküzkereskedő hajlandó akácmentet venni. Akinek lemeleges készlete van, forduljon ajánlatával közvetlenül a nevezett kereskedőhöz.

Az ország nagy aktualitásáról ír a gyermekneknek lapjában, a Jó Pajtás-ban Benedek Elek, a falusi élet kitélő tollu ismerője, maga is székesfevárdi gazda. Jó Pajtás legújabb számába írta meg azelőtt: Várad Antal verset Zöldi Márton elbeszélés, Szemere György regényt, Avar Gyula mesét, Cséki Dénes szép képet rajzolt Endrődi Béla verséhez, Benedek Elek verset írt és mesét a csodálatos tanítóról, Tarka mesé, a rajtványok, azokat is egészítik ki a szám gazdag tartalma.

A Jó Pajtás-t a Franklin-Társulat adja ki; előfizetési ára: negyedévre 3 korona, fél évre 6 korona, egész évre 12 korona. Egyes szám ára 24 fillér. Előfizetéseket elfogadja a postaványszámokat küld a „Jó Pajtás” kiadóháza Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Háborússegély utalványozása. Csorba Ilona karcagi rk. segédtanítónő háborússegélye utalványoztatott.

Jótehersegély utalványozás. Vargáné Szijj Margit szolnoki magánmenház vezetőnő az általa rendezett Ganepily bevételeiből elkészített 80 K-t a háborúban elesett katonák családjának s a vak katonák segélyezésére odaadományozta.

Rendkívüli segély utalványozás. Jóna Mária dévaványai áll. tanítónő 80 K rendkívüli segélyben részesült.

Latinnyelv tanítás megszűntetése. A turkeve. áll. polgári iskolánál a latin nyelv tanítását a vall. és közokt. miniszter ur az 1917—18. tanévtől megszüntette.

Tűlleszűrés áthelyezés. Pálffy Etelka Jászberényi állami és Perényiné Horváth Mária csepeli áll. tanítónők kölcsönösen áthelyeztetek.

Az „Élet“ Irodalmi és Nyomda R.-társaság kiadásában megjelent

Dr. Gyulai Ágost: HÁBORÚS Antológia

című könyve a legszebb gyűjteménye háborús költészetünknek.

A bevezetésben :

A magyar háborús költészet-
ről általános figyelmet keltő ta-
nulmányt irt a neves szerző. ☞

A könyv, mely gyöngye a gyűjteményes irodalmunknak, úgy a tudósnak, mint a szórakozni vágyó olvasónak élvezetet nyújt.

Megrendelhető az „Élet“ Irod. és Nyomda Részvénytársaságnál
Budapest I. Jéhervári-ut 15.c. és Róth Dezső könyv- és papírkereskedőnél Szolnok

Róth Dezső

*könyv, zenemű és
iskolaszer üzlete*

Telefon : 113.

SZOLNOK.

Telefon : 113.

*Allami és felekezeti tan- és segédkönyvek, rendtartási és kezelési nyomtatványok.
Iskolai fanszerek és berendezések teljes raktára.*

Papír-, inó- és rajzszerkek. — Árjegyzék ingyen és bérmentve.

*A vármegyei tanítófőtestület által hirdott iskolai füzeteket bármely
mennyiségben szállíthatom.*

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOKVÁRMEGYEI NÉPMŰVELÉS

1916. /9.évf./ szept. 2-dec. 21.

1-8.szám.